

gemeente
Midden-Groningen

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 4
1 Algemeen 7
1.1 Inleiding 7
1.2 Jaarrekening in één oogopslag 8
1.3 Samenstelling college en gemeenteraad 9
2.1 Programma Dorpen en wijken 14
2.1.0 Inleiding 14
2.1.1 Het versterken van de sociale cohesie 15
2.1.2 Deelname aan het maatschappelijk leven 17
2.1.3 Sport en bewegen 21
2.1.4 Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven 22
2.1.5 Fysieke leefbaarheid 27
2.1.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 32
2.1.7 Financieel overzicht Dorpen en Wijken 33
2.2 Programma Sociaal 38
2.2.0 Inleiding 38
2.2.1 Gezondheid 40
2.2.2 Welzijn 41
2.2.3 Wmo 44
2.2.4 Jeugd, jeugdgezondheidszorg en onderwijs 49
2.2.5 Participatiewet 57
2.2.6 Schuldhulpverlening 64
2.2.7 Sociale teams 69
2.2.8 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 71
2.2.9 Financieel overzicht Sociaal 73
2.3 Programma Economie 78
2.3.0 Inleiding 78
2.3.1 Omgevingswet 78
2.3.2 Ruimtelijke Ontwikkeling 79
2.3.3 Economie 83
2.3.4 Verkeer 88
2.3.5 Duurzaamheid 89
2.3.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 95
2.3.7 Financieel overzicht Economie 95
2.4 Programma Dienstverlening 100
2.4.0 Inleiding 100
2.4.1 Bestendigen van optimale dienstverlening 101
2.4.2 Financieel overzicht Dienstverlening 103
2.5 Programma Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG 105
2.5.0 Inleiding 105
2.5.1 Gevolgen gas- en zoutwinning 106

2.5.2 Nationaal Programma Groningen 108
2.5.3 Financieel overzicht Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG 116
2.6 Programma Bestuur en bedrijfsvoering 118
2.6.0 Inleiding 118
2.6.1 Bestuur en bedrijfsvoering 118
2.6.2 Verplichte beleidsindicatoren (BBV) 121
2.6.3 Financieel overzicht Bestuur en bedrijfsvoering 122
3. Paragrafen 127
3.1 Paragraaf bedrijfsvoering 127
De opgave voor 2024 127
HRM & Organisatieontwikkeling 127
Informatisering en automatisering 130
Wij zijn in control 131
Communicatie 132
Fraude & Integriteit 133
Rechtmatigheidsverantwoording 134
3.2 Paragraaf lokale heffingen 136
Inleiding 136
Inkomsten lokale heffingen 136
Beleid lokale heffingen 137
Kostendekkendheid van de heffingen 139
Belastingdruk (woonlasten) 141
Kwijtscheldingsbeleid 142
3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 143
Inleiding 143
Integraal risicomanagement 143
Weerstandscapaciteit 144
Beschikbare weerstandscapaciteit 144
Benodigde weerstandscapaciteit 145
Overzicht risico's 145
Financiële kengetallen 148
3.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 149
Inleiding 149
Ambitie 152
Doelstellingen 152
Inzet 152
Kerncijfers kapitaalgoederen 153
Financieel overzicht kapitaalgoederen 154
3.5 Paragraaf Financiering 154
Inleiding 154
Wettelijk kader 155
Vermogenspositie 155
Herfinanciering en aanvullende financiering 155

Financieringsbeleid....156
Liquiditeitenbeheer....156
Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt....156
Risicobeheersing....156
3.6 Paragraaf Verbonden partijen....161
Inleiding verbonden partijen....161
Verbonden partijen....161
Informatie per verbonden partijen....162
3.7 Paragraaf Grondbeleid....174
Inleiding Grondbeleid....174
Herziening grondexploitaties....175
Winst en verlies....175
Grondexploitaties....175
Financieel....178
Overige complexen (geen onderdeel van bouwgronden in exploitatie)....184
Onderbouwing van de geraamde winstnemingen....184
Risico's....185
3.8 Paragraaf Bestuur....185
Inleiding bestuur....185
Interactieve beleidsvorming....186
Passende vergaderstructuur voor de raad....186
Rekenkamer Midden-Groningen....187
3.9 Paragraaf Wet open overheid (Woo)....187
4. Jaarrekening....191
4.1 Rechtmatigheidsverantwoording....191
4.2 Overzicht baten en lasten per programma....192
4.3 Toelichting op baten en lasten....194
4.3.1 Analyse afwijkingen....194
4.3.2 Overzicht incidentele baten en lasten....194
4.3.3 Structureel evenwicht....199
4.3.4 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves....199
4.4 Balans....200
4.5 Toelichting balans....202
4.5.1 Waarderingsgrondslagen....202
4.5.2 Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen....205
4.5.3 Toelichting op activa....208
4.5.4 Toelichting op passiva....217
4.6 Overzicht baten en lasten per taakveld....232
4.7 Overzicht Investeringen....236
4.8 Wet normering topinkomens....248
4.9 Incidentele subsidies 2024....249
4.10 Overzicht verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa)....249

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2024 van de gemeente Midden-Groningen. Hierin leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid en de bereikte resultaten van het afgelopen jaar. We doen dat met trots, maar ook met oog voor de uitdagingen die blijven bestaan.

Het jaar 2024 stond in het teken van ingrijpende maatschappelijke transities. We bevonden ons midden in de energietransitie, met de beëindiging van de gaswinning in het Groningerveld als historisch keerpunt. De maatregelen uit Nij Begun, het kabinetsprogramma dat recht wil doen aan het Groningse leed, hebben in 2024 verder vorm gekregen. Wij blijven inzetten op versnelling van de versterking, menselijke maat en een gebiedsgerichte aanpak waarbij bewoners echt centraal staan. Tegelijkertijd werken we ook aan andere opgaven. Het gaat hier bijvoorbeeld om de verduurzaming van onze leefomgeving, woningbouw en infrastructuur. Al deze opgaven vragen om betrokken bestuur, samenwerking met inwoners en blijvende wendbaarheid van onze organisatie.

Ons handelen is in toenemende mate gebiedsgericht. In dorpen en wijken worden inwoners actief betrokken bij beleidsvorming, uitvoering én evaluatie. Dorps- en wijkwethouders, gebiedsregisseurs en bewonersorganisaties spelen hierin een sleutelrol. Dankzij het leefbaarheidsfonds, wijkbudgetten en het project ‘Dorps- en wijkplannen’ zijn in 2024 diverse initiatieven ondersteund die bijdragen aan de leefbaarheid en sociale samenhang. Met betrekking tot gebiedsgericht werken hebben we stappen gezet, maar zien ook ruimte voor verbetering. Dit zijn voor ons lessen voor de toekomst. Onze dienstverlening is verder ontwikkeld. In 2024 hebben we belangrijke stappen gezet in de digitalisering van onze dienstverlening. Inwoners die geen gebruik kunnen maken van digitale middelen kregen begeleiding aan de balie of, indien nodig, thuis.

We blijven investeren in ontmoeting, eigenaarschap en sociale cohesie. Dit deden we onder andere via ondersteuning van maatschappelijke accommodaties, culturele en sportieve activiteiten en gerichte inzet voor jongeren en ouderen. In het sociaal domein leggen we de nadruk op veerkracht: wat mensen wél kunnen en hoe we samen tot duurzame oplossingen komen.

Onze jeugd is de toekomst van Midden-Groningen. Daarom investeren wij gericht in kansrijke ontwikkeltrajecten. Vanuit de visie sociale veerkracht ondersteunen we jongeren bij het opgroeien, ontwikkelen en meedoen. We zetten stevig in op voorschoolse educatie, terugdringen van voortijdig schoolverlaten en versterking van de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en welzijn. We zien dat de druk op de jeugdzorg blijft bestaan. De intensiteit van de hulp stijgt en de kosten hierdoor ook. We werken aan betere, efficiëntere en goedkopere jeugdhulp, en zoeken hierbij actief samenwerking met zorgaanbieders en regiogemeenten. Om de kosten van jeugdzorg te dekken is meer budget van het Rijk noodzakelijk.

Een veilige woon- en leefomgeving is een van de basisvoorwaarden voor het welzijn van onze inwoners. In 2024 hebben we binnen het integraal veiligheidsbeleid stevig ingezet op de aanpak van ondermijnende criminaliteit, de verbinding tussen veiligheid en zorg, en de ondersteuning van jongeren die risico lopen op overlast of crimineel gedrag. In samenwerking met politie, Veiligheidsregio Groningen, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties en maatschappelijke partners is gewerkt aan vroegsignalering, interventie en handhaving.

Ook de openbare ruimte, van dorpsstraat tot natuurgebied, heeft invloed op de mate waarin het fijn wonen, werken en leven is binnen onze gemeente. In 2024 hebben we geïnvesteerd in het beheer en onderhoud van onze wegen, bruggen, beschoeiingen, parken en speelvoorzieningen. Daarmee geven we invulling aan de ambitie van een schone, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Ook zijn er beleidsplannen vastgesteld en in uitvoering genomen, waaronder het beleidsplan voor civieltechnische kunstwerken en de nota Water en Oevers. Door onderhoud te combineren met maatschappelijke opgaven zoals duurzaamheid, participatie en veiligheid, werken we toe naar een openbare ruimte die niet alleen op orde is, maar ook gedragen wordt door de gemeenschap.

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet in woningbouw, ruimtelijke ontwikkeling en verduurzaming. Nieuwe kavels zijn uitgegeven en projecten als Gorecht-West en Slochterhaven worden verder ontwikkeld. Binnen het programma Vrijetijdseconomie is gewerkt aan het verbeteren van recreatieve

voorzieningen, waaronder het surfstrand bij het Schildmeer. Duurzaamheid blijft een leidend thema. We werkten aan energiearmoedebestrijding, verduurzamingsprogramma's en het aardgasvrij maken van wijken.

Financiële positie
We sluiten het jaar 2024 af met een positief financieel resultaat. Desondanks blijft de structurele ruimte beperkt. In deze jaarrekening vindt u een gedetailleerde analyse van het resultaat, met toelichting op de belangrijkste afwijkingen en een onderbouwing van de bestemming van middelen. Financiële beheersbaarheid in de toekomst blijft een belangrijk aandachtspunt gezien ons financieel meerjarenperspectief. We zijn trots op wat er in 2024 is bereikt. Samen met inwoners en andere partners hebben we opnieuw stappen gezet. We blijven ons inzetten voor een gemeente waarin iedereen kan meedoen, initiatieven de ruimte krijgen en we in verbinding staan met onze inwoners.

Financieel beeld in een notendop

Prognose slotbegrotingswijziging vs. Jaarrekeningresultaat
In de slotbegrotingswijziging heeft de laatste bijstelling van het verwachte jaarrekeningresultaat plaatsgevonden. Hierbij gingen we uit van een verwacht negatief saldo van ruim € 600.000. Het jaarrekeningresultaat is afgerond € 4,7 miljoen.

Afwijking jaarrekeningresultaat *(bedragen x € 1.000)*	
Verwacht saldo slotbegrotingswijziging	-645
Jaarrekeningresultaat 2024	4.693
Verschil	**5.338**

Afwijkingen
De afwijking tussen het verwacht jaarrekeningresultaat en het daadwerkelijke jaarrekeningresultaat is afgerond € 5,3 miljoen. Hieronder is een overzicht weergegeven van de grote afwijkingen die hiertoe geleid hebben.

Verschillenanalyse *(bedragen x € 1.000)*	
1. Decembercirculaire	1.548
2. Taakmutaties	1.159
3. Wmo	1.131
4. Afrekening Jeugd (RIGG)	716
5. Resterende budgetten overhevelingen	702
6. Compensatie inzet Nij Begun	839
7. Omzet werkbedrijf	425
8. Beleidsplan begraven	335
9. Storting APPA-voorziening	-1.250
10. Overige plussen en minnen	-267
Totaal	**5.338**

De afwijkingen zijn toegelicht in bijlage 3 van het raadsvoorstel bij deze jaarstukken.

1.2 Jaarrekening in één oogopslag

Inkomsten.
Waar komt het geld vandaan.

Uitgaven.
Waar is het geld naar toe gegaan.

Rijk			Economische ontwikkeling	€	8.998
Uitkeringen	€	194.845	Openbaar groen en openlucht recreatie	€	7.345
Inkomensondersteuning	€	33.905	Milieubeheer, afval en riolering	€	18.808
Subtotaal	**€**	**228.750**	Integrale veiligheid	€	6.545
			Onderwijs	€	10.940
Andere inkomstenbronnen			Sport en vrije tijd	€	5.940
Opbrengsten uit grondverkopen	€	3.416	Wet maatschappelijke ondersteuning Wmo	€	29.091
Verhuur	€	2.238	Bestuur en dienstverlening	€	45.054
Overig	€	45.383	Jeugd en ouderen	€	42.659
Subtotaal	**€**	**51.037**	Inkomensondersteuning	€	42.631
			Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	€	29.463
Lokale heffingen			Samenkracht en burgerparticipatie	€	39.490
Onroerendzaakbelasting (OZB)	€	23.289	Cultuur	€	6.975
Rioolheffing	€	5.935	Overig	€	6.029
Afvalstoffenheffing	€	7.446	Gevolgen gas- en zoutwinning	€	16.172
Toeristenbelasting	€	465			
Overig	€	3.911			
Subtotaal	**€**	**41.046**			
Totaal	**€**	**320.833**	**Totaal**	**€**	**316.140**

Gemeentelijke tarieven in 2024		
OZB	€	597
Afvalstoffenheffing	€	269
Rioolheffing	€	190

Totale inkomsten	**€ 320.833**
Totale uitgaven	**€ 316.140**
Resultaat	**€ 4.693**

1.3 Samenstelling college en gemeenteraad

Samenstelling College 2024

Portefeuilleverdeling

Burgemeester Erica van Lente

- Openbare orde en veiligheid
- NPG (inclusief coördinatie dorpsplannen)
- Dienstverlening
- Participatie
- Gebiedsgericht werken
- Bedrijfsvoering
- Regionale samenwerking
- Discriminatiebeleid

- Interbestuurlijk Toezicht

Wethouder Markus Ploeger (GemeenteBelangen Midden-Groningen)

- Zonneparken
- Financiën
- Belastingen
- Beheer Openbare Ruimte
- Grondbedrijf
- Vastgoed
- Projectwethouder: Havengebied Slochteren
- Wethouder voor: Slochteren, Schildwolde, Hellum, Overschild, Siddeburen, Steendam, Tjuchem

Wethouder Annemiek Hoesen-Spithorst (Boer & Burger Partij Midden-Groningen)

- Economie (inclusief landbouw)
- Vrijetijdseconomie
- Cultuur
- Erfgoed
- Sport en sportaccommodaties
- Dorpen en wijken (inclusief dorpshuizen)
- Archeologie

- Natuur en landschap
- Snel internet
- LEADER+
- Projectwethouder: Visie A7/N33
- Wethouder voor: Meerwijck, Kropswolde, Kielwindeweer, Foxhol, Kolham, Foxham, Froombosch, Meeden en Noordbroek

Wethouder Erianne van der Burg-Versteeg (CDA)

- Ruimtelijke ordening
- Wonen
- Verkeer en Vervoer
- Onderwijs
- Taakstelling huisvesting statushouders
- Projectwethouder: Hoogezand Noord, Stadshart, Hart van Muntendam en Harkstede/Meerstad
- Wethouder voor: Woudbloem, Lageland, Westerbroek, Waterhuizen, Harkstede, Scharmer, Zuidbroek en Muntendam

Wethouder Evert Offereins (VVD)

- Sociaal Domein
- Jeugdzorg
- Ouderenbeleid

- WMO / Gezondheid / Welzijn
- Participatie en inkomen (inclusief BWRI en Sociaal Werkbedrijf)
- Arbeidsmarkt
- Gevolgen gas- en zoutwinning
- Wethouder voor: Martenshoek, Spoorstraat-Kieldiep, Woldwijck, De Dreven, het Centrum, Gorecht, Vosholen, Kalkwijksterlint, Borgercompagnie en Tripscompagnie

Wethouder Jur Mellies (GemeenteBelangen Midden-Groningen)

- Energietransitie
- Duurzaamheid
- Milieu
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Onderwijs, inclusief huisvesting
- Opvang asielzoekers en ontheemden
- Dierenwelzijn
- Wethouder voor: Noorderpark, Westerpark, Oosterpark, Zuiderpark, Margrietpark, Boswijk, Sappemeer Noordoost, Compagniesterwijk

Samenstelling Gemeenteraad 2022-2025

Partij	Aantal zetels
Gemeentebelangen	7
Boer & Burger Partij	5
PvdA	4
SP	3
CDA	3
ChristenUnie	3
GroenLinks	2
VVD	2
D66	2
BBB-LMG	1
Lijst Jan Hulzebos	1
Totaal	**33**

2.1 Programma Dorpen en wijken

2.1.0 Inleiding

Visie
We willen ‘groots zijn in kleinschaligheid’. Onze gemeente bestaat uit sterke lokale gemeenschappen. Deze worden gevormd door inwoners van dorpen, kernen en wijken. Mensen ontmoeten elkaar op het sportveld, in de kerk, in het dorpshuis en via vrijwilligerswerk. Elk dorp en elke kern heeft een eigen karakter. In het ene dorp zijn mensen heel actief. In het andere dorp leven mensen meer op zichzelf. Overal kennen mensen elkaar en voelen ze zich verantwoordelijk voor elkaar en hun omgeving. Wij werken samen met inwoners om de leefbaarheid te vergroten. Leefbare dorpen en kernen dragen bij aan het welzijn van inwoners en aan de sociale kracht van de gemeenschap.

Doelstelling
In het programma Dorpen en Wijken richten we ons op dorpen en kernen die zelfstandig en leefbaar zijn. In deze dorpen en wijken moeten mensen elkaar kunnen ontmoeten en eigen ideeën kunnen uitvoeren. Ze moeten hun omgeving als schoon, heel en veilig ervaren. We werken samen met inwoners en organisaties om de leefbaarheid te verbeteren. Dat kan op elke plek anders zijn. Geen dorp of wijk is hetzelfde. We moedigen inwoners aan om mee te beslissen en eigenaar te zijn van hun buurt.

Activiteiten op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en activiteiten voor bijvoorbeeld jongeren en ouderen helpen hierbij. Ze zorgen voor verbinding, geven identiteit en brengen mensen samen. Vaak vinden ontmoetingen plaats in maatschappelijke accommodaties. We willen dat elk dorp een plek heeft waar mensen samen kunnen komen. We willen ervoor zorgen dat belangrijke voorzieningen dichtbij of goed bereikbaar zijn.

Ook de openbare ruimte is belangrijk voor de identiteit van een dorp of wijk en voor het woonplezier van onze inwoners. We vergroten de leefbaarheid door inwoners meer invloed te geven op bijvoorbeeld het onderhoud van groen. We zijn verantwoordelijk voor het afgesproken kwaliteitsniveau.

Opbouw programma Dorpen en Wijken
Het programma Dorpen en Wijken bestaat uit de volgende beleidsonderwerpen:

1. Het versterken van de sociale cohesie;
2. Deelname aan het maatschappelijk leven;
3. Sport en Bewegen;
4. Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven;
5. Fysieke leefbaarheid.

2.1.1 Het versterken van de sociale cohesie

Algemeen

Het is prettig wonen in onze dorpen en wijken. Inwoners zijn als eerste verantwoordelijk voor hun eigen omgeving. Wij zorgen dat ze invloed kunnen uitoefenen en met ons samen kunnen werken aan verbeteringen in hun buurt of dorp.

In 2024 zijn we gestart met het programma ‘Gebiedsgericht werken’. Dit betekent dat we denken vanuit het dagelijks leven van inwoners. We werken samen aan problemen, ideeën en kansen in een gebied. Inwoners moeten zelf keuzes kunnen maken over wat zij willen aanpakken. Zo maken we plannen en beleid die beter passen bij wat mensen nodig hebben. De samenwerking met inwoners is daarbij onmisbaar. Zij houden ons scherp, vullen het beleid aan en zorgen voor draagvlak. Ook brengen ze nieuwe ideeën en vernieuwingen. We hebben elkaar nodig en moeten op elkaar kunnen vertrouwen om gezamenlijke doelen te bereiken.

Doelstellingen

Inwoners hebben meer invloed op hun leefomgeving en voelen zich betrokken bij maatschappelijke vraagstukken.
We stimuleren de betrokkenheid die inwoners voelen bij hun wijk of omgeving en hun bereidheid om zich daar vrijwillig voor in te zetten. Het gaat ook om het stimuleren van ontmoeting tussen inwoners. Daarbij hebben we speciale aandacht voor inwoners die moeilijk te bereiken zijn en die niet op eigen kracht volwaardig mee kunnen doen aan de maatschappij. Tegelijkertijd werken we aan onze rol het ondersteunen van ideeën en plannen die onze inwoners hebben. Daarbij werken we aan een organisatie die erop ingericht is om vlot en passend in te kunnen spelen op opgaven, kansen en uitdagingen in een gebied.

Acties

We gaan door met het ontwikkelen van de rol van dorps- en wijkwethouder.
In het programma gebiedsgericht werken zijn we samen met uw raad gestart met een nieuw bestuur dat draait om verbinden, inspireren en vertrouwen. Een belangrijk onderdeel is de ontwikkeling van de rol van dorps- en wijkwethouder, naast de inhoudelijke portefeuillehouder.

De dorps- en wijkwethouder is het aanspreekpunt voor zaken die in een dorp of wijk spelen. Hij of zij luistert naar signalen van inwoners en zorgt dat we zichtbaar en bereikbaar zijn.

Bij de kennismakingsronde van burgemeester Erica van Lente was ook de dorps- of wijkwethouder aanwezig. Samen met de gebiedsregisseur zorgde dit voor beter contact met de dorpen en wijken. Dit laat zien hoe belangrijk deze rollen zijn.

Bij het opstellen van dorps- of wijkplannen (onder het NPG-project) maken we samen met inwoners een uitvoeringsagenda. Hierin staan de afspraken die we met bewoners hebben gemaakt over de uitvoering van het plan. Deze wordt ondertekend door de wethouder en de bewonersorganisatie. Elk jaar praten we samen met de gebiedsregisseur en bewoners over de voortgang.

We geven met de dorps- en wijkbudgetten inwonersgroepen directe invloed en zeggenschap over hun leefomgeving.
Dorpsbelangenorganisaties en wijkverenigingen zijn belangrijke gesprekspartners. Zij ontvangen elk jaar een subsidie van € 3.000 voor basisactiviteiten zoals vergaderen of het uitgeven van een wijkkrant. Voor andere plannen kunnen ze geld aanvragen uit het leefbaarheidsfonds.

De bewonersorganisaties in Gorecht, Woldwijck, Spoorstraat-Kieldiep, Noorderpark, Margrietpark, Boswijk en Foxhol krijgen een wijkbudget van € 25.000 tot € 36.000 per jaar. Hiermee zijn in 2024 veel activiteiten georganiseerd die passen bij de wijk en de sociale cohesie verbeteren.

Ook Muntendam, Noordbroek, Zuidbroek en Meeden krijgen € 5.000 per jaar. Daarmee zijn bijvoorbeeld kerstmarkten, kindermiddagen, tuinprojecten en oudejaarsactiviteiten georganiseerd.

Muntendam:

- Kouvretersmarkt (Jaarmarkt)
- Kerstworkshops
- Oudejaars activiteit (Carbid schieten)

Noordbroek:

- Kinderactiviteiten (disco, knutselen)
- Garagesale
- Tuin bij Noordsuythoeve

Zuidbroek:

- Kerstverlichting in het dorp
- VVV Zuidbroek (Verenging van Volksvermaak) Activiteit 125 jarig bestaan
- Kinderactiviteiten Schrijvershoek (disco enz.)
- Pakjesbezorgdag

Meeden:

- Spooktocht
- Kerstmarkt

We ondersteunen met subsidies activiteiten die de leefbaarheid verbeteren in een dorp, buurt of straat.
In 2024 zijn er veel aanvragen gedaan bij het leefbaarheidsfonds. Hierdoor konden op straat-, wijk- en dorpsniveau allerlei openbare activiteiten worden georganiseerd. Er kwamen meer aanvragen, omdat het fonds bekender werd. Niet alle aanvragen konden worden goedgekeurd.

Er is subsidie mogelijk tot € 2.000, afhankelijk van de grootte van het evenement. Voorbeelden zijn sporttoernooien, concerten, sinterklaasintochten en burendagen. In 2024 kregen we 368 aanvragen. Dat is meer dan we konden honoreren. Als er te veel aanvragen zijn, behandelen we alleen de hoogste per aanvrager. De rest krijgt eventueel een lager bedrag. Van maart tot december moesten we subsidies weigeren of verlagen wegens te weinig middelen.

We stellen een participatievisie op.
In 2024 zijn we begonnen met handreikingen voor projectleiders, een leidraad voor externe partijen en een beleidskader voor de verplichte participatie in het kader van de Omgevingswet. In 2025 werken we de participatievisie verder uit en leggen we die, samen met een verordening, aan uw raad voor.

We vergroten het kennisniveau over gebiedsgericht werken en participatie binnen de organisatie.
We hebben al veel bereikt met gebiedsgericht werken. Er zijn handreikingen gemaakt voor ons personeel, inwoners en ondernemers over hoe participatie werkt. Ook zijn er trainingen en workshops gegeven aan projectleiders en beleidsadviseurs. Deze worden in 2025 voortgezet, in combinatie met de ontwikkeling van de organisatie.

We werken samen met inwoners en helpen hen op weg met plannen en ideeën die zij hebben voor hun leefomgeving en gemeenschap.
Gebiedsregisseurs houden contact met bewoners en organisaties in dorpen en wijken. Samen werken ze aan het verbeteren van de leefbaarheid. Inwoners met ideeën worden geholpen door verbindingen te leggen in onze organisatie, voor subsidies of met andere organisaties of door actief mee te denken binnen het NPG-project Dorps- en wijkplannen maken. Ook denken we mee binnen projecten zoals duurzaamheid, vrijkomende schoollocaties en het centrumplan Muntendam. De gebiedsregisseurs zijn onderdeel van het projectteam, brengen aandachtspunten in en hebben meegedacht over de aanpak en de samenwerking met de inwoners.

2.1.2 Deelname aan het maatschappelijk leven

Algemeen

In deze paragraaf komen verschillende beleidsonderdelen aan bod. Ze dragen bij aan onze identiteit, kracht en eigenheid. De beleidsonderdelen zijn: cultuur, archeologie, erfgoed en monumentenzorg. Midden-Groningen is een gemeente met veel verschillen, zowel in inwoners als in omgeving. Vaak komt dit door de geschiedenis. Cultuur en erfgoed zorgen voor herkenning en een gevoel van verbondenheid. Mensen voelen zich thuis en trots op hun omgeving. Dit versterkt de gemeenschap en vergroot de veerkracht van de samenleving.

Cultuur is er om aan mee te doen of van te genieten. Zelf kunst maken of ervan genieten maakt het leven rijker. Het laat je anders kijken en stimuleert creativiteit.

Het is belangrijk om de bovengenoemde onderdelen te koesteren en te verspreiden. Zo kan iedereen ermee kennismaken. We beginnen hier al mee op scholen via cultuureducatie en erfgoedlessen. Daarnaast maken erfgoed en cultuur onze gemeente aantrekkelijk voor toeristisch bezoek.

Doelstellingen

a. Cultuurkadernota verder uitvoeren de komende beleidsperiode

De Kadernota Cultuur 2021-2024 richt zich op: jeugd en educatie, cultuur voor iedereen, en de koppeling met toerisme en recreatie. De cultuurorganisaties binnen onze gemeente voeren dit uit. Het gaat bijvoorbeeld om Kielzog Theater, de Muziekschool en Kunstwerkplaats, Biblionet (bibliotheken), en de Fraeylemaborg.

We willen alle inwoners actief betrekken bij kunst, cultuur en erfgoed, ook mensen in een kwetsbare positie. Door ons te richten op kinderen, bereiken we ook hun ouders en familie. Zo wordt cultuur iets voor iedereen.

Cultuurlessen op school én na schooltijd zorgen voor creativiteit in het onderwijs. Jongeren leren met een andere blik naar hun omgeving te kijken. Zo groeit hun creatief vermogen. De aanbieders werken samen met scholen. Ze leveren maatwerk, vaak binnen het project "Tijd voor Toekomst" van het Nationaal Programma Groningen. Jongeren worden ook op andere manieren gestimuleerd om zelf cultuur te maken, bijvoorbeeld via het project "Jongeren pitchen voor Projecten".

Cultuur is er voor iedereen. We willen dat alle inwoners altijd kunnen deelnemen aan cultuur, voor ontwikkeling en plezier. Als er drempels zijn, willen we die wegnemen, bijvoorbeeld via subsidies of korting op lesgeld. Ook gebruiken we cultuur in het sociaal beleid, bijvoorbeeld bij ouderen of mensen met een achterstand.

Onze gemeente heeft toeristen veel te bieden. Bezienswaardigheden, monumenten, culturele activiteiten en evenementen maken onze dorpen aantrekkelijk. De organisatie Ontdek Midden-Groningen promoot deze via hun kalender en culturele routes.

In 2024 hebben we gewerkt aan de voorbereiding van de cultuurkaders voor 2025-2028. Dat hebben we samen gedaan met inwoners, partners en culturele instellingen.

Acties

In 2024 halen we uit de samenleving gegevens op over cultuurdeelname, behoefte en waardering van de inwoners. De enquête uitslag is bouwsteen van de nieuwe Kadernota Cultuur.

We hebben in 2024 op verschillende manieren onderzocht hoe inwoners cultuur ervaren. We vroegen dit aan culturele organisaties via de Culturele Compagnie en tijdens een Cultureel Café. Cultuurcoaches gingen de wijken in en stelden vragen aan inwoners. Ook was er een vragenlijst via het brede Ipsos inwonersonderzoek.

Voor de nieuwe cultuurvisie hebben we in drie fasen de wensen van inwoners in beeld gebracht. Eerst spraken we met de Culturele Compagnie, een groep van gesubsidieerde organisaties die gezamenlijk vraagstukken op het gebied van cultuur bespreken. De uitkomsten daarvan zijn besproken in het Cultureel Café.

Om voor de zomer inzicht te krijgen in de verschillen tussen gebieden, hebben we gesprekken gevoerd in dorpen en wijken. We vroegen naar vrijetijdsbesteding. De nadruk lag op luisteren: sluit het cultuuraanbod aan bij wat inwoners willen? In totaal spraken we met 40 inwoners van verschillende leeftijden.

Na de zomer hebben we een groot inwonersonderzoek gedaan. Hieraan deden 1.435 inwoners mee. Zij gaven aan hoe zij cultuur beleven en hoe tevreden ze zijn met het cultuuraanbod.

Doelstellingen

b. Cultuur in Kielzog Theater, Muziekschool en Kunstwerkplaats

Kielzog biedt een breed cultureel aanbod. Het is het podium voor professioneel theater. Het is ook een plek waar mensen zelf kunst kunnen maken, bijvoorbeeld bij de muziekschool en de Kunstwerkplaats. Maar ook een plek waar mensen zelf kunst maken, bijvoorbeeld via de Muziekschool en Kunstwerkplaats. Amateurkunstenaars kunnen er oefenen met goede begeleiding. Talent wordt gestimuleerd, ook via projecten en evenementen. Met Kielzog is de afspraak gemaakt dat deze

activiteiten steeds meer buiten de hoofdvestiging in dorpen en wijken gebeuren. Om die inwoners ook cultureel te bereiken.

Bij Kielzog werken drie cultuurcoaches. Zij zijn actief op scholen, in het sociaal domein en bij verenigingen. Ze helpen inwoners met hun ideeën. Zo komt cultuur dichter bij mensen. Ook voor mensen die minder ervaring hebben met cultuur. Kunst kan voor hen zorgen voor meer contact, minder eenzaamheid en meer zelfvertrouwen.

Per jaar organiseert Kielzog ongeveer 65.000 ‘cultuurbezoeken’. het gaat om:

- 70 voorstellingen
- 60 verhuringen
- 1.000 cursisten per week
- 8.600 leerlingen op school.

Kielzog biedt ook hulp aan amateurverenigingen en culturele evenementen in de dorpen.

Acties

De cultuurcoaches worden meer op wijk/dorpsniveau ingezet.

De cultuurcoaches zijn in dienst van Kielzog en worden door deze organisatie aangestuurd. Het Kielzog werkt met een boekjaar dat gelijkloopt met het schooljaar. Ze tellen het aantal contacten via ‘kunstmomenten’. Dat is elke keer dat iemand via Kielzog in aanraking komt met kunst of cultuur.

In schooljaar 2023-2024 waren er 38.774 kunstmomenten op scholen. Daarnaast waren er nog 14.778 kunstmomenten tijdens andere activiteiten, zoals Pazzipanten, Maak kunst mee, of in dorpshuizen, en bij De Wijk de Wereld en Keti Koti.

Doelstellingen

c. Bibliotheek ontwikkelt taal, cultuur, lezen en digitale vaardigheden

De dienstverlening van de bibliotheek richt zich op:

- Het is de fysieke plek waar inwoners kunnen halen wat ze nodig hebben om mee te doen in de samenleving en waar ze zich kunnen blijven ontwikkelen;
- Taalontwikkeling en leesplezier bij kinderen van 0 tot 18 jaar;
- Taalvaardigheid bij volwassenen;
- Digitale vaardigheden voor deelname aan de samenleving.

Acties

We verstrekken jaarlijks subsidie voor bibliotheekwerk

We verstrekken jaarlijks subsidie aan Biblionet voor de vestigingen in Hoogezand, Harkstede, Siddeburen, Slochteren, Noordbroek en Zuidbroek. Ook is de bibliotheek actief op scholen, consultatiebureaus en kinderopvang. Ze organiseert steeds meer activiteiten op verschillende plekken, dichtbij inwoners.

Doelstellingen

d. Het historisch erfgoed Fraeylemaborg openstellen.

De Fraeylemaborg toont het verleden van de regio, maar organiseert ook moderne kunstexposities en evenementen. Het is onze belangrijkste culturele plek op het gebied van musea. Jaarlijks komen er zo’n 40.000 bezoekers en 60.000 naar de monumentale Engelse landschapstuin. De Fraeylemaborg heeft een regionale functie en trekt mensen van ver.

Acties

We verstrekken jaarlijks subsidie aan de Fraeylemaborg

De Fraeylemaborg is een museum dat subsidie krijgt van ons en de provincie. Er is genoeg afwisseling, zodat een bezoek interessant blijft. Sinds 2024 is er in december een lichtfestival met kunstwerken van beginnende en ervaren kunstenaars. De Fraeylemaborg helpt ook kleine musea in de regio met vragen.

Doelstellingen

e. Onze beeldende kunst en gedenktekens/monumenten zijn in goede staat

Beeldende kunst in de openbare ruimte zorgt voor herkenning en geeft karakter aan dorpen en wijken. Gedenktekens en oorlogsmonumenten doen dat ook. Ze zijn plekken van herdenking, rust en troost. Onze gemeente heeft ongeveer 100 kunstwerken en gedenktekens in de openbare ruimte.

Acties

Aanpak achterstallig onderhoud beeldende kunst en gedenktekens/monumenten

In 2024 zijn meerdere hiervan volgens planning opgeknapt. Dit heeft de kwaliteit van de leefomgeving verbeterd.

Doelstellingen

f. Het Groninger erfgoed bewaren

In 2020 hebben we samen met andere overheden het Erfgoedprogramma opgesteld. Dit programma helpt ons om het Groninger erfgoed te bewaren en verder te ontwikkelen.

Acties

Uitvoering geven aan het Erfgoedprogramma

Het succes van het erfgoedprogramma heeft geleid tot verlenging tot en met 2025. Daarnaast hebben we een gemeentelijke Erfgoedcommissie die adviseert bij bouwaanvragen en promoten we monumenten en de geschiedenis van onze gemeente, onder andere via de Open Monumentendag.

Doelstellingen

g. Beschermen archeologische waarden

Bij grondwerkzaamheden moet vooraf onderzocht worden of er archeologische waarden aanwezig zijn. Deze regel komt uit de Erfgoedwet.

Acties

Toetsen of er archeologisch onderzoek nodig is

We beslissen of er archeologisch onderzoek nodig is. Hiervoor gebruiken we ons eigen archeologiebeleid. We laten ons hierbij adviseren door archeologen van Libau in Groningen. We doen dit door:

- Te beoordelen of archeologisch onderzoek nodig is;
- Onderzoeksrapporten te beoordelen en er besluiten over te nemen;
- Informatie over archeologie actueel te houden;

- Informatie over archeologie te delen binnen en buiten de organisatie.

2.1.3 Sport en bewegen

Algemeen

Elke week doen duizenden inwoners in onze gemeente mee aan sport- en beweegactiviteiten. Ze doen dat als sporter, vrijwilliger of professional. We bouwen aan een gemeente waar sporten en bewegen voor iedereen mogelijk én leuk is. We richten ons extra op mensen die kwetsbaar zijn. Ook zij moeten makkelijk kunnen meedoen, zich ontwikkelen en prettig leven. Sport en bewegen helpt daarbij. Het zorgt voor meer welzijn, een betere gezondheid en verbinding.

Doelstellingen

a. Het vergroten van het aandeel bewoners dat regelmatig sport en beweegt

We willen dat alle inwoners, met of zonder beperking, kunnen sporten en bewegen. Daarom stimuleren we beweging bij jeugd, ouderen en kwetsbare groepen. Het aanbod moet passen bij wat mensen willen. Waar mogelijk zorgen we dat geld geen belemmering is. We verbeteren de toegankelijkheid van sportplekken en speelruimtes in de buitenlucht. Daarbij is er ook aandacht voor ontmoeting. Een team van buurtsportcoaches helpt hierbij. Zij organiseren activiteiten na school, tijdens vakanties, bij schoolvoetbal en de schoololympiade. Ook op feestdagen zijn er sportmomenten. In verschillende dorpen lopen mensen elke week samen met begeleiding van een buurtsportcoach. Er zijn nu vier van zulke wandelgroepen.

Via het programma Dorpen in beweging hebben we in vijf dorpen een beweegkar neergezet bij het dorpshuis. Ouderen kunnen zo laagdrempelig bewegen. Eind 2024 hebben we een tweede beweegkar aangeschaft. Die zetten we in 2025 in om nog meer mensen in beweging te krijgen. Ook koppelen we dit aan het programma Uniek Sporten. Het unieke en inclusieve sportaanbod is in 2024 uitgebreid met: de wandelgroep van Uniek Sporten, een ontdekdag met driewielers en clinics voor dynamic tennis.

In totaal deden in 2024 meer dan 19.000 mensen mee aan onze sport- en beweegactiviteiten. Omdat er financieel nog onzekerheid is, hebben we het bestaande beleid in 2024 met een jaar verlengd. In 2025 maken we nieuw beleid.

Acties

Uitvoering geven aan het lokaal sportakkoord

Vanuit het lokaal sportakkoord maken we sport en bewegen laagdrempelig. Met de sport- en cultuurhopper kunnen mensen kennismaken met allerlei activiteiten. We ondersteunen wandelgroepen voor ouderen en kwetsbare mensen. Dit zorgt voor beweging én ontmoeting.

Buurtsportcoaches stimuleren sport en beweging in wijken en dorpen. Ze begeleiden ook sportieve activiteiten voor jeugd in en rond scholen en wijken. Sportverenigingen en maatschappelijke organisaties worden hierbij betrokken.

De uitvoeringsagenda Sportakkoord II (onderdeel van GALA) maakt verbinding tussen sport, gezondheid en gezond gedrag. In 2024 zijn twaalf lokale initiatieven (mede)gefinancierd via dit sportakkoord.

Doelstellingen

b. Het bevorderen van vitale en toekomstbestendige sportverenigingen

We willen investeren in sportverenigingen die toegankelijk en veilig zijn voor iedereen. Zo voelen meer mensen zich welkom om te gaan sporten: jong en oud, beginners en gevorderden. Ook andere vormen van sport zijn hierbij belangrijk.

Toekomstbestendige verenigingen zijn de sleutel tot een actief sportleven. Samen met verenigingen kijken we hoe meer mensen kunnen meedoen. We betrekken ook de inwoners bij het ontwikkelen van passend sportaanbod.

In 2024 hebben we verenigingen bijvoorbeeld geholpen met het werven van vrijwilligers en mogelijkheden om energie te besparen.

De verenigingsondersteuner organiseert bijeenkomsten voor verenigingen binnen dezelfde sport of hetzelfde dorp. Ook zoeken we meer samenwerking met de cultuurcoaches van Kielzog. In het Noorderpark zijn in de zomervakantie gezamenlijke cultuur- en sportactiviteiten georganiseerd.

Acties

Faciliteren en stimuleren van het verenigingsleven binnen de sport

Samen met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties voeren we het Sportakkoord uit. We versterken en ondersteunen de sportverenigingen. Goed georganiseerde verenigingen zijn de basis voor een sterk sportaanbod.

Vanuit het sportakkoord is er een subsidieregeling. Die is bedoeld voor nieuw sportaanbod of samenwerking tussen verenigingen. In 2024 zijn er twaalf initiatieven meegefinancierd. Een voorbeeld is een freerunning-clinic op een basisschool.

De verenigingsondersteuner helpt sportaanbieders bij het opzetten van goed bestuur en kaders. Het gaat over beleid, samenwerking en acties. Ook besteden we veel aandacht aan een veilige sportomgeving.

Doelstellingen

c. Het harmoniseren van het accommodatiebeleid

Er zijn verschillen tussen buitensportverenigingen als het gaat om eigendom en onderhoud van gebouwen. Sommige verenigingen bezitten hun clubgebouw, andere huren het van de gemeente. Hierdoor verschillen de onderhoudstaken.

Met het project 'harmoniseren buitensportverenigingen' willen we deze verschillen wegnemen. Samen met verenigingen hebben we gewerkt aan concept afspraken over generieke taakverdeling en voorwaarden en gelijke eigendomsposities. Dit is uitgevoerd in voorbereiding op besluitvorming over definitieve vormgeving van de harmonisatie.

Acties

Gelijke basis voor sportverenigingen realiseren

We maken duidelijke afspraken over eigendom, beheer en onderhoud van accommodaties. We zetten in op het verduurzamen van sportlocaties, bijvoorbeeld met energiebesparende maatregelen.

We voeren ook innovaties door die sportlocaties aantrekkelijker maken. Een voorbeeld is interactieve apparatuur in gymzalen, zoals in de Europahal. Deze dagen mensen op een innovatieve manier uit om te bewegen.

2.1.4 Veiligheid op het gebied van wonen, werken en leven

Algemeen

We willen dat onze inwoners veilig kunnen wonen, werken en leven. We werken daarbij nauw samen met veiligheidspartners als politie, Openbaar Ministerie,
Veiligheidsregio, RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum), inwoners, (maatschappelijke) instellingen, woningbouwcorporaties en ondernemers.

In 2021 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2021–2024 vastgesteld. Dit beleid richt zich op vier belangrijke thema's:

- Aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit;
- Een goede samenwerking tussen veiligheid en zorg;
- Een veilige woon- en leefomgeving;
- Het omgaan met maatschappelijke onrust bij overheidsbeslissingen.

Ondermijnende criminaliteit ondermijning is vaak goed georganiseerd. Denk aan drugshandel, fraude met vastgoed, witwassen, economische criminaliteit en mensenhandel.

Problemen met veiligheid en leefbaarheid ontstaan vaak in wijken met meerdere problemen tegelijk, zoals armoede, schulden, weinig opleiding of slechte (psychische) gezondheid. Door deze problemen kunnen gezinnen/inwoners kwetsbaar zijn voor drugs en drugsgerelateerde criminaliteit. Ook thuisprostitutie en prostitutiegerelateerde criminaliteit kunnen voor deze inwoners een weg naar snel geld verdienen zijn. De gevolgen worden niet overzien. Ook jongeren lopen extra risico om hierin terecht te komen. En als je eenmaal ín de 'fuik' zit is het lastig om eruit te komen.

Doelstellingen

a. Aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

- Inwoners, ondernemers en organisaties weerbaarder maken tegen ondermijning
- Verbeteren van de informatiepositie.
- Inzetten op zichtbaarheid en interventiekracht.

Acties

Creëren van bewustwording door informatie- en kennissessies te organiseren voor de gemeentelijke organisaties, inwoners en ondernemers. Dat heeft een preventieve werking en leidt tot meer signalen.
In 2024 hebben wij verschillende bewustwording- en kennissessies georganiseerd voor diverse doelgroepen. Zo hebben wij o.a. een aantal teams van een op maat gemaakte bewustwordingssessie omtrent ondermijning voorzien. Ook is er een bijeenkomst georganiseerd voor uw raad, waarin wij aandacht besteed hebben aan thema's veiligheid en integriteit.

Gerichte handhavingsacties op basis van een (fenomeen)analyse, lokaal of in RIEC-verband.
In 2024 hebben meerdere (integrale) bestuurlijke controles en handhavingsacties plaatsgevonden. Ook is er casuïstiek in RIEC-verband behandeld, waar fenomeenanalyses uit voortgevloeid zijn. Deze acties zijn (nog) niet afgerond en hebben ook in 2025 onze aandacht. Het inzetten van bestuurlijke interventies zoals toepassing van de Wet Damocles (artikel 13b Opiumwet - woningsluiting vanwege een handelshoeveelheid drugs) en de Wet Victoria (artikel 174a Gemeentewet - verstoring van de openbare orde en veiligheid). In 2024 zijn vier bestuurlijke maatregelen in het kader van de Wet Damocles opgelegd. Toepassing van de Wet Victoria kwam niet aan de orde.

Het risico gestuurd toepassen van de wet Bevordering Integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Bibob) als (preventief) bestuursrechtelijk instrument.
Wet Bibob is in 2024 actief en consequent toegepast bij de in het beleid vastgestelde soorten vergunningaanvragen met betrekking tot de APV, zoals Alcoholwetvergunning. Daarnaast is er gedurende 2024 ingezet op de vergroting van bewustwording rondom de toepassing van de Wet Bibob en het vergroten van de kennis rondom de toepassing van deze wet. Tot slot is er in 2024 één keer een tijdelijke sluiting opgelegd aan een horecaexploitant in verband met het niet tijdig en volledig aanleveren van Bibob-gegevens en dus niet beschikken over een juiste vergunning.

Inventarisatie naar de aard en de omvang van cybercriminaliteit in Midden-Groningen. Vervolgens bepalen op welke doelgroepen de aanpak op bewustwording en vergroten van de cyberweerbaarheid gericht moet zijn.
In 2024 is er een analyse gemaakt van de problematiek rondom cybercriminaliteit. Er is vervolgens actief ingezet op het vergroten van de cyberweerbaarheid onder jongeren (basisschoolleeftijd, d.m.v. het programma Hackshield) en ouderen (door presentaties te geven aan senioren).

Investeren in het verstevigen van publieke en private (regionale) samenwerking, bijvoorbeeld in een aanpak van de buitengebieden, bedrijventerreinen en vakantieparken.
Begin 2024 hebben wij een vervolg georganiseerd op de in 2023 succesvol uitgevoerde campagne "Samen veilig in het buitengebied". Deze campagne is wederom zeer goed ontvangen door de ondernemers en inwoners. Ook zijn we begonnen met een analyse op mogelijke criminaliteit gericht op nodale punten in ons werkgebied. Hier gaan wij in 2025 verder mee aan de slag.

Versterken van onze informatiepositie door gegevens te koppelen uit de gemeentelijke systemen en informatie te delen in de casustafel ondermijning.
Met de toepassing van data-analyse creëren we met onze partners inzicht in de patronen, structuren en risico-indicatoren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Dit zorgt voor een (gebiedsgerichte) prioritering in de veiligheidsaanpak. Dit actiepunt heeft doorlopend onze aandacht.

Doelstellingen

b. Effectieve verbinding veiligheid en zorg

- Het realiseren van een goede verbinding tussen veiligheids- en (jeugd)zorgprofessionals.
- Escalatie in overlast- en zorgsituaties zoveel als mogelijk voorkomen.
- Het verminderen en bestrijden van overlastgevend of crimineel gedrag van (groepen) jongeren.
- Voorkomen van jonge aanwas in de ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.

Acties

Integrale aanpak op personen met overlastgevend en crimineel gedrag volgens het AVE model (aanpak voorkomen escalatie) waarbij veiligheid in het geding is.
In 2024 is extra aandacht besteed aan het opnieuw introduceren van het AVE model. Daarbij zijn (opnieuw) afspraken gemaakt met betrekking tot procesregie en casusregie. De werkwijze is vervolgens geëvalueerd naar aanleiding van complexe, domeinoverstijgende, casuïstiek.

Integrale aanpak op problematische jeugd(groepen) om overlastgevend of crimineel gedrag tegen te gaan.
Er is samengewerkt om de problematische jeugd(groepen) in kaart te brengen en er een passende aanpak voor te organiseren. Er zijn diverse maatregelen getroffen om jeugdigen te benaderen en om -indien nodig- bestuurlijke stappen te ondernemen. Ook is er in 2024 een jeugdgroepaanpak uitgevoerd samen met de gemeente Veendam. Er zijn zes jeugdigen uit Midden-Groningen opgenomen in deze aanpak. De jeugdigen zijn negatief in beeld in Veendam. Deze signalen komen

niet terug in Midden-Groningen. Doordat de jongeren woonachtig zijn in onze gemeente, zijn we nauw betrokken bij de aanpak.

Met partners die actief zijn op het gebied van zorg, ondersteuning, opvang en veiligheid zorgen we dat de keten jeugd en veiligheid als geheel optimaal functioneert.
De aanpak richt zich op het individu, het gezin, de school, leeftijdsgenoten (groepen) en richt zich op de omgeving van thuis-straat-school. Er zijn diverse integrale overlegvormen ontstaan om structureel beelden en informatie uit te kunnen wisselen met als doel nog passende maatregelen te kunnen treffen. Verder zijn er diverse overlegvormen ontstaan om zo integraal mogelijk samen te werken binnen deze complexe materie.

Samen met het sociaal domein inzetten op preventieve activiteiten ter voorkoming van jonge aanwas in de ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.
Daarbij maken we gebruik van de deskundigheid van Halt en het RIEC met voorlichtingscampagnes en bewustwordingscampagnes. In 2024 hebben wij campagnes zoals Politiekids of Hackshield uitgevoerd.

Werken aan een effectieve verbinding tussen veiligheid en zorg door gezamenlijk te werken aan beleidsontwikkeling, prioriteiten te bepalen, het uitwisselen van kennis en expertise. Dit vraagt om een goed samenspel op bestuurlijk en ambtelijk niveau.
In 2024 is opnieuw geïnvesteerd in de samenwerking tussen veiligheid en het sociaal domein. Zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt er verbinding gezocht.

Doelstellingen

c. Veilige woon- en leefomgeving
Veiligheid in dorpen en wijken op peil houden en waar nodig vergroten.

Acties

(Door)ontwikkelen van datagericht werken; onderzoek doen naar een adequate wijze om zicht te krijgen op de omvang van diverse veiligheidsproblematiek in de gemeente.
Er wordt meegewerkt aan diverse onderzoeken die de veiligheidsproblematiek in het algemeen en de specifieke knelpunten of fenomenen in kaart brengen.

(Verplichte) deelname aan de Veiligheidsregio Groningen
Onderdeel is blijvend investeren in een goede huisvesting van de brandweer, het opzetten van een crisisorganisatie en het vergroten van de (juridische) kennis over het openbare orde- en noodrecht. In 2024 is ingezet op de bemensing en opleiding van lokale crisisfunctionarissen voor de crisisorganisatie. Vanaf 2025 zal het team functionarissen in diverse functies operationeel zijn.

Blijvend inzetten op bestuurlijke maatregelen als huisverboden en gebiedsverboden om geweld en overlast te stoppen.
In 2024 hebben wij te maken gehad met een aantal complexe (overlast)casussen waar bestuurlijke maatregelen zoals cameratoezicht of gebiedsverboden getroffen zijn. Mede naar aanleiding van deze casuïstiek hebben wij onze expertise op dit gebied uitgebreid.

Controleren van de openbare bluswatervoorzieningen en diens bereikbaarheid. Daarnaast zorg dragen voor het onderhoud.
De inventarisatie van de zogenaamde witte vlekken (plekken waar bluswatervoorziening niet direct voor handen is) is nog gaande. Er wordt samen met domein Leefomgeving samengewerkt aan een oplossingsrichting met betrekking tot de juiste voorzieningen.

Een aanpak op oud en nieuw met een mix aan preventiemaatregelen: in samenwerking met bewoners zorgen voor een veilige situatie in wijken en dorpen, voorkomen van overlast door jongeren en afvalverbranding.
De jaarwisseling 2024/2025 is vergeleken met voorgaande jaren rustiger verlopen. Het schadebedrag is ook lager uitgevallen. Uit evaluaties blijkt dat de toegepaste werkwijze als succesvol wordt ervaren.

Het inzetten van handhaving op basis van meldingen en op aandachtslocaties.
De boa’s hebben toezicht gehouden op basis van meldingen en bekende aandachtslocaties.

Samen met ketenpartners inzetten op (preventieve) acties voor veel voorkomende criminaliteit.
Doorlopend is er sprake van een zeer nauwe samenwerking met de politie, het OM, de BOA's en de buurgemeenten om (preventief) in te zetten op veel voorkomende criminaliteit.

Vanuit de invalshoek van veiligheid bijdragen aan een aanpak op de problematiek van verpauperde panden met kamerverhuurbeleid en toezicht en handhaving.
Er is vanuit V&V bijdrage geleverd aan diverse werkgroepen en casussen met betrekking tot verpauperde panden, kamerverhuurbeleid en (malafide) verhuurders.

Doelstellingen

d. Maatschappelijke onrust of verdeeldheid bij overheidsbeslissingen
Maatschappelijke onrust zoveel als mogelijk voorkomen en verminderen.

Acties

Gerichte samenwerking met diverse partijen om onrust en polarisatie vroegtijdig te signaleren, te monitoren en in goede banen te leiden.
We onderhouden contact met diverse partijen indien er (landelijke) ontwikkelingen zijn die kunnen leiden tot onrust en/of polarisatie.

Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen.
In 2024 hebben wij op verschillende vlakken aandacht besteed aan (signalen) rondom radicalisering en extremisme. Ook zijn wij begonnen met een structureel overlegvorm om signalen, meldingen en actualiteiten uit te wisselen.

Vroegtijdig in contact zijn met inwoners en belangengroeperingen die geconfronteerd worden met een overheidsbeslissing met effect op de leefomgeving.
We nemen vragen en bezorgdheid serieus. Dit geldt ook voor de aangedragen alternatieven door bewoners en streven naar een eerlijke verdeling van lusten en lasten.

2.1.5 Fysieke leefbaarheid

Algemeen

De openbare ruimte is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, naar werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. In deze openbare ruimte bevinden zich onze kapitaalgoederen zoals wegen, bruggen, parken, speelplekken, lantaarnpalen en verkeerslichten.

Naast het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte, werken we ook aan nieuwe projecten. Denk aan de versterkingsopgave, de ontwikkeling van de wijken Gorecht en Vosholen, de te ontwikkelen zonneparken en het scholenprogramma.

We willen blijven verbeteren. Daarom werken we aan beter beheer (assetmanagement) en een integrale meerjarenplanning voor onderhoud. In 2024 zijn we gestart met een nulmeting van ons gehele areaal. Vanaf 2025 maken we via de planning- en controlcyclus inzichtelijk hoeveel objecten we hebben, wat hun kwaliteit is en welk onderhoud nodig is.

Doelstellingen

a. Afval: We geven uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan.
Door uitvoering te geven aan het beleidsplan werken we aan een nog betere afvalscheiding, afvalinzameling en dienstverlening. Daarnaast zijn we constant bezig om de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing te verbeteren. Eind 2024 hebben we een voorstel gedaan om de dekkingsgraad van de afvalstoffenheffing te verbeteren.

Acties

Evaluatie uitvoer gft en grofvuil
In 2023–2024 konden inwoners eenmalig 1 m³ grof huishoudelijk afval gratis naar het afvalbrengstation brengen. 22% van de inwoners maakte hiervan gebruik. Vooral mensen uit het buitengebied maakten er vaker gebruik van. Het gewicht van het aangeleverde afval en het aantal bezoekers steeg. We kunnen niet precies zeggen of dit volledig door de actie komt, of omdat een sluitend registratiesysteem ontbreekt. Er is géén afname van zwerfafval of bijplaatsingen geconstateerd. In 2023/2024 waren er 98 meldingen van bijplaatsingen, tegenover 66 in 2022/2023.

Evaluatie motie ‘wekelijkse inzameling GFT van 1 april tot en met 1 november’
In 2022 heeft uw raad een motie aangenomen om groente-, fruit- en tuinafval wekelijks op te halen van 1 april t/m 1 november. Dit voorkomt stank en maden in de warme maanden. In november 2024 besloot uw raad om de wekelijkse inzameling ook in 2025 te handhaven, maar niet uit te breiden tot eind oktober. De resultaten van 2025 worden meegenomen in de tweejaarlijkse evaluatie van het afvalbeleid Anders met afval.

Onderzoek huisvesting nieuw afvalbrengpunt
In 2024 heeft de focus vooral gelegen op het vinden van kostendekkende maatregelen voor de afvalinzameling. Daarbij is ook gekeken naar de mogelijkheid om het afvalbrengpunt in Hoogezand te verplaatsen. In 2025 gaan we hiermee verder. Dit is onderdeel van een breder onderzoek naar de huisvesting en centralisatie voor het organisatieonderdeel Beheer Openbare Ruimte.

Doelstellingen

b. Groen, zwerfafval en spelen: Onderhoud en beheer uitvoeren conform vastgestelde rapport en beleidsplan spelen
De grenzen van bebouwingscontouren houtkap, voorheen de grenzen van de boswet, worden aangepast aan de huidige situatie. Uw raad stelt deze vast. In 2024 zijn we gestart met een nota voor het beheer van 46.000 straat- en laanbomen. Die staan vooral langs wegen en hebben regelmatig onderhoud nodig.

Het huidige speelbeleid is van 2019 en wordt vernieuwd. Zo houden we grip op onderhoud en het aantal speeltoestellen in de openbare ruimte. In 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe beleidsplan.

Acties

Acties zwerfafval
- 58 nieuwe vrijwilligers zijn actief geworden als Supporter van Schoon (zwerfafvalvrijwilligers);
- 15 zwerfafvalacties zijn gefaciliteerd door inwoners of wijk- of dorpsverenigingen. Denk aan communicatie, materiaal, afvalinzameling en catering;
- Wij hebben zelf 3 acties georganiseerd:
    - Zuidlaardermeer Schoon (9 maart): Samen met diverse vrijwilligers, KV de Futen, Groninger Landschap en de zeilvereniging is er weer de jaarlijkse opschoonactie georganiseerd in en rondom het Zuidlaardermeer.
    - Landelijke opschoondag (23 maart): Op meerdere locaties in de gemeente zijn op deze dag op pad gegaan om zwerfafval op te ruimen, vanuit de gemeente hebben wij een opschoonactie georganiseerd rondom het winkelcentrum de Hooge Meeren;
    - World Cleanup Day (20 september): In de wijk Gorecht is er vanuit de gemeente een opschoonactie uitgevoerd tijdens world cleanup day.
- We deden een jaarlijkse inspectie in 7 winkelcentra (de winkelgebiedenscan).

De schoonbrigade sprak met ondernemers over het schoonhouden van hun omgeving. Ze deelden tips en gaven raamstickers uit. In 2025 gaan we hierover in gesprek met ondernemers. We besteden dan ook aandacht aan de ‘25-meterregel’, waarbij ondernemers verantwoordelijk zijn voor het schoonhouden van 25 meter rondom hun pand. Het resterende bedrag uit de raamovereenkomst 2013–2023 voor zwerfafval is aangevraagd.

Inspecteren en repareren speeltoestellen
Alle speeltoestellen zijn regelmatig gecontroleerd en gerepareerd om ze veilig te houden.

Uitvoeren en eventueel bijstellen beleidsplan groen
We hebben het groenonderhoud volgens het beleid uitgevoerd. In 2024 hebben we gewerkt aan:

- **Renovatie Margrietpark uitgevoerd**
- **Vervanging Afrastering dorpsrandpark Kolham**

- **Speeltuin voorbereiding Zuidbroek aangelegd** – De eerste voorbereidende werkzaamheden voor een nieuwe speeltuin in Zuidbroek zijn uitgevoerd.
- **Beers en Beers bezig tot en met 2026 met achterstanden in het boombeheer** – In samenwerking met Beers en Beers wordt gewerkt aan het wegwerken van achterstanden in het boombeheer. Dit traject loopt door tot en met 2026.
- **Beleidstuk begraven gerealiseerd** – Het nieuwe beleidsplan begraven is in 2024 opgesteld en vastgesteld door uw raad, waarmee de gemeente invulling geeft aan toekomstbestendig begraafplaatsbeheer.
- **Meerwijck: achterstanden in het bosonderhoud deels weggewerkt**
- **Diverse projecten in participatie** – De gemeente heeft bijgedragen aan verschillende initiatieven, waaronder Oosterpark, Scheemderstraat, Loeg en Meerweg Zuid.

Doelstellingen

c. We beheren en onderhouden de kunstwerken en beschoeiingen

We hebben ons water en de beschoeiingen in beeld gebracht. Op 24 oktober 2024 stelde uw raad het nieuwe beleidsbeheerplan Water en Oevers vast. In 2025 starten we met regulier onderhoud. We hebben in 2024 een inkoopstrategie opgesteld om het onderhoud efficiënt en meerjarig in de markt te zetten. Dit doen we ook voor civieltechnische kunstwerken. In 2025 volgen twee Europese aanbestedingen. Zo kunnen we de komende zes jaar het achterstallige onderhoud aanpakken.

Acties

Opstellen beleidsplan Water

In 2024 is de vijver in het Margrietpark gebaggerd. Er worden hier nog natuurvriendelijke oevers aangelegd. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het surfstrand bij het Schildmeer, met als doel de oeverconstructies en parkeerplaats te verbeteren. Daarnaast is een damwand gerenoveerd in de Kees de Haanstraat. In Meerwijck, Gorechtpark en Vosholen zijn steigers opgeknapt. Op andere plekken zijn kleinere reparaties uitgevoerd aan beschoeiingen en/of steigers.

Opstellen en vaststellen beleidsplan Kunstwerken

We hebben bruggen en andere kunstwerken onderhouden en vernieuwd. In Muntendam is de Schaive Klabbe gerenoveerd en in 2024 nagenoeg afgerond. In Harkstede is de levensduur van vijf houten bruggen verlengd door de vervanging van het dek en reparatie van de liggers.

In Hoogezand in het Drevenbos is een brug voor voetgangers en paarden vervangen. In Siddeburen is de fietsbrug Munnekesloot levensduurverlengend gerenoveerd. In Slochterhaven zijn de ophaalbrug en loopbrug (met kademuur) voorbereid en deels aanbesteed. Verder zijn 9 bruggen in Kropswolde en andere bruggetjes in wandelroutes verbeterd.

Doelstellingen

d. We beheren en onderhouden de openbare verlichting volgens het vastgestelde beleidsplan

We vervangen oude verlichting door duurzame lampen. Dat bespaart energie en verlaagt de CO2-uitstoot. In het centrumgebied Gorecht-Oost, Martenshoek en Sappemeer staat openbare verlichting waarvoor geen vervangende lampen meer worden geproduceerd. We gaan in drie jaargangen deze masten vervangen. In 2024 zijn we gestart met het voorbereiden van de aanpassing van de openbare verlichting rondom Gorecht-Oost Hoogezand. De masten in Martenshoek en Sappemeer worden naar verwachting in 2025 vervangen.

Acties

Geven uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan

In 2024 is het vervangingsplan gegund aan een aannemer en grotendeels uitgevoerd. Nu bestaat ongeveer 70% van de verlichting in ons areaal uit ledlampen. Ook hebben we achterstanden in onderhoud in 2024 ingehaald. Er is een nieuw beleidsplan opgesteld. Uw raad stelde dit begin 2025 vast.

Het vervangen van de armaturen in Martenshoek heeft vertraging opgelopen veroorzaakt door een foute leverantie. De verwachting is dat deze werkzaamheden alsnog in het voorjaar van 2025 uitgevoerd kunnen worden.

Uitvoeren project centrumgebied Gorecht-Oost

De voorbereiding is afgerond. De uitvoering gebeurt halverwege 2025.

Doelstellingen

e. We beheren en onderhouden het riolenstelsel volgens het vastgestelde afvalwaterbeleidsplan

We voeren het plan voor beheer en onderhoud van het riool uit. Op het gebied van duurzaam waterbeheer werken we samen met andere gemeenten, het waterbedrijf Groningen en waterschappen in Hunze en Aa's en Noorderzijlvest.

Acties

Opstellen nieuw beleidsplan GRP

Uw raad stelde op 1 februari 2024 het nieuwe water- en rioolprogramma vast. We zijn gestart met de uitvoering.

Uitvoeren investering riool Herenstraat te Sappemeer.
Het riool in de Herenstraat is geoptimaliseerd aangepast. Bij hevige regenval ontstond er wateroverlast. Tijdens de eerste extreme buien in 2024 is geen wateroverlast geconstateerd in de Herenstraat.

Uitvoeren integraal project herinrichting en riool Het Loeg te Muntendam.
Gezamenlijk met andere disciplines is Het Loeg opgeknapt. Er is een gescheiden rioolstelsel aangelegd, er is waterdoorlatende bestrating toegepast en de woonstraat is als 30 km-gebied ingericht. In april 2025 worden de laatste en afrondende werkzaamheden uitgevoerd. Dit betreft asfaltwerkzaamheden rondom de Schaive Klabbe.

Uitvoeren integraal project herinrichting en riool Margrietpark te Sappemeer.
De rioleringswerkzaamheden, het aanleggen van regenwaterriolen en het vergroten van het vuilwaterriool in de Popko Bielstraat zijn afgerond. De Margrietparkvijver heeft hiermee een afvoer gekregen naar het regenwaterriool. Daarnaast is er extra ruimte gecreëerd (ca 950m3) voor waterberging in extreme situaties, door de aanleg van een wadi. In 2025 wordt de laatste hand gelegd aan de groenaanleg rondom de Margrietpark vijver.

Uitvoeren integraal project herinrichting en riool van Ruysdaelstraat te Hoogezand.
De herinrichting en de aanleg van een regenwaterrioolleiding zijn afgerond.

Uitvoeren integraal project herinrichting en riool Scheemderstraat te Noordbroek.
De rioleringswerkzaamheden, het aanleggen van een vuilwater- en regenwater riool zijn afgerond. Momenteel zijn we volop bezig met het aanbrengen van de verhardingen.

Uitwerken subsidies regentonnen/afkoppelen

Inwoners kunnen subsidie krijgen voor klimaatadaptieve maatregelen tegen wateroverlast, zoals de aanschaf van een regenton en het afkoppelen van verharde oppervlakken van de riolering. In 2024 zijn er ongeveer 160 regentonnen aangeschaft via deze regeling en is gebruik gemaakt van de subsidie voor het afkoppelen van hemelwaterafvoer.

Doelstellingen

f. We beheren en onderhouden onze wegen volgens de beleidsplannen Wegen en Gladheidsbestrijding

We zorgen dat wegen veilig zijn. In 2024 hebben we het nieuwe beleidsplan wegen 2024–2027 uitgevoerd. Daarin staat welk type onderhoud we doen: groot, klein of investeringen. Daarnaast geven we uitvoering aan het vastgestelde beleidsplan gladheidsbestrijding. De gladheidsbestrijding is uitgevoerd volgens de vastgestelde richtlijnen en het beleid, waarbij de in het uitvoeringsplan opgenomen wegen en fietspaden, zijn ‘gestrooid’. Alle routes zijn conform afspraak binnen het gereserveerde tijdsbestek voltooid.

Acties

Opstellen nieuw beleid wegen inclusief half verharding

Wij hebben uitvoering gegeven aan het in december 2023 vastgestelde beleidsplan wegen 2024-2027. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in diverse soorten onderhoud. Zoals groot onderhoud asfalt; groot onderhoud elementen; investeringen en ook klein onderhoud.

<u>Groot onderhoud asfalt</u>

- Eikenlaan – Kolham
- Slochterweg - Noordbroek
- Madepolderweg – Westerbroek
- Zandelaan – Siddeburen
- Molenraai – Sappemeer
- Klingenweg/Buitenweg - Noordbroek
- Fietspad Trekweg/Beneluxweg - Zuidbroek

<u>Groot onderhoud elementen en halfverharding</u>

- Parkstraat – Sappemeer
- Julianastraat - Hoogezand
- Scheepstuiger - Sappemeer
- Laan van de Sport - Hoogezand
- Voetpaden Spoorstraat - Hoogezand
- Parkeerplaats - Steendam
- Stationsstraat Noord
- Troelstralaan - Hoogezand
- Slochterstraat - Sappemeer
- Heerestraat – Sappemeer
- Fietspad Kielwindeweer

Om ook volgend jaar (2025) werkzaamheden uit te kunnen voeren zijn voor de volgende projecten al participatieve voorbereidingen getroffen in de vorm van bewonersavonden, opstellen van contracten en onderzoeken:

- Fietspad Woltersummer AE – Slochtermeenteweg
- Herenlaan – Scharmer

Droogteschade
In 2024 zijn er werkzaamheden uitgevoerd aan wegen waar schade is ontstaan als gevolg van droogte:

- Luddeweersterweg fase 1
- Luddeweersterweg fase 2

Ook bij de Laanweg (naam dorp) is sprake van droogteschade. De benodigde voorbereidende werkzaamheden zijn in 2024 afgerond, zodat de Laanweg in 2025 aangepakt kan worden.

Integrale projecten
Naast dat er groot onderhoud, waarbij ‘slechts alleen’ een weg of fietspad wordt ‘opgeknapt, zijn er ook werkzaamheden uitgevoerd, waarbij samen opgetrokken wordt met andere beheerdisciplines en zelfs andere overheden. Deze projecten worden ‘integraal’ opgepakt, waarbij ‘werk met werk’ wordt gemaakt, door samen te werken met bijvoorbeeld, “riolering”, “groen”, watergangen” of “kunstwerken”. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Hoofdweg Froombosch – Kolham
- Hamweg - Harkstede
- Jacob van Ruysdeelstraat – Hoogezand
- Kerspellaan – Muntendam
- Margrietpark – Sappemeer

Deze projecten zijn afgerond in 2024, dan wel in een afrondende fase, waarbij de laatste werkzaamheden worden uitgevoerd begin 2025.

2.1.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Naam indicator	Eenheid	Peiljaar	MG	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2023	8,0	9,0
		2022	8,0	8,0
		2021	8,0	8,0
		2020	9,0	11,0
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1,2	2,5
		2022	0,9	2,3
		2021	0,7	1,8
		2020	0,7	2,0
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2023	2,8	4,2
		2022	3,3	4,5
		2021	3,2	4,4
		2020	3,4	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2023	1,4	1,3
		2022	1,6	1,4
		2021	1,8	1,4
		2020	1,0	1,8
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Aantal per 1.000 inwoners	2023	4,4	5,8
		2022	5,5	6,0
		2021	5,8	6,1
		2020	6,0	6,3
Niet-sporters	%	2022	58,0%	46,4%
		2020	59,7%	49,2%
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2023	-	150
		2022	-	152
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	99,2%	41,3%
		2021	83,4%	33,3%
		2020	47,2%	26,8%
		2019	9,7%	20,1%
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2023	3,4	9,1
		2022	13,2	9,3
		2021	5,4	8,9
		2020	9,9	8,9

De gegevens kunnen onderhevig zijn aan verandering en zijn overgenomen van waarstaatjemgemeente.nl op peildatum 24-01-2025

2.1.7 Financieel overzicht Dorpen en Wijken

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Openbare ruimte	**9.692**	**12.124**	**12.565**	**12.711**	**-146**
Cultuur	**6.225**	**6.528**	**7.616**	**6.975**	**640**
Sport	**5.074**	**4.539**	**5.720**	**5.405**	**315**
Openbaar groen	**6.902**	**7.098**	**7.235**	**7.345**	**-110**
Riolering	**4.951**	**4.332**	**4.222**	**4.731**	**-509**
Afval	**7.581**	**7.288**	**7.298**	**8.558**	**-1.260**
Milieu	**3.611**	**5.201**	**6.118**	**4.927**	**1.191**
Begraafplaatsen	**659**	**888**	**892**	**687**	**206**
Totaal Lasten	**44.695**	**47.999**	**51.667**	**51.340**	**328**
Baten					
Openbare ruimte	**633**	**653**	**681**	**992**	**-311**
Cultuur	**806**	**508**	**1.114**	**678**	**436**
Sport	**1.642**	**1.238**	**1.375**	**1.640**	**-265**
Openbaar groen	**211**	**116**	**148**	**221**	**-73**
Riolering	**5.931**	**6.100**	**5.998**	**5.992**	**6**
Afval	**8.520**	**8.783**	**8.783**	**10.096**	**-1.313**
Milieu	**291**	**1.512**	**1.920**	**1.791**	**129**
Begraafplaatsen	**444**	**414**	**414**	**482**	**-68**
Totaal Baten	**18.477**	**19.325**	**20.432**	**21.891**	**-1.459**
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**-26.218**	**-28.674**	**-31.235**	**-29.448**	**-1.787**
Stortingen					
Openbare ruimte	**0**	**0**	**1.029**	**1.029**	**0**
Sport	**0**	**0**	**0**	**24**	**-24**
Milieu	**0**	**0**	**593**	**593**	**0**
Totaal Stortingen	**0**	**0**	**1.622**	**1.646**	**-24**
Onttrekkingen					
Openbare ruimte	**132**	**0**	**1.435**	**1.285**	**150**
Cultuur	**96**	**0**	**82**	**75**	**8**
Sport	**809**	**13**	**479**	**141**	**339**
Openbaar groen	**17**	**3**	**63**	**63**	**0**
Milieu	**31**	**0**	**929**	**88**	**841**
Totaal Onttrekkingen	**1.086**	**16**	**2.988**	**1.651**	**1.337**
Totaal mutatie reserves	**1.086**	**16**	**1.366**	**5**	**1.362**
Saldo van baten en lasten na bestemming	**-25.132**	**-28.659**	**-29.869**	**-29.444**	**-425**

Toelichting

In de financiële toelichting wordt de afwijking verklaard tussen de begroting na wijzigingen 2024 en de realisatie 2024. Het nadelig saldo voor bestemming van de lasten en baten op het programma Dorpen en wijken 2024 is afgenomen met afgerond € 1,8 miljoen ten opzichte van begroting na wijzigingen 2024. Het nadelig saldo na mutatie reserves is afgenomen met afgerond € 425.000. We lichten per product de afwijkingen ten opzichte van de begroting na laatste wijziging voor zover de afwijking groter zijn dan € 100.000 toe.

Openbare ruimte

Lasten (€ 146.000 nadelig): In 2024 is € 141.000 meer aan uitvoeringskosten uitgegeven voor civiele kunstwerken, water en beschoeiingen. Dit komt met name door schades en herstelwerkzaamheden.

Daarnaast is er een nadeel van € 63.000 op de vergunningverlening leges telecommunicatie kabels en leidingen. Dit komt door extra kosten voor toezicht op de vergunningverlening glasvezel. Verder zijn er hogere lasten voor inzet van tractie voertuigen door herstellen van schades en gestegen onderhoudskosten. Dit leidt tot een nadeel van € 48.000. Ook is er in 2024 meer uitgegeven aan wegen. Het gaat in totaal om € 44.000. Dit komt door het herstellen van schades aan verhardingen en gladheidsbestrijding. Tot slot zijn de restant incidentele gelden voor de planvorming stationsgebied Hoogezand (€ 90.000) en het parkeerfonds (€ 60.000) niet uitgegeven. Genoemde komt door vertraging in de uitvoering.

Baten (€ 311.000 voordelig): We hebben meer vergunningen voor telecommunicatie en kabels en leidingen verleend dan verwacht. Hierdoor zijn € 19.000 extra legesinkomsten ontvangen. Daarnaast hebben we met name door schades aan objecten in de openbare ruimte en schades aan voertuigen € 270.000 meer inkomsten uit de schadeverzekeringen ontvangen. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een voordeel van € 22.000.

Mutaties reserves (€ 150.000 nadelig): Het nadeel van € 150.000 ontstaat door een lagere onttrekking uit de reserve financiële ruimte 2023. Dit heeft voor € 90.000 betrekking op de bijdrage voor de planvorming stationsgebied Hoogezand en voor € 60.000 op het parkeerfonds.

Cultuur

Lasten (€ 640.000 voordelig): Het budget voor het verbeteren van de lokale bibliotheek voorziening in Harkstede en Zuidbroek is in 2024 niet uitgegeven. In 2025 wordt genoemde gerealiseerd. Dit leidt in 2024 tot € 424.000 lagere lasten. Hier tegenover staat een lagere baat van de specifieke uitkering, per saldo heeft dit een financieel neutraal effect. Verder is er een voordeel van € 50.000 in de lasten ten aanzien van de cultuurcoach van het Kielzog. Deze lasten zijn vanuit de Brede SPUK subsidie Gezond en Actief Leven (GALA) betaald. Daarnaast zijn er minder subsidies uit het monumentenbudget 2024 aangevraagd. Dit resulteert in een voordeel van € 68.000. Tot slot zijn de incidentele gelden 2024 voor het meerjarig project gebiedsgericht werken niet volledig uitgegeven. Dit komt omdat 2024 een opstartende fase van het project is. Dit leidt in 2024 tot een voordeel van € 88.000. Om de doelstellingen van het project te realiseren is het restant van gelden voor 2025 nodig. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 10.000.

Baten (€ 436.000 nadelig): In 2024 zijn er geen kosten gemaakt voor het verbeteren van de lokale bibliotheek voorziening in Harkstede en Zuidbroek, waardoor de dekking vanuit de specifieke uitkering van het Rijk (SPUK) ook lager is. Dit leidt tot een nadeel van € 424.000. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een nadeel van € 12.000.

Mutaties reserves (€ 8.000 nadelig): De afwijkingen in de reserves tellen op tot € 8.000 nadelig. Deze afwijking wordt niet toegelicht.

Sport

Lasten (€ 315.000 voordelig): De realisatie van subsidies voor Energiebesparende maatregelen voor sport, culturele instellingen en dorpshuizen laat een onderbesteding zien. Dit leidt in 2024 tot een voordeel van € 330.000. Hier tegenover staat een lagere onttrekking van de reserve Energiebesparende maatregelen. Deze subsidies kunnen nog tot en met 2025 worden aangevraagd. Per saldo is het financieel neutraal. Verder zijn er in 2024 gelden teruggekomen van de verstrekte Energiecompensaties uit het Maatwerkfonds Energiecrisis. Dit resulteert in 2024 tot een voordeel van € 24.000. Deze gelden worden conform uw motie van de raad in de reserve Slochterhaven gestort. Daarnaast zijn de lasten van GALA lokaal Sportakkoord en GALA buurtsportcoaches hoger dan begroot. Dit leidt in 2024 tot € 47.000 hogere lasten. Hier tegenover staat ook een hogere uitkering van het Rijk. Per saldo is het financieel effect neutraal. Tot slot is er € 44.000 minder uitgegeven aan onderhoud van gymnastieklokalen. De meeste oude gymzalen zijn gerenoveerd of vervangen. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een nadeel van € 36.000.

Baten (€ 265.000 voordelig): In 2024 hebben we een hogere uitkering van het Rijk voor het GALA lokaal Sportakkoord en GALA buurtsportcoaches ontvangen. Dit komt door indexaties en restant gelden van 2023 die in 2024 ingezet konden worden. Dit leidt in 2024 tot een voordeel van € 47.000. Verder heeft de gemeente een hogere specifieke uitkering voor het stimuleren van sport ontvangen dan begroot. Dit leidt in 2024 tot voordeel van € 100.000. Dit komt omdat we door het Rijk een hoger bedrag aan BTW kosten gecompenseerd krijgen dan begroot. Tot slot zijn de opbrengsten van de verhuur van sportaccommodaties en de ontvangen vergoedingen van zwembaden hoger dan begroot. Dit leidt in 2024 tot een voordeel van € 115.000. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een voordeel van € 3.000.

Mutaties reserves (€ 363.000 nadelig): In 2024 zijn de teruggekomen gelden voor energiecompensaties conform de motie van uw raad in de reserve Slochterhaven gestort. Dit leidt tot een nadeel van € 24.000. Daarnaast is er € 330.000 minder onttrokken aan de reserve Energiebesparende maatregelen omdat er minder besteed is dan begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 330.000. De subsidies kunnen nog tot en met 2025 worden aangevraagd. Overige afwijkingen in de mutaties reserves tellen op tot een nadeel van € 9.000.

Openbaar groen

Lasten (€ 110.000 nadelig): Er is € 104.000 meer uitgegeven voor de inzet van tractie materieel ten behoeve van het onderhouden van het openbaar groen. Dit komt door extra inzet van een maaimachine, toegenomen onderhoudskosten en herstel van schades. Daarnaast zijn de uitbestede werkzaamheden voor het onderhoud van het openbaar groen toegenomen. Meer groenwerkzaamheden moesten we door externen laten uitvoeren. Dit leidt in 2024 tot een nadeel van € 68.000. Hiertegenover staat dat we in 2024 op de inzet van personeel inclusief BWRI en ingeleend personeel minder hebben uitgegeven. Dit leidt tot een voordeel van € 155.000. Verder zijn er hogere lasten door het herstellen van schades aan groenvoorzieningen waaronder bomen. Het gaat in 2024 om € 17.000. Tot slot zijn de toegerekende huisvestingskosten aan het product openbaar groen toegenomen. Dit komt door gestegen energie en onderhoudskosten. Dit leidt tot een nadeel van € 76.000.

Baten (€ 73.000 voordelig): De afwijkingen in de baten tellen op tot € 73.000 voordelig. Deze afwijking wordt niet toegelicht.

Riolering

Lasten (€ 509.000 nadelig): Het nadeel is grotendeels het gevolg van een hogere storting van € 727.000 in de voorziening rioolheffing. De hoogte van de storting wordt op basis van kostendekkendheid bepaald, zie paragraaf 3.2 Paragraaf lokale heffingen. Daarnaast zijn de kosten van inzet personeel voor rioolwerkzaamheden toegenomen. Het gaat om werkzaamheden ten behoeve van ons groot en fijnmazig systeem van riolering, rioolgemalen, kolken, wadi's en waterbergingen. Dit leidt tot een nadeel van € 154.000. Hiertegenover staat een afname van uitbestede riool onderhoudswerkzaamheden van € 368.000. Verder zijn de energiekosten van de rioolgemalen hoger uitgevallen door gestegen prijzen. Dit leidt tot een nadeel van € 83.000. Tot slot zijn er in 2024 minder subsidies voor het afkoppelen van hemelwaterafvoer en regentonnen aangevraagd. Dit leidt tot een voordeel van € 49.000. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 38.000. Waaronder lagere toegerekende kosten inzet tractie materieel (€ 15.000) en huisvestingskosten (€ 4.000).

Baten (€ 6.000 nadelig): De afwijkingen in de baten tellen op tot € 6.000 nadelig. Deze afwijking wordt niet toegelicht.

Afval

Lasten (€ 1.260.000 nadelig): De kostendekkendheid van afval staat onder druk. De dekking van € 750.000 uit de algemene reserve was in 2022 voor het laatst. Dit bedrag is functioneel in de begroting verwerkt. Er is € 456.000 meer uitgegeven voor de inzet van tractie materieel ten behoeve van het inzamelen van afval. Dit komt met name door schades aan afval inzamelvoertuigen en gestegen onderhoudskosten. Verder is de opgenomen kostenbesparing van € 250.000 deels in 2024 gerealiseerd. Dit leidt tot een nadeel van € 191.000. Ook zijn in 2024 de kosten van inzet personeel voor het inzamelen van afval toegenomen. Door een hoog ziekteverzuim zijn de kosten van ingeleend personeel hoger. Dit leidt in 2024 tot een nadeel van € 163.000. Daarnaast zijn de kosten voor het inzamelen van bedrijfsafval toegenomen. Dit komt doordat we nu ook het afval voor onze gemeente inzamelen. Hetgeen onder de noemer bedrijfsafval valt. Dit leidt tot een toename in de lasten van € 227.000. Hiervoor krijgen wij een vergoeding. Verder hebben we meer uitgegeven aan het inzamelen van zwerfafval. Dit leidt tot een nadeel van € 67.000. Hiertegenover staat ook een vergoeding. Tot slot zijn in 2024 de verwerkingskosten voor het inzamelen van de overige afvalstromen en restafval per saldo hoger dan begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 99.000. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een nadeel van € 57.000.

Baten (€ 1.313.000 voordelig): Het voordeel wordt deels veroorzaakt door een € 242.000 hogere onttrekking uit de egalisatievoorziening afvalstoffen. Deze onttrekking is hoger door een nadelig resultaat op afval. De hoogte van de onttrekking wordt op basis van kostendekkendheid bepaald, zie hiervoor 3.2 Paragraaf lokale heffingen. Voor het inzamelen van overige afvalstromen zoals grofvuil, verpakkingsmaterialen, papier en matrassen hebben we € 615.000 meer ontvangen. Verder hebben we doordat we nu ook afval voor onze gemeente inzamelen meer inkomsten onder de noemer

bedrijfsafval ontvangen. Dit leidt tot een voordeel in de baten van € 227.000. Hiertegenover staan ook hogere lasten. Dit geldt ook voor het inzamelen van zwerfafval. Het gaat hier om een voordeel in de baten van € 67.000. Daarnaast hebben we voor de schades aan onze afval inzamelvoertuigen een schadevergoeding ontvangen. Dit leidt tot een voordeel in de baten van € 134.000. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een voordeel van € 28.000. Waaronder € 8.000 meer inkomsten uit de afvalstoffenheffing.

Milieu

Lasten (€ 862.000 voordelig): Het voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door € 439.000 lagere lasten voor het project Aanpak Energiearmoede. De raming was opgesteld op basis van het vastgestelde plan van aanpak, maar de uitvoering kwam vertraagd op gang. De lasten voor het project Wijkuitvoeringsplannen zijn € 314.000 lager uitgevallen, waartegenover een lagere onttrekking van de reserve staat. Een deel van de gemaakte kosten (met name personeelskosten) zijn ten laste gekomen van andere budgetten, namelijk de CDOKE-middelen (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Reden hiervan is dat het budget voor de uitvoering van het klimaatakkoord vrij inzetbaar is en aan de CDOKE-middelen beklemmende voorwaarden zijn verbonden. Voor het Klimaatadaptatieplan zijn de kosten € 172.000 lager dan begroot. De uitvoeringsagenda is vastgesteld en de uitvoeringsfase is gestart in september 2023. De lasten beginnen te lopen, maar hebben een achterstand op de planning en lopen daardoor uit. Voor de NIP (Nationaal Isolatie Programma) zijn de lasten € 123.000 nadeliger uitgevallen dan geraamd. Hier staan de hogere baten vanuit de specifieke uitkering van het Rijk (SPUK) tegenover. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 60.000.

Baten (€ 200.000 voordelig): Het voordeel wordt met name door hogere baten uit de SPUK voor het NIP veroorzaakt. Dit leidt tot een voordeel in de baten van € 123.000. Verder hebben we in 2024 meer baten uit de SPUK voor duurzaamheid aanpak energiearmoede en CDOKE ontvangen. Dit leidt tot een voordeel in de baten van € 78.000. Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een nadeel van € 1.000.

Mutaties reserves (€ 841.000 nadelig): Het nadeel van € 841.000 ontstaat door een lagere onttrekking uit de reserve financiële ruimte 2023. Dit heeft voor € 314.000 betrekking op de wijkuitvoeringsplannen en voor €27.000 op het uitvoeren van het klimaatadaptatieplan en voor € 500.000 op de aanpak van energiearmoede.

Begraafplaatsen

Lasten (€ 206.000 voordelig): Voor het uitvoeren van het beleidsplan begraven heeft uw raad bij de gemeentebegroting 2024, € 335.000 beschikbaar gesteld. Het beleidsbeheerplan `begraven en herdenken in de gemeente Midden-Groningen' is door uw raad eind 2024 voor de periode van 2025-2034 vastgesteld. De beschikbare gelden vallen in 2024 incidenteel vrij. Dit leidt tot een voordeel van € 335.000. Daarnaast hebben we in 2024 meer gelden in de voorziening middelen van derden voor de afkoop graven moeten storten. Dit leidt tot een nadeel van € 118.000. Oorzaak is dat we in 2024 meer legesinkomsten voor afkoop grafrechten en onderhoud graven hebben ontvangen. Verder zijn de kosten voor de gemeentelijke lijkbezorging toegenomen. Dit komt door een toename van het aantal begrafenissen op kosten van de gemeente. Dit leidt in 2024 tot een nadeel van € 17.000. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een voordeel van € 6.000.

Baten (€ 68.000 voordelig): De afwijkingen in de baten tellen op tot € 68.000 voordelig. Deze afwijking wordt niet toegelicht.

2.2 Programma Sociaal

2.2.0 Inleiding

Visie Sociale veerkracht
Iedereen telt mee en mag er zijn. Elk mens is van waarde voor zichzelf en voor anderen. Dat vinden wij belangrijk. We willen dat mensen zelf kunnen bepalen over hun leven en dat zij mensen om zich heen hebben die hen steunen. We kijken vooral naar wat goed gaat, wat mensen zelf kunnen en wat ze samen met anderen kunnen doen om problemen aan te pakken. Zo ontstaan betere oplossingen voor lastige situaties. Hierdoor kunnen mensen beter omgaan met tegenslagen. En zo wordt het samenleven in een dorp of wijk gezonder en prettiger.

Doelstelling Sociale veerkracht
Inwoners staan centraal en moeten kunnen meedoen. Meedoen door betaald werk, vrijwilligerswerk of zinvolle dagbesteding. We streven naar zelfredzaamheid van onze inwoners en samenredzaamheid waarbij inwoners elkaar ondersteunen. Uiteraard bieden we een vangnet voor onze meest kwetsbare inwoners.

In dit programma beschrijven we hoe we in 2024 hebben gewerkt aan de opgaven voor gezondheid, welzijn, opgroeien, onderwijs en meedoen van alle inwoners. Samen met inwoners en onze maatschappelijke partners. Vanuit de visie Sociale veerkracht hadden we ons ten doel gesteld om het eigenaarschap van inwoners te stimuleren. Meer zeggenschap voor inwoners, ook in situaties waar deze onder druk staat. Denk bijvoorbeeld aan jeugdbescherming en uithuiszetting. En de brede kring om mensen heen verbreden. We hebben verder gewerkt aan de transformatie van zorg naar integraal welbevinden van onze inwoners. We hielden ons aan de wetten die daarvoor zijn gemaakt: de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet.

We hebben sociale veerkracht in de praktijk gebracht met de projecten van ons lokaal programma NPG. Met deze projecten investeren we in de grote verandering die we willen maken. Een aantal projecten hebben we afgerond, zoals Bevordering sociale veerkracht. Met de leerresultaten van dit project gaan we in 2025 verder aan slag met het plan voor de bestuursopdracht Integrale aanpak gestapelde problematiek (Muntendam) en de bestuursopdracht Armoede (zie toelichting 2.2.5. Participatiewet). De voorbereidingen voor de bestuursopdracht Integrale aanpak gestapelde problematiek zijn gestart, het project start in het voorjaar van 2025.

Ontwikkelingen in 2025-2028
Hervormingsagenda Jeugd
Financieel heeft het sociaal domein de afgelopen jaren flink onder druk gestaan. De uitvoering van de jeugdhulp gaf de grootste druk. Deze financiële uitdagingen hadden hun weerslag op de gehele gemeentelijke begroting. Het rijk, gemeenten en zorgaanbieders hebben in de afgelopen twee jaar ingezet op de hervorming van de jeugdhulp. De afspraken hierover zijn in juni 2023 definitief vastgelegd in de Hervormingsagenda. Met deze Hervormingsagenda committeren het rijk, gemeenten en zorgaanbieders zich aan het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdzorg en de begrenzing van de kosten. Voor de komende jaren blijft dit een belangrijke en tegelijkertijd moeilijke opgave. Een deel van de maatregelen in de Hervormingsagenda is inhoudelijk en financieel onderbouwd. Deze hebben we in onze gemeente al doorgevoerd en financieel verwerkt in de begroting. Een groot deel van de maatregelen in de Hervormingsagenda moet echter nog verder inhoudelijk uitgewerkt worden. Ze zijn al wel financieel verwerkt in de meerjarenbegroting. Mogelijk wordt het financieel perspectief gewijzigd wanneer het Rijk het advies opvolgt van de deskundigencommissie Van Ark, die in het rapport Groeipijn een tussenevaluatie heeft gemaakt van de Hervormingsagenda (31 januari 2025). De commissie adviseert om gemeenten deels te compenseren voor de tekorten die in 2023 en 2024 zijn ontstaan. Dat zou moeten gaan om een totaalbedrag van € 728 miljoen per jaar. Verder acht de commissie het onwenselijk de beoogde besparingen vanaf 2026 te handhaven. Het is nog onduidelijk of en in hoeverre het Rijk het advies overneemt.

Tegelijkertijd zien we in onze gemeente een daling van jeugdigen en gezinnen dat jeugdhulp ontvangt, maar de ingezette hulp stijgt wel in omvang en kosten. Hier ligt dus een forse opgave voor onze gemeente de komende jaren. Hoe houden we de balans tussen wat kinderen en gezinnen nodig hebben en het beschikbare budget daarvoor? Met onze eigen beheersmaatregelen zetten we in op

het beter en goedkoper maken van de jeugdzorg. Deze beheersmaatregelen gaan uit van de principes van onze visie Sociale veerkracht. We werken samen met gemeenten en zorgaanbieders in de jeugdhulpregio Groningen aan de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda. Met hetzelfde doel om de jeugdzorg beter en goedkoper te maken.

Nij Begun
Op 24 februari 2023 presenteerde de Parlementaire Enquète Commissie haar eindrapport "Groningers boven Gas". De commissie heeft een aantal stevige conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Dit heeft geleid tot 50 maatregelen die het kabinet op 25 april 2023 presenteerde in het rapport Nij Begun. Deze maatregelen zijn gericht op de verbetering van schadeherstel en versterking. Daarnaast zet Nij Begun in op een beter toekomstperspectief voor alle Groningers met de Sociale en Economische agenda. Voor de Sociale agenda heeft het rijk € 3,5 miljard uitgetrokken voor de periode van 30 jaar; € 100 miljoen per jaar. De regio en het rijk hebben de doelstellingen van de Sociale agenda voor de zomer 2024 vastgesteld. Aan deze doelstellingen zijn 16 maatregelen verbonden met daarbij een verdeling van het jaarlijkse budget van meer dan € 100 miljoen. Dit pakket is eind 2024 voorgelegd aan de regio en het rijk; begin 2025 vindt hierover de definitieve besluitvorming plaats.

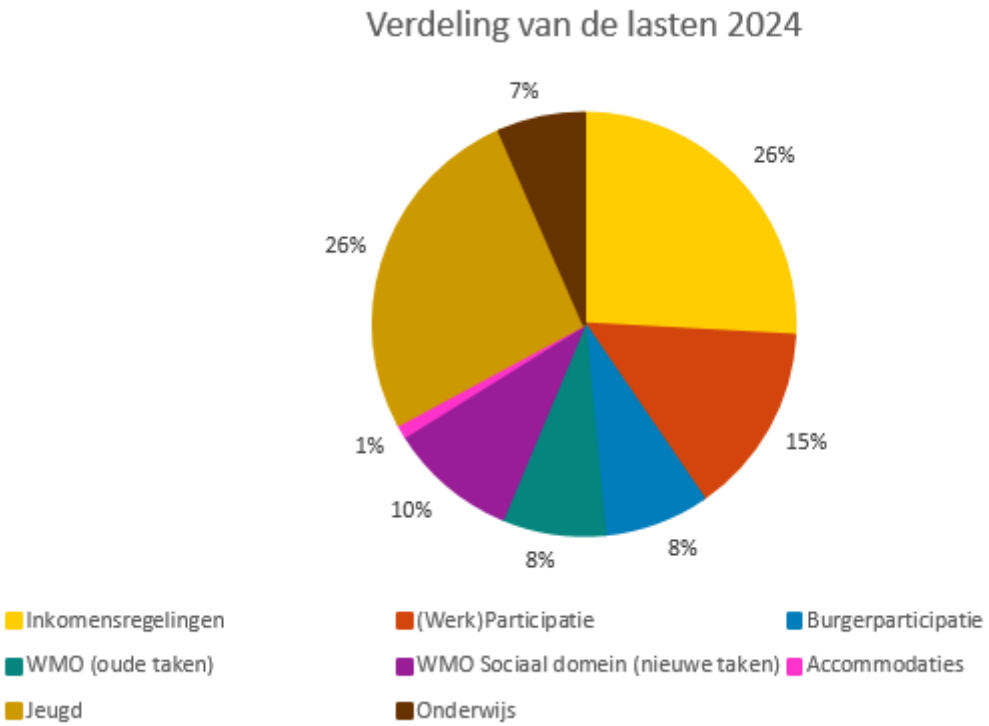

Opbouw programma Sociaal
Het programma sociaal bestaat uit de volgende beleidsonderwerpen:

1. Gezondheid;
2. Welzijn;
3. Wmo;
4. Jeugd, jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
5. Participatiewet;
6. Schuldhulpverlening;
7. Sociale teams.

Per beleidsonderwerp beschrijven we de resultaten voor 2024 van de acties op de doelstellingen. De NPG-projecten zijn onderdeel van deze acties en worden verder beschreven in programma 2.5 Programma Gevolgen gas -en zoutwinning en lokaal programma NPG.

2.2.1 Gezondheid

Algemeen

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Publieke gezondheid (WPG). Onze visie Sociale veerkracht vormt de basis voor ons lokale gezondheidsbeleid. We benaderen gezondheid integraal via Health in all policies (HIAP). Met ons lokale Gezondheidsbeleid 2022-2026 willen we voor alle inwoners een gezonde basis beschikbaar maken. Dit beleid zet in op sociale veerkracht met de methode Positieve gezondheid. Het is belangrijk dat de leefomgeving uitnodigend is voor gezond gedrag. Dit kan via school, ouders, buurt en voorzieningen. We hebben aandacht voor het individu én de hele sociale, fysieke en werkomgeving. In het beleidsplan richten we ons op de volgende thema's:

- individuele leefstijl;
- gezamenlijke leefstijl;
- fysieke leefomgeving;
- mentaal welbevinden.

De GGD-monitor wordt elke twee jaar gepubliceerd, daarin wordt gekeken naar het aantal inwoners dat rookt, drinkt en overgewicht heeft. De cijfers van 2024 worden in 2025 gepubliceerd, het is daarom niet mogelijk een vergelijking te maken voor deze indicatoren ten opzichte van 2024.

Doelstellingen

a. Alle betrokkenen werken intensief samen

Iemands gezondheid is van veel factoren afhankelijk. Daarom is integrale samenwerking belangrijk voor een succesvol, efficiënt gezondheidsbeleid. We hebben te maken met landelijk beleid via de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid, de Omgevingswet en het GALA, waarvan het Sportakkoord integraal onderdeel is. We geven regionaal vorm aan de regioplannen en het integraal zorgakkoord binnen het samenwerkingsverband Gezond Groningen. Lokale programma's zijn de Rookvrije Generatie, Kansrijke Start, Gezonde School, Hartveilig, JOGG, het Lokale plan GALA en het Lokaal Sportakkoord. Deze zijn verbonden aan meerdere beleidsterreinen.

Acties

Bevorderen van integraal samenwerken

Het gezondheidsbeleid vergt regionale afstemming en afstemming met andere beleidsterreinen, zoals openbare orde, veiligheid, jeugd, ouderen, sport, welzijn en openbare ruimte. De samenwerking met partners (welzijnswerk, sportverenigingen, culturele verenigingen) wordt versterkt door gebiedsgericht te werken. Daarnaast wordt met andere gemeenten samengewerkt in regionaal verband binnen Gezond Groningen en aan o.a. een goede werkrelatie met de GGD. Vanuit het integraal zorgakkoord en het GALA wordt lokaal een regionaal ingerichte ketenaanpak uitgevoerd voor diverse doelgroepen.

Doelstellingen

b. Stimuleren van gezonde leefstijl

Een gezonde leefstijl helpt inwoners om fysiek en mentaal gezond te blijven. We willen inwoners kennis overdragen en tools aanreiken om ze te stimuleren gezonder te leven. We bieden voorlichting en geven kansen aan inwoners om zich op uiteenlopende thema's te informeren en verder te ontwikkelen. Voorbeelden hiervan zijn Valpreventie, Gecombineerde leefstijl interventies voor volwassenen en kinderen en inloopvoorzieningen.

Acties

Uitvoering geven aan het Gezond en Actief Leven Akkoord

Via GALA stimuleren we gezondheid, preventie en integraal werken. Het doel is een gezonde generatie in 2040. Het neerzetten van een gezonde basis en het stimuleren van gezond gedrag binnen een gezonde leefomgeving vormt hiervoor de basis. Ook worden verbindingen met vrijetijdsbesteding, sport en cultuur gelegd. Er wordt blijvend ingezet op het versterken van de sociale basis, het terugdringen van gezondheidsachterstanden, het kunnen meedoen in de maatschappij en het tegengaan van eenzaamheid. We lichten inwoners preventief voor over roken, voeding en alcohol-middelengebruik om ongezonde keuzes te voorkomen. Meerdere partijen (GGD, VNN, jongerenwerk) geven verschillende doelgroepen voorlichting.

2.2.2 Welzijn

Algemeen

Welzijn gaat over hoe tevreden onze inwoners zijn over hun leven. Hoe we ons voelen en hoe tevreden we zijn hangt af van verschillende factoren. We willen er samen voor zorgen dat onze inwoners zich fysiek, emotioneel en sociaal zo sterk mogelijk voelen. Het gaat dan vooral om:

- Mee kunnen doen in de samenleving (werk, hobby, activiteiten);
- Zingeving (van betekenis zijn, ertoe doen);
- Mentaal welbevinden (de mate waarin iemand zich goed voelt).

We willen dat onze inwoners mee kunnen doen naar eigen kunnen en zelf de leefbaarheid van hun omgeving verbeteren. Door de inzet van het brede welzijnswerk (mantelzorgondersteuning, vrijwilligerswerk, maatschappelijke activering en opbouwwerk) helpen wij hierbij. Ook werken we samen met vrijwilligersorganisaties en eerstelijnszorgorganisaties.

In 2024 is uitvoering gegeven aan het in 2023 opgestelde plan van aanpak 'Midden-Groningen 2023 - 2026 (Gezond en Actief Leven Akkoord)', 'Regioplan Gezond Groningen' en 'Regioplan Mentale Gezond'. Hierin wordt integraal vorm en inhoud gegeven aan onderwerpen zoals mantelzorg en vrijwilligerswerk, welzijn op recept, mentale gezondheid en vitaal ouder worden.

Doelstellingen

a. Het verbeteren van de weerbaarheid van inwoners met psychosociale klachten

Gezondheid en welbevinden gaat niet alleen over hoe iemand zich lichamelijk voelt. Een groot aantal inwoners komt regelmatig bij de huisarts met psychosociale problemen. Zeker in het aardbevingsgebied komen psychosociale problemen veel voor. Deze problemen gaan vaak samen met lichamelijke klachten, somberheid, angst, stress en een ongezonde leefstijl. Artsen verwijzen patiënten nog vaak door naar medische of psychologische zorg. Een medische of psychologische behandeling is echter niet altijd nodig. Mensen kunnen in die situaties beter geholpen zijn bij mogelijkheden om zich weer lekkerder in hun vel te voelen en om sociaal actiever te zijn. Wij willen deze inwoners helpen om weer perspectief te krijgen en een betekenisvol leven te kunnen leiden.

Acties

Sociaal-emotionele ondersteuning bieden voor inwoners in het aardbevingsgebied

De inwoneronderseuners zijn professionals die laagdrempelig een luisterend oor kunnen bieden aan individuen of groepen inwoners. Zij geven inwoners een zetje in de juiste richting of verwijzen door naar de juiste ondersteuning.

Uitvoeren van Welzijn op Recept en Grip en Glans

We bieden de interventies Welzijn op Recept en Grip en Glans gemeentebreed aan. Via Welzijn op recept kunnen huisartsen en andere eerstelijnszorgverleners patiënten met psychosociale problemen doorverwijzen naar een Welzijnscoach. De Welzijnscoach bespreekt aan de hand van positieve gezondheid wat de patiënt graag zou willen doen/veranderen en verbindt de patiënt met het (welzijns-) aanbod. In 2024 zijn de eerste stappen gemaakt in de samenwerking tussen de welzijnscoaches en de aardbevingscoaches. Het aantal deelnemers laat een lichte daling zien ten opzichte van 2023 (286 in 2024, 335 in 2023), dit heeft te maken met personeelswisselingen (zie Indicatoren).

Grip en Glans is een cursus waardoor mensen meer grip op hun leven krijgen en vanuit daar meer glans aan hun leven kunnen geven. De cursus wordt in groepsverband gegeven. Ook hier is een daling te zien ten opzichte van 2023 (15 cursisten in 2024 ten opzichte van 37 in 2023). Dit heeft te maken met vergelijkbaar aanbod vanuit BWRI waardoor de instroom bij Grip en Glans af is genomen. Een analyse van overlap in aanbod en mogelijke aanpassingen moet nog plaats vinden.

Doelstellingen

b. Het bevorderen van het welbevinden van ouderen (60+) waarbij eigen regie en zelfredzaamheid het uitgangspunt is

Vooral de groep 70/80-jarigen zal de komende jaren toenemen, de zogenaamde dubbele vergrijzing. Doordat de groep ouderen steeds groter wordt en de gemiddelde leeftijd hoger, willen we inzetten op deze doelgroep. We willen dat ouderen zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving en zelf, of met ondersteuning, de regie over hun leven kunnen blijven voeren. In 2021 is het Beleidsplan Ouderen Midden-Groningen 2021-2024 vastgesteld. Op basis van de uitkomsten van het Rekenkameronderzoek (mei 2023) is samen met de doelgroep een uitvoeringsagenda voor 2024 opgesteld. De resultaten volgen nog.

Acties

Bevorderen van de vitaliteit onder ouderen

We werken onder meer samen met Kwartier Zorg en Welzijn en de buurtsportcoaches waarbij sportactiviteiten worden georganiseerd voor en door ouderen zoals Doortrappen en Old stars. Valpreventie is een ketenaanpak vanuit GALA en is regionaal opgepakt in samenwerking met fysiopraktijken en buurtsportcoaches.

Inzetten op een dementievriendelijke gemeente

In 2024 zijn we gestart met het project Meedoen met dementie waarbij we een groter aanbod van dagactiviteiten voor mensen met dementie te ontwikkelen en het aanbod bekend te maken onder de mensen met dementie, hun mantelzorgers en professionals/ketenpartners. Daarnaast hebben we in 2024 de dementiescan uitgevoerd en zijn we samen met Kwartier Zorg& Welzijn goed op weg. Het netwerk dementie Midden-Groningen is steeds beter zichtbaar en is een kortere route voor dagbesteding voor mensen met dementie gerealiseerd.

Terugdringen van eenzaamheid onder ouderen

Kwartier Zorg en Welzijn geeft invulling aan het project ‘Ouderen en eenzaamheid’ met als doel een integraal, samenwerkend en sluitend netwerk ouderen door o.a. het inzichtelijk maken van het netwerk en de inzet van ouderenadviseurs. Van september 2023 tot en met april 2024 zijn 18 vrijwilligers betrokken bij huisbezoeken. Ongeveer 4.000 ouderen van 65 jaar en ouder hebben een brief ontvangen met een aanbod tot een huisbezoek. Ongeveer 850 mensen kregen daadwerkelijk een huisbezoek of werden bereikt door een ouderen adviseur bij bijeenkomsten, koffieochtenden, activiteiten en inloopspreekuren. In deze huisbezoeken werden de volgende onderwerpen besproken vanuit positieve gezondheid, te weten: lichamelijk functioneren, psychische functioneren, zingeving, huisvesting, financiën en sociale contacten. De gesprekken worden door de ouderen positief

ontvangen. In deze huisbezoeken wordt informatie gegeven en daar waar passend, doorverwezen naar voorliggend aanbod zoals activiteiten in de omgeving, vrijwilligersorganisaties maar ook naar het gebiedsteam (Wmo-aanvraag).

Uitvoering geven aan de opgave Wonen en zorg

Als gevolg van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) gaat er veel veranderen. Dit heeft ook gevolgen voor het thema wonen en zorg. In 2024 zijn we gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de verplichte woonzorgvisie. Dit is onder andere belangrijk omdat er te weinig woningen zijn voor verschillende doelgroepen. We maken afspraken over het aantal sociale huurwoningen en wie daarvoor in aanmerking komt. Verder maken we afspraken met zorgpartijen over de zorg van de toekomst. Ook omdat er in de toekomst meer ouderen zijn die zorg nodig hebben.

Doelstellingen

c. Versterken van de informele ondersteuning

Inwoners in onze gemeente zetten zich graag in voor anderen. Deze samenredzaamheid vinden wij belangrijk. Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn vormen van informele ondersteuning. Deze ondersteuning willen we versterken. Hiervoor ondersteunen we mantelzorgers, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Dit doen we door kennis en ervaring te vergroten en door goede informatie en advies te geven over wat allemaal mogelijk is. Daarnaast doen we dit door het waarderen van mantelzorgers en vrijwilligers met het mantelzorgcompliment en organiseren van 'Vrijwilligers Bedankt!'. De steunpunten Mantelzorg en de vrijwilligerscentrale van Kwartier Zorg en Welzijn zetten hierop in.

Acties

Uitvoeren van het NPG project Bevorderen Sociale Veerkracht

Dit project richt zich op de groep inwoners met ingewikkelde problemen in hun leven. Met deze inwoners wordt gewerkt aan hun eigen plan voor oplossingen. Deze oplossingen zijn vaak ook te vinden in de informele ondersteuning, vanuit eigen familie en naasten en in de buurt of wijk. Dit project zet daarmee heel actiegericht in op de te maken omslag naar sociale veerkracht. Het NPG-project is in 2024 afgerond. Leeropbrengsten van het project zetten we de komende jaren verder in, onder meer in de integrale aanpak van gestapelde problematiek (bestuursopdracht). Zie verder paragraaf 2.5.2.

Versterken en stimuleren van initiatieven en activiteiten door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

Het stimuleren van het informele veld is een randvoorwaarde voor de verandering en de omslag die we willen maken van duurdere zorg naar voorliggende, collectieve oplossingen. Dit doen we door vrijwilligersorganisaties, Kwartier Zorg en Welzijn en initiatieven van inwoners subsidie te geven.
Met deze subsidies worden bijvoorbeeld activiteiten georganiseerd door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Onder Indicatoren staat een toelichting op vrijwilligers en mantelzorgers. Het aantal geslaagde bemiddelingen tussen vrijwilligers en hulpvragers neemt af, dit komt doordat het aantal vrijwilligers afneemt en het aantal hulpvragers met mentale en/of fysieke beperking toeneemt. Dit bemoeilijkt de bemiddeling. In 2023 liet het aantal mantelzorgers een daling zien vanwege het actualiseren van het bestand. In 2024 is weer een lichte groei te zien. Daarnaast waarderen we mantelzorgers en vrijwilligers met het mantelzorgcompliment en organiseren van 'Vrijwilligers Bedankt!'. Dit jaar in de vorm van vouchers voor het doen van activiteiten in en buiten de gemeente. De eerste reacties zijn positief.

Indicatoren

Jaarstukken 2024

Indicatoren	2022	2023	2024
Welzijn op recept			
- Aantal verwijzingen*	328	335	286
- Toename gevoel van welzijn		63%	n.n.b.
Grip en Glans			
- Aantal deelnemers**		37	15
- Aantal cursussen		5	3
Vrijwilligers			
- Aantal inschrijvingen vacaturebank	71	127	115
- Aantal geslaagde bemiddelingen***	98	137	96
- Aantal hulpvragen Vrijwillige Hulpdienst	198		314
Mantelzorgers			
- Aantal geregistreerde mantelzorgers****	1.021	858	951
- Aantal vrijwilligers Luisterend Oor	13	14	13
- Aantal Respijtvrijwilligers	8	6	2

* afgenomen vanwege verloop in personeel en inwerken nieuwe medewerkers

** BWRI heeft ook aanbod wat lijkt op Grip& Glans, waardoor instroom vanuit BWRI sterk afgenomen is

*** aantal vrijwilligers neemt af en nieuwe groep hulpvragers met vaak mentale en/of fysieke beperking zijn moeilijker plaatsbaar

**** het bestand is geactualiseerd, dit verklaart de afname van het aantal geregistreerde mantelzorgers in 2023

2.2.3 Wmo

Algemeen

We voeren de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) uit. Met de Wmo ondersteunen we inwoners met een beperking en/of met chronische, psychische of psychosociale problemen. De problemen kunnen gaan over zelfredzaamheid en meedoen. We helpen zoveel mogelijk in de eigen thuissituatie en leefomgeving. Als dit niet kan, bieden we tijdelijk opvang. Onze Wmo-medewerkers beoordelen aanvragen voor ondersteuning. Ze voeren gesprekken met inwoners om hun behoeften en situatie te begrijpen. Ze stellen daarna passende ondersteuning vast. We zorgen voor de coördinatie en toewijzing van de benodigde ondersteuning. We werken samen met zorgaanbieders en andere betrokken partijen. We houden de kwaliteit van de geleverde diensten goed in de gaten. We maken gebruik van algemene voorzieningen en bieden ook maatwerkvoorzieningen aan. Bij de uitvoering toetsen we altijd aan wettelijke kaders. We houden toezicht op de uitvoerende organisaties. Als het nodig is voor onze inwoners werken we samen met andere gemeenten.

Doelstellingen

a. De geboden ondersteuning is van goede kwaliteit en wordt rechtmatig ingezet

Wij zijn verantwoordelijk voor het toezien op de kwaliteit en rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning door zorgaanbieders. We willen dat onze inwoners passende en kwalitatief goede ondersteuning (Wmo en Jeugd) ontvangen. En dat het beschikbare geld voor de ondersteuning op de juiste plek terecht komt (rechtmatigheid).

Acties

Afbouwen externe inzet toezicht Wmo en Jeugd

We hebben eind 2024 het contract met de externe partij beëindigd. We voeren het toezicht nu volledig zelfstandig uit.

Onderzoeken of we het toezicht op Beschermd Wonen zelf willen en kunnen uitvoeren
We hebben hier geen prioriteit aan gegeven vanwege bezuinigingsmaatregelen. Er is op dit moment ook geen inhoudelijke urgentie om dit op te pakken.

Uitvoering geven aan BIBOB onderzoeken in het kader van het Wmo contract
We hebben de mogelijkheid om toetredende of bestaande aanbieders te toetsen. Hier zijn beleidsregels voor opgesteld die richting geven aan de werkwijze. Er was een aanbieder die wilde toetreden waar we zorgen over hadden op basis van de beschikbare informatie. Samen met OOV hebben we een proces doorlopen vooruitlopend op een BIBOB toets. Het resultaat hiervan was dat we geen contract met de zorgaanbieder hebben afgesloten.

Doelstellingen

b. Inwoners zijn betrokken bij beleid en uitvoering
We willen aan inwoners vragen wat ze van ons beleid en de uitvoering vinden. We spelen in op vragen en ontwikkelingen in de samenleving.

Acties

Ontwikkelen van nieuwe vorm voor inwonersparticipatie
Na het beëindigen van de taken van de adviesraad sociaal domein in 2023, werken we aan het herinrichten van het inwonersperspectief, met gebruik van bestaande netwerken. De invulling van het inwonersperspectief wordt een onderdeel van het participatiebeleid. We sluiten dan ook aan bij de planning van het participatiebeleid. Daarnaast is in 2024 het Platform Ouderen Midden-Groningen opgericht als gesprekspartner voor ouderenkwesties. Het platform werkt mee aan het opstellen van de uitvoeringsagenda ouderen 2025 en is betrokken bij de acties naar aanleiding van de evaluatie van het minimabeleid (BWRI).

Uitvoeren van een cliëntervaringsonderzoek
We hebben het cliënt ervaringsonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten zijn nog niet bekend, de uitslag van 2022 en 2023 zijn opgenomen onder 'Indicatoren'.

Doelstellingen

c. Inwoners zijn zelfredzaam binnen hun eigen mogelijkheden
We willen met de ondersteuning inwoners helpen. Zodat zij zo lang mogelijk mee kunnen doen en zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. We werken aan een betere samenwerking tussen Wmo, Jeugd en Participatiewet.

Acties

Het inzetten van ondersteuning in de thuissituatie
We vinden het belangrijk dat inwoners vanuit Beschermd Wonen de stap maken naar zelfstandig wonen. Een voorbeeld hiervan in 2024 is een pilot Housing First en de ontwikkeling van een nieuw product thuisbegeleiding. Verder zijn we in 2024 gestart met een herstelacademie op basis van ervaringsdeskundigheid.

Onderzoek naar en herziening van Wmo-verstrekkingen voor vervoersvoorzieningen

Uit het reizigersprofiel zijn een aantal zaken gekomen. Als we die aanpakken, kunnen we de uitgaven voor Wmo-vervoer inperken. We hebben dit meegenomen in de bezuinigingsvoorstellen.
Ook voor de financiële tegemoetkomingen is een bezuinigingsvoorstel gedaan.

Beide voorstellen worden uitgevoerd in 2025. Het huidige beleid is voorlopig voldoende omschreven. Daarom is geen nieuwe beleid opgesteld.

Ontwikkelen algemene voorzieningen

Naast de pilots die al lopen (DIG050 in Hoogezand en Kolham en de dagontmoeting in Noordbroek) zijn we gestart met een tweetal pilots.:

- Collectieve begeleiding (ACT en wandelcoaching) voor inwoners met lichte psychosociale klachten. Het is een preventieve en laagdrempelige, welzijnsgerichte vorm van ondersteuning bij GGZ-gerelateerde vraagstukken. Bedoeld om de sociale veerkracht te vergroten.
- Blended Health; met een Wmo zorgaanbieder bieden we de mogelijkheid aan die cliënten om ook digitaal via een platform (gezonde boel) te werken aan de ondersteuningsdoelen. Bedoeld om de regie en zelfredzaamheid te versterken. We verwachten ook een daling in de ondersteuningsuren die worden gedeclareerd.

Er zijn nog geen tussenevaluaties gedaan.

Samenwerken met andere zorgdomeinen

We zijn verder gegaan met het project Domein Overstijgende Samenwerking (DOS). In Kolham en Noordbroek oefenen we om de zorg op een nieuwe manier te regelen. Er wordt goed gekeken naar de informele hulp door de inwoners zelf. Als dan aanvullend zorg nodig is door professionals uit verschillende wetten, dan wordt dit door één persoon geregeld. Hiermee willen we zorgen dat inwoners langer thuis kunnen blijven wonen en opname in de Wlz wordt uitgesteld. Om dit uit te voeren, ontvangen we een subsidie.

Starten met de aanbesteding Doelgroepenvervoer

In 2024 zijn we samen met de andere 21 gemeenten en het OV bureau gestart met de aanbesteding van het doelgroepenvervoer. De gemeente Midden-Groningen wil inkopen per 1 augustus 2026:

- Wmo-vervoer;
- Leerlingenvervoer;
- Jeugdvervoer;
- HUBtaxi.

De voortgang van de aanbesteding is langzaam. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat er bij de uitvoeringsorganisatie Publiek Vervoer veel personele problemen zijn. We werken aan een oplossing om de contractering op tijd in te laten gaan.

Uitvoeren van het NPG project Bevorderen Sociale Veerkracht

Dit project richt zich op de groep inwoners met ingewikkelde problemen in hun leven. Met deze inwoners wordt gewerkt aan hun eigen plan voor oplossingen. Deze oplossingen zijn vaak ook te vinden in de informele ondersteuning, vanuit eigen familie en naasten en in de buurt of wijk. Dit project zet daarmee heel actiegericht in op de te maken omslag naar sociale veerkracht. Het NPG-project is

in 2024 afgerond. Leeropbrengsten van het project zetten we de komende jaren verder in, onder meer in de integrale aanpak van gestapelde problematiek (bestuursopdracht). Zie verder paragraaf 2.5.2.

Uitvoering geven aan de opgave Wonen en zorg

Als gevolg van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) gaat er veel veranderen. Dit heeft ook gevolgen voor het thema wonen en zorg. In 2024 zijn we gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de verplichte woonzorgvisie. Dit is onder andere belangrijk omdat er te weinig woningen zijn voor verschillende doelgroepen. We maken afspraken over het aantal sociale huurwoningen en wie daarvoor in aanmerking komt. Verder maken we afspraken met zorgpartijen over de zorg van de toekomst. Ook omdat er in de toekomst meer ouderen zijn die zorg nodig hebben.

Doelstellingen

d. Toegankelijk Midden-Groningen (inclusie/VN Verdrag Handicap)

De toegankelijkheid is inmiddels regulier onderdeel van relevante beleidsterreinen als doel of voorwaarde (bijvoorbeeld bij de omgevingsvisie). Het zal in 2025 ook niet meer als apart doel worden benoemd.

Indicatoren

Zorg in Natura		31-12-2020		31-12-2021		31-12-2022		31-12-2023		31-12-2024	
Betreft	Eenheid van aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week
BG basis	uren	549	1.637	537	1.492	524	1.291	517	1.195	476	1.073
BG plus	uren	73	261	58	212	32	128	21	83	24	109
Dagbesteding basis	dagdelen	249	1.211	249	1.213	232	1.095	215	990	186	823
Dagbesteding plus	dagdelen	20	104	16	74	12	52	11	45	9	36
HH1	uren	1.657	3.918	1.751	4.062	1.816	4.137	1.931	4.311	2.049	4.446
HH2	uren	150	401	132	341	119	299	102	262	88	224

PGB		31-12-2020		31-12-2021		31-12-2022		31-12-2023		31-12-2024	
Betreft	Eenheid van aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week	Aantal cliënten	Aantal per week
BG	uren	142	875	109	529	73	383	53	254	47	254
Dagbesteding	dagdelen	28	137	25	120	18	66	18	65	16	65
HH1	uren	43	143	35	110	29	95	26	80	26	75
HH2	uren	2	7	2	7	0	0	0	0	0	0

Verkennende onderzoeken Wvggz	
Verkennende onderzoeken Wvggz	2

Casussen via maatwerkbudget	
Toewijzingen	53
Voorschotten (worden in principe terugbetaald)	6
Vervoersvoorzieningen gemeente (vervoer van jeugdigen door eigen netwerk naar dagbesteding of andere voorziening)	9
Tegemoetkoming eigen bijdrage Kraamzorg	0

Uitstroom BW	
Thuis Plus/ambulant	8
Wlz	4
Overig/onbekend	27

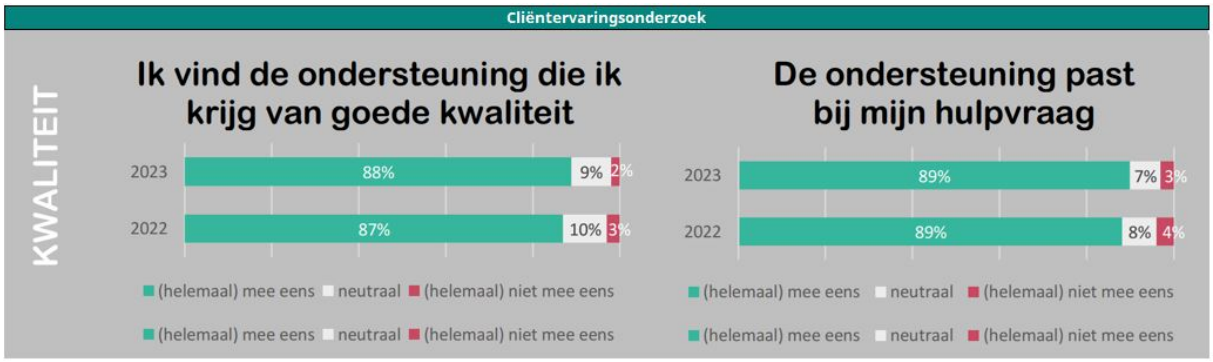

2.2.4 Jeugd, jeugdgezondheidszorg en onderwijs

Algemeen

De jeugd is de toekomst. In onze gemeente wonen ongeveer 12.000 kinderen onder de 18 jaar. Het merendeel woont in een gezin samen met hun ouders. We willen dat al deze kinderen kansrijk en veerkrachtig opgroeien. Daarmee bedoelen we onder andere goed onderwijs, een veilig en stabiel thuis, een gezonde leefstijl, ondersteuning van de omgeving of van professionals en het aanleren van vaardigheden om stress en tegenslag het hoofd te bieden.

Doelstellingen

a. Basis Jeugd

De realisatie is opgenomen in de tabel aan het eind van deze paragraaf.

Acties

Jeugdhulp

Daarnaast bieden we jeugdhulp als dat nodig is. We kopen deze jeugdhulp in via de RIGG. Dat was in 2024 nog in de vorm van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg, een regeling die in 2025 overgaat in de Centrumregeling Jeugdregio Groningen. We financieren de RIGG samen met de negen andere gemeenten uit de regio Groningen. Jeugdhulp kan worden ingezet door verschillende verwijzers: medici, gecertificeerde instellingen (GI's) en de gemeentelijke sociale teams. We betalen als gemeente zowel de organisatie van de sociale teams en de GI's als de kosten voor de jeugdhulp. De jeugdhulpkosten (Zorg in Natura en pgb) zijn ongeveer € 33,7 miljoen van het totaal. We hebben de meeste invloed op de jeugdhulp die wordt ingezet door de sociale teams omdat we daar directe opdrachtgever voor zijn. De ingezette jeugdhulp door de sociale teams kost ongeveer € 12,3 miljoen.

Dit is allemaal onderdeel van regulier beleid. Dit voeren we elk jaar uit. De belangrijkste indicatoren voor dit deel van begroting zijn:

- Het aantal kinderen met jeugdhulp;
- Het aantal kinderen dat gebruikt maakt van een voorliggende voorziening;
- Het cijfer van het cliënt ervaringsonderzoek.

Preventie

De basis van het deel jeugd in de begroting bestaat uit de uitvoering van de Jeugdwet. De Jeugdwet geeft gemeenten de taak om jeugdigen en hun gezin te ondersteunen bij opvoeding en psychosociale problemen. We doen dat preventief door te investeren in voorliggende en algemene voorzieningen, zoals Ondersteuners Jeugd en Gezin (OJG), ondersteuning vanuit de GGD en buurtgezinnen.

Doelstellingen

b. Investeren in laagdrempelige opvoed- en opgroeiondersteuning.

We investeren in voorzieningen die gezinnen helpen bij het opgroeien en opvoeden. Daarmee voorkomen we dat kleine problemen groot worden. We dragen uit dat sommige dingen bij het gewone leven horen. Dat deze normaal zijn. We maken gebruik van de krachten en talenten van ouders en kinderen en zetten in op de brede kring rondom gezinnen.

Acties

Onderzoeken van de beschikbaarheid van aanvullend preventief aanbod

Een waardevolle aanvulling in het preventieve aanbod lijkt te zijn gevonden. We hebben gesprekken gevoerd over de interventie Community Support, deze is gericht op het versterken van sociale vaardigheden, het leren omgaan met emoties en het vergroten van zelfvertrouwen in groepsverband. In 2025 wordt gestart met een pilot van deze interventie.

Doelstellingen

c. Investeren op de aanpak huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

We gaan verder met de aanpak huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld. We willen dat de onveiligheid zo snel als mogelijk stopt en dat de onveiligheid ook duurzaam stopt. Zo kunnen onze inwoners een veilig en kansrijk leven leiden. We willen daarbij inzetten op het vergroten van beschermende factoren, zoals ervaren steun, aandacht voor trauma's, het versterken van veerkracht en de juiste hulp op het juiste moment. De activiteiten zijn gestart in 2024 en lopen door in de jaren daarna.

Acties

Inzetten op veerkrachtbevordering van inwoners

Bij ingrijpende levensgebeurtenissen is het belangrijk om ook in te zetten op beschermende factoren. In 2024 zijn we gestart met de Herstelacademie. Centraal staat peergroepsupport en ervaringsdeskundigheid. Er is aandacht voor vanuit de sociale teams. Er is verbinding gemaakt tussen het project sociale veerkracht en de gefaseerde ketenzorg directe veiligheid huiselijk geweld.

Monitoren van alle veiligheidscasuïstiek

De lokale monitoring van huiselijk geweld is nog niet gelukt. Daarvoor was het nodig dat X-works goed geïmplementeerd werd. De implementatie van X-works is afgerond in de zomer van 2024. De volgende stap is om met behulp van X-works de daadwerkelijke monitoring op veiligheidscasuïstiek te starten.

Starten met Handle with care

We zijn niet gestart met Handle with care. Vanuit de politie Noord-Nederland en Veilig Thuis Groningen is er geen capaciteit beschikbaar.

Traumasensitief werken in de sociale teams

Twaalf mensen uit de sociale teams zijn getraind in systemisch werken. Onderdeel van deze uitgebreide training is traumasensitiviteit.

Doelstellingen

d. Verbeteren van de jeugdhulp

We willen in het sociaal domein transformeren. We maken de jeugdhulp beter en goedkoper en we laten de effecten zien. We doen dat onder de vlag van sociale veerkracht.

Acties

Anders organiseren van de hoogspecialistische jeugdhulp

In regioverband - waar Midden-Groningen bij betrokken is - werken we aan herziening van het jeugdzorglandschap, volgens een indeling in basishulp, aanvullende hulp en hoog-specialistische hulp (HSJ). De samenwerkende partijen in al die segmenten worden meer dan nu het geval is verantwoordelijk voor de inhoudelijke transformatiedoelen (meer preventie, vroegtijdige signalering, vereenvoudiging van zorgtrajecten, voorkoming uithuisplaatsing, etc.). We willen niet meer werken met een productindeling, maar kiezen voor een andere samenwerking met aanbieders om meer integraal en met minder verwijzingen te kunnen werken. Er staan vijf belangrijke thema's centraal: support, wonen, school, werk en inkomen en welzijn. Het HSJ-segment wordt regionaal aanbesteed. De regionale voorbereiding heeft meer tijd gekost dan gepland. De nieuwe aanbesteding wordt in 2025 verder voorbereid en is beoogd om vanaf 2026 in te gaan.

Ontwikkelen van beleid voor jeugdhulp bij de sociale teams

We hebben in 2024 samen met Kwartier Zorg en Welzijn gewerkt aan de implementatie van het nieuwe regiesysteem X-works. In dit proces is ook de gehele werkwijze voor jeugd aangescherpt en aangepast waar nodig en opnieuw vastgelegd. Ook hebben we wijzigingen rondom draagkracht vastgelegd in de verordening en hebben we nieuw beleid gemaakt voor onder andere de inzet van vervoer en verlengde pleegzorg.

Uitvoeren van het NPG project Bevorderen Sociale Veerkracht

Dit project richt zich op de groep inwoners met ingewikkelde problemen in hun leven. Met deze inwoners wordt gewerkt aan hun eigen plan voor oplossingen. Deze oplossingen zijn vaak ook te vinden in de informele ondersteuning, vanuit eigen familie en naasten en in de buurt of wijk. Dit project zet daarmee heel actiegericht in op de te maken omslag naar sociale veerkracht. Het NPG-project is in 2024 afgerond. Leeropbrengsten van het project zetten we de komende jaren verder in, onder meer in de integrale aanpak van gestapelde problematiek (bestuursopdracht). Zie verder paragraaf 2.5.2.

Zorgdragen voor betere en goedkopere jeugdhulp

Gemeenten hebben met de Jeugdwet een grote maatschappelijke opgave. Daarbij is het belangrijk dat we kwalitatief goede jeugdhulp leveren en dat zoveel mogelijk binnen de beschikbare middelen doen. We worden geconfronteerd met kostenstijgingen. Tegelijkertijd spannen we ons in om bij te dragen aan de financiële beheersbaarheid. Sinds 2022 werken we met beheersmaatregelen, om kosten meetbaar te reduceren of om kosten te voorkomen door het versterken van preventie. Een voorbeeld van zo'n maatregel is het gaan werken met een contractmanager Jeugd. Dat betekende een verbetering op verschillende vlakken: een meer toekomstgerichte benadering voor cliënten, een vereenvoudiging voor casemanagers, die minder hoeven te onderhandelen, en kostenbesparing. In 2024 heeft de maatregel Vervoer jeugd zo'n € 95.000 bespaard. Structureel gaan we met het nieuwe contract, dat in het kader van deze maatregel is aangegaan, maandelijks gemiddeld € 23.000 besparen. Daarnaast heeft de uitbreiding van de voorziening kind-ouderondersteuning, die werkzaam zijn op basisscholen de preventie versterkt. In 2024 zijn bezuinigingsvoorstellen vastgesteld door de raad. Die vormen het pakket nieuwe beheersmaatregelen, waarvan de voortgang steeds wordt gemonitord. De stijgende kosten van de jeugdhulp kunnen slechts ten dele worden opgevangen met beheersmaatregelen.

Doelstellingen

e. Jeugdgezondheidszorg basis

Jeugdgezondheidszorg is onderdeel van de wet Publieke Gezondheid. We voeren de wet Publieke Gezondheid uit. We doen dat voornamelijk als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling van

de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD). Zij voeren de jeugdgezondheidszorg voor ons uit en doen andere taken rondom volksgezondheid zoals SOA preventie, ondersteuning bij maatschappelijke incidenten en bevolkingsonderzoek.

Acties

GGD

De taken van de GGD zijn allemaal onderdeel van regulier beleid en we geven er jaarlijks ongeveer € 2,7 miljoen aan uit, waarvan € 1,6 miljoen aan de jeugdgezondheidszorg. Er zijn daarom in 2024 aan dit onderwerp geen specifieke acties verbonden. U krijgt jaarlijks de kans om een zienswijze in te dienen op het jaarplan en de begroting van de GGD. Verantwoording over deze taken gebeurt op regionaal niveau.

Doelstellingen

f. Onderwijs basis

In Nederland zijn de besturen van scholen verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs. Als gemeente ondersteunen we het onderwijs. De gemeente heeft een aantal wettelijke taken: Zorgen voor goede en veilige schoolgebouwen, toezicht op de kwaliteit van kinderopvang, zorgen voor ontwikkelaanbod voor peuters, regelen van vervoer voor leerlingen en controleren op de naleving van de leerplicht. Ook zorgen we samen met het onderwijs voor een goede samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs. Zo krijgen leerlingen die zorg nodig hebben, de goede ondersteuning.

Kinderen met een risico op achterstand kunnen meedoen aan stimulerende programma's in de peuteropvang (Voorschoolse Educatie, VE). Die risico's worden zo snel mogelijk herkend en van de doelgroepkinderen neemt meer dan 75% deel aan deze programma's (VE). Het aanbod is van goede kwaliteit en er is veel aandacht voor samenwerking met ouders en een goede overdracht naar het basisonderwijs.

Naast controle op naleving van de leerplicht zetten ze in op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Steeds meer jongeren stoppen met school voordat zij een diploma hebben. Jongeren zonder diploma zijn vaker werkloos en afhankelijk van een uitkering. Wij helpen jongeren daarom om zo lang mogelijk op school te blijven. Onze leerplichtambtenaren doen dit door ervoor te zorgen dat kinderen die verzuimen weer snel naar school gaan. Hiervoor werken zij samen met ouders, scholen en soms ook de jeugdhulp. Voor de oudere leeftijdsgroep van 16 tot 23 jaar hebben we een regionale aanpak. De aanpak bestaat uit een pakket aan maatregelen met als doel om jongeren die dat kunnen een diploma te laten halen op minimaal HAVO, VWO of MBO 2 niveau.

Dit is allemaal onderdeel van regulier beleid. Dit voeren we elk jaar uit. De belangrijkste indicatoren voor dit deel van begroting zijn:

- Deelnamepercentage voorschoolse educatie;
- Aantal voortijdig schoolverlaters;
- Aantal deelnemers leerlingenvervoer.

De realisatie is opgenomen in de tabel aan het eind van deze paragraaf.

Doelstellingen

g. We vergroten gelijke kansen in het onderwijs

We doen zoveel mogelijk om te zorgen dat alle kinderen kansrijk opgroeien. Achterstanden proberen we al op jonge leeftijd te voorkomen. Alle peuters moeten een goede start kunnen maken in het basisonderwijs. Peuters die een duwtje in de rug nodig hebben, kunnen extra uren naar de peuterspeelzaal. Daar krijgen ze een ondersteunend taal- en rekenaanbod. Samen met de peuteropvang en de schoolbesturen werken we aan opvang en onderwijs dat goed op elkaar aansluit en dat aansluit bij de leerlingen. We dagen kinderen en jongeren uit om hun talenten te ontwikkelen. Hiervoor verbinden we het onderwijs met welzijn, sport en cultuur.
Kansrijk opgroeien stimuleren we ook door te werken aan samenhangende ondersteuning met het

kind/gezin als uitgangspunt. Dit vraagt om een goede samenwerking kind-gezin-onderwijs-omgeving-ondersteuning. Ondersteuning is gericht op het vergroten van veerkracht.

De activiteiten zijn gestart en lopen door in 2024 en verder. Voor de uitvoering van onderwijsachterstandenbeleid ontvangen we jaarlijks circa € 2 miljoen en de voortgang volgen we via het structurele overleg met schoolbesturen en kinderopvang (Lokaal Educatieve Agenda). Voor de uitvoering van Tijd voor Toekomst (inclusief schoolontbijt en kind-ouder-ondersteuners) zetten we vanuit NPG-, NPO- en Regiodeal-gelden in 2024 € 2,2 miljoen in. Tijd voor Toekomst wordt door de Hanzehogeschool gemonitord en kind-ouder-ondersteuners door Sinzer.

Acties

Uitvoeren van het NPG-project Tijd voor Toekomst

Zie programma 2.5.2. Nationaal Programma Groningen.

Uitvoeren van het Onderwijskansenakkoord

- We hebben met het vaststellen van het onderwijskansenakkoord € 200.000 extra subsidiegeld beschikbaar gesteld voor het onderwijs. Dit is bedoeld voor het uitvoeren van extra activiteiten om onderwijskansen te vergroten. In 2024 hebben we 4 aanvragen ontvangen waarvan 3 in 2024 zijn gestart of uitgevoerd. Totaal verstrekte subsidie is € 60.500. Dit is minder dan het beschikbaar gestelde bedrag. Een verklaring hiervoor is dat het tijd en menskracht kost om plannen te ontwikkelen. Wij hebben daarom vanaf september 2024 de innovatiebegeleiders Tijd voor Toekomst uit het onderwijsachterstandenbudget extra uren gegeven om scholen hierbij te ondersteunen. Daarnaast organiseren we bijeenkomsten waarin we ruimte bieden voor inspiratie en kennisdeling.
- We hebben ondersteuning geboden om de integrale samenwerking in de kindcentra te vergroten. Dit hebben we gedaan door op 12 kindcentra met de partners (onderwijs en kinderopvang) het gesprek te faciliteren over een goede doorgaande ontwikkeling van de peuteropvang naar de basisschool.
- We hebben in 2024 voor alle scholen kennisbijeenkomsten georganiseerd over voor- en vroegschoolse educatie. In was er een mini-conferentie het versterken van sociale veerkracht in het onderwijs. Specifiek voor schoolleiders wast er in oktober een inspiratiebijeenkomst over onderwijskansen.
- We hebben in 2024 3 keer overleg gevoerd met de betrokkenen bij het onderwijskansenakkoord om de voortgang te volgen.

Uitvoeren van het project Kind-Ouder ondersteuners

In 2024 zijn er vanuit Tijd voor Toekomst (financiering NPO) 11 kind-ouder-ondersteuners (KOO'ers) actief geweest op 20 scholen in Midden-Groningen. Door 20 tot 32 uur per week op locatie aanwezig te zijn, worden zij een vast gezicht op school. Doordat zij een vertrouwd gezicht zijn op school kunnen ze zorgen ze voor laagdrempelige ondersteuning. Het uitgangspunt is te zorgen dat kleine problemen niet uitgroeien tot grote problemen. Hierdoor zitten kinderen beter in hun vel, kunnen makkelijker focussen op leren en is er op langere termijn minder jeugdhulp nodig. Ook hebben de KOO'ers een groot netwerk in de gemeente. Doormiddel hiervan kunnen ze waar nodig ouders en kinderen helpen effectief gebruik te maken van de hulp en initiatieven die er al zijn binnen de gemeente.
In 2024 is er een akkoord bereikt met de schoolbestuurders om de bijdrage brugfunctionaris van € 320.000 bij te dragen aan uitbreiding van het aantal KOO'ers per 2025.

Doelstellingen

i. Kinderen krijgen onderwijs in een stimulerend, veilig en toekomstbestendig schoolgebouw

Wij hebben een wettelijke zorgplicht voor huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Dit gaat over nieuwbouw van een school, uitbreiding van een school, renovatie van een school, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging in verband met schade.

Acties

Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het scholenprogramma nadert afronding. Bijna alle scholen in onze gemeente zijn hierbij toekomstbestendig gemaakt. De volgende stap is het ontwikkelen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Gemeenten, schoolbesturen en de kinderopvangaanbieders leggen samen in gelijkwaardigheid het onderwijshuisvestingsbeleid vast voor een periode van vier jaar, met een doorkijk van 20 jaar. Het aanbesteden van het IHP en het maken van een IHP kosten meer tijd dan verwacht. Daarom is het traject halverwege 2024 gestart en zal het IHP begin 2026 opgeleverd worden.

Opstellen van het Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting

Het Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting bevat de jaarlijkse, door schoolbesturen ingediende aanvragen voor onder andere eerste onderwijsleermiddelen, huur, capaciteitsuitbreiding of nieuwbouw van onderwijshuisvesting. De aanvragen, die voor 1 februari ingeleverd moeten worden, zijn bedoeld voor kosten die gemaakt worden in het kalenderjaar erna. De ingediende aanvragen zijn getoetst aan de criteria zoals genoemd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Midden-Groningen. Vier van de elf aanvragen kwamen in aanmerking voor vergoeding. De toegekende voorzieningen zijn in 2024 uitgevoerd door de schoolbesturen.

Doelstellingen

j. Volwassenen kunnen meedoen in onze samenleving doordat ze voldoende geletterd zijn

Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. Echter, te veel inwoners hebben nog moeite met lezen, rekenen en het gebruiken van een computer of smartphone. Om mee te kunnen doen heb je deze vaardigheden wél nodig. Vanuit WEB-middelen en extra gelden via centrumgemeente Groningen zetten we in op de aanpak laaggeletterdheid voor volwassenen. In de paragrafen over VVE en onderwijs wordt omschreven op welke manier we investeren in leesbevordering bij kinderen.

Acties

Aanbieden van volwasseneneducatie

Inwoners worden geholpen door naar het Taalhuis te gaan voor ondersteuning bij basisvaardigheden. De coördinator van het Taalhuis en de vrijwilligers organiseren verschillende activiteiten en verwijzen ook door naar andere vormen van onderwijs voor volwassenen. Samen met Noorderpoort bieden we NT1-onderwijs aan. Er is één avondgroep. Via Stichting ITOM Taal kunnen inwoners van de gemeente Midden-Groningen die Nederlands niet als moedertaal hebben, meedoen aan REP-lessen. Momenteel zijn er 8 actieve groepen met gemiddeld 18 deelnemers. In 2024 is het Taalhuis Midden-Groningen gecertificeerd. Het doel van de certificering is onder andere om ervoor te zorgen dat bestaande structuren en kwaliteit behouden blijven. Ook helpt de certificering om te zien waar nog verbeteringen nodig zijn, zodat we de kwaliteit verder kunnen verbeteren.

Investeren in de leesbevordering van kinderen en ouders

De bibliotheek organiseert activiteiten om lezen te stimuleren op kinderopvang en scholen. In het onderwijskansenbeleid wordt er aandacht besteed aan leesbevordering voor kinderen. Ook voor

volwassenen, die moeite hebben met lezen en schrijven, wordt door het Taalhuis gewerkt aan het verbeteren van hun leesvaardigheid.

Inzetten op de betrokkenheid en inzet van werkgevers

Het onderzoek is afgerond en we hebben besloten te starten met een pilot ‘Taal op de werkvloer’ binnen BWRI. De pilot begint in februari 2025. Na afloop van de pilot gaan we onderzoeken of er andere bedrijven zijn die ook de basisvaardigheden van hun werknemers willen verbeteren.

Vergroten van de bewustwording en herkenning van laaggeletterdheid

Samen met maatschappelijke partners en aanbieders van volwasseneneducatie komen we 3 keer per jaar bijeen in een Taalnetwerk. Door het maken van samenwerkingsafspraken komen we tot een betere samenwerking op het gebied van aanpak laaggeletterdheid. De Taalhuiscoördinator traint medewerkers van de gemeente in het herkennen en doorverwijzen van bij laaggeletterdheid. Stichting Lezen en Schrijven heeft wegens beleidswijzigingen in het kader van het regionale Plan van Aanpak een andere rol gekregen. Zij ondersteunt de gemeente op het gebied van het ontwikkelen van verschillende interventies. In 2024 zijn de taalhuizen gecertificeerd.

Indicatoren

Jeugd

Veiligheid	2021	2022	2023	2024
Aantal medewerkers sociaal team die getraind zijn in traumasensitief werken	n.v.t.	n.v.t.	8	12
Adviesvragen Veilig Thuis	290	257	*	*
Meldingen Veilig Thuis	392	385	352	n.n.b.
Aantal betrokken kinderen bij hg/km	506	267	244	n.n.b.
Overdracht van Veilig Thuis naar sociaal team	251	280	253	n.n.b.

*niet meer uitgesplitst naar gemeente

Preventie	2021	2022	2023	2024
Aantal deelnemers diensten GGD:				
Stevig Ouderschap (gezinnen)				
- Prenataal	8	10	7	
- Regulier	12	10	11	8
- Gezin Groter		1	2	2
Nu niet zwanger	9		25	n.n.b.
- waarvan Anticonceptie	7	11	20	n.n.b.
Voorzorg				
- gestart	2	3	3	6
- lopend		4		9
Cijfers OJG (ondersteuning jeugd en gezin)	409	onbekend	onbekend	n.n.b.
Monitoring buurtgezinnen				
vraaggezinnen	4	18	31	21
steungezinnen	16	26	37	22
koppelingen	-	7	12	11
Aantal bereikte jongeren via jongerenwerk	170	53	125	n.n.b.

Verbeteren jeugdhulp	2021	2022	2023	2024
Aantal uniek cliënten met minimaal 1 jeugdhulpindicatie (bron PowerBI)	1.988	1.991	1.996	1.975
Saldo in- en uitstroom Jeugdhulp ten opzichte van vorig jaar	-111	-91	19	-224
Gemiddelde rapportcijfer hulp	7,3	7,5	7,0	8,4
Aantal uithuisplaatsingen (cijfers van JB Noord)	8	11	4	n.n.b.
- verlengingen	10	8	20	n.n.b.

Onderwijs

Deelname voorschoolse educatie	2021	2022	2023	2024
Aantal geïndiceerde doelgroepkinderen vve 2,5-4 jaar		156	180	177
Deelnamepercentage/bereik		68%	70%	70%

Leerlingenvervoer	2021	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Aangepast vervoer		295	271	252
Eigen vervoer		71	48	59
Eigen vervoer en aangepast vervoer		43	15	38
Openbaar vervoer		44	17	30
Totaal		453	351	379

Voortijdige schoolverlaters	2021	2022	2023	2024
Aantal voortijdige schoolverlaters	123	109	121	108
Voortijdige schoolverlaters landelijk	1,70%	1,90%	2,30%	2,34%
Voortijdige schoolverlaters gemeente Midden-Groningen	2,05%	2,31%	2,31%	2.63%

2.2.5 Participatiewet

Algemeen

BWRI (Bedrijf voor Werk, Re-integratie en Inkomen) voert de Participatiewet uit. Hierbij is het doel dat we inwoners daar waar nodig helpen om (weer) volwaardig mee te kunnen doen aan de samenleving. Dit doen we bij voorkeur richting betaald werk door het inzetten van hun talenten. Daarnaast zetten we in op persoonlijke ontwikkeling, vrijwilligerswerk en op maatschappelijke en sociale activering. Vanuit het Doorstroompunt hebben we een verbindende rol in onze arbeidsmarktregio, waarbij wordt samengewerkt om jongeren op de goede weg te helpen. Het gaat hierbij om hulp aan jongeren van 18 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie uitvallen van school. Het afgelopen jaar is de beweging verder ingezet om het “oude” SW-bedrijf om te vormen naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf. Hierdoor kunnen niet alleen alle inwoners met een kwetsbare positie zich hier ontwikkelen, maar kunnen inwoners uit een bredere doelgroep hiervoor bij ons terecht.
Aan inwoners, die niet in staat zijn om zelfstandig in hun inkomen te voorzien, bieden we (tijdelijk) inkomensondersteuning.

Inwoners met een inkomen op het sociaal minimum krijgen daar waar nodig financiële hulp, zodat ze alle noodzakelijke kosten kunnen betalen. We vinden het belangrijk dat alle inwoners volop mee kunnen doen, waarbij het niet zo mag zijn dat inwoners door te weinig geld moeten afhaken. We hebben extra aandacht voor kinderen. We zien dat kinderen die in armoede zijn opgegroeid, later vaak ook zelf een uitkering of een laag inkomen hebben. Dit willen we tegengaan door kinderen de kans te geven zich volop te ontwikkelen.

Doelstellingen

a. De financiële hulp past goed bij wat onze inwoners met een laag inkomen nodig hebben.
We willen onze inwoners met een laag inkomen ondersteunen door het inzetten van verschillende financiële regelingen.

Acties

Inwoners financieel ondersteunen

Door het inzetten van bijzondere bijstand, de Individuele inkomenstoeslag, de aanvullende ziektekostenverzekering, de energietoeslag (tot en met 31 augustus 2024) en door het verstrekken van leefgeld aan Oekraïners hebben we gezinnen het afgelopen jaar financieel ondersteund.
Op 31 december 2024 hadden we:

- 1.530 aanvragen bijzondere bijstand toegekend. Dit zijn er 73 meer t.o.v. 2023.
- 1.231 aanvragen individuele inkomenstoeslag toegekend. Dit zijn er 32 meer t.o.v. 2023.
- 1.664 deelnemers in de aanvullende ziektekostenverzekering. Dit ligt in de lijn met 2023.
- aan 427 huishoudens de energietoeslag uitgekeerd (periode van jan '24 t/m aug '24). Daarmee hebben we in totaal aan 4.603 huishoudens de energietoeslag 2023 uitbetaald.
- aan 174 gezinnen uit Oekraïne leefgeld uitgekeerd. Dat zijn er 81 minder t.o.v. 2023 . Dit is inherent aan de veranderde regelgeving rondom verstrekkingen, waarbij de verstrekking nu per gezin gaat. Hierdoor wordt het leefgeld voor het gehele gezin stopgezet wanneer er ander inkomen is. Dit was voorheen niet het geval.

Ook hebben we inwoners geholpen om de noodzakelijke kosten te kunnen betalen door het verstrekken van subsidies aan maatschappelijke organisaties die binnen onze gemeente een belangrijke rol spelen om armoede tegen te gaan. Het ging om onder andere om: Kledingbank Maxima, Voedselbank, Stichting Urgente Noden, Jeugdfonds Sport en Cultuur, stichting leergeld en Vereniging Humanitas.

Voor inwoners met geldzorgen die hier zelf moeilijk uit kunnen komen kan de gratis hulp en ondersteuning van de Kredietbank Midden-Groningen worden aangeboden. Hierbij verzorgt BWRI, na toestemming van de inwoner, de doorverwijzing of doen we een warme overdracht. Vervolgens werd

er samen met de inwoner gekeken hoe weer rust en overzicht te brengen in de geldzaken en/of werd een budgetcoach ingezet om de inwoner weer zelfredzaam te maken in de eigen geldzaken.

Met het inzetten van de Voorzieningenwijzer gaven we inwoners voorlichting over alle financiële steun die beschikbaar is. Het betreft hier een mooie samenwerking met woningbouwverenigingen en de uitvoering wordt gedaan door Kwartier Zorg & Welzijn. In een persoonlijk gesprek of via de online tool kregen onze inwoners advies over bijvoorbeeld de best passende ziektekostenverzekering, het recht op een inkomensregeling en de wijze waarop deze aangevraagd kan worden. In 2024 hebben 152 gezinnen hiervan gebruik gemaakt. Gemiddeld zorgde dit voor een besparing van € 495 per gezin op jaarbasis.

Het Meedoen Fonds zetten we in voor alle inwoners met een inkomen tot 125% van het sociaal minimum. Hiermee willen we het mogelijk maken dat iedereen mee kan doen met sociale activiteiten en niemand aan de zijlijn blijft staan. In 2024 hebben 3.866 inwoners (incl. partners en kinderen) gebruik gemaakt van het Meedoen Fonds, hiervan waren er 1.415 kinderen. Ten opzichte van 2023 is dit een kleine daling van in totaal 9 inwoners. Opvallend is wel dat we in 2024 juist wat meer ouderen vanaf 66+ hebben bereikt, te weten 6 personen. We zagen ook een terugloop in het aantal partners, wat een indicatie zou kunnen zijn dat er meer alleenstaanden een aanvraag hebben gedaan.

Met het toepassen van de omgekeerde toets werden gezinnen geholpen in moeilijke situaties. Er wordt hierbij gekeken naar wat het gezin nodig heeft en hoe we het gezin in de geest van de wet daarbij kunnen helpen. In 2024 hebben we hierdoor met een maatwerkoplossing 10 moeilijke situaties kunnen oplossen.

Onderzoek financiële ondersteuning

Significant APE heeft gedurende de periode oktober 2023 tot en met februari 2024 onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het minimabeleid. Dit geeft ons inzicht of onze hulp voldoende past bij wat inwoners nodig hebben. En hoe we inwoners zonder uitkering beter kunnen bereiken, zoals de ouderen en werkenden. De uitkomsten van deze evaluatie zijn verwoord in het rapport "Het minimabeleid onder de loep".

Deze uitkomsten zijn vertaald in een plan van aanpak Evaluatie minimabeleid met aanbevelingen voor de korte en lange termijn, waar de raad op 28 november jl. mee heeft ingestemd. In het laatste kwartaal van 2024 zijn we alvast gestart met het verbeteren van de communicatie richting onze inwoners. In samenwerking met het team communicatie van BWRI worden de minimaregelingen en de huidige voorwaarden, zowel intern als extern, opnieuw onder de aandacht gebracht. De verwachting is, dat dit zal bijdragen aan een groter bereik en daarmee meer gebruik van de minimaregelingen. In de voorjaarsnota 2024 is hiervoor alvast een geprognotiseerd bedrag begroot. Ook zijn we in het laatste kwartaal van 2024 gestart met het up to date en gebruiksvriendelijker maken van onze website, zodat inwoners hierin informatie beter kunnen vinden.

Doelstellingen

b. Inwoners hebben een betaalde baan. Als dat (nog) niet lukt, dan blijven inwoners hun talenten en mogelijkheden gebruiken

Wij maken het mogelijk voor onze inwoners om (weer) volwaardig mee te kunnen doen aan de samenleving. Door in te zetten op de individuele talenten en mogelijkheden hebben inwoners bij voorkeur een stap richting betaald werk gezet. Het is bekend dat inwoners met een betaalde baan zich niet alleen gezonder en gelukkiger voelen, maar ook minder vaak naar de huisarts gaan en minder medicijnen gebruiken. Ook niet onbelangrijk, kinderen die opgroeien in een gezin waarvan de ouders werken, gaan vaak een betere toekomst tegemoet. Lukte de stap naar betaald werk (nog) niet dan werd er ingezet op persoonlijke ontwikkeling, vrijwilligerswerk en op maatschappelijke- en sociale activering.

Acties

Re-integratiebeleid 2024-2027

Het beleidsplan Re-integratiebeleid Midden-Groningen 2024-2027 en de Re-integratieverordening Participatiewet Midden-Groningen 2024 zijn vastgesteld en inwerking getreden per 1 juli 2024. In dit document is opgenomen hoe we inwoners de komende jaren gaan ondersteunen en hoe we dit gaan financieren. In navolging hierop zijn de geactualiseerd Beleidsregels Re-integratie Participatiewet Midden-Groningen 2024 in werking getreden op 28 november 2024.

In 2024 zijn via de bemiddeling van het werkgeversteam 191 inwoners geplaatst op werk. Hiervan zijn er 134 ondergebracht bij een reguliere werkgever. In 2024 zijn er in totaal 99 inwoners volledig uitgestroomd uit de uitkering. Het verschil van 35 heeft betrekking op plaatsing in parttime werk en/of deelnemers vanuit het UWV, onderwijs en niet uitkeringsgerechtigden (Nugger). Ondanks dit mooie resultaat zagen we na een trend van daling gedurende een periode van 2 jaar, overall een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden met 28. Het totaal kwam daarmee op 31 december 2024 uit op 1615. Vooral onder jongeren onder de 27 jaar zagen we een landelijke stijging. Daarnaast zagen we in het tweede kwartaal van 2024 met name een toename onder inwoners geboren buiten Europa.

Uitvoeren actieplan arbeidsmarktregio Werk in Zicht

Werk in Zicht is het samenwerkingsverband van gemeenten, UWV, sociaal ontwikkelbedrijven en partners voor de arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe. Vanaf 2009 werken we hierbinnen samen aan vraagstukken op de arbeidsmarkt. Deze samenwerking heeft zich steeds verder ontwikkeld, waarbij er mooie resultaten zijn behaald. Daar gaan we mee door. Hiervoor heeft Werk in Zicht het Programmaplan 2023-2027 opgesteld. De activiteiten hierin zijn gericht op drie sporen, te weten; bereiken, ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid. Naast de inzet op re-integratie en bemiddeling van inwoners met een uitkering wordt ook ingezet op onbenut arbeids- en ontwikkelpotentieel. Hiermee willen 20.000 inwoners een stap vooruithelpen. Voor de uitvoering van het plan krijgen we geld van de arbeidsmarktregio.

De inzet op onbenut arbeids- en ontwikkelpotentieel is een nieuw onderdeel van het sociaal ontwikkelbedrijf. Voor Midden-Groningen is het streven om de komende jaren 2200 inwoners een stap in hun ontwikkeling te laten zetten. Hiermee bieden we niet alleen hulp aan inwoners met een bijstandsuitkering, maar kunnen alle inwoners met een ontwikkelvraag bij ons terecht. Samen met de inwoner kijken we wat ervoor nodig is om stappen op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Hierbij is het doel dat inwoners (weer) actief worden en blijven richting duurzame inzetbaarheid, wat bijdraagt aan financiële zelfredzaamheid. Bij voorkeur wordt hiervoor ons eigen werkbedrijf ingezet, maar soms past een ander aanbod beter.

In 2024 is er vanuit Werk Inzicht een mobiele unit gefinancierd en aangeschaft. Hiermee kunnen we starten met een pilot voor de duur van 1 jaar om zelf actief naar de inwoners toe te trekken met als doel dichterbij onze inwoners te komen voor thema's als werk, inkomen en minima. Aan de pilotperiode van 1 jaar zijn voorwaarden gesteld vanuit Werk Inzicht. Dit beperkt ons enigszins in de bredere inzetbaarheid gedurende deze periode. Binnen het werkbedrijf wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak, waarin deze wens wordt meegenomen en uitgewerkt. Zodat binnen de gestelde kaders toch al tijdens de pilotfase een bredere inzet van de mobiele unit binnen het sociaal domein mogelijk kan worden gemaakt. Op 27 maart 2025 zal het Startfest (het grootste werk- en ontwikkelfestival in Noord-Nederland) in de gemeente Midden-Groningen door BWRI worden georganiseerd. Hier zal de mobiele unit officieel worden gepresenteerd.

Uitvoeren van het project 'Weer in Beeld'

We zijn in 2023 gestart met het project 'Weer in Beeld'. Dit tweejarige initiatief richt zich op het ondersteunen van inwoners die al een tijd niet zijn gesproken door de gemeente. Het betreft een grote groep inwoners (525 personen) die al meer dan 5 jaar een bijstandsuitkering ontvangen. Tot nu toe konden zij de stap naar (volledig) betaald werk niet maken. Dat kan komen door allerlei zaken. De situaties van de inwoners in deze groep zijn heel verschillend. Sommige van deze inwoners hebben dagbesteding van de Wmo; werken deeltijd door de situatie thuis; zijn mantelzorger of hebben psychische problemen et cetera. Wij wilden de mogelijkheden om mee te doen voor deze groep opnieuw beoordelen. Misschien zijn er toch nog (kleine) stappen mogelijk. Ook kleine stappen, zoals

meedoen aan een sociale activiteit of het meedoen aan vrijwilligerswerk, zien we hierin als een succes. Nu, iets meer dan 1 jaar later, zijn ruim 300 inwoners een stap verder gebracht. De hulp, welke is geboden, is persoonlijk en afgestemd op de wensen en behoeften van de inwoner. Dit kan deelname zijn aan een activeringstraject, evenement, werkervaring opdoen of bemiddeling naar (meer) betaalde uren. Daar waar nodig kan het ook om praktische ondersteuning gaan. De werkcoaches werken daarbij nauw samen met diverse ketenpartners om de inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn. Daarnaast geven zij presentaties aan verschillende instanties binnen de gemeente om hun werkwijze toe te lichten en de samenwerking te bevorderen.

De projectresultaten zijn zeer positief en voldoen ruim aan de verwachtingen en doelstelling van het project. Op basis van deze resultaten is in maart van 2024 besloten het project met 1 jaar te verlengen tot 1 september 2025. We betalen dit project met subsidie van het Europees Sociaal Fonds. Het gaat daarbij om de kosten voor de contracten van de huidige projectmedewerkers (werkcoaches) en het aannemen van een extra werkcoach. Dit project is een mooi voorbeeld van de transitie die BWRI doormaakt naar een sociaal ontwikkelbedrijf.

Doelstellingen

c. Inwoners met een arbeidsbeperking kunnen een eigen inkomen verdienen

Inwoners met een arbeidsbeperking ervaren vaak een drempel om de stap te maken naar een betaalde baan. Deze arbeidsbeperking zorgt er bijvoorbeeld voor dat de inwoner langzamer werkt, meer uitleg nodig heeft of alleen in een beschermde omgeving kan werken. Wij hebben deze inwoners geholpen bij het vinden en behouden van een betaalde baan o.a. door plaatsing op een afspraakbaan of een beschutte werkplek. Voor het in dienst nemen van deze inwoner ontvangt de werkgever loonkostensubsidie, zodat het voor werkgevers financieel mogelijk is om een inwoner met een arbeidsbeperking een betaalde baan te geven. Ook kon er sprake zijn van een vergoeding voor een werkplekaanpassing. De meerwaarde vanuit het sociaal ontwikkelbedrijf richtte zich met name op de inzet van bijvoorbeeld jobcoaching, nazorg en werkgeversdienstverlening. Het Rijk bepaalt elk jaar hoeveel beschutte werkplekken een gemeente moet hebben.

Acties

Extra beschermde werkplekken

Sinds 1 januari 2015 kunnen er geen mensen meer instromen in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Hierdoor zien we het aantal inwoners met een Wsw-indicatie, die werkzaam zijn binnen het werkbedrijf, de afgelopen jaren steeds verder teruglopen. In 2024 waren er 250 inwoners met een WsW-indicatie werkzaam binnen het werkbedrijf. Ten opzichte van 2023 betreft dit een daling van 13,8 fte oftewel 16 medewerkers. Om de beweging op te kunnen vangen in de terugloop van medewerkers met een Wsw-indicatie is afgesproken dat het aantal beschutte werkplekken en afspraakbanen binnen het werkbedrijf jaarlijks met maximaal 20 fte wordt uitgebreid.
Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling was Wedeka in 2024 de werkgever voor 71 inwoners met een Wsw-indicatie. Ten opzichte van 2023 is dit een daling van 7 medewerkers.

Voor gemeente Midden-Groningen was de verplichte taakstelling beschutte werkplekken voor 2024 vanuit het ministerie van SZW gesteld op 44 werkplekken. In 2024 waren er in totaal 94 medewerkers op een beschutte werkplek geplaatst binnen het werkbedrijf. Hiermee zitten we qua plaatsing ruimschoots boven de taakstelling. Ten opzichte van 2023 is dit een stijging van 7 medewerkers en past hiermee in de landelijke trend dat het aantal indicaties voor beschut werk toeneemt.
Op dit moment worden we vanuit het Rijk vergoedt op basis van de maximale taakstelling. Mede door een gewijzigde financieringssystematiek legt de gemeente nu circa € 11.000 per beschutte werkplek toe. Vanaf 2025 wordt er vanuit het Rijk landelijk 64 mln. beschikbaar gesteld voor vergoeding op basis van daadwerkelijke realisatie.

Inwoners die door een arbeidsbeperking minder productief zijn hebben we begeleid naar een reguliere werkgever door ze te plaatsen op een afspraakbaan. Het gaat hier om medewerkers die niet zonder ondersteuning of begeleiding konden werken. Voor het in dienst nemen van deze medewerkers ontvangt de werkgever een subsidie. Ook kan er sprake zijn van een vergoeding voor een werkplekaanpassing. In 2024 waren er in totaal 19 medewerkers binnen het werkbedrijf geplaatst op

een afspraakbaan onder de CAO aan de slag. Ten opzichte van 2023 is dit een stijging van 9 medewerkers.

De totale optelsom toename over 2024 van zowel beschut werk als afspraakbaan komt daarmee op 16 medewerkers. Dit loopt in de pas met de afgesproken maximale aantallen uitbreiding van 20 fte.

Doelstellingen

d. Ondernemers met financiële problemen worden snel geholpen.

Het Loket Zelfstandigen van de gemeente Midden-Groningen biedt kosteloos advies en begeleiding aan, gericht op zowel startende als gevestigde ondernemers. Er wordt gekeken of de startende ondernemer mogelijk in aanmerking komt voor de Bbz-regelingen of een renteloze lening en er wordt hulp geboden bij het opstellen van een ondernemers- en financieel plan. Daarnaast wordt via het loket zelfstandigen, met één of meerdere gesprekken, hulp geboden aan ondernemers op het gebied van schuldenproblematiek en wordt daar waar nodig hiervoor doorverwezen naar de Kredietbank Midden-Groningen. Ook kan de hulp betrekking hebben op het verkennen van de mogelijkheden om naast het voeren van een onderneming te werken in loondienst, het eventueel beëindigen van de onderneming en daarmee samenhangende hulp bij het vinden van een betaalde baan. Door de stijgende kosten lag de inzet het afgelopen jaar meer op de financiële hulpvraag van ondernemers.

Acties

Contact leggen met ondernemers

In 2024 heeft het Loket Zelfstandigen 170 ondernemers gesproken. Hiervan hebben 62 ondernemers aangegeven schulden te hebben. Bij 17 ondernemers was sprake van problematische schulden, waardoor het schuldhulptraject via de Kredietbank Midden-Groningen is gestart. De wettelijke doorlooptijd van een schuldentraject was in aanvang 3 jaar. Onder de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is deze termijn ingekort naar 18 maanden. Hierdoor zien we in 2024 nu de eerste mooie resultaten terug van het schuldhulptraject; 2 ondernemers hebben hun schulden afgelost en zijn uit de schuldsanering. Daarnaast was het Loket Zelfstandigen voor 7 inwoners met een bijstandsuitkering de sparringpartner in de verkenning van het starten van een onderneming. Hiervan hebben ze uiteindelijk 1 inwoner daadwerkelijk kunnen helpen bij het starten van de onderneming. Voor 6 inwoners bleek het ondernemersplan (voorlopig) niet haalbaar, maar zijn zij daarna alsnog uitgestroomd naar een regulier baan in loondienst.

In november 2024 is het Loket Zelfstandigen proactief gestart met een communicatiecampagne, met als doel ondernemers binnen onze gemeente op de hoogte te brengen van het bestaan van het Loket Zelfstandigen en de mogelijkheden die zij biedt. De campagne heeft een doorlopend karakter van november 2024 tot juli 2025. Bij de Kamer van Koophandel is de data opgevraagd van alle ondernemers uit de gemeente Midden-Groningen en hieruit zijn alle eenmanszaken en vof's gefilterd. Met een 2-wekelijkse frequentie worden er de komende tijd 500 brieven per keer verstuurd. Daarnaast wordt deze communicatie ook uitgezet op billboards en sociale media.

Onderzoek naar toekomst loket zelfstandigen

We hebben als gemeente de wettelijke taak om zelfstandigen met financiële problemen te helpen en inwoners die vanuit de uitkering willen starten met een bedrijf te ondersteunen. We kregen tijdens de coronaperiode extra geld van het rijk om zelfstandigen te helpen. Dit geld hebben we gebruikt om het Loket Zelfstandigen op te zetten. Met het loket kunnen we meer zelfstandigen helpen en hebben we onze hulp kunnen verbeteren. We hebben bijvoorbeeld meer kennis zodat we dat niet meer hoeven in te kopen. Er is geld voor het loket tot 1 augustus 2024. We maken daarom een advies over de toekomst van het loket. Door de inzet van het Loket Zelfstandigen zien we sinds 1 mei 2021 een afname van de Bbz, omdat ondernemers eerder worden geholpen door het Loket Zelfstandigen. Vanaf begin 2024 is het Loket Zelfstandigen geformaliseerd en heeft deze een structureel karakter gekregen binnen BWRI.

Doelstellingen

e. Inwoners die nieuw zijn in Nederland voelen zich hier thuis en kunnen snel meedoen, het liefst via betaald werk

Veel inwoners die vanuit het buitenland in Nederland komen wonen, zijn verplicht om in te burgeren. Het gaat vooral om mensen die vanuit een ander werelddeel dan Europa, in onze gemeente komen wonen. Meestal gaat het om vluchtelingen. Inburgeren betekent dat inwoners de Nederlandse taal moeten leren, weten hoe alles geregeld is in Nederland en wat onze cultuur is. Vanaf 1 januari 2021 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de inburgering.

Acties

Inwoners kunnen na inburgering werken in een betaalde baan

In 2024 hebben we ervoor gezorgd, dat nieuwkomers zich snel thuis voelen in onze gemeente om hiermee de kansen op een goed toekomstperspectief zo groot mogelijk te maken. Samen met de woningbouwcoöperaties zorgen we voor de huisvesting van inburgeraars. Hierdoor hebben we 116 inburgeraars kunnen huisvesten in onze gemeente en zijn 7 minderjarige vreemdelingen hiervoor doorgeleid naar andere gemeenten. De wettelijke taakstelling voor 2024 was gesteld op 124. In voorgaande jaren hebben wij meer inburgeraars gehuisvest dan de gestelde taakstelling. Door deze voorsprong zijn wij één van de 49 gemeenten in Nederland, die daarmee ruimschoots voldoen aan de jaarlijkse taakstelling. Daarnaast willen we voor een goede start voorkomen dat inburgeringsplichtigen zorgen hebben over de financiële positie. Daarin werken we samen met de Kredietbank Midden-Groningen, waar ondersteuning wordt geboden in de betalingen van rekeningen gedurende de eerste 6 maanden. Voor de meer praktische zaken en de inzet op maatschappelijke begeleiding tijdens het inburgeringstraject wordt hiervoor samengewerkt met Vereniging Humanitas. Daarnaast fungeerde Vereniging Humanitas als ontmoetingsplek, waarbij men kan oefenen met de Nederlandse taal, computervaardigheid én informatie kan krijgen over hoe alles geregeld is in Nederland. Hierbij helpt het dat ook taalschool Stichting Itom in hetzelfde gebouw een plek heeft. Zo weten deze inwoners de ontmoetingsplek goed te vinden en werken Humanitas en Stichting Itom samen om een goed programma te maken.

Inwoners met de plicht om in te burgeren, krijgen taallessen.

Inwoners met de plicht om in te burgeren, krijgen taallessen. Onder de Wet Inburgering 2021 krijgen ze 800 uur taalles en moeten ze 800 uur participeren. De taallessen worden gecombineerd met activiteiten zoals betaald werk, vrijwilligerswerk of een taalstage. Voor iedereen is de inburgering anders omdat we kijken naar wat past bij de talenten en mogelijkheden. Inburgeraars leren de taal op een zo hoog mogelijk niveau. In 2024 zijn er 44 inburgeraars gestart in de Z-route (zelfstandigheid), 11 inburgeraars gestart in de Onderwijsroute via het Alfa College en 20 inburgeraars gestart in de B1-route (taal en vrijwilligerswerk). Ook hadden we tijdelijk te maken met een wachtlijst van 12 inburgeraars, waarmee het totaal in 2024 hierdoor uitkomt op 87 gestarte inburgeringstrajecten. Door problemen bij Vluchtelingenwerk voor de B1-route konden inburgeraars vanaf september 2024 hier niet meer starten. Als tussenoplossing heeft gemeente Midden-Groningen daarom, vanaf september 2024 tot eind 2024, voor 18 inburgeraars hiervoor een tijdelijke cursus aangeboden. Dit werd geïnitieerd vanuit het team inburgering van BWRI. Vanaf januari is dit weer extern belegd, in dit geval bij Stavoor BV.

Samen met woningbouwcoöperaties zorgen we voor de huisvesting van inburgeraars

We hebben ook ingezet op dat inwoners na de inburgering kunnen werken in een betaalde baan. Jongeren bereiden we tijdens de inburgering voor op het volgen van een opleiding in Nederland. Nieuwkomers met een bijstandsuitkering die onder de oude Wet Inburgering 2013 vallen moeten zelf hun inburgering regelen. In 2024 hadden we nog 25 nieuwkomers die onder de oude Wet Inburgering 2013 vallen. Dit zijn er 85 minder ten opzichte van 2023.

Doelstellingen

f. Vluchtelingen uit Oekraïne worden goed opgevangen.

Vanaf maart 2022 wonen er veel vluchtelingen uit Oekraïne die weg moesten uit hun land door de oorlog met Rusland. Wij hebben 3 opvangplekken in de gemeente waar we ongeveer 285 vluchtelingen opvangen. Deze zijn in Hoogezand, Slochteren en Muntendam. Op deze plekken werken woonbegeleiders. Zij helpen vluchtelingen met praktische zaken; zorgen voor activiteiten op de opvangplek. Zij geven extra hulp aan vluchtelingen die het moeilijk hebben en schakelen waar nodig extra hulp in. Er wonen ongeveer 100 vluchtelingen in een eigen huis of bij een gastgezin.

Acties

Geven van meer Nederlandse taallessen

Vanaf een aantal maanden na opening van de opvanglocaties bieden we Nederlandse taallessen aan onze bewoners. In januari 2025 zijn we daarnaast gestart met een nieuw aanbod van taal- en cultuurlessen, die worden gegeven door de taal- en cultuurcoach van het team vluchtelingenopvang. Dit nieuwe programma bestaat uit tien modules die onderwerpen behandelen zoals taal, cultuur, regelgeving, integratie, werken in Nederland, en dergelijke.

Kinderen krijgen een plek op de gewone basisscholen

Vanaf 2024 gaan Oekraïense leerlingen naar de gewone basisscholen in de gemeente. Zo leren zij de Nederlandse cultuur kennen en kunnen zij beter meedoen in Nederland. De tijdelijke voorziening voor Oekraïense leerlingen in Foxhol is per 1 maart 2024 beëindigd. De leerlingen zijn inmiddels ingestroomd op een basisschool of vervolgen het NT2 programma op de Taalschool Midden-Groningen. In het kader van de bestuursovereenkomst ‘Opvang asielzoekers en Oekraïense ontheemden’ heeft het Rijk extra middelen toegekend om binnen het nieuwkomersonderwijs te investeren. Met het aanbieden van schakelarrangementen wordt de doorstroom van de Taalschool naar regulier onderwijs ondersteund. Daarnaast heeft een gezamenlijke regionale aanpak geresulteerd in het opzetten van een Expertisenetwerk Oost/Midden-Groningen om de expertise binnen de nieuwkomersscholen en het regulier onderwijs te bevorderen.

Zorgen voor betere opvangplekken

We bieden momenteel menswaardige opvang aan ongeveer 364 Oekraïense ontheemden. De afgelopen jaren hebben we aanzienlijke verbeteringen doorgevoerd, zoals de verbouwing van de locatie aan de Astronautenlaan in Hoogezand en de locatie in Slochteren. Daarnaast hebben we de Poort aangekocht en verbouwd om geschikt te maken voor opvang. Hiermee bieden we opvang op het niveau dat we willen, en we blijven ons inzetten om dit niveau te kunnen blijven bieden.

Indicatoren

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering	2021	2022	2023	2024
Algemene bijstand	1.697	1.593	1.587	1.615

Bereik minimavoorziening	2021	2022	2023	2024
Bijzondere bijstand (aantal huishoudens)	1.865	1.644	1.457	1.530
Individuele Inkomenstoeslag (aantal huishoudens)	1.229	1.250	1.199	1.231
Webwinkel Meedoenfonds (aantal personen)	3.604	3.891	3.875	3.866
Maatwerkbudget (aantal huishoudens)	Onbekend	Onbekend	9	5
Voedselbank (aantal huishouden)	402	437	ca. 310	n.n.b.*
Kledingbank Maxima (aantal personen)	1.316	2.392	ca. 2400	n.n.b.*
Jeugdfonds Sport en Cultuur (aantal kinderen)	223	173	288	338
Voorzieningenwijzer (aantal huishoudens)		220	137	152
Gemiddelde besparing per huishouden		€ 375	€ 436	495

* De aantallen van de subsidiepartners zijn nog niet bekend (n.n.b.) en worden in de loop van Q1 2025 verwacht. Dit zal worden meegenomen in de indicatorentabel opgenomen in de Programmabegroting 2026.

Aantal inwoners die vanuit de uitkering een betaalde baan hebben gevonden	2021	2022	2023	2024
Aantal	174	132	111	99

Aantal inwoners die zijn ondersteund door het werkgeversteam en de werkcoaches	2021	2022	2023	2024
Ondersteuning & bemiddeling naar betaald werk	368	426	545	n.n.b.

Ondernemers die zijn geholpen door het Zelfstandigenloket	2021	2022	2023	2024
Aantal ondernemers gesproken	189	110	170	n.n.b.
Hulp bij problematische schulden	49	16	17	n.n.b.
Begeleid naar baan of bijbaan	48	9	9	n.n.b.
Begeleiding startende ondernemers	29	18	43	n.n.b.
Hulp bij beëindiging onderneming	13	4	21	n.n.b.
Uitstroom uit de bijstand (geheel of gedeeltelijk)	11	4	7	n.n.b.

Aantal inwoners met een arbeidsbeperking die een betaalde baan heeft bij een normale werkgever	2021	2022	2023	2024
Aantal (peildatum 31 december)	108	119	127	130

Aantal inwoners met een baan in de beschermde omgeving van het ontwikkelbedrijf BWRI	2021	2022	2023	2024
Opdracht van het Rijk	37	41	44	44
Aantal ingevulde plekken (peildatum 31 december)	64	79	87	94

Aantal inburgeringstrajecten WI2021	2021	2022	2023	2024
Aantal gestart	82	123	87	n.n.b.
Aantal lopend (peildatum 31 december)	0	147	82	n.n.b.
Aantal afgerond (peildatum 31 december)	0	71	5	n.n.b.

Vluchtelingen uit Oekraïne worden goed opgevangen	2021	2022	2023	2024
Aantal vluchtelingen geholpen met leefgeld	347	255	174	n.n.b.

Gezien de ontwikkelingen is er gekozen voor een andere opmaak indicatoren. Daarnaast wordt vanuit de evaluatie minimabeleid gekeken hoe we het bereik van de minimavoorzieningen naar de toekomst anders/beter kunnen monitoren en hoe dit op een juiste wijze vorm te geven in de opmaak van de indicatoren.

2.2.6 Schuldhulpverlening

Algemeen

Onze Kredietbank voert de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uit. Ons beleidsplan 2022-2026 met de titel: ‘Samen zorgen voor rust in je geldzaken’ helpt ons hierbij. In 2024 hebben wij verschillende acties uit dit beleidsplan uitgevoerd. Samen met onze klanten zorgen wij voor rust in geldzaken. Wij willen makkelijk bereikbaar zijn voor onze inwoners en werken op basis van vertrouwen. Wij hebben een persoonlijke aanpak en stellen onze klant centraal. Dat doen wij vanuit de overtuiging dat iedereen in Midden-Groningen recht heeft op een toekomst zonder geldzorgen.

In 2024 hebben wij 155 adviesgesprekken gevoerd. 312 inwoners hebben zich voor hulp bij ons aangemeld. In tabel hieronder is opgenomen welke hulp deze inwoners ontvingen.

Daarnaast helpt de Kredietbank Midden-Groningen ouders, kinderen en ex-partners die gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire. In 2024 hebben wij 14 nieuwe aanmeldingen gehad en in totaal 22 gedupeerden geholpen. In de gemeente Midden-Groningen hebben 211 ouders zich aangemeld bij de belastingdienst als gedupeerde. Deze ouders hebben samen 143 kinderen in de leeftijd van 0-15 jaar en 158 kinderen die ouder zijn dan 16 jaar. De belastingdienst wijst ouders actief op de gemeentelijke ondersteuning.

Product	Aantal inwoners 2022	Aantal inwoners 2023	Aantal inwoners 2024
Schuldhulpverlening	194	165	150
Schuldhulpverlening jongeren	*	29	59
Statushouders	43	40	48
Schuldregeling voor onderbewindgestelden	33	27	25
Ondernemers	9	17	17
Budgetcoaching	26	13	13

*Vanaf juni 2023 worden schuldhulpverlening trajecten van jongeren apart geregistreerd. Voor juni 2023 vielen deze trajecten onder de kop 'schuldhulpverlening'.

Doelstellingen

a. Wij hebben aandacht voor onze inwoners en bijzondere doelgroepen

Wij hebben in 2024 speciale aandacht gehad voor ondernemers, statushouders en jongeren. Onze website is verbeterd en gebruiksvriendelijk gemaakt, zodat deze voor iedereen begrijpelijk is. Het project 'Jongeren met Toekomst' hielp kwetsbare jongeren met financiële problemen. Eind 2024 maakten 71 jongeren gebruik van budgetbeheer en 4 van budgetcoaching. Dit is een project van het Nationaal Programma Groningen. Het wordt daarom verantwoord in programma 5.

Acties

Onze website is voor iedereen toegankelijk.

Wij hebben onze website verbeterd. De website is geschreven in makkelijke taal en is gebruiksvriendelijk. Wij hebben informatievideo's en ervaringsverhalen toegevoegd. Wij hebben daarbij gekozen voor een positieve communicatiestijl. Wij willen onze informatie op een motiverende manier brengen waarbij we de aandacht leggen op oplossingen in plaats van problemen.

Samen met statushouders werken wij aan hun financiële zelfredzaamheid.

Statushouders die in onze gemeente komen wonen, worden het eerste half jaar financieel ontzorgd volgens de nieuwe inburgeringswet. Dit doen wij in samenwerking met BWRI en Humanitas. De belangrijkste vaste lasten, zoals huur en energie, worden doorbetaald. De budgetcoach voor statushouders begeleidt hen naar financiële zelfredzaamheid. Ook met statushouders die onder de oude inburgeringswet vallen, werken wij aan financiële zelfredzaamheid. Hierbij zetten wij in op duurzame uitstroom. Wanneer duurzaam uitstromen niet mogelijk blijkt, stromen de statushouders door naar regulier budgetbeheer.

Eind 2024 werden van 70 statushouders de vaste lasten doorbetaald. Hiervan vielen er 23 onder de oude wet en 47 onder de nieuwe wet. In 2024 zijn er 48 statushouders ingestroomd en 64 uitgestroomd. Hiermee is het aantal statushouders dat ontzorgd wordt bij de Kredietbank gedaald.

Schuldhulpverlening voor ondernemers wordt aanbesteed aan een betrouwbare partner.
Vanaf 2024 is schuldhulpverlening voor ondernemers aanbesteed. Wij werken samen met een nieuwe partner die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het werk. Samen zetten wij ons in om onze hulp te laten aansluiten op de wensen van de ondernemer. Ondernemers die tijdelijk niet genoeg inkomen hadden, konden ook in 2024 hulp krijgen van het loket zelfstandigen. Bij financiële zorgen werkt de Kredietbank samen met het loket zelfstandigen. De werkzaamheden van het loket zelfstandigen worden verantwoord in de paragraaf van BWRI.

Het is belangrijk dat wij ondernemers met financiële problemen vroeg bereiken. Daarom is BWRI in samenwerking met de Kredietbank een communicatiecampagne gestart.

Aantal ondernemers aangemeld bij de kredietbank	2022	2023	2024
Aantal	9	17	17

Doelstellingen

b. Wij werken samen met onze ketenpartners
In onze gemeente heeft meer dan één op de drie huishoudens het risico op problematische schulden. Samen met onze ketenpartners hebben wij ons ingezet voor deze huishoudens. Dit hebben wij bijvoorbeeld gedaan door samen te werken met bewindvoerders vanuit het 'convenant beschermingsbewind'. Het doel van het convenant is de samenwerking tussen de aangesloten bewindvoerders en gemeente Midden-Groningen bevorderen, zodat inwoners zo snel als mogelijk worden geholpen met hun schulden. Daarnaast wordt er gekeken naar de optimale inzet van de beschikbare middelen. Het belang van de inwoner van Midden-Groningen staat voorop. Bewindvoerders en gemeente willen de best passende ondersteuning inzetten zo lang als dit nodig is.

Acties

Inwoners ontvangen de best passende, minst ingrijpende vorm van financiële ondersteuning.
Door de samenwerking met ketenpartners merken we dat er vertrouwen is ontstaan en weten bewindvoerders en gemeente elkaar steeds beter te vinden. Een aantal voorbeelden:

Bewindvoerders verwijzen door naar de Kredietbank:

- Het is in 2024 meerdere keren voorgekomen dat een inwoner zich meldde voor beschermingsbewind, maar dat de bewindvoerder na het eerste gesprek budgetbeheer bij de Kredietbank passender vindt. Bewindvoerder overlegt met de inwoner of de Kredietbank de inwoner mag benaderen voor een adviesgesprek. Alle partijen kijken kritisch welke ondersteuning het beste bij de inwoner past.
- De bewindvoerder adviseert om contact op te nemen met de Kredietbank bij einde bewind. Bewindvoering is een te zware maatregel, maar inwoner is nog niet klaar om de financiën volledig zelf te doen. Er volgt een warme overdracht naar de Kredietbank.

Vroegsignalering:
Na opheffing van de bewindvoering maken bewindvoerders zich soms zorgen of de inwoner het zonder ondersteuning redt. We zien regelmatig dat de bewindvoerders nog brieven ontvangen met nieuwe achterstanden. De bewindvoerder vraagt Team Eropaf in het kader van vroegsignalering contact op te nemen met de inwoner. Team eropaf kan dan op een laagdrempelige manier hulp aanbieden.

Bespreken casussen:
Bewindvoerder en gemeente weten elkaar goed te vinden en zijn op de hoogte van elkaars kwaliteiten. Er vindt regelmatig overleg plaats. Casussen van inwoners met schuldenproblematiek worden besproken. Het doel is om de inwoners zo snel als mogelijk een schuldenvrije toekomst te bieden. In 2024 hebben we in totaal 331 dossiers besproken met de convenantpartners. Hiervan zijn bij in ieder geval 109 inwoners de schulden opgelost. 12 bewinden zijn opgeheven en 13 inwoners hebben een opheffingsverzoek ingediend bij de rechtbank.

Op basis van deze gesprekken kunnen we de conclusie trekken dat een groot deel van de inwoners van Midden-Groningen die een bewindvoerder heeft, de juiste ondersteuning krijgt. Vaak is er veel problematiek en is bewindvoering een passende maatregel. Het blijft lastig om bewinden te monitoren. In 2025 gaan we werken aan een nieuwe manier van vastlegging zodat resultaten eenvoudiger zijn weer te geven.

Doelstellingen

c. Wij zetten de klant centraal
In 2023 heeft de Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) onderzocht of de Kredietbank Midden-Groningen zich aan de NVVK-belofte houdt. De NVVK-belofte beschrijft wat inwoners van een kredietbank mogen verwachten. In 2024 hebben wij ervoor gekozen opnieuw deel te nemen aan dit onderzoek. Wij verwachten de resultaten begin 2025. Ook zijn wij gestart met het uitvoeren van kleine 'deelonderzoeken'.

Acties

Onze klanten zijn tevreden over onze hulp.
In 2024 hebben wij voor het eerst een klein onderzoek uitgevoerd. Klanten die zijn uitgestroomd met het traject 'duurzame uitstroom', hebben wij om hun mening gevraagd. Klanten geven de hulp bij uitstroom van de Kredietbank gemiddeld een 9,8. Alle deelnemers waren tevreden over hun contactpersoon en hebben vertrouwen dat ze hun geldzaken in de toekomst zelf kunnen regelen. In 2025 zal er ook een deelonderzoek plaatsvinden onder de klanten die kortgeleden een intakegesprek hebben gehad.

Doelstellingen

d. Wij zetten in op een duurzame oplossing
Vanaf 1 juli 2023 lossen inwoners in een schuldenregeling nog maar 18 maanden af. Eerst was dit 36 maanden. Inwoners met schulden zijn nu sneller zonder schulden. Vanaf 1 juli 2024 heeft de vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (branchevereniging NVVK) een nieuwe vorm van schuldregelen voorgesteld: het 0-aanbod tegen finale kwijting met financiële begeleiding. Wanneer een inwoner (na berekening) geen aflosruimte heeft, wordt de schuldeisers voorgesteld om de hele schuld kwijt te schelden. De schuldeiser ontvangt geen aflossing van de openstaande schuld, maar wel de belofte van financiële begeleiding voor de inwoner om herhaling van financiële problemen te voorkomen. Op deze manier respecteren wij het vrij te laten bedrag van onze inwoners. Het vrij te laten bedrag is het minimale bedrag dat een inwoner iedere maand moet overhouden van zijn inkomen in het geval van schulden.

Door deze ontwikkelingen is tijd en aandacht voor de zelfredzaamheid van onze klanten nog belangrijker geworden. Onze klanten zetten zich samen met hun contactpersoon in om op hun eigen niveau mee te doen met hun financiële administratie.

Acties

Onze klanten doen op hun eigen niveau mee met hun financiële administratie.
Tijdens de evaluatiegesprekken met onze klanten bespreken wij op welke manier zij kunnen meedoen met hun financiële administratie. Wanneer zij hieraan werken, noemen wij dit 'duurzame uitstroom'. In 2024 hebben 26 klanten een traject duurzame uitstroom doorlopen. 10 klanten zijn succesvol uitgestroomd. 10 klanten hebben het traject eerder gestopt. 6 klanten zijn gestopt met het traject en teruggekeerd naar budgetbeheer. Deze klanten hebben stappen gezet, maar helemaal uitstromen was voor deze groep niet haalbaar. Wanneer uitstroom niet haalbaar blijkt, kunnen klanten bij ons blijven. 59 klanten zijn nog bezig met het traject duurzame uitstroom. Hiervan werken 21 klanten aan (financiële) vaardigheden. Bijvoorbeeld via een budget- of computercursus. 12 klanten werken aan het omgaan met de ruimte die overblijft in het budget. Zij gaan bijvoorbeeld van weekgeld naar maandgeld. 26 klanten nemen stap voor stap de vaste lasten over.

Motie 'halvering schuldsanering'
In december 2023 heeft de gemeenteraad besloten een overgangsregeling te treffen voor lopende MSNP trajecten (Minnelijke schuldsanering natuurlijke personen) die voor 1 juli 2023 waren gesloten en daarom nog een looptijd van 36 maanden hadden. Zo werden ook deze trajecten aangepast naar een looptijd van 18 maanden. In totaal hebben 162 inwoners voordeel gehad van deze regeling. Er zijn 121 saneringskredieten, 40 schuldbemiddelingen en 2 trajecten voor ondernemers gehalveerd. Door deze maatregel is de uitstroom in 2024 toegenomen.

In 2024 heeft de Kredietbank een eigen budgettraining ontwikkeld die wordt aangeboden aan onze klanten en inwoners. Deze training is gegeven in juni en oktober 2024. Bij de training van juni hebben zich 13 inwoners opgegeven, bij de training van oktober 14. Ook voor de training van januari 2025 zijn alweer 14 opgaven. Deze inwoners leren in 3 dagdelen over het voeren van een 'gezonde financiële huishouding'.

Doelstellingen

e. Wij zetten in op preventie en we gaan erop af!
In 2024 heeft Team Eropaf actief contact gezocht met inwoners met (beginnende) betalingsproblemen. Het doel was om samen tot een oplossing te komen. Vanaf 2025 zal Team Eropaf een vaste plek krijgen binnen de dienstverlening van de Kredietbank. De taken van Team Eropaf worden voor 2024 nog verantwoord in programma 5. Financiële educatie op scholen draagt bij aan een gezonde financiële toekomst. In 2024 hebben wij stappen gezet om financiële educatie een vaste plek te geven binnen het onderwijs.

Acties

Wij zetten ons in om financiële educatie een vaste plek in het onderwijs te geven.
In 2024 hebben wij kinderen en jongeren voorlichting gegeven over geld. Vaak gebeurde dit op scholen, maar wij waren ook op andere manieren zichtbaar.

- Voor jongeren die 18 jaar worden verandert er veel op financieel gebied. Daarom ontvangt iedere jongere die 18 jaar wordt een verjaardagskaart met een QR-code. Deze QR-code bevat een link naar de website van de rijksoverheid. Zo worden zij geïnformeerd over de veranderingen die zij kunnen verwachten op financieel gebied. Bijvoorbeeld het aanvragen van een zorgverzekering en zorgtoeslag;
- Wij waren onderdeel van de projectweek bij het Aletta Jacobs College. Hier speelden wij met alle 1e klassen (260 leerlingen) het spel IQ110. Dit spel leert leerlingen de gevolgen van onrechtvaardigheid. Op deze manier wordt kansenongelijkheid onder de aandacht gebracht bij jongeren. Deze samenwerking zal in 2025 een vervolg krijgen;
- Wij waren aanwezig op de economendag van het Aletta Jacobs College waar wij een gastles verzorgden aan 15 leerlingen: “Hoe zou onze rijksbegroting eruit zien?” Ook hebben wij hier het spel IQ110 gespeeld met 30 leerlingen.;

- Bij de Rutger Kopland School hebben wij gastlessen gegeven als aanvulling op de economieles. Jongeren hebben een budgetplan ingevuld en een kasboekje bijgehouden. Ook hebben we samen gesproken over 'achteraf betalen';
- Alle basisscholen hebben een nieuwsbrief en een 'financiële educatiegids' ontvangen. Met deze gids willen we scholen motiveren aandacht te besteden aan financiële educatie;
- Alle basisscholen hebben een informatiepakket ontvangen in de week van het geld;
- Jongerencoaches sluiten regelmatig aan bij jongerencentrum 'Amovement'. Hier organiseren wij ook activiteiten met een financieel onderwerp. Het doel hiervan is dat de jongerencoaches zichtbaar bij de doelgroep en jongeren met financiële problemen bereiken.

2.2.7 Sociale teams

Algemeen

De sociale teams hebben een centrale rol in het sociaal domein. Zij zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor inwoners die een vraag tot ondersteuning hebben. De sociale teams bieden de toegang tot zorg en ondersteuning. Ook geven ze zelf lichte ondersteuning aan inwoners op alle levensdomeinen. Dit werk van de sociale teams gebeurt vanuit drie sociale wetten die de gemeente moet uitvoeren: de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet. De sociale teams zijn ondergebracht bij Kwartier Zorg & Welzijn en sluiten aan op het welzijnswerk van Kwartier.

De sociale teams zijn belangrijk voor het vormgeven van de visie Sociale veerkracht. Zij helpen mee aan de verandering die we willen maken. Samen met inwoners kijken ze naar wat wél goed gaat, wat mensen zelf kunnen en wat zij samen met de mensen om hen heen kunnen doen om problemen en moeilijkheden aan te pakken. Zodat er met de inwoners betere oplossingen worden gevonden. De sociale teams werken als gebiedsteams samen met opbouwwerkers, jongerenwerkers en welzijnswerkers om inwoners in eerste instantie zo laagdrempelig mogelijk te kunnen ondersteunen.

Eind 2023 werd duidelijk dat Kwartier problemen had bij de uitvoering van sociale teams en welzijn. Dit heeft geleid tot het verstrekken van extra financiële middelen en het instellen van verbetermaatregelen om passende zorg te kunnen blijven bieden aan inwoners. Na onderzoek door BDO naar de organisatie Kwartier heeft het college in april 2024 het besluit genomen om per 1 januari 2028 de subsidierelatie voor de uitvoering van sociale teams en welzijn met Kwartier Zorg en Welzijn stop te zetten. Deze keuze impliceert dat het college een andere vorm moet kiezen voor de uitvoering vanaf 2028. Hiervoor is ondersteuning gezocht bij VNG en zijn de kaders voor sociale teams en welzijn uit 2019 getoetst aan nieuwe landelijke ontwikkelingen, denk aan de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. In december 2024 zijn de hernieuwde kaders vastgesteld en zijn er drie mogelijke vormen voor uitvoering van sociale teams en welzijn getoetst aan deze kaders. In het voorjaar van 2025 wordt een nieuwe vorm vastgesteld , daarna wordt de business case uitgewerkt en een transitieplan opgesteld.

Naast aandacht voor de toekomst is in 2024 aandacht geweest voor de afgesproken verbetermaatregelen: voor de aanpak van een aantal urgente problemen: de wachtlijst voor toegang tot jeugdhulp, het hoge verzuim bij Kwartier en de kwaliteit van de dossiers. Eind 2024 waren de eerste verbeteringen zichtbaar. De wachtlijst voor jeugdhulp neemt af (van 146 in oktober naar 92 in december 2024) en het verzuim neemt af. Bij de kwaliteitscontrole eind 2024 was 95% van de plannen (dossiers) op orde. In 2025 wordt de wachtlijst voor toegang tot jeugdhulp verder aangepakt, Kwartier en de gemeente hebben afgesproken hiervoor extra externe ondersteuning in te zetten.

Doelstellingen

a. De sociale teams begeleiden inwoners naar de juiste zorg en ondersteuning
De sociale teams hebben een belangrijke rol in het uitdragen van de visie Sociale veerkracht.

Acties

Uitvoeren project Sociale veerkracht

Eind 2024 is het project Sociale Veerkracht afgerond. De inzichten en leerpunten krijgen een vervolg in 2025. De werkwijze en inrichting van de sociale teams heeft zich verder ontwikkeld, zodat zij onze inwoners nog beter naar de juiste zorg en ondersteuning kunnen begeleiden. De ondersteuning is laagdrempelig en gemakkelijk toegankelijk en wordt zo nodig opgeschaald naar (geïndiceerde) zorg. Door de problemen rond de toegang jeugdhulp heeft de ontwikkeling van sociale veerkracht wel minder aandacht gekregen dan gewenst.

Doelstellingen

b. Ondersteuningsvragen laagdrempelig oppakken

Ondersteuningsvragen van inwoners pakken we zo laagdrempelig mogelijk op.

Acties

De sociale teams werken meer samen met de welzijnsdiensten

De sociale teams en welzijn werken inmiddels integraal samen vanuit vier gebiedsteams. Door aansluiting van het welzijnswerk binnen de gebiedsteams maken we meer voorliggende ondersteuning mogelijk, liefst in groepsverband. Dit zorgt ervoor dat er minder vaak een beroep hoeft te worden gedaan op professionele zorg en ondersteuning.

Doelstellingen

c. Inwoners ontvangen de benodigde hulp en ondersteuning binnen de wettelijke termijnen

We zetten in op het verkleinen van de wachtlijsten binnen de sociale teams en het beperken van de wachttijden tot de wettelijke termijnen.

Acties

Verkleinen en beperken van de wachtlijsten binnen de sociale teams

De wachtlijst voor toegang tot jeugdhulp stond in 2024 onder druk. Op 1 oktober 2024 stonden er 146 aangemelde jeugdigen/gezinnen op de wachtlijst, bovendien konden urgente casussen en crisisgevallen niet direct worden opgepakt. In het najaar 2024 heeft Kwartier samen met de gemeente een plan van aanpak opgesteld om deze wachtlijsten weg te werken. Hierin wordt Kwartier vanaf het eerste kwartaal 2025 ondersteund door extra externe inzet. De aanpak van Kwartier laat in december 2024 al een verbetering zien. Eind december 2024 was de wachtlijst terug gebracht naar 92 en zijn de urgente casussen grotendeels opgepakt.

Doelstellingen

d. De sociale teams hebben een goed beeld van de lokale ondersteuningsbehoefte en maatschappelijke uitdagingen

Goed zicht op de lokale ondersteuningsbehoefte en maatschappelijke uitdagingen zorgt ervoor dat we beter kunnen inschatten of de sociale teams de goede dingen doen, en of ze de goede dingen goed doen. De sociale teams kunnen zich met de juiste informatie en gegevens ook beter en sneller aanpassen aan ontwikkelingen in de lokale samenleving.

Acties

Bieden van passende collectieve voorzieningen

In 2024 hebben de gebiedsteams op basis van de maatschappelijke uitdagingen en ondersteuningsbehoefte steeds meer ingezet op passende collectieve voorzieningen. Waar nodig wordt opgeschaald naar individuele hulp.

2.2.8 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren zijn opgenomen in onderstaande tabel. Midden-Groningen wijkt negatief af ten opzichte van het landelijk gemiddelde als het gaat om arbeidsparticipatie en personen met een bijstandsuitkering. Ook zijn er in Midden-Groningen meer jongeren met jeugdhulp en meer cliënten met een maatwerkarrangement Wmo ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	MG	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2023	12,8	6,3
		2022	10,5	4,2
		2021	1,5	2,7
		2020	2,3	2,7
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2023	29,0	27,0
		2022	24,0	24,0
		2021	27,0	20,0
		2020	20,0	20,0
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2023	2,4	2,4
		2022	2,7	2,4
		2021	2,3	1,9
		2020	2,1	1,7
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2023	608,0	836,6
		2022	604,4	824,7
		2021	591,5	805,1
		2020	569,5	795,7
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2023	1,0%	1,0%
		2022	1,0%	1,0%
		2021	1,0%	1,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2023	7,0%	6,0%
		2022	7,0%	6,0%
		2021	8,0%	6,0%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbev. t.o.v. van de beroepsbev.	2023	70,1	73,1
		2022	69,3	72,2
		2021	67,2	70,4
		2020	65,2	69,6
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2023	3,0%	2,0%
		2022	3,0%	1,0%
		2021	2,0%	2,0%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2024	402,0	343,6
		2023	413,8	344,8
		2022	432,1	366,7
		2021	486,9	431,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2022	469,6	197,7
		2021	495,7	197,7
		2020	581,8	199,1
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	14,6%	11,5%
		2023	17,1%	13,9%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	1,1%	0,9%
		2023	1,4%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2024	0,4%	0,3%
		2023	0,5%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2024	830,0	650,0
		2023	880,0	700,0
		2022	860,0	710,0
		2021	870,0	702,0
Demografische druk *Toelichting: Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.*	%	2024	76,0	70,4
		2023	75,4	70,3
		2022	75,6	70,3
		2021	75,6	70,1

De gegevens kunnen onderhevig zijn aan verandering en zijn
overgenomen van waarstaatjemgemeente.nl op peildatum 24-01-2025

2.2.9 Financieel overzicht Sociaal

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Inkomensregelingen	**42.178**	**39.371**	**43.102**	**42.568**	**534**
(Werk)Participatie	**22.517**	**21.668**	**24.132**	**24.229**	**-98**
Burgerparticipatie	**10.832**	**4.850**	**13.047**	**13.224**	**-177**
WMO	**11.163**	**12.906**	**12.916**	**12.948**	**-32**
WMO Sociaal domein (nieuwe taken)	**15.465**	**18.255**	**17.014**	**16.129**	**885**
Accommodaties	**1.248**	**1.753**	**1.524**	**2.082**	**-558**
Jeugd	**37.641**	**37.056**	**42.609**	**42.564**	**45**
Onderwijs	**11.302**	**11.976**	**11.838**	**10.810**	**1.028**
Totaal Lasten	**152.346**	**147.836**	**166.181**	**164.555**	**1.627**
Baten					
Inkomensregelingen	**32.376**	**30.411**	**35.063**	**34.882**	**181**
(Werk)Participatie	**3.649**	**3.518**	**5.410**	**5.547**	**-137**
Burgerparticipatie	**10.679**	**1.338**	**8.573**	**9.119**	**-545**
WMO	**715**	**765**	**745**	**833**	**-88**
WMO Sociaal domein (nieuwe taken)	**6.966**	**6.408**	**7.108**	**7.354**	**-246**
Accommodaties	**297**	**133**	**165**	**118**	**47**
Jeugd	**1.003**	**21**	**817**	**1.366**	**-549**
Onderwijs	**5.072**	**4.351**	**4.779**	**4.049**	**730**
Totaal Baten	**60.756**	**46.943**	**62.659**	**63.266**	**-607**
Saldo voor bestemming	**-91.590**	**-100.893**	**-103.522**	**-101.289**	**-2.234**
Stortingen					
Inkomensregelingen	**4**	**4**	**63**	**63**	**0**
(Werk)Participatie	**1.557**	**279**	**1.509**	**1.509**	**0**
Burgerparticipatie	**663**	**0**	**84**	**84**	**0**
WMO Sociaal domein (nieuwe taken)	**0**	**0**	**14**	**14**	**0**
Jeugd	**0**	**0**	**95**	**95**	**0**
Onderwijs	**130**	**130**	**130**	**130**	**0**
Totaal Stortingen	**2.355**	**413**	**1.894**	**1.894**	**0**
Onttrekkingen					
Inkomensregelingen	**2.644**	**0**	**1.903**	**1.267**	**636**
(Werk)Participatie	**1.485**	**639**	**1.456**	**1.282**	**174**
Burgerparticipatie	**26**	**0**	**927**	**750**	**177**
WMO Sociaal domein (nieuwe taken)	**0**	**0**	**90**	**90**	**0**
Accommodaties	**33**	**4**	**4**	**4**	**0**
Jeugd	**92**	**0**	**1.358**	**1.358**	**0**
Onderwijs	**666**	**571**	**571**	**478**	**93**
Totaal Onttrekkingen	**4.947**	**1.215**	**6.309**	**5.230**	**1.079**
Totaal mutatie reserves	**2.592**	**802**	**4.415**	**3.336**	**1.079**
Saldo na bestemming	**-88.997**	**-100.091**	**-99.108**	**-97.953**	**-1.155**

Toelichting

Het saldo na bestemming op het programma sociaal is € 1.155.000 voordelig. De lasten zijn € 1.627.000 lager en de baten zijn € 607.000 hoger. De mutatie reserve zorgt voor een nadeel van € 1.079.000. We lichten hieronder per onderdeel de belangrijkste wijzigingen toe.

Inkomensregelingen

Lasten (€ 534.000 voordelig): In 2024 is er € 636.000 minder uitgegeven voor het uitbetalen van Energietoeslag. Hierdoor is er ook minder onttrokken uit de reserve, per saldo heeft dit geen effect. Het saldo van de risicodragende vordering debiteuren sociale zaken is in 2024 ook afgenomen, hierdoor was er een lagere storting in de voorziening nodig dan begroot. Het voordeel is € 275.000. Het aantal bijstandsuitkeringen is gestegen in 2024, vooral onder jongeren en inwoners geboren buiten Europa, waardoor er een nadeel is van € 121.000 ten opzichte van de begroting. Daarnaast is het aantal afspraakbanen en beschutte werkplekken gestegen waardoor de lasten voor Loonkostensubsidie zijn gestegen, het nadeel is € 812.000. In de BUIG uitkering van het Rijk in 2025 wordt de Loonkostensubsidie vergoed. Er zijn minder aanvragen voor het activiteitenfonds Meedoenfonds binnengekomen en we hebben de indicatie dat er meer alleenstaanden een aanvraag hebben ingediend wat resulteert in een voordeel van € 222.000. De salarislasten zijn € 245.000 lager dan begroot vanwege personeelsmutaties en toerekening salarislasten. In 2024 zijn er geen energiecompensaties uitbetaald aan inwoners wat een voordeel laat zien van € 45.000. Daarnaast laten algemene kosten een voordeel zien van € 69.000. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 25.000.

Baten (€ 181.000 nadelig): Door het lagere saldo van de risicodragende vorderingen debiteuren sociale zaken is de onttrekking aan de voorziening dubieuze debiteuren inclusief de mutatie op de debiteurenstand lager, het nadeel is € 304.000. De baten algemene bijstand, minimaregeling en bijzondere bijstand zijn € 119.000 hoger dan begroot. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 4.000.

Mutatie reserve (€ 636.000 nadelig): De onttrekking aan de reserve is lager omdat er in 2024 minder is uitgeven aan Energietoeslag, het nadeel is € 636.000.

(Werk)Participatie

Lasten (€ 98.000 nadelig): Het implementatie budget van het Ontwikkelbedrijf is nog niet volledig besteed, het voordeel is € 274.000. Als gevolg hiervan onttrekken we ook minder uit de reserve, per saldo heeft het geen effect. Voor het werkbedrijf hebben we een voorziening RVU en spaarverlof gevormd. De lasten zijn € 248.000. Het aantal inwoners dat begeleiding krijgt op de werkplek en re-integreren stijgt waardoor de kosten verstrekkingen re-integratie en begeleiding op de werkplek zijn gestegen, het nadeel is € 97.000. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 26.000.

Baten (€ 137.000 voordelig): Het Werkbedrijf heeft in 2024 een goede orderportefeuille gehad, de omzet laat een voordelig resultaat zien van € 452.000. De middelen voor de ESF-subsidie hebben we nog niet ontvangen, waardoor de baten € 193.000 lager zijn (de lasten zijn ook nog niet gemaakt). Het is nog niet bekend wanneer de Just Transition Fund (JTF)-subsidie wordt ontvangen waardoor er in 2024 een nadeel is van € 125.000. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 3.000.

Mutatie reserve (€ 174.000 nadelig): Vanwege de onderbesteding van het implementatie budget van het Ontwikkelbedrijf is er minder onttrokken uit de reserve, het nadeel is € 274.000. Er is een voordeel op Activiteit Gericht Werken (AGW) BWRI van € 100.000, omdat deze kosten ten laste van de nieuwbouw BWRI komen. Dit is functioneel verwerkt in programma Sociaal, maar begroot binnen programma Bestuur en bedrijfsvoering. In programma Bestuur en bedrijfsvoering leidt dit tot een nadeel. Per saldo is dit neutraal.

Burgerparticipatie

Lasten (€ 177.000 nadelig): De vluchtelingen uit Oekraïne zijn opgevangen in Hoogezand, Muntendam en Slochteren. De lasten zijn € 197.000 lager dan begroot, dit komt met name door lagere kosten voor leefgeld en lagere algemene kosten. De van het COA ontvangen middelen voor de noodopvang van de asielzoekers in Zuidbroek komen ten goede aan het dorp Zuidbroek en (gedeeltelijk) Noordbroek. De uitgekeerde subsidies zijn € 33.000 lager dan begroot. De lasten voor de sociale wijkvernieuwing in het Noorderpark zijn € 75.000 lager. Er zijn wel kosten gemaakt maar deze kosten zijn gedekt vanuit de middelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Er is € 54.000 minder subsidie verstrekt voor vrijwilligersbeleid. De salarislasten voor veranderde opgave inburgering zijn € 113.000 lager dan begroot, hiertegen over staat ook de lagere onttrekking aan de reserve Verdubbeling taakstelling statushouders. De inzet van medewerkers voor deze verdubbeling loopt door in 2025. Per saldo is het effect neutraal. Daarnaast zijn de lasten voor Inburgeringvoorzieningen € 760.000 hoger dan begroot, hiertegenover staan ook hogere baten vanuit de specifieke uitkering Inburgeringvoorzieningen. De verhoging betreft voornamelijk lasten voor scholing van inburgeraars. Per saldo is het effect neutraal. We hebben in 2024 de beschikbare middelen van de specifieke uitkering Onderwijsroute 2023 kunnen inzetten, dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 60.000. Hier tegenover staat de lagere baat dan begroot van de specifieke

uitkering Onderwijsroute, per saldo heeft dit geen effect. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 51.000.

Baten (€ 545.000 voordelig): Het Rijk heeft een specifieke uitkering (SPUK) ter beschikking gesteld voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Het gerealiseerde bedrag van € 7.819.000 is gebaseerd op normbedragen, werkelijk uitgekeerde verstrekkingen voor leefgeld en de eigen bijdrage die wordt geïnd vanaf december 2024. De SPUK voor het leefgeld is als voorschot aangevraagd op basis van inschattingen. De daadwerkelijke verstrekkingen van het leefgeld waren lager, dit heeft geleid tot lagere baten van € 188.000. De baten voor Inburgeringsvoorzieningen zijn € 760.000 hoger dan begroot. De verhoging betreft voornamelijk de scholingslasten voor Inburgeraars die we kunnen dekken uit de specifieke uitkering voor Inburgeringsvoorzieningen van het Rijk. Daarnaast is er een nadeel van € 60.000 ten opzichte van begroot voor de Onderwijsroute. De specifieke uitkering Onderwijsroute is niet besteed omdat er voldoende middelen over waren vanuit de uitkering van het Rijk in 2023. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 33.000.

Mutatie reserve (177.000 nadelig): De van het COA ontvangen middelen in verband met noodopvang asielzoekers in Zuidbroek worden onttrokken uit de reserve. Aangezien de kosten lager zijn is de onttrekking ook € 33.000 lager. De bij de jaarrekening 2023 overgehevelde middelen voor het locatieonderzoek sociaal plein zijn nog gedeeltelijk beschikbaar, dit leidt tot een lagere onttrekking van € 31.000. De onttrekking voor verdubbeling taakstelling statushouders is € 113.000 lager dan begroot. De inzet hiervoor loopt nog door in 2025 waardoor er minder is onttrokken uit deze reserve.

Wmo oude taken

Lasten (€ 32.000 nadelig): Wegens geringe afwijkingen wordt dit niet toegelicht.

Baten (€ 88.000 voordelig): Wegens geringe afwijkingen wordt dit niet toegelicht.

Wmo nieuwe taken

Lasten (€ 885.000 voordelig): De kosten voor begeleiding en dagbesteding zijn € 605.000 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk omdat de volumegroei lager is dan verwacht. Het transformatiebudget is niet volledig besteed, dit leidt tot een voordeel van € 235.000. In 2024 is er veel aandacht besteed aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Dit heeft ertoe geleid dat het transformatiebudget beperkt is ingezet. Lagere toegerekende salariskosten aan dit product leiden tot een voordeel van € 74.000. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 29.000.

Baten (€ 246.000 voordelig): De baten voor Beschermd Wonen zijn € 237.000 hoger. Dit betreffen de eigen bijdrage en de vergoeding vanuit de centrumgemeente Groningen. Het resultaat op Beschermd Wonen is positief, dit wordt verdeeld over de regiogemeenten. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 9.000.

Accommodaties

Lasten (€ 558.000 nadelig): In 2024 hebben we een incidenteel nadeel vanwege afboeken immaterieel vast actief Dorpshuis de Ruyten in Froombosch van € 443.000 daarnaast hebben we een incidenteel nadeel van € 77.000 op de personeelslasten. Dit komt door een toename van inzet personeel Gebiedsregie voor dit product met betrekking tot de wijk- en buurtaanpak. Daarnaast vallen de onderhoudskosten voor wijk- en buurtcentra € 48.000 hoger uit. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 10.000.

Baten (€ 47.000 nadelig): Wegens geringe afwijkingen wordt dit niet toegelicht.

Jeugd

Lasten (€ 45.000 voordelig): De lasten voor jeugdzorg zijn € 491.000 lager. Dit bestaat uit een voordeel op het budget ZIN (zorg in natura) van € 363.000 en een voordeel op het budget PGB (persoonsgebonden budget) van € 128.000. Het voordeel op ZIN komt met name door lagere declaraties ten opzichte van de verwachting in Q4. Hogere toegerekende salarislasten aan dit product leiden tot een nadeel van € 106.000. Voor het project Welzijn op Recept (WOR) vallen de lasten € 161.000 hoger uit. De lasten voor GALA en IZA zijn € 131.000 hoger, hiertegenover staan ook hogere baten. Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 48.000. In het onderstaande overzicht is een nadere specificatie gegeven van de realisatie op het product Jeugd:

Productcategorie	Realisatie 2024	Aantal jeugdigen met zorg 2024*
Zorg in natura		
Verblijf	8.204	191
Ambulante Zorg	14.517	1.574
Dagbesteding	3.200	119
Overige vormen	5.178	692
Solidaire kosten	1.236	
PGB	46	22
Algemene Voorziening	481	
Toegang en uitvoeringskosten	4.563	
Volksgezondheid en preventie	2.511	
Totaal	39.935	

* Het totaal aantal jeugdigen met zorg in natura (unieke cliënten met declaratie) is 1.975 in 2024. In het jaar kunnen bij een jeugdige meerdere vormen van zorg zijn ingezet, derhalve kunnen de aantallen niet worden opgeteld tot het totaal aantal.

Bedragen x € 1.000

Baten (€ 549.000 voordelig): De baten voor WOR zijn € 375.000 hoger dan begroot. Dit bestaat uit een bijdrage vanuit de SPUK sociaal emotionele ondersteuning en vanuit IZA. De baten voor GALA en IZA zijn € 131.000 hoger. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 43.000.

Onderwijs

Lasten (€ 1.028.000 voordelig): Er zijn € 813.000 lagere lasten voor de projecten onderwijsachterstandenbeleid (OAB), nationaal programma onderwijs (NPO) en regiodeal tijd voor toekomst. De baten zijn eveneens lager. Voor nieuwkomersonderwijs zijn er nog geen kosten gemaakt, dit leidt tot een voordeel van € 145.000. Dit wordt gedekt met een bijdrage van de gemeente Groningen. De baten zijn ook lager, dit heeft geen effect op het saldo. Door een iets lager gebruik zijn de kosten voor leerlingenvervoer € 61.000 lager. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 9.000.

Baten (€ 730.000 nadelig): De baten voor de projecten OAB, NPO en regiodeal tijd voor toekomst zijn, net als de lasten, € 813.000 lager. Voor nieuwkomersonderwijs zijn middelen ontvangen van de gemeente Groningen. Deze middelen zijn nog niet besteed, dit leidt tot een nadeel van € 145.000. De baten van het scholenprogramma zijn € 74.000 hoger dan geraamd. Dit betreft voornamelijk de dekking vanuit de Rijksbijdrage NPG plus op Sport. Dit heeft geen effect op het saldo omdat de dekking vanuit de reserve voor hetzelfde bedrag lager is dan geraamd. De inkomsten voor onderwijsvastgoed zijn € 84.000 hoger doordat er een afrekening van de materiële instandhouding 2023 is geweest in 2024. De baten voor ontvangen subsidies zijn € 57.000 hoger dan begroot. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 13.000.

Mutatie reserve (€ 93.000 nadelig): Wegens geringe afwijkingen wordt dit niet toegelicht.

2.3 Programma Economie

2.3.0 Inleiding

Visie
We willen dat Midden-Groningen een fijne plek is om te wonen, werken en leven.

Doelstelling
In deze paragraaf beschrijven we hoe we in 2024 hebben gewerkt aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling van onze gemeente. We voeren verschillende beleidstaken tegelijk en in samenhang uit. Die hebben direct invloed op de leefomgeving van onze inwoners. Het gaat bijvoorbeeld over wonen, werken, verkeer en duurzaamheid.

We willen dat het nu én in de toekomst prettig wonen, werken en ontspannen is in onze gemeente. Daarom kijken we goed naar wat onze besluiten betekenen voor de omgeving. Ook houden we rekening met wat inwoners nu én later nodig hebben. Samen met inwoners, bedrijven en instellingen willen we de juiste keuzes maken over de inrichting van onze leefomgeving. De Omgevingsvisie Midden-Groningen helpt ons hierbij. Deze visie geeft richting, stelt grenzen en maakt duidelijk onder welke voorwaarden we keuzes maken.

Opbouw programma
Het programma economie bestaat uit de volgende onderdelen:
2.3.1 Omgevingswet
2.3.2 Ruimtelijke Ontwikkeling
2.3.3 Economie
2.3.4 Verkeer
2.3.5 Duurzaamheid

Per beleidsonderwerp beschrijven we hoe we aan de doelstellingen hebben gewerkt en welke resultaten de acties hebben opgeleverd.

2.3.1 Omgevingswet

Algemeen

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 ingegaan.
Deze wet voegt meerdere regels voor de leefomgeving samen in één wet. Het gaat dan om regels voor bouwen, milieu, water, natuur en ruimtelijke ordening. De wet moet zorgen voor snellere en betere besluitvorming.

Doelstellingen

a. Wij voldoen aan de wettelijke minimum vereisten en realiseren een kleine plus

We houden ons aan alle wettelijke verplichtingen. Onze dienstverlening is op niveau gebleven.

Acties

Aanpassen procedures

We hebben onze procedures aangepast, zodat initiatiefnemers sneller geholpen worden. In 2024 hebben we de eerste aanpassingen van het omgevingsplan in ontwerp gepubliceerd. Daarmee lopen we voor op andere gemeenten.

Vaststellen omgevingsvisie

Na enkele aanpassingen op basis van reacties van inwoners is de Omgevingsvisie definitief vastgesteld op 2 november 2023.

2.3.2 Ruimtelijke Ontwikkeling

Algemeen

Wij vinden een goede kwaliteit van onze leefomgeving belangrijk. We willen dat onze inwoners prettig kunnen wonen, leven en werken. Als gemeente hebben wij een belangrijke taak om voor verschillende ontwikkelingen, die bijdragen aan de kwaliteit van onze leefomgeving, een plek te vinden. Dit is niet altijd makkelijk. We moeten ruimte zoeken voor veel ontwikkelingen. Er zijn plekken nodig voor woningbouw, bedrijventerreinen, vervoer, landbouw en natuur. De ruimte daarvoor dient gevonden te worden in het stedelijk gebied van Hoogezand-Sappemeer, maar ook in de dorpen en op ons platteland.

In 2023 heeft de provincie Groningen gebiedsprocessen gestart om richting te kunnen geven aan de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van het landelijk gebied. Wij hebben actief deelgenomen aan de gebiedsprocessen. Ook hebben wij actief meegewerkt om boeren, ondernemers en inwoners te betrekken bij het maken van de plannen voor het gebied. Het resultaat is het plan Toekomst Landelijk Gebied.

Doelstellingen

a. Het stedelijk gebied van Hoogezand-Sappemeer versterken

We willen dat Hoogezand en Sappemeer fijne plekken zijn om te wonen, te werken en te leven. We willen plekken verbeteren waar de leefbaarheid niet goed is. Ook zorgen we ervoor dat er nieuwe huizen gebouwd worden. Dit kan soms op onze eigen grond. Ook werken we mee aan plannen van projectontwikkelaars en inwoners. Een aantal projecten zijn ondergebracht binnen NPG. Deze projecten staan in paragraaf 2.5.2.

Acties

Afronden IJsbaanlocatie Sappemeer
Alle kavels zijn verkocht. Het woonrijp maken is gestart.

Bedrijvenpark Rengers Kolham
In 2024 is 2.800 m2 aan bedrijventerrein op de locatie Rengers verkocht. Een optie op een grote kavel (5 ha) is terug gegeven, waardoor er weer bedrijventerrein beschikbaar is gekomen. Er wordt een nieuwe kavelverdeling vastgesteld zodat deze kavels in 2025 in de verkoop kunnen.

Drevenhof - Hoogezand
Project de Drevenhof in Hoogezand bestaat uit 12 levensloopbestendige woningen. Deze worden gebouwd onder collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). De kavels zijn in 2023 verkocht aan de CPO en de bouw van de woningen is gereed.

Uitvoering geven aan Plan van aanpak programma vrijkomende kavels
Eind 2023 heeft uw raad het Plan van Aanpak Vrijkomende locaties vastgesteld. Vanuit het programma zullen 22 vrijkomende locaties in 3 fasen worden herontwikkeld met woningbouw als speerpunt. Voor twee locaties zijn voorbereidingen getroffen zodat in 2025 kavels aan particulieren kunnen worden aangeboden. Voor 5 locaties is een openbare tender gestart voor ontwikkeling van deze locaties.

Verder werken aan de herstructurering van Gorecht-West (2)
De bouw van woningen in de laatste fase van de herstructurering is in 2025 gereed. Vanwege netcongestie heeft het project vertraging opgelopen.

Volkshuisvestingsfonds
Vanuit het Volkshuisvestingsfonds van het Rijk is een bedrag van € 11 miljoen voor de buurten met de postcodes 9601 en 9602 in Hoogezand toegekend. Aangevuld met 30% cofinanciering vanuit de gemeente is daarmee € 15,7 miljoen beschikbaar voor verbetering en verduurzaming van koopwoningen in de betreffende postcodegebieden. In juli 2023 zijn we gestart met fase 1 in de wijk Gorecht Noord, in samenwerking met het project Gasvrij Gorecht. In het erop volgende jaar zijn de fasen 2, 3 en 4 in de wijken Noorderpark, Gorecht West en Spoorstraat Kieldiep geopend. De laatste fase 4 is in juli 2024 geopend. Van de in het totaal 842 huishoudens die gebruik kunnen maken van de regeling heeft inmiddels bij 50% een advies aangevraagd en ongeveer 10%, in vervolg hierop, een subsidieadvies. We weten dat er nog veel aanvragen in de pijplijn zitten en verwachten dat deze percentages de komende tijd zullen toenemen. Tegelijkertijd gaan we onderzoek doen naar mogelijke belemmeringen die mensen ervaren en waarop ze besluiten niet deel te nemen. En zullen we bekijken of we deze kunnen wegnemen.

Vosholen fase 2
Alle gronden ten westen van de Croonhoven (deelplan 1 van fase 2) zijn verkocht. Er is hier ruimte voor 34 woningen en de bouw is in volle gang. In 2024 is gestart met het bouwrijp maken van de gronden tussen de Croonhoven en de Kleinemeersterstraat (deelplan 2 van fase 2). In 2025 wordt gestart met de bouw.

Wij werken verder aan Stadshart-Noord

In 2024 is het bestemmingsplan voor het laatste project ten zuiden van het spoor vastgesteld. Met het plan De Componist kunnen 15 appartementen worden gebouwd. De plannen ten noorden van het spoor zijn in 2024 herijkt. De oorspronkelijke plannen van vlek 3, 4, 5 en 7 zijn onderzocht op kwaliteit en haalbaarheid. Besluitvorming over de aangepaste plannen vindt plaats in 2025.

Doelstellingen

b. Netwerken van sterke dorpen op het platteland

Wij willen dat onze inwoners goed kunnen wonen, leven en werken in de dorpen en op het platteland. Het bouwen van nieuwe woningen is mogelijk. Er is ook in veel dorpen vraag naar woningen. Wij hebben op sommige plekken zelf bouwgrond. Op andere plekken werken wij mee aan plannen van projectontwikkelaars en inwoners. Wij vinden het belangrijk dat plannen passen in de omgeving.

Acties

Tolweg Muntendam

Aan de zuidzijde van Muntendam bevindt zich de woningbouwlocatie Tolweg. In 2024 zijn 11 kavels verkocht. Het project heeft nog ruimte voor 16 woningen. Alle kavels zijn onder optie. Na bouw maken wij de openbare ruimte gereed.

Uitvoering geven aan Plan van aanpak programma vrijkomende kavels

Eind 2023 heeft uw raad het Plan van Aanpak Vrijkomende locaties vastgesteld. Vanuit het programma zullen 22 vrijkomende locaties in 3 fasen worden herontwikkeld met woningbouw als speerpunt. Voor twee locaties zijn voorbereidingen getroffen zodat in 2025 kavels aan particulieren kunnen worden aangeboden. Voor 5 locaties is een openbare tender gestart voor ontwikkeling van deze locaties.

Verlengde Veenlaan Slochteren

In 2023 is het aangepaste bestemmingsplan voor de woningbouwlocatie Verlengde Veenlaan vastgesteld. Hierin is het aantal woningen verminderd van 45 naar een totaal van 23. De 13 kavels van de eerste fase zijn op 1 na verkocht. De resterende kavel is onder optie. In 2024 is fase 2 bouwrijp gemaakt en zijn de laatste 10 kavels in de verkoop gegaan.

Doelstellingen

c. Inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen

We maken plannen voor de toekomst van dorpen en gebieden. Bijvoorbeeld voor woningbouw of nieuwe bedrijventerreinen. We houden rekening met allerlei belangen en maken een goede afweging. Daarvoor doen we onderzoek.

Acties

Bedrijventerreinen ontwikkelen

We hebben gewerkt aan de voorbereiding om bedrijventerrein De Gouden Driehoek in Zuidbroek uit te breiden. We hebben een bestemmingsplan opgesteld voor de uitbreiding van bedrijventerrein Kalverkampen. Dit bestemmingsplan wordt in 2025 vastgesteld. We zien mogelijkheden om de NAM-

locatie aan de Vosholen in Sappemeer onder meer als werklocatie te gaan gebruiken. Hiervoor doen we een scenariostudie in 2025.

Een plan voor de dorpsontwikkeling van Muntendam

Het centrumplan Muntendam geeft een nieuwe impuls aan het hart van het dorp met ruimte voor ontmoeting, wonen en zorg. Vanaf het begin denken de bewoners actief mee. De raad heeft op 4 april 2024 besloten om het centrumplan uit te werken tot een Voorlopig Ontwerp. Er is een architect geselecteerd voor het nieuwe dorpshuis en de invulling van het voormalige gemeentehuis. Samen met de werkgroep is een aanzet gegeven aan het Voorlopig Ontwerp, dat in voorjaar 2025 gepresenteerd wordt aan het dorp.

Wij werken de visie voor Harkstede verder uit

De raad heeft in 2022 de Agenda voor de Toekomst Meerstad 2050 vastgesteld als begin voor de herziening van de structuurvisie Harkstede 2022. In 2024 is een participatieproces gestart waarbij onder andere alle inwoners van Harkstede zijn uitgenodigd om deel te nemen. Samen met de omgeving en belangrijke stakeholders zoals Meerstad is een concept toekomstvisie Harkstede 2050 opgesteld. De raad heeft begin 2025 besloten dat het concept toekomstvisie Harkstede tot 2050 nog niet rijp was voor besluitvorming. De verwachting is dat medio 2025 een aangepast voorstel, na extra participatiemomenten, wordt aangeboden aan de raad ter besluitvorming. Waar mogelijk wordt in 2025 gestart met de eerste uitwerkingen van deze toekomstvisie.

Wij werken samen met de inwoners aan de gebiedsontwikkeling Slochterhaven

Het centrumgebied van Slochteren verdient een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Uw raad heeft in april 2024 een extra investeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van diverse onderdelen. Het gaat onder andere om een herinrichting van de buitenruimte bij de haven, realisatie van een havengebouw, restauratie van de historische brug, de brug over de provinciale weg en de verdere inrichting van het erfgoedplein (gelegen naast het pand van Staatsbosbeheer aan de Hoofdweg 9). Inwoners en ondernemers hebben meegepraat over deze plannen. Voor uitvoering van de gebiedsontwikkeling heeft de provincie Groningen € 1,5 miljoen subsidie verleend. Werkzaamheden starten in 2025.

Woonvisie vaststellen

De 'Woonvisie Midden-Groningen 2024-2030: met focus vooruit' is op 26 september 2024 vastgesteld door uw raad

Doelstellingen

d. Inspelen op nieuwe wet- en regelgeving

We willen dat ons beleid op het gebied van ruimtelijke ordening adequaat is. Het beleid op het gebied van ruimtelijke ordening vanuit de voormalige gemeenten is geharmoniseerd en geactualiseerd.

Acties

Maken van adequaat nieuw beleid

In 2024 is het ligplaatsenbeleid door de uw raad vastgesteld.

De landelijke overheid komt met de Wet versterking regie volkshuisvesting. Gemeenten moeten in de toekomst een volkshuisvestelijk programma opstellen. Wij houden rekening met deze wet en zijn in 2024 gestart met het maken van een woonzorgvisie.

Doelstellingen

e. We willen dat mensen veilig en gezond kunnen wonen.
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden.

Acties

Samenwerking Omgevingsdienst Groningen
We werken samen met de Omgevingsdienst Groningen op het gebied van milieu: vergunningen, toezicht en handhaving. Voor uitvoering van deze taken spreken wij een aanpak af met andere Groninger gemeenten en de provincie Groningen.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Dit betekent dat het takenpakket op onderdelen is gewijzigd. Sinds dit jaar voeren wij ook de taken voor bodem uit. Hierover zijn passende afspraken gemaakt met de Omgevingsdienst Groningen en de andere Groninger gemeenten.

2.3.3 Economie

Algemeen

We vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen, goed woont en werk heeft. Een sterke economie helpt daarbij.
Werk zorgt ervoor dat mensen hun rekeningen kunnen betalen, geen schulden maken en zich beter voelen. Het geeft ook meer sociale contacten en zelfvertrouwen.

Om te zorgen voor meer banen in onze gemeente, moeten we goed voor onze bedrijven zorgen. We willen voldoende ruimte voor bedrijven om te zorgen dat bedrijven kunnen ontwikkelen op een geschikte plek. Deze plekken moeten aantrekkelijk zijn voor ondernemers, zodat ze in onze gemeente willen blijven. Goede plekken voor bedrijven trekt ook nieuwe bedrijven naar onze gemeente.

Doelstellingen

a. Wij willen een uitstekende service bieden voor ondernemers en instellingen
Wij denken mee met bedrijven die in onze gemeente willen starten of bedrijven uit onze gemeente die willen groeien. Dit doen wij ook bij bedrijven die willen samenwerken met elkaar of met het onderwijs. Zo helpen wij mee met ideeën van bedrijven om te vernieuwen en te ontwikkelen.

Acties

Aanspreekpunt voor ondernemers
In 2024 hadden we veel contact met bedrijven. We bezochten wekelijks 1 of 2 bedrijven. We hielpen bijvoorbeeld bij aanvragen van vergunningen of bij de aankoop van bedrijventerreinen. Door dit persoonlijke contact weten bedrijven ons goed te vinden.

Bedrijventerreinenvisie
In oktober 2024 stelde uw raad de nieuwe visie voor bedrijventerreinen vast.
Hierin staat wat we doen met bestaande terreinen én hoe we omgaan met nieuwe locaties.

Informatie geven
Belangrijke ontwikkelingen voor bedrijven worden actief door ons gedeeld met het netwerk van ondernemers en ondernemersverenigingen. Het delen van ontwikkeling vindt plaats via mail. Maar ook via de structurele overleggen met onder andere het platform detailhandel, de landbouw (het landbouwoverleg), met de recreatiebedrijven en ondernemersverenigingen. Onze regelingen zijn ook via de lokale kranten en andere nieuwskanalen gedeeld.

Ondernemersloket
In 2024 onderzochten we hoe ondernemers ons vinden. Uit de inventarisatie blijkt dat ondernemers goed worden geholpen.
Een apart loket is daarom niet nodig. Wel hebben we verbeteringen doorgevoerd: Het Initiatievenloket, de secretaris en medewerkers van Economische Zaken zijn goed vindbaar op de website.

Werk en onderwijs op elkaar afstemmen
Tijdens de Innovatieweek 2024 bezochten basisschoolleerlingen lokale bedrijven.
Ze leerden over techniek en werkten in het techniekokaal van het Aletta Jacobs College.
Ook was de Innovatiewerkplaats (IWP) in Hellum actief. Studenten van Hanzehogeschool en Terra MBO werkten daar aan maatschappelijke vraagstukken van ondernemers en inwoners.

Doelstellingen

b. Wij willen een duurzaam perspectief voor de landbouwsector
De landbouw is voor onze gemeente belangrijk. Met een duurzaam perspectief bedoelen we dat er voor boeren duidelijkheid voor de langere termijn moet zijn, met een goede toekomst. Net als in de rest van Nederland krijgt de landbouw in onze gemeente te maken met veranderingen.

Acties

Agenda voor de Veenkoloniën
De Agenda voor de Veenkoloniën is een samenwerkingsverband van de overheden in het Veenkoloniale gebied. Provincies Drenthe en Groningen, waterschappen Hunze & Aa's en Vechtstromen en de Groningse en Drentse gemeenten. Dit samenwerkingsverband is gericht op landbouw en de thema's die daar nauw mee samenhangen. Zoals water, kwaliteit van de leefomgeving en biodiversiteit. In 2024 werd binnen deze samenwerking nog uitvoering gegeven aan onderdelen van de (Noordelijke) Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw. Natuurinclusieve landbouw is een manier van landbouw waarbij landbouw en omgeving elkaar versterken. De regiodeal had een looptijd van 2020-2024 en is nu officieel afgerond.

Omdat de regiodeal afliep, is in 2024 de samenwerking binnen Agenda voor de Veenkoloniën geëvalueerd. De deelnemers concludeerden dat de samenwerking op deze thema's belangrijk is en blijft. Zeker met de huidige ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarom is eind 2024 gestart met de totstandkoming van een nieuw programmaplan voor een nieuwe periode van samenwerking. Voor de Veenkoloniën is dit een kans om blijvend te kunnen werken aan één beleid voor één gebied.

Landbouwagenda
In 2024 is gestart met het opstellen van een landbouwagenda. In de afgelopen periode is vanuit verschillende thema's, met name vanuit de Transitie Landelijk Gebied, veel met landbouwers en maatschappelijke organisaties gesproken. Ook zijn er werkbezoeken geweest bij bedrijven. Er is een bureaustudie gedaan naar algemene ontwikkelingen en de landbouw in onze gemeente. Input vanuit al deze verschillende activiteiten vormt de basis voor de inhoud van onze landbouwagenda. Hierin worden activiteiten opgenomen waarmee we als gemeente aan de slag kunnen. En het helpt ons met hoe wij om kunnen gaan met veranderingen in de toekomst. In een landbouwagenda nemen we geen nieuwe regels op. We moeten wel voldoen aan regels en wetgeving die er al is.

Landbouwoverleg
We hebben het landbouwoverleg georganiseerd met vertegenwoordiging van de landbouwverenigingen in onze gemeente. Het landbouwoverleg vindt jaarlijks in de zomerperiode en in de winterperiode plaats.

Transitie Landelijk Gebied Groningen
Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) was door het Rijk ingesteld om te werken aan opgaves voor stikstof, natuur, water en klimaat. De Transitie van het Landelijk Gebied is de Groningse invulling van het NPLG. Provincie Groningen heeft in 2024 een 'gebiedsplan' gemaakt voor zeven gebieden in onze provincie. Gemeente Midden-Groningen valt in drie van deze gebieden. We zijn actief betrokken geweest bij het opstellen van het plan. Ook hebben wij actief meegewerkt om boeren, ondernemers en inwoners te betrekken bij het maken van de plannen voor het gebied.

De Rijksoverheid heeft aangegeven dat het Nationaal Programma Landelijk Gebied niet meer bestaat. De status van het gebiedsplan van provincie Groningen is daarom op dit moment nog niet helder. Provincie Groningen heeft het plan nu Toekomst Landelijk Gebied genoemd en bij het Rijk aangeboden. Wij blijven bij het proces betrokken.

Verbindingen leggen
We zijn bij verschillende boeren op bedrijfsbezoek geweest. Ook leggen we verbinding tussen landbouw en andere thema's en partijen. Hierbij kan gedacht worden aan de innovatiewerkplaats, het netwerk Groeningen en LEADER+.

Doelstellingen

c. Wij willen aantrekkelijke winkelgebieden
Winkelgebieden hebben verschillende functies. Aantrekkelijke winkelgebieden zijn belangrijk voor economie en werkgelegenheid. Daarnaast hebben winkelgebieden een sociale functie, het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Ook draagt een goed winkelgebied bij aan het woongenot. In onze gemeente is meer winkelruimte beschikbaar dan dat er winkels zijn. Dit betekent dat een aantal gebouwen leeg staat. Dat is niet goed voor de sfeer in een winkelgebied. Ook kan het zijn dat gebouwen die leegstaan in slechte staat zijn. Om te zorgen dat er niet te veel gebouwen leeg staan, willen wij dat er minder gebouwen gebruikt kunnen worden als winkel. Zo zorgen wij ervoor dat onze winkelgebieden aantrekkelijk blijven.

Acties

Wij geven aan in welke gebieden winkels mogen zitten
Nieuwe winkels mogen alleen nog komen in bestaande winkelgebieden. Zo blijven winkelgebieden levendig en aantrekkelijk. In 2024 zijn er geen nieuwe winkels buiten de aangewezen gebieden bijgekomen.

Wij maken het platform detailhandel mogelijk
Winkeliersverenigingen komen samen in het platform detailhandel. In 2024 is dit netwerk zes keer bijeengekomen om ontwikkelingen te bespreken.

Wij werken zoveel mogelijk mee aan verandering van gebruik van een winkelpand
Als een winkelpand een andere functie krijgt, denken we positief mee. In 2024 zijn verschillende verzoeken binnengekomen. Als het past binnen de regels, geven we toestemming.

Doelstellingen

d. Wij willen een groeiende en vitale vrijetijdssector
Wij gaan ons de komende jaren inzetten voor een volwaardige en vitale vrijetijdssector, zoals verwoord in de in december 2022 vastgestelde visie op de vrijetijdseconomie en de daarbij behorende uitvoeringsagenda. Wij willen een vrijetijdssector met gezonde en aantrekkelijke bedrijven, waar veel toeristen hun vakantie willen doorbrengen. Onze voorzieningen zijn aantrekkelijk en goed onderhouden, zodat toeristen en dagjesmensen graag naar onze gemeente komen. Wij willen graag dat ze nog een keer terugkomen. Maar wij doen dit niet alleen voor toeristen en dagjesmensen, maar juist ook voor onze eigen inwoners. Dat is goed voor de bedrijven, maar ook voor de werkgelegenheid. De vrijetijdssector draagt bij aan de brede welvaart in onze gemeente. We doen het ook niet alleen, maar samen met de inwoners en met een groot aantal samenwerkingspartners. Deze partners dragen daarmee bij aan de doelstellingen en de acties.

Acties

Wij werken samen aan de toekomst
In 2024 werd er op verschillende vlakken samengewerkt:

- We ontmoetten ondernemers tijdens de ondernemersavond Midden-Groningen en tijdens netwerkbijeenkomsten rond de baanbreker Vrijetijdseconomie.
- In 2024 dachten ruim 100 ondernemers, organisaties en inwoners mee over de toekomst van onze havens en regels voor ligplaatsen.
- Samen met de andere Groninger gemeenten doen we onderzoek naar de maatschappelijke waarde van toerisme en recreatie in de gemeenten. Ruim 160 inwoners en ondernemers uit onze gemeente dachten mee.
- Samen met het Routebureau Groningen zorgen wij ervoor dat het fiets- en wandelnetwerk in de provincie er goed bij ligt en dat de routes via hun website beschikbaar zijn. Het routenetwerk werd in 2024 uitgebreid met het Roege Pad.
- We werken samen met Noord Duitsland aan versterking van het gezamenlijk toeristisch aanbod. In 2024 werd de Dollardroute in onze gemeente uitgebreid. We deden mee aan de Wunderline challenge waarbij internationale studententeams ideeën bedachten om de stations aan de Wunderline route toeristisch op de kaart te zetten.
- Op het gebied van waterrecreatie werd in verschillende overleggen gewerkt aan blijvende en betere bevaarbaarheid van onder andere het Zuidlaardermeer en de route van turf- naar toervaart.

Wij zorgen dat de buitenruimte op orde is

In 2024 zijn ligplaatsregels vastgesteld. Hiermee is er duidelijkheid over de aanlegmogelijkheden voor boten en kunnen ongewenste situaties aangepakt worden. Dit is een eerste stap om onze gemeente aantrekkelijk te maken voor vaarrecreanten. We gaan de haven in Zuidbroek verbeteren. In 2024 zijn hiervoor technische onderzoeken gedaan. De huidige keerwandconstructie helt voorover als gevolg van een te lichte fundering. Dit maakt het noodzakelijk om de constructie ingrijpender te verbeteren dan opgenomen in het regulier beheer en onderhoud. Daarnaast zijn het sanitairgebouw en havenkantoor verouderd. Dit biedt kansen voor een mooi totaalplan voor de haven in combinatie met het dorpshuis. De ontwikkeling van dit totaalplan en de constructieve complexiteit zorgen ervoor dat de planvorming ongeveer een half jaar langer duurt dan verwacht. Het surfstrand aan het Schildmeer zou in 2024 gerealiseerd worden. Helaas heeft dit vertraging opgelopen door verbetering van het plan en een noodzakelijk extra archeologisch onderzoek. Naar verwachting zijn de surfgerelateerde onderdelen klaar voor de start van het surfseizoen 2025.

Verder zijn in 2024 de volgende acties ondernomen om de buitenruimte verder op orde te brengen:

- Alle toeristische borden zijn geïnventariseerd en in een digitale (beheer)kaart gezet.
- Alle meubilair zoals bankjes en prullenbakken zijn geïnventariseerd en in een digitale (beheer)kaart gezet.
- Het Routebureau heeft in opdracht van ons de belangrijkste knelpunten op het gebied van veiligheid en onderhoud van fietsroutes in kaart gebracht. Hiermee zijn prioriteiten voor onderhoud en verbetering van de fietspaden bepaald en opgenomen in de beheerplannen.
- De resultaten van een onderzoek naar de kwaliteit van onze zwemstranden zijn bekend. Vanwege beperkte capaciteit worden vanaf 2025 acties in gang gezet.
- We zijn trekker van een werkgroep die zorgt voor nieuwe bebording rond het Zuidlaardermeer en een nieuwe informatiekaart. De kaart is in concept klaar.
- We nemen deel aan een werkgroep vanuit het Waterschap die zich bezighoudt met het effect van waterplanten op de bevaarbaarheid van het water.
- Provinciaal zijn acties in gang gezet om in de hele provincie TOP's (toeristische overstappunten) te realiseren.
- Vanuit de ontwikkelagenda waterrecreatie wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de bedieningstijden van bruggen te verruimen.

Wij zorgen voor een aantrekkelijk en beleefbaar aanbod (DNA en verhalen)

In 2024 is het bestaand aanbod aan routes en voorzieningen geïnventariseerd. Vereniging Ontdek Midden-Groningen heeft de routes vindbaar en toegankelijk gemaakt via een online webapp. Het aanbod van routes in onze gemeente is aangevuld met onder andere de lancering van het Roege Pad en Toeren langs boerenplaatsen door Ontdek Midden-Groningen. Rondom de lancering van deze routes zijn evenementen en excursies georganiseerd. Daarnaast zijn er extra acties opgezet rondom wandelevenement Tocht om de Noord en werd het station van Hoogezand aangekleed met doeken die het verhaal van onze gemeente laten zien.

Wij zorgen voor een goede profilering en informatievoorziening

Vereniging Ontdek Midden-Groningen heeft met een subsidie vanuit de gemeente in 2024 de promotie en informatievoorziening van Midden-Groningen vorm en inhoud gegeven. Zij geven zowel via online als offline media bekendheid aan culturele en recreatieve evenementen, overnachtingsmogelijkheden en toeristische trekpleisters. Periodiek wordt een evenementenkalender uitgebracht. Ook ontwikkelt Ontdek Midden-Groningen wandel-, fiets-, en vaarroutes vanuit het NPG-project Midden-Groningen op de kaart (programma 5). Ontdek Midden-Groningen ondersteunt evenementen zoals Roeg Klassiek en stimuleert de samenwerking tussen ondernemers en organisaties. Verder is er nauwe samenwerking met Marketing Groningen en de regiomarketing organisaties. In 2024 is extra energie gestopt in plaatsing van alle routes en evenementen op de (zeer

goed bezochte) provinciale Visit Groningen website. Ook is een begin gemaakt met de uitwerking van een advies over de verschillende vormen van informatievoorziening aan bezoekers.

Wij zorgen voor een toekomstbestendige vrijetijdssector

Het aanbod aan verblijfs- en dagrecreatie is stabiel in onze gemeente. In 2024 zijn er gesprekken gevoerd met ondernemers in de verblijfsrecreatie over het veranderen, verbeteren en toevoegen van (nieuw) aanbod. Ontwikkelingen in de markt en in bijvoorbeeld bedrijfsvoering maken dat dit langdurige processen zijn die niet altijd tot realisatie worden gebracht. Er is geen handreiking voor ondernemers gemaakt. Wel is de vindbaarheid van de gemeentelijke contactpersoon op de website verbeterd en kan via de website ook eenvoudig een (gratis) informatieverzoek ingediend worden.

Indicatoren

De effecten van het uitvoeren van de uitvoeringsagenda zijn meer bezoekers, meer toeristische overnachtingen en een verhoging van de bestedingen. Uiteindelijk draagt dit bij aan een groei van bedrijven en werkgelegenheid. Onderstaande tabel laat de ontwikkeling in de afgelopen jaren zien. De cijfers over 2024 worden medio 2025 verwacht.

Bereik minimavoorziening	2020	2021	2022	2023	streefwaarde 2030
Aandeel toeristische banen in onze gemeente t.o.v. totaal aantal banen	4,4%	4,1%	5,1%	5,0%	5,5%
Aantal bedrijven in de vrijetijdssector	360	380	360	370	450
Aantal toeristische overnachtingen	201.000	222.000	206.959	215.344	>250.000

2.3.4 Verkeer

Algemeen

Het brede werkveld verkeer en vervoer gaat over onderwerpen die van belang zijn voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het gaat om de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid voor fietsers, voetgangers, gemotoriseerd verkeer (auto-, vracht- en landbouwverkeer) en het openbaar vervoer.

Doelstellingen

a. Gemeentelijk mobiliteitsbeleid op orde

We willen ons beleid op orde hebben om de gemeentelijke ambities concreet te maken (mobiliteitsplan). Verder anticiperen we op beleidsvorming van hogere overheden zoals de aanscherping van het nationale verkeersveiligheidsbeleid. Tot slot zijn er concrete acties te benoemen die voortkomen uit processen en planvorming die door de gemeente zijn gestart.

Acties

Opstellen uitvoeringsprogramma SPV 2030

Het Rijk heeft met het SPV 2030 (Strategisch plan verkeersveiligheid) het verkeersveiligheidsbeleid aangescherpt. Op basis van een risicogestuurde aanpak wordt onderzocht of ongevallen voorkomen kunnen worden. Rijkssubsidies voor verkeersveiligheid worden gekoppeld aan een uitvoeringsprogramma. Zoals benoemd is het Mobiliteitsplan eind 2024 vastgesteld door uw raad. In de eerste helft van 2025 wordt gewerkt aan het uitvoeringsprogramma.

Opwaarderen treinstation Hoogezand-Sappemeer

Er zijn middelen beschikbaar om station Hoogezand-Sappemeer op te waarderen. Eén van de maatregelen is het vernieuwen van het vervallen stationsgebouw. In 2024 is gewerkt aan het ontwerp voor de stationsomgeving. De verwachting is dat het project eind 2025 of begin 2026 wordt uitgevoerd.

Vaststellen mobiliteitsplan door de gemeenteraad

Het mobiliteitsplan is op 20 november 2024 vastgesteld door uw raad. In het mobiliteitsplan wordt het strategische verkeersbeleid voor onze gemeente beschreven voor de komende 10 jaar. De ambitie van het college is om dit beleid de komende jaren uit te voeren.

Doelstellingen

b. Participeren plan- en beleidsvorming derden

Het is belangrijk om aangesloten te zijn bij planvorming van derden. Hierdoor worden de belangen van onze gemeente naar voren gebracht en bewaakt. Tegelijkertijd is het een kans om te zien of er meerwaarde gecreëerd kan worden. We zijn nauw betrokken bij de planvorming van de N33, de spoorprojecten Wunderline, Nedersaksenlijn, Lelylijn en de trein naar Stadskanaal, de jaarlijks terugkerende overleggen over de dienstregeling van het streekvervoer en het project Knijpsbrug en omgeving. Eind 2024 zijn de werkzaamheden voor het project Knijpsburg uitgevoerd .

2.3.5 Duurzaamheid

Algemeen

In 2019 heeft uw raad een duurzaamheidsvisie vastgesteld. Sinds die tijd werken wij aan de uitvoering van deze visie. De visie is ambitieus, en we willen die ambitie ook echt waarmaken. Sinds 2021 zijn we een Global Goals-gemeente. De Global goals zijn 17 doelen die alle bijdragen aan één opdracht: duurzame ontwikkeling. Dat wil zeggen zo ontwikkelen dat het goed is voor alle mensen van nu zonder dat we de generaties na ons opzadelen met problemen.

Ieder jaar kiezen we een aantal thema's waar we extra op inzetten. We besteden veel aandacht aan de sociale kant van duurzaamheid. Armoede is een groot probleem in onze gemeente en wordt groter. Veel mensen kunnen hun woning niet verduurzamen, bijvoorbeeld door gebrek aan geld. Vooral in wijken met goedkope huizen zijn de energiekosten vaak hoog. Gelukkig zijn er steeds meer regelingen en subsidies voor energiebesparing, verduurzaming en isolatie. Voorbeelden zijn:

- SPUK Energiearmoede;
- SPUK Lokale Aanpak Isolatie (ook wel het Nationaal Isolatieprogramma of NIP);
- Volkshuisvestingsfonds (VHF);
- Maatregel 29 vanuit Nij Begun.

De overgang naar duurzame energievormen vraagt om veel inspanningen van onze gemeente de komende jaren. De elektriciteit die geproduceerd wordt, moet duurzaam zijn. Dat kan bijvoorbeeld op basis van zon of wind. En de warmte die we gebruiken moet ook op een duurzame manier worden geproduceerd. De plannen die we hiervoor maken, maken we vaak samen met onze buurgemeenten/ in regionaal verband. In 2021 is de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 vastgesteld. De RES focust op 'de duurzame energieproductie op land' en op 'het duurzaam en aardgasvrij verwarmen van warmtevraag van de gebouwde omgeving'. In 2023 is de RES 2.0 opgeleverd. In 2021 is ook de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. De TVW beschrijft per wijk welke mogelijkheden er zijn om

hier van het aardgas af te gaan. Wij maken sinds de vaststelling van de TVW in diverse wijken plannen om van het aardgas af te gaan, zogenaamde wijkuitvoeringsplannen. Dit doen wij samen met de inwoners. De TVW was de basis voor de RES 2.0.

Belangrijk onderwerp in de energietransitie is het overvolle elektriciteitsnet. Het maken van plannen hoe hiermee om te gaan is een spannend proces waar wij samen met andere gemeenten aan werken. Wij verzamelen gegevens over nieuwe plannen en de gevolgen voor de vraag naar elektriciteit en aanbod van elektriciteit en overleggen met Enexis. Dit doen alle Groninger gemeenten samen, onder aansturing van de provincie, in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK). Het PMIEK is bedoeld om keuzes op het gebied van ruimte en energie samen te brengen en af te stemmen. Hierbij zitten de gemeenten, de provincie en de netbeheerders aan tafel. De RES en de PMIEK worden om de 2 jaar vernieuwd, de TVW om de 4 jaar. Dit is een wettelijke verplichting. In 2024 is op provinciaal niveau ‘de Groninger Energie Board’ geïnstalleerd. Op de agenda van deze Energy Board staan alle energieonderwerpen die op regionaal schaal worden opgepakt:

1. de RES;
2. de PMIEK;
3. de CES (Cluster Energie Strategieën); de energietransitie van de industrie;
4. Warmtevraag regionaal.

Een thema dat meer in de belangstelling is gekomen sinds het moment dat de duurzaamheidsvisie is vastgesteld is klimaatadaptatie. Hoe passen wij ons aan aan het veranderend klimaat? Samen met de werkregio Groningen - Noord Drenthe hebben wij de Regionale Adaptatiestrategie (RAS) opgesteld en vastgesteld. In het verlengde van de RAS is de Regionaal Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie (RUA) uitgewerkt. Op basis van deze RUA hebben wij aanspraak gemaakt op de Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Rijk. Input voor de RUA is onze Lokale Adaptatie Strategie. Deze bevat onder meer een lijst met projecten waarmee wij de droogte, de hitte, en wateroverlast bestrijden.

Tot slot is er aandacht voor de voorbeeldrol van de gemeente. Wij willen extra stappen maken om verder te verduurzamen. Belangrijke onderwerpen zijn Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), het verduurzamen van onze gebouwen en het verduurzamen van het wagenpark van de gemeente.

Doelstellingen

a. Bieden van ondersteuning aan individuele inwoners om te verduurzamen

Wij helpen onze inwoner bij het vinden van de juiste informatie en beschikbare middelen. Ook maken wij mogelijk dat onze inwoners duurzaam kunnen handelen door ervoor te zorgen dat er laadpalen in de openbare ruimte kunnen worden geplaatst.

Acties

Beleid elektrische laadpalen

In april 2022 heeft uw raad de laadvisie Midden-Groningen vastgesteld. Sinds juli 2022 kunnen inwoners een laadpaal aanvragen in de openbare ruimte, als ze die niet op eigen terrein kunnen plaatsen. Tussen juli 2022 en juli 2023 hebben we onze aanbesteding geregeld. In 2023 zijn toen rond de 60 laadpalen geplaatst. Daarna is in een gemeenschappelijke aanbesteding met een groot aantal andere gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe een contract afgesloten met een nieuwe laadpalenleverancier. Dit contract is ingegaan op 1 juli 2023 en duurt 3 jaar. Doordat er in 2023 veel palen op aanvraag geplaatst zijn en de ruimte op het energienet steeds beperkter wordt zijn er afgelopen jaar 17 palen geplaatst. De gezamenlijke aanbesteding is daarmee niet ongeslaagd, bewoners kunnen nog altijd kosteloos een aanvraag indienen. Ook bij diverse ontwikkelingen wordt de mogelijkheid om op te laden in het openbaar meegenomen. Daarnaast zullen wij samen met ondernemers, zoals winkeliers en recreatieondernemers, plannen maken om elektrische laadpalen te plaatsen om Midden-Groningen aantrekkelijker te maken voor haar inwoners en mensen van buiten onze gemeente.

Energieloket en energiecoaches
Inwoners kunnen gratis informatie krijgen via het energieloket. In 2024 bezochten meer dan 6.400 mensen de website. Ruim 3.000 mensen zochten informatie over subsidies.
De tevredenheid over het loket is hoger dan 90% en we blijven het gebruik stimuleren.

Samenwerken om inwoners te bereiken
Om inwoners te bereiken werken wij samen met vele partijen. Zoals bijvoorbeeld woningcorporaties, dorpsraden en andere bewonersorganisaties zoals lokale energiecoöperaties. Om de doelgroep te bereiken van mensen die moeite hebben hun energierekening te betalen, en bij deze mensen onze hulp en diensten zichtbaar te maken, werken we ook samen met interne teams, zoals de kredietbank of sociale teams en extern met partnerorganisaties zoals Kwartier Zorg en Welzijn en het armoedepact. Zo organiseren we bijvoorbeeld samen inloopspreekuren of zijn we met energiecoaches aanwezig op evenementen.

SPUK en NIP
Wij voeren de SPUK-regeling Energiearmoede uit. Met deze SPUK helpen wij huishoudens met het nemen van energiebesparende maatregelen. En wij voeren ze voor hen uit door bijvoorbeeld het inzetten van energiecoaches, een bespaarcoach, een klusbus en een cv-dokter. Ook hebben we in 2024 samen met Lefier en Groninger Huis bij meer dan 500 huurders de centrale verwarming waterzijdig ingeregeld en bij Lefier ca 100 slimme energiedisplays geïnstalleerd bij nieuwe huurders. Aanvullend voeren we de SPUK Lokale Aanpak Isolatie uit, ook wel het Nationaal Isolatieprogramma genoemd (NIP). 1.605 (na herbeschikking) huiseigenaren in onze gemeente kunnen uit deze regeling € 1.000 subsidie ontvangen voor het isoleren van hun eigen woning. In 2024 is hier door ca. 70 inwoners gebruik van gemaakt.

Stimuleringslening
In 2024 hebben we 64 stimuleringsleningen verstrekt. Met deze lening kunnen inwoners hun woning verbeteren, verduurzamen en levensloopbestendig maken. Via het energieloket en de website van SNN kunnen inwoners eenvoudig inzien aan welke voorwaarden zij moeten voldoen om de lening aan te vragen.

Doelstellingen

b. Mogelijk maken van het produceren en gebruiken van duurzame energie
Als gevolg van de verduurzaming van de maatschappij, van de gebouwde omgeving, het transport en de industrie, groeit de vraag naar elektriciteit. Deze elektriciteit wordt geproduceerd met bijvoorbeeld zonnepanelen op daken of met zonneparken in het buitengebied. Er is een vastgestelde visie waarin is aangegeven waar zonneparken worden toegestaan en onder welke voorwaarden. Participatie is een van de voorwaarden. Dit gaat zowel over meepraten (procesparticipatie) als financieel voordeel genieten (financiële participatie). Gebruik van land voor de productie van duurzame energie concurreert met het gebruik van dezelfde grond voor bijvoorbeeld wonen of landbouw. In de omgevingsvisie zijn voor deze onderwerpen kaders meegegeven. Meer concrete afwegingen tussen de onderwerpen zal in het toekomstige omgevingsplan plaatsvinden. Tot slot moet de elektriciteit ook vervoerd worden, van de producent naar de afnemer. Dit vraagt om uitbreiding en een betere benutting van het elektriciteitsnet. En wederom om ruimte in het landschap.

We hebben een rol bij het maken van keuzes bij de ruimtelijke inrichting en bij het betrekken van haar inwoners bij deze processen. Nieuw beleid en afspraken maken we samen met onze inwoners en andere belangenorganisatie zoals de Natuur- en Milieufederatie, de energiecoöperaties en bewonersvertegenwoordigende organisaties en andere belanghebbenden.

Acties

Optimaliseren gebruik van elektriciteitsnet

Samen met Enexis, onze buurgemeenten en energiecoöperaties werken wij plannen uit om het elektriciteitsnet beter te benutten. Nu en in de toekomst. Wij overleggen regelmatig 1-op-1 met Enexis over onze plannen en projecten en de elektriciteitsvraag die hier het gevolg van is. En samen met onze RES-partners onderzoeken wij we welke rol de opslag van energie daarin kan spelen. En welke rol daarin is weggelegd voor (grootschalige) batterijenopslag. Onder de vlag van de PMIEK maken wij keuzes over welke projecten voorrang krijgen boven andere.

Helaas lukt het Enexis niet om in het elektriciteitsnet te versterken in alle buurten waar we met een aanpak voor het gasloos verwarmen van woningen zijn gestart. Zo zijn de buurten Steendam en Tjuchem volgens de huidige planning pas over minimaal 10 jaar aan de beurt. Om toch te kunnen verduurzamen zijn we een pilotproject gestart om in combinatie met energiebeheer en energieopslag een smartgrid op te bouwen zodat we verder kunnen verduurzamen met o.a. warmtepompen zonder het elektriciteitsnet te overbelasten.

Stimuleren Zon op dak

Vanwege de in de vorige paragraaf geschetste gevolgen van de netcongestie en de beperkingen voor het verkrijgen van een grotere aansluiting hebben we geen nieuwe activiteiten meer gestart voor het stimuleren van meer zonnepanelen op daken van bedrijven. Uiteraard is het mogelijk voor bedrijven om binnen de mogelijkheden van de huidige elektriciteitsaansluiting zonnepanelen te plaatsen. Dat houdt in de praktijk in dat het grootste deel van de in de zomermaanden opgewekte stroom zelf gebruikt zal moeten worden. In de meeste gevallen betekent dit dat de mogelijkheden voor grootschalige opwek van zonnepanelen op dak tot een minimum zijn beperkt in de komende jaren. Daarnaast zetten wij met de RES-gemeenten een goede monitoring op van zon op dak. Deze baseren we op basis van de landelijke datasets.

Doelstellingen

c. Wijken in Midden-Groningen zijn van het aardgas af.

Wij hebben in 2021 de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. De visie beschrijft voor diverse wijken welke techniek het meest logisch is om van het gas af te gaan. Dit hangt af van de locatie en het type woningen. Nu de visie is vastgesteld moeten wijkuitvoeringsplannen (WUPs) worden gemaakt. Het opstellen van een TVW en de WUPs is een wettelijke verplichting. Wij hebben al een aantal lopende projecten waarbij wijken van het aardgas af gaan. Ook zijn er een aantal plannen voor andere wijken om van het aardgas af te gaan.

Van het aardgas af, raakt iedere inwoner van onze gemeente achter de voordeur. Wij betrekken bij het maken van de WUPs de bewoners en werken samen met bijvoorbeeld bewonersorganisaties, huurdersorganisaties, energiecoöperaties, de GrEK (Groningen Energiekoepel), woningcorporaties en energiecoöperaties. Zij hebben over het algemeen goede contacten in de wijken. Met de energiecoöperaties stemden wij elke zes weken af aan de Regiotafel.

Acties

Aardgasvrij Steendam-Tjuchem

Wij voeren samen met een grote groep samenwerkingspartners het project Aardgasvrij Steendam-Tjuchem uit. Binnen dit project worden de woningen in de dorpen naast versterkt ook verduurzaamd. Om hierbij te helpen kunnen alle inwoners van de twee dorpen gebruik maken van een verduurzamingssubsidie en hiernaast een stimuleringslening aanvragen. In 2024 zijn er 30 subsidies verstrekt voor zonnepanelen (5), warmtepompen (12) en isolatie (13). Ook zijn er 3 stimuleringsleningen verstrekt voor verduurzamingsmaatregelen. De subsidieregeling is in juni 2024 verlengd tot en met 2028 zodat tijdens de gehele versterkingsopgave de bewoners van Steendam en Tjuchem de verduurzamingssubsidie kunnen aanvragen. Omdat er weinig gebruik gemaakt wordt van de stimuleringslening is er in afstemming met de inwoners voorgesteld om maximaal 30 lening beschikbaar te stellen. Hiermee valt er circa 900k aan financiële middelen vrij binnen het project. Er is

een plan in ontwikkeling over de besteding van deze middelen. Dit plan moet een versnelling bewerkstelligen van een aardgasvrij Steendam-Tjuchem door een (gedeeltelijke) oplossing te bieden voor het overbelaste elektriciteitsnet hetgeen de energietransitie/ het aardgasvrij maken vertraagt. Over het maximaal aan te vragen leningen en de alternatieve besteding van de vrij te vallen middelen wordt in 2025 besloten.

Gasvrij Gorecht

Wij geven vervolg aan het project Gasvrij Gorecht. In Gorecht-Noord worden, als alles volgens plan verloopt, in 2025 ruim 900 woningen aangesloten op een warmtenet dat gebruik maakt van restwarmte van ESKA. In 2024 is de definitieve business case voor de WarmteCompagnie opgeleverd. Meer dan 50% van de huiseigenaren heeft aangegeven te willen aansluiten op het warmtenet. Daarmee is de aanleg in de straten waar particuliere eigenaren wonen, verzekerd. In oktober 2024 heeft uw raad besloten in te stemmen met:

1. de oprichting van de WarmteCompagnie
2. diverse juridische overeenkomsten die ten grondslag liggen aan de oprichting (zoals de dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de Aandeelhoudersovereenkomst (AHO)),
3. € 1.500.000 extra kapitaal in te brengen bij de oprichting van de WarmteCompagnie
4. een gemeentegarantie van € 5.400.000 voor de financiering van het warmtenet en een bijbehorende voorziening van € 459.000 te vormen.

In november 2024 is de WarmteCompagnie opgericht en heeft de WarmteCompagnie een interim-directeur aangesteld. De WarmteCompagnie heeft besloten een lening aan te gaan bij de Nederlandse Waterschapsbank. In november 2024 zijn de definitieve exploitatieovereenkomsten (EOKs) opgesteld. Er lopen nu gesprekken met de woningbouwcorporaties voor de ondertekening. In december 2024 is de WIS-subsidie aangevraagd door de WarmteCompagnie.

Wijkuitvoeringsplannen

In 2024 zijn we met een aantal wijken en dorpen verder gegaan met uitwerken van plannen om woningen te verduurzamen en/of te elektrificeren. In het Zuiderpark zijn bewoners geïnformeerd op bijeenkomsten en hebben we geholpen met inzicht geven in de energieprestatie van woningen door een actie met een warmtebeeldcamera. In Vosholen hebben we informatie over elektrisch verwarmen afgestemd aan de hand van woningopnames in de meest voorkomende type woningen in de wijk.

Met andere dorpen en wijken zoals Foxhol, Woldwijck en Meerwijck zijn gesprekken geweest om een aanpak uit te werken of een koppeling te maken met het gemeentelijke programma van Jouwbespaarcoach.

Daarnaast is gestart met pilots in Kiel-Windeweer en Duurzaam Duurswold (de zes Schildmeerdorpen) waarbij we met lokale werkgroepen onderzoeken hoe je een heel dorp of gebied van het aardgas kunt krijgen. In Kiel-Windeweer hebben we een technisch onderzoek gedaan naar de energievraag en hebben we een bewonersenquête gehouden. Beide pilots worden in 2025 voortgezet.

In het Lageland hebben we onderzocht welke maatregelen nodig zijn om te komen tot de isolatiestandaard. Hiervoor zijn acht representatieve woningen bezocht. Hiermee hebben we voorgesorteerd op de isolatieaanpak van Nij Begun waarbij er subsidie komt om woningen te isoleren tot de isolatiestandaard. De uitkomst van het onderzoek geeft bewoners handelingsperspectief.

In de wijken en dorpen waar we actief zijn bieden we de thuisscans aan. De scan geeft inzicht of de woning al klaar is om elektrisch te verwarmen of eerst beter geïsoleerd moet worden. Er zijn 65 thuisscans ingevuld.

Doelstellingen

d. De gemeente voert een duurzame bedrijfsvoering

We hebben een voorbeeldrol. Wat we van anderen verwachten moeten wij zelf ook doen. Wij voldoen hierbij aan alle wettelijke verplichtingen op het gebied van energie en duurzaamheid.

Acties

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

Begin 2024 heeft onze gemeente het landelijke MVOI-manifest getekend: het formele startschot voor ons ontwikkeltraject om meer en meer duurzaam in te kopen. Medio 2024 heeft de raad het Inkoopbeleid vastgesteld, waarin MVOI ook een prominente plek heeft; o.a. met doelen. Gedurende 2024 hebben we met een nulmeting in kaart gebracht hoe goed we nu al duurzaam inkopen. Ook is er een interne bewustwordingscampagne gestart als belangrijke schakel in het ontwikkeltraject. In het tweede deel van 2024 heeft het ambtelijke MVOI-team een Actieplan opgesteld dat begin 2025 zal worden vastgesteld .

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

De gemeente verduurzaamt haar eigen gemeentelijk vastgoed en zorgt ervoor dat deze minstens voldoet aan de regels die daarvoor gelden. In 2024 is er een begin gemaakt met een plan voor het verduurzamen van alle gebouwen. De verduurzaming van de gymzaal in Zuidbroek (de Vennen 6) is afgerond en overgedragen aan de onderwijsstichting. We hebben verder gewerkt aan de route die we moeten volgen voor de integrale verduurzaming van Sportcentrum De Kalkwijck en de plannen voor de integrale aanpak van de Duurswoldhal zijn bijna klaar. De uitvoering zal in 2025 aanvangen en in 2026 afgerond zijn.

Verduurzamen wagenpark

We hebben het doel om een emissievrij wagenpark te hebben in 2030. In december 2023 is het plan van aanpak voor de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark vastgesteld. In dit plan wordt voorgesteld om scooters, personenauto's en bestelbusjes te vervangen voor batterij-elektrische alternatieven. In 2024 is er een werkgroep opgericht om dit plan ten uitvoering te brengen en zijn er tot nu toe zijn er 12 voertuigen vervangen voor elektrische alternatieven.

Verminderen interne afvalstromen

In 2024 is op alle locaties naast restafval het oud papier en karton opgehaald. De huidige inzamelaar geeft aan hoeveel tonnage restafval is ingezameld, zodat we kunnen monitoren of de reductie daadwerkelijk wordt gehaald. De sorteeranalyse laat zien, dat vooral de kunststofverpakkingsmateriaal en etensresten in het bedrijfsrestafval zitten. Het inzamelen van kunststofverpakkingsmateriaal uit een kantooromgeving vormt een uitdaging. Dit wordt formeel gezien als bedrijfsrestafval en niet als een aparte inzamelfractie voor bedrijven. Voor het inzamelen van groente, fruit en etensresten zijn inzamelmiddelen aangeschaft. De inzamelmiddelen worden gekoppeld aan het containermanagementsysteem, hier liggen nog een aantal uitdagingen. De verwachting is dat deze medio 2025 worden uitgerold.

Doelstellingen

e. Bestrijden van droogte, hitte en wateroverlast als gevolg van het veranderd klimaat

Hogere temperaturen, langere droge perioden, en zwaardere regenbuien vragen om een andere inrichting van de ruimte dan voorheen. Hiermee moeten we bij de vorming van beleid en de uitvoering van projecten rekening mee houden.

Acties

Uitvoeren klimaatadaptatieplan Midden-Groningen

In juni 2023 is het ‘klimaatadaptatieplan Midden-Groningen 2023-2026’ vastgesteld. Hier geven we sindsdien uitvoering aan. In 2024 hebben we onder andere wateroverlastlocaties verholpen (9), zijn er extra droogtescheuren in wegen gedicht (14km), en zijn vanuit de in april vastgestelde subsidieregeling klimaatadaptatie subsidies verstrekt voor regentonnen(153), groene daken(16) en afkoppelen van hemelwater(5).

In regionaal verband zijn we vertegenwoordigd in de Werkregio Klimaatadaptatie Groningen en Noord-Drenthe. De werkregio heeft in april 2024 een positieve beschikking ontvangen vanuit het Rijk voor de tweede ronde van de Tijdelijke Impulsgelden Klimaatadaptatie. Een deel van deze middelen (€52.134) is beschikt aan onze gemeente. Mede op basis hiervan worden drie extra wateroverlastlocaties aangepakt. Andere activiteiten van de werkregio waren onder meer het opzetten van diverse kennissessies voor gemeentemedewerkers en het oprichten van een communicatiewerkgroep.

Hiernaast heeft onze gemeente voor het eerst meegedaan met het NK Tegelwippen. Door onder andere de inzet van de tegeltaxi voor bewoners zijn wij met 47.353 gewipte tegels 8e geworden van de middelgrote gemeenten in Nederland.

2.3.6 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren

De verplichte beleidsindicatoren zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	MG	Nederland
Functiemenging	%	2023	45,0	54,2
		2022	44,9	53,8
		2021	44,5	53,3
		2020	43,7	53,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2023	147,4	181,8
		2022	140,1	173,3
		2021	134,8	164,5
		2020	126,0	157,8

De gegevens kunnen onderhevig zijn aan verandering en zijn overgenomen van waarstaatjemgemeente.nl op peildatum 24-01-2025

2.3.7 Financieel overzicht Economie

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Brandweer / Openbare veiligheid	**6.073**	**6.938**	**6.734**	**6.545**	**190**
Economische ontwikkeling	**12.063**	**10.311**	**19.147**	**8.784**	**10.363**
Bedrijventerreinen	**3.837**	**1.550**	**1.598**	**206**	**1.392**
Grondexploitaties	**7.170**	**10.220**	**19.857**	**12.336**	**7.521**
Toerisme	**542**	**505**	**579**	**511**	**69**
Openbaar vervoer	**40**	**27**	**27**	**23**	**4**
Totaal Lasten	**29.725**	**29.550**	**47.942**	**28.405**	**19.537**
Baten					
Brandweer / Openbare veiligheid	**251**	**272**	**272**	**235**	**36**
Economische ontwikkeling	**6.419**	**4.707**	**10.427**	**3.524**	**6.904**
Bedrijventerreinen	**6.170**	**2.038**	**2.201**	**97**	**2.104**
Grondexploitaties	**5.290**	**10.299**	**19.919**	**13.477**	**6.443**
Toerisme	**483**	**307**	**387**	**472**	**-85**
Totaal Baten	**18.613**	**17.624**	**33.206**	**17.805**	**15.401**
Saldo voor bestemming	**-11.112**	**-11.926**	**-14.736**	**-10.600**	**-4.136**
Stortingen					
Economische ontwikkeling	**1.613**	**75**	**7**	**7**	**0**
Bedrijventerreinen	**1.450**	**0**	**634**	**0**	**634**
Grondexploitaties	**891**	**0**	**290**	**1.724**	**-1.435**
Toerisme	**8**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen	**3.961**	**75**	**930**	**1.732**	**-801**
Onttrekkingen					
Economische ontwikkeling	**2.261**	**262**	**3.667**	**659**	**3.008**
Bedrijventerreinen	**0**	**0**	**0**	**112**	**-112**
Grondexploitaties	**2.341**	**458**	**190**	**539**	**-349**
Toerisme	**13**	**13**	**73**	**38**	**36**
Totaal Onttrekkingen	**4.615**	**734**	**3.930**	**1.348**	**2.583**
Totaal mutatie reserves	**654**	**659**	**3.000**	**-384**	**3.384**
Saldo na bestemming	**-10.458**	**-11.267**	**-11.736**	**-10.984**	**-752**

Toelichting

Het saldo na bestemming op het programma Economie is € 752.000 voordelig. De lasten zijn € 19.537.000 lager en de baten zijn € 15.401.000 lager. De mutatie reserve zorgt voor een nadeel van € 3.384.000. We lichten hieronder per onderdeel de belangrijkste wijzigingen toe.

Brandweer en openbare veiligheid

Lasten (€ 190.000 voordelig): We hebben een incidenteel voordeel van € 161.000 op de personeelslasten door het niet of niet tijdig kunnen invullen van vacatureruimte. Dit komt met name door de krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast is er een voordeel van € 92.000 door vertraging in de inventarisatie en het uitvoeren van het witte-vlekkenplan (aanwezigheid en bereikbaarheid van brandkranen). Verder valt de bijdrage aan het Dierentehuis Ter Marse voor het uitvoeren van de wettelijke verplichting op het gebied van dierennoodhulp en dierenwelzijn € 26.000 hoger uit. Dit geldt ook voor de uitvoeringskosten op het handhaven van de openbare veiligheid. Dit leidt tot een nadeel van € 35.000. Ook zijn de uitvoeringskosten ten aanzien van veiligheid toegenomen. Dit heeft onder andere te maken met het uitvoeren van de wet huisverbod. Dit leidt tot een nadeel van €

19.000. Tot slot is er in 2024 geen beroep gedaan op budget explosieven. Dit leidt tot een voordeel van € 20.000. Overige afwijkingen in de lasten tellen op tot een nadeel van € 3.000.

Baten (€ 36.000 nadelig): Deze afwijking wordt niet toegelicht.

Economische ontwikkeling

Per saldo is het resultaat van het product Economische ontwikkeling inclusief de reserve mutaties € 457.000 voordelig.

Lasten (€ 10.363.000 voordelig):

Door gebruik te maken van de incidentele dekkingsmogelijkheid vanuit de reserve financiële ruimte voor de Omgevingswet zijn er op de terreinen van economische ontwikkeling, Bouwen en Wonen en Wonen Advisering en ondersteuning VTH voor in totaal € 466.000 minder aan uitvoeringslasten gemaakt, wat per saldo tot dit voordeel leidt. Voor de implementatie van de Omgevingswet resteert een bedrag van € 426.000. De Omgevingswet is op 1-1-2024 ingegaan en er zullen nog kosten volgen voor de verdere implementatie en doorontwikkeling op de Omgevingswet, waardoor dit bedrag in de reserve beschikbaar blijft en geen effect heeft op het rekeningresultaat.

Op het product Volkshuisvestingsfonds resteert een voordeel op de lasten van € 8.127.000 doordat minder subsidies zijn verstrekt dan verwacht. Tegenover dit voordeel staan lagere baten en een lagere onttrekking aan de reserve volkshuisvestingsfonds, waardoor dit per saldo € 70.000 voordeel geeft ten opzichte van het begrote saldo.

Voor Wonen en Vergunningverlening Sloop/Bouw etc zijn er minder lasten á € 534.000 gemaakt. Dit komt hoofzakelijk door minder personeelslasten en inhuur. De baten van het product laat een vergelijkbaar nadeel zien, waarbij in het eerste jaar van de Omgevingswet dit zich moeilijk voorspellen deed. Per saldo heeft het geen effect op het rekeningresultaat.

Op het project Pilot aardgasloos HS zijn minder lasten ter hoogte van € 60.000,- gerealiseerd. Dit is gelijk aan de lagere baten bij dit project waardoor dit per saldo geen effect heeft op het rekeningresultaat.

Voor het project Gasloos Tjuchem Steendam zijn € 775.000 minder lasten gemaakt dan geraamd, doordat minder subsidies zijn verstrekt dan verwacht. Tegenover dit voordeel staan lagere baten waardoor dit project per saldo geen effect heeft op het rekeningresultaat.

De overige afwijkingen tellen op tot een nadeel van € 25.000.

Baten (€ 6.898.000 nadelig):

Voor Wonen en Vergunningverlening Sloop/Bouw etc zijn er minder baten á € 500.000 gemaakt. De lasten van het product laat een vergelijkbaar voordeel zien, waarbij in het eerste jaar van de Omgevingswet dit zich moeilijk voorspellen deed. De lasten van het product laat een vergelijkbaar voordeel zien, waardoor het per saldo geen effect heeft op het rekeningresultaat.

Op het project Pilot aardgasloos HS zijn minder baten ter hoogte van € 60.000 gerealiseerd. Dit is gelijk aan de lagere lasten bij dit project waardoor dit per saldo geen effect heeft op het rekeningresultaat.

Op het project Volkshuisvestingsfonds resteert een nadeel op de baten van € 5.475.000, welke ook terug te vinden is in de lagere lasten en lagere reserveonttrekking voor dit project.

Voor het project Gasloos Tjuchem Steendam zijn € 813.000 minder baten geboekt dan geraamd, waarbij dit ook in de lasten en reserveonttrekking terug te vinden is. Dit wordt volledig gedekt met subsidie (SPUK).

Overige afwijkingen in de baten tellen op tot een nadeel van € 50.000.

Mutatie reserve (€ 3.008.000 nadelig): Het nadeel van € 3.008.000 ontstaat door een lagere onttrekking uit een aantal reserves. Voor € 426.000 bestaat dit uit een lagere onttrekking uit de reserve financiële ruimte 2023. Dit heeft betrekking op de implementatie van de Omgevingswet. Het restant blijft voor 2025 beschikbaar in de reserve. Daarnaast is er € 2.582.000 minder onttrokken uit de reserve Volkshuisvestingsfonds. Dit heeft te maken met de lagere subsidieverlening, het bedrag blijft beschikbaar voor de dekking van de kosten van dit project in de komende jaren.

Bedrijventerreinen en grondexploitaties algemeen

Dit betreffen grondexploitaties. Voor een meer uitgebreide toelichting verwijzen we u naar de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en paragraaf 3.7.

Bedrijventerreinen

Per saldo is het resultaat van het product Bedrijventerreinen inclusief de reserve mutaties € 33.000 voordelig.

Lasten (€ 1.392.000 voordelig): De lagere lasten worden voor het grootste gedeelte veroorzaakt door lagere kosten woonrijpmaken van € 810.000 op Rengerspark doordat de uitvoering opschuift naar volgende jaren. Er zijn minder gronden verkocht op Rengerspark dan begroot € 432.000 (de opbrengsten van de grondexploitatie Rengerspark (vnl. grondverkopen) worden via de lasten overgeboekt naar de balans) en zijn de planbegeleidingskosten op Rengerspark € 94.000 lager. Overige verschillen tellen op tot € 56.000 lagere lasten.

Baten (€ 2.104.000 nadelig): Door minder grondverkopen op Rengerspark zijn de baten € 432.000 lager. Hierdoor en ook door lagere renteopbrengsten op Rengerspark is de winstneming € 745.000 lager uitgevallen (de lasten van de grondexploitatie Rengerspark worden via de baten overgeboekt naar de balans). Dit verklaart ook voor een deel het verschil bij de baten van € 810.000 voor het woonrijp maken en € 94.000 planbegeleidingskosten die lager uitvallen. Overige verschillen tellen op tot € 23.000 lagere baten.

Mutaties reserves (€ 745.000 voordelig): Binnen het product bedrijventerreinen is € 745.000 minder gestort in de reserve grondexploitaties door een lagere winstneming op Rengerspark van € 745.000.

Grondexploitatie

Per saldo is het resultaat van het product Grondexploitaties inclusief de reserve mutaties € 7.000 nadelig.

Lasten (€ 7.521.000 voordelig): In 2024 is voor € 1.231.000 minder grond aangekocht dan begroot, de aankopen schuiven op naar volgende jaren. Ook de kosten voor bouw- en woonrijpmaken zijn € 1.151.000 lager dan begroot, deze schuiven ook op naar volgende jaren. In 2024 zijn de voorbereidingskosten voor de Vrijkomende Locaties ingebracht in de grondexploitaties. Dit grotendeels niet begroot, nadeel € 1.054.000. Een groot deel van deze overschrijding heeft een relatie met de voordelen op aankopen grond en bouw- en woonrijpmaken omdat enkele scholen in de voorbereidingsfase al gesloopt en ingebracht zijn. Door een jaar langere looptijd en bijstelling van de grondopbrengsten is een extra storting van € 349.000 gedaan in de verliesvoorziening Vosholen deelplan 2. Verder zijn de kosten voor externe diensten € 264.000 lager en de kosten voor inhuur op de grondexploitaties € 195.000 hoger dan begroot. De baten op de woningbouwexploitaties worden via de lasten overgeboekt naar de balans. Dit resulteert in een nadeel op de lasten door hogere grondverkopen op de grondexploitaties van per saldo € 332.000 door hogere verkopen op de grondexploitatie De Vosholen deelplan 1. Voor herstructurering Hoogezand Noord is € 6.821.000 minder subsidie ingezet dus lagere lasten omdat de subsidiabele investeringen volgende jaren zullen plaatsvinden. Overige verschillen tellen op tot € 16.000 hogere lasten.

Baten (€ 6.443.000 nadelig): De lasten van de woningbouwexploitaties worden via de baten overgeboekt naar de balans. Het saldo van de lagere kosten voor verwervingen, bouw- en woonrijp maken, hogere interne verrekeningskosten, hogere kosten inhuur en lagere kosten externe diensten van totaal € 1.397.000 hebben hier (nadelig) effect op. Voor Herstructurering Hoogezand Noord is € 6.821.000 minder subsidie ingezet omdat de subsidiabele investeringen volgende jaren zullen plaatsvinden. De grondverkopen op de grondexploitaties zijn per saldo € 332.000 hoger uitgevallen door vooral verkopen op de grondexploitatie De Vosholen deelplan 1. Verder is door een gunstige uitkomst van de MPG 2025 € 1.370.000 uit de verliesvoorzieningen grondexploitaties onttrokken en zijn de winstnemingen € 64.000 hoger dan begroot. Overige verschillen tellen op tot € 9.000 hogere baten.

Mutaties reserves (€ 1.085.000 nadelig): De resultaten uit de Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2025 hebben geresulteerd in een hogere storting van € 1.434.000 in de reserve grondexploitaties door onttrekkingen uit diverse verliesvoorzieningen van totaal € 1.370.000 en door hogere winstnemingen op de woningbouwexploitaties van € 64.000 . Daartegenover staat een hogere onttrekking van € 349.000 als dekking voor de storting in de verliesvoorziening Vosholen deelplan 2.

Toerisme

Per saldo is het resultaat van het product Toerisme inclusief de reserve mutaties € 118.000 voordelig.

Lasten (€ 69.000 voordelig): In 2023 zijn structurele en incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de visie Vrijetijdseconomie. Door vertraging in de uitvoering resteert er per saldo € 36.000. Als gevolg hiervan onttrekken we ook minder uit de reserve, per saldo heeft het geen effect. Deze middelen worden in 2025 besteed. Overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van € 33.000.

Baten (€ 85.000 voordelig): De toeristenbelasting wordt opgelegd na afloop van het jaar aan de hand van het aantal geregistreerde overnachtingen. De opbrengst op basis van het aantal toeristen dat in 2023 in onze gemeente overnachtte overtrof onze inschatting met € 85.000.

Mutaties reserves (€ 36.000 nadelig): De onttrekking aan de reserve is lager omdat er in 2024 minder is uitgeven aan de visie Vrijetijdseconomie, het nadeel is € 36.000.

Openbaar vervoer

Het verschil ten opzichte van de begroting 2024 is nihil en wordt derhalve niet toegelicht.

2.4 Programma Dienstverlening

2.4.0 Inleiding

Dienstverlening is iets wat de hele organisatie aangaat.
Als gemeente zijn we op allerlei gebieden het eerste aanspreekpunt voor inwoners, organisaties en bedrijven. Dienstverlening gaat over wat mensen zien en ervaren in het contact met de gemeente. Ook het afgelopen jaar hebben we weer gestreefd naar een dienstverlening die zo toegankelijk en klantvriendelijk mogelijk is. We zijn nog meer aangesloten bij de wensen van inwoners en hebben actief opgehaald hoe onze inwoners de betrokkenheid willen vormgeven en wat dit betekent voor onze dienstverlening.

Vanaf 2024 is dienstverlening geen apart programma meer, maar een vast onderdeel van de organisatie.
Hiervoor is het Adviesteam Dienstverlening opgericht.
Dit team coördineert de ontwikkelingen in de dienstverlening die we als gemeente in de komende jaren op dit gebied moeten oppakken.

Ook de online dienstverlening is en blijft een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening. De *"Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV)"* zou afgelopen jaar ingevoerd worden, maar is uitgesteld tot 1 januari 2026. Met deze wet krijgen inwoners het recht om ieder officieel bericht elektronisch naar de gemeente te sturen. Ondanks dit uitstel hebben we het grootste gedeelte van de eerste implementatie af kunnen ronden en heeft het project *"Online Dienstverlening"* goede stappen kunnen zetten. Met de invoering van de nieuwe wet en daarnaast de resultaten van het project kunnen onze inwoners meer producten en diensten digitaal aanvragen en afhandelen.

We merken dat de vraag naar digitale diensten toeneemt en dat dit voor veel mensen goed werkt. Tegelijk zorgen we ervoor dat álle inwoners geholpen worden. Wie digitaal minder vaardig is, helpen we persoonlijk in het Huis van Cultuur en Bestuur. Als het nodig is, komen we zelfs bij mensen thuis. Zo zorgen we ervoor dat onze dienstverlening voor iedereen toegankelijk blijft.

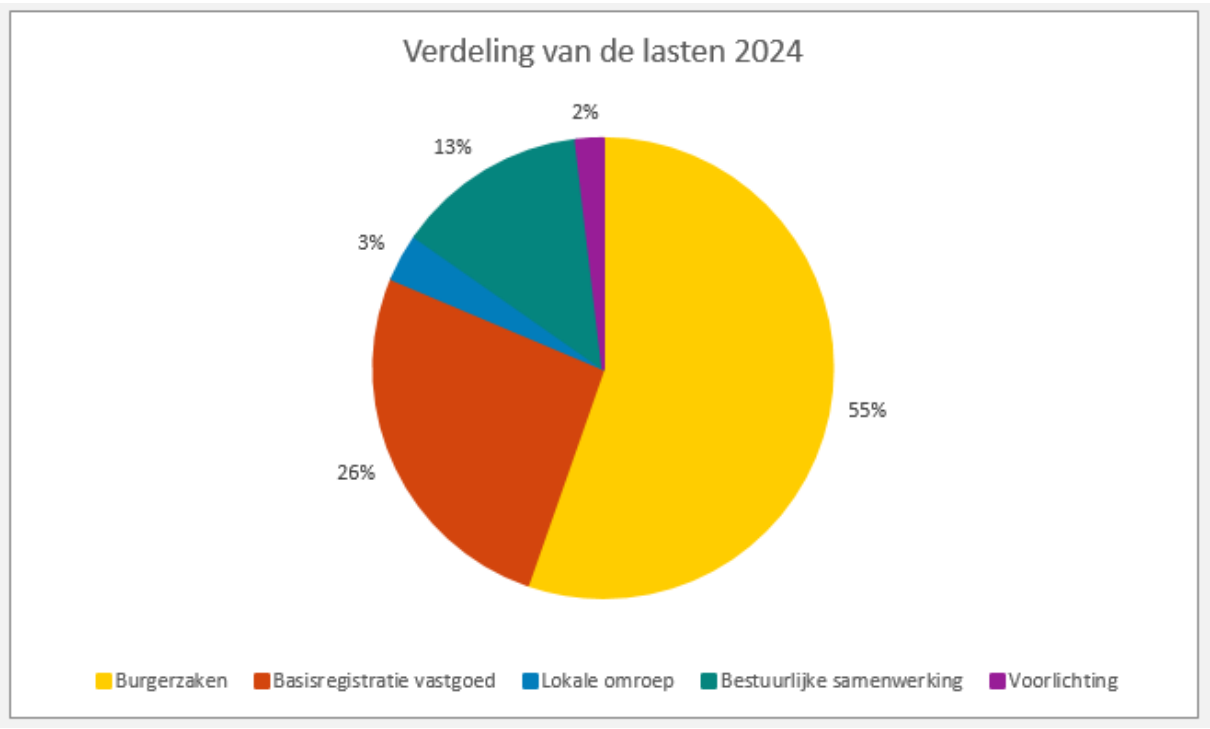

2.4.1 Bestendigen van optimale dienstverlening

Algemeen

We blijven werken aan goede, toegankelijke en efficiënte dienstverlening. We zorgen dat onze producten en diensten blijven aansluiten op wat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties nodig hebben. We investeren in digitale middelen, maar blijven ook persoonlijke hulp bieden aan wie dat nodig heeft.

Doelstellingen

a. Digitale dienstverlening van Burgerzaken verbeteren
We willen onze digitale dienstverlening verbeteren. Tegelijkertijd blijven we onze producten ook aan de balie aanbieden voor inwoners die liever persoonlijk geholpen worden.

Acties

Doorontwikkeling online-dienstverlening Burgerzaken
Er zijn twee nieuwe modules toegevoegd en bestaande modules zijn geoptimaliseerd. Medewerkers hebben bijscholing gehad zodat zij beter met het systeem kunnen werken. Dit maakt de organisatie efficiënter.

Doelstellingen

b. Optimale dienstverlening tijdens een (reis-) documentenpiek
De verwachte (reis)documentenpiek heeft inderdaad geleid tot een verdrievoudiging van het aantal aanvragen dat we gewend waren de afgelopen jaren.

Acties

Opvangen (reis)documentenpiek
In totaal 11.008 aangevraagde reisdocumenten. Onder andere door goede informatieverstrekking zijn inwoners opgeroepen om hun documenten op tijd aan te vragen. Het grootste succes, dat voor een goede spreiding van de drukte heeft gezorgd, was de kortingsactie in de maanden januari en februari. In die maanden zijn 3.000 documenten aangevraagd waardoor in de zomer lange(re) wachttijden aan de balies zijn voorkomen. Door extra openingstijden en de inzet van extra eigen personeel hebben we de piek goed op kunnen vangen en de kosten kunnen beheersen. Dit is niet ten koste gegaan van onze dienstverlening; inwoners zijn op tijd voorzien van nieuwe documenten.

Doelstellingen

c. Implementeren en uitvoeren nieuwe wetgeving
In 2024 wilden we de wet modernisering bestuurlijk verkeer implementeren en de wet dubbele achternaam uitvoeren.

Acties

Implementatie van de 'Wet modernisering bestuurlijk verkeer

De "Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV)" is wederom uitgesteld, dit werd bekend in september 2024. In 2024 heeft de projectgroep gesprekken gevoerd met alle teams waarvoor de wet straks geldt. Alle gemeentelijke producten zijn hiervoor in beeld gebracht, geanalyseerd en worden in lijn gebracht met de uitgangspunten van de wet. De gesprekken hebben tot bijvangst geleid voor wat betreft inefficiënte processen, dubbellingen of onduidelijkheden op de gemeentelijke website. Deze zijn opgepakt en/of verbeteringen zijn in gang gezet. In 2024 is ook begonnen met het opstellen van een Kanalenstrategie, een nota Zorgplicht en een Kanalenbesluit. De invoering van de wet vereist dat we op deze drie onderdelen een besluit nemen, hierover neemt het college eind tweede kwartaal 2025 een besluit.

Uitvoering wet dubbele achternaam

Vanaf 1 januari 2024 mogen ouders hun eerste kind een dubbele achternaam geven. Ze kiezen dan zelf de volgorde van de namen van beide ouders. Hoewel er landelijk meer belangstelling werd verwacht, bleef het in onze gemeente beperkt. In totaal zijn 32 akten opgemaakt. Afhankelijk van de gezinssituatie hebben één of meerdere kinderen een dubbele naam gekregen.

Doelstellingen

d. Goed verloop Europese verkiezingen 2024

De organisatie van de verkiezingen voor het Europees Parlement is goed verlopen.

Acties

Europese verkiezingen 2024 goed, veilig en toegankelijk organiseren

In vrijwel elke buurt, wijk of dorp in de gemeente konden inwoners hun stem uitbrengen in een van de 32 stembureaus. De opkomst was met 37,56% ongeveer 8,5% lager ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De stemmen zijn een dag na de verkiezingen centraal geteld in sporthal de Kalkwijck. Dat is, net als een jaar eerder bij de verkiezing voor de Provinciale Staten en de Waterschappen, zeer goed bevallen en heeft geleid tot een nauwkeurige uitslag.

Doelstellingen

e. Uitkomsten (interne) onderzoeken dienstverlening implementeren in de bedrijfsvoering

We willen onze dienstverlening op een hoger niveau brengen door de uitkomsten van (interne) onderzoeken te implementeren in de bedrijfsvoering.

Acties

Fixi (meldingen openbare ruimte)

We hebben de uitkomsten van het verbeterde Fixi-proces geïmplementeerd in de bedrijfsvoering van IBOR en zijn hierdoor tot een betere en gerichtere uitvoering van de werkzaamheden n.a.v. meldingen van inwoners gekomen. We communiceren steeds meer eenduidig en verbeteren de relatie met onze inwoners door een optimale dienstverlening. In 2024 is het adviesrapport "Optimalisatie Fixi" opgesteld. De adviezen uit dit rapport worden in 2025 doorgevoerd in de bedrijfsvoering.

Inwonersonderzoek 2024
In oktober 2024 hebben we een inwonersonderzoek uitgevoerd, onder leiding van het Adviesteam Dienstverlening, dat verantwoordelijk was voor de uitvoering en projectleiding. In samenwerking met Ipsos I&O werd onderzocht hoe inwoners hun leefomgeving, de gemeentelijke dienstverlening en participatie ervaren. Met 1.435 respondenten biedt het onderzoek een representatief beeld. Positieve uitkomsten zijn de sterke sociale cohesie (81% voelt zich thuis in de buurt) en het veelvuldig gebruik van groenvoorzieningen (75% besteedt vrije tijd in de natuur). Verbeterpunten liggen bij het onderhoud van openbaar groen en het versterken van inwonersparticipatie, waarbij 35% niet weet waar zij terecht kunnen met ideeën voor de buurt. De resultaten vormen input voor beleidsontwikkeling en efficiëntere samenwerking met inwoners.

Inzet POK-middelen
In 2024 is een voorstel tot stand gekomen over de inzet van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK-middelen). De POK-middelen hebben als specifiek doel de gemeentelijke dienstverlening voor inwoners in een kwetsbare positie te versterken. Het Adviesteam Dienstverlening speelde bij het opstellen van de verbetermaatregelen een begeleidende rol. Deze maatregelen moeten in de jaren 2025 tot en met 2028 hun beslag krijgen en de toegankelijkheid van diensten voor inwoners in een kwetsbare positie verbeteren.

Strategienota Dienstverlening
In aansluiting op de Visie Dienstverlening is eind 2024 de strategienota Dienstverlening vastgesteld. Deze moet richting geven aan de verdere verbetering van de dienstverlening, met de nadruk op klantgerichtheid, digitalisering en efficiënte processen. Door een integrale aanpak en nauwe samenwerking binnen de organisatie worden stappen gezet om de toegankelijkheid en kwaliteit van de dienstverlening te versterken, in lijn met de ambities uit de strategienota. Zo is begonnen met het onderzoek naar een "Mijn Omgeving" voor Midden-Groningen, werken we met "Klinkende Taal" en is gestart met onderzoek naar de toegankelijkheid van de gemeentelijke website op taalniveau en informatievoorziening.

Visie dienstverlening
Het Adviesteam Dienstverlening heeft in 2024 een leidende rol gespeeld in de ontwikkeling en vaststelling van de "Visie Dienstverlening Midden-Groningen". Het team was verantwoordelijk voor het coördineren van het proces, het betrekken van inwoners en collega's uit verschillende gemeentelijke teams en het vertalen van inzichten naar een heldere toekomstvisie. Hiermee is de basis gelegd voor een toegankelijke, klantgerichte en toekomstbestendige gemeentelijke dienstverlening.

Zaaksysteem Djuma
Door de invoering van het protocol "Zo doen we dit in Midden-Groningen" en een dashboard om te monitoren zijn we in staat om goede dienstverlening voor onze inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven te waarborgen. We monitoren of er conform het protocol wordt gewerkt en in overleg zullen processen in het zaaksysteem worden aangepast als dit tot een verbetering van de dienstverlening leidt. In 2024 heeft het Adviesteam Dienstverlening in gesprek met teams gekeken naar de juiste inzet en afhandeling in Djuma in relatie tot inwonerscontacten en daar waar dit speelde hebben er aanpassingen plaatsgevonden in werkprocessen.

2.4.2 Financieel overzicht Dienstverlening

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Burgerzaken	**1.573**	**1.552**	**1.644**	**1.658**	**-14**
Basisregistratie vastgoed	**749**	**540**	**725**	**779**	**-54**
Lokale omroep	**70**	**79**	**93**	**100**	**-7**
Bestuurlijke samenwerking	**389**	**408**	**383**	**402**	**-19**
Voorlichting	**28**	**71**	**71**	**56**	**15**
Totaal Lasten	**2.809**	**2.651**	**2.915**	**2.996**	**-80**
Baten					
Burgerzaken	**711**	**1.071**	**1.173**	**1.262**	**-89**
Basisregistratie vastgoed	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lokale omroep	**17**	**14**	**14**	**24**	**-10**
Voorlichting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**730**	**1.086**	**1.188**	**1.287**	**-99**
Saldo voor bestemming	**-2.079**	**-1.565**	**-1.728**	**-1.709**	**-19**
Saldo na bestemming	**-2.079**	**-1.565**	**-1.728**	**-1.709**	**-19**

Toelichting

Op geen van de producten in het programma dienstverlening is er sprake van een afwijking boven € 100.000. De verschillen tellen op tot een nadeel van € 80.000 in de lasten en een voordeel van € 99.000 in de baten.

2.5 Programma Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG

2.5.0 Inleiding

Binnen dit programma geven we uitvoering aan het Programma gevolgen gas- en zoutwinning en de uitvoering van het lokale programmaplan binnen het Nationaal Programma Groningen (NPG).

Nauw verbonden met de gevolgen van de gaswinning is de kabinetsreactie Nij Begun. Bij (het opstellen van) de begroting 2024 was hier nog weinig van bekend. Vandaar dat er geen expliciete onderdelen waren opgenomen. Vanwege de impact op onze gemeente vinden we het waardevol u globaal te informeren over hetgeen afgelopen jaar is gedaan.

De 50 maatregelen van Nij Begun hebben in 2024 meer vorm en inhoud gekregen. Deze 50 maatregelen zijn gericht op de verbetering van schadeherstel en versterking. Daarnaast zet Nij Begun in op een beter toekomstperspectief voor alle inwoners van Groningers en Noord—Drenthe. Nij Begun is in vier pijlers opgepakt in onze organisatie, namelijk:

1. Duurzaamheid
2. Versterking en herstel
3. Sociale Agenda
4. Economische Agenda

‘Nij Begun’ heeft ook effect op ons lokaal programma ‘Hart voor Midden-Groningen’. Een aantal projecten die wij lokaal uitvoeren lijkt sterk op de projecten zoals gepresenteerd in de Sociale Agenda. Of dit ook geldt voor de Economische Agenda is op dit moment nog niet te zeggen. Er zijn in ieder geval een aantal grote thema’s die provinciaal zijn uitgewerkt en geen tot nauwelijks impact hebben op ons lokale programma.

In algemene zin hebben wij ons in 2024 via vele regionale overleggen sterk gemaakt voor een effectieve inzet van de beschikbare middelen, het betrekken van inwoners en democratische besluitvorming door het in positie brengen van volksvertegenwoordigers en in het bijzonder uw raad. Wij hebben het perspectief van Midden-Groningen en de regio daarin nadrukkelijk naar voren gebracht.

2.5.1 Gevolgen gas- en zoutwinning

Algemeen

In 2024 is de gaswinning uit het Groningenveld definitief gestopt. Op 19 april ging de wet in, die daarvoor zorgt. Het biedt ons de zekerheid dat de gaskraan dicht is én dicht blijft. Dat betekent niet dat alle ellende is opgelost, maar wel dat de bron ervan is gestopt. Het is de opgave om de komende jaren daadwerkelijk vertrouwen te herstellen en onze inwoners perspectief te bieden. Met de maatregelen uit Nij Begun liggen er kansen om dat te doen. De ruimte tot hernieuwd perspectief neemt niet weg dat vele inwoners nu nog dagelijks de negatieve gevolgen ondervinden van de jarenlange gaswinning. Op veel adressen moet de versterkingsopgave en/of het herstellen van schade nog worden afgerond of beginnen. Ook zien we nog steeds veel inwoners die mentale en fysieke klachten hebben als gevolg van de gaswinning. Met name de langslepende trajecten en de wijze waarop de rijksoverheid met hen is omgegaan, heeft soms diepe sporen achtergelaten.

Doelstellingen

a. Alle gebouwen binnen de versterkingsopgave zo snel mogelijk laten beoordelen

Met ons jaarlijkse Lokaal Plan van Aanpak (LPvA) geven wij NCG de opdracht om zo snel mogelijk alle gebouwen binnen het versterkingsprogramma te beoordelen. NCG had zichzelf, in lijn met ons LPvA 2024, tot doel gesteld om voor 1 juli 2024 alle gebouwen te hebben beoordeeld. Deze 'bewonersbelofte' die in eerste instantie vóór eind 2023 gold, heeft NCG ook over heel 2024 niet waar kunnen maken. De nog te starten beoordelingen lopen daarmee ook in 2025 door. Hoewel het resterende aantal nog te beoordelen adressen uit 2024 vrij klein is, is het zeer teleurstellend dat deze inwoners daarmee nog langer in onzekerheid zitten. In het LPvA 2025 is een zo snel mogelijke beoordeling van de resterende 34 adressen (totale versterkingsopgave telt 3.354 adressen) als opdracht aan NCG meegegeven.

Doelstellingen

b. De versterkingsopgave gebiedsgericht vormgeven

In onze gemeente zijn er bijna 34.000 adressen. Het versterkingsgebied telt er ruim 5.400 , waarvan er 3.354 in het versterkingsprogramma zitten. Eind 2024 waren er 999 adressen nog niet op norm. Voor deze woningen, zoals ook benoemd in ons jaarlijkse Lokaal Plan van Aanpak, geven wij NCG opdracht om ze zo snel mogelijk te versterken. De cijfers maken duidelijk dat de versterkingsopgave vordert. Wel zien we dat het aantal adressen, waar een (stevige) versterkingsopgave speelt relatief gezien een steeds groter aandeel inneemt binnen de projectportefeuille van NCG. Dit komt vooral omdat er bijna geen woningen meer in de voorraad zitten, die na beoordeling door NCG (en dus zonder enige versterking) het label "op norm" krijgen. Dit betekent dat er bij alle resterende adressen in de portefeuille van NCG een versterkingsopgave is. De resterende opgave is dan ook nog stevig.

Bij het uitvoeren van de versterkingsopgave proberen we zoveel mogelijk gebiedsgericht te werken. Dit betekent dat we clusteren per dorp en wijk. Het voordeel van een geclusterde aanpak van het gebied is dat we in één keer de openbare ruimte kunnen herstellen en deze een impuls kunnen geven. Met een geclusterde aanpak proberen we ook de overlast voor onze inwoners zoveel mogelijk te concentreren. We hebben liever dat onze inwoner één keer in het stof zit dan meerdere malen. Dit geldt overigens niet alleen voor de

omgeving, maar ook voor de woning zelf. Zo worden bij te versterken woningen gelijk de benodigde isolatiemaatregelen meegenomen.

Doelstellingen

c. Beëindiging van de gaswinning

Op vrijdag 19 april 2024 is de Wet beëindiging gaswinning Groningenveld in werking getreden. Daarmee is de gaswinning uit het Groningenveld definitief ten einde gekomen. Nu de gaswinning is gestopt, worden de winningslocaties één voor één verwijderd. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ziet erop toe dat dit goed en permanent gebeurd. Op verschillende locaties zagen we in 2024 werkzaamheden die met het sluiten van het gasveld te maken hebben. Ook de komende jaren zullen we dat blijven zien. Via de zogeheten 'NAM omgevingsapp' kunt u het laatste nieuws vinden vanuit NAM over het sluiten en opruimen van locaties in onze provincie én gemeente. Voor wat betreft de langetermijneffecten van de gaswinning zoals bodemdaling en bodemtrillingen, moet de NAM blijven monitoren. Ook hiervoor geldt dat SodM hierop toeziet.

Doelstellingen

d. Een vlotte en bewonersgerichte manier van versterken mede mogelijk maken

In Nij Begun heeft het kabinet 50 maatregelen opgenomen, die ervoor moeten zorgen dat het gehele versterkingstraject beter verloopt. In 2024 is veel gesproken met het rijk, NCG, IMG en andere betrokken (bewoners)groepen om de maatregelen verder uit te werken. Hoewel alle partijen zien dat het beter moet, beter kan én in veel gevallen ook beter gaat, lukt dat nog niet op alle plekken. In die gevallen waar het nog niet goed gaat, zien we dat er geen sprake is van een echte één-overheid-gedachte. Zowel NCG, IMG en soms ook wijzelf redeneren dan nog teveel vanuit eigen beleid, opdracht of mandaat. Het gevolg is dat onze inwoner het terechte gevoel heeft van het kastje naar de muur te worden gestuurd.

Het is onze opgave om steeds terug te gaan naar het belang van de bewoner én deze centraal te stellen. In sommige gevallen moeten er dan onorthodoxe maatregelen worden getroffen voor een vlotte afronding van het versterkingstraject. In 2024 hebben we in de lokale stuurgroep (overleg NCG, IMG en gemeente) meermaals met elkaar gesproken over het daadwerkelijk vormgeven van de één-overheid-aanpak en hebben we concrete adressen, die vast liepen, weer vlot getrokken. De lessen die we met NCG en IMG hebben getrokken in 2024 bieden ons vertrouwen en perspectief voor de aanpak in de komende jaren.

Doelstellingen

e. De eigenaren in batch 1588 kunnen hun versterkingsprojecten realiseren

De term batch 1588 staat voor een groep van 1.588 woningen, waarin wij, de gemeente Groningen en de gemeente Eemsdelta de versterkingsopgave uitvoeren. Voor deze 1588 woningen vervullen we daarmee de rol die NCG in de rest van het versterkingsgebied heeft. Voor onze gemeente gaat het om 89 woningen die alle in Overschild liggen. Eind 2024 waren er 47 woningen klaar met de werkzaamheden, 17 bezig met de bouw en zaten de resterende 25 woningen in de planvormings- of beginfase.

De cijfers over 2024 laten zien dat ook binnen batch 1588 de versterkingsoperatie minder voorspoedig verloopt dan we zouden willen. Hoewel op alle adressen, waar de bewoner dat wil, het versterkingsproces loopt, gaat het niet snel. Voor een deel (uitstellen en/of verkoopplannen) heeft dit te maken met keuzes die bewoners maken, maar we onderkennen ook dat het traject om te komen tot voldoende budget om het bouwplan van de bewoner te realiseren soms lang duurt. Dit heeft ermee te maken dat bewoners binnen batch 1588 (in het geval van sloop/nieuwbouw) recht hebben op een bouwbudget voor een functioneel vergelijkbare woning. Om te bepalen of de nieuwe woning functioneel vergelijkbaar is met de te slopen woning, moet het opgestelde bouwplan worden getoetst.

Het doorlopen van deze toets, overleg over de uitkomst en het eventueel bijstellen van het plan/budget is maatwerk en daarmee tijdrovend. We beseffen ons dat het langdurige traject onze bewoners soms zwaar valt en proberen waar mogelijk te versnellen. In 2024 hebben we dan ook meermaals de risicoreserve aangesproken om aanvullend budget beschikbaar te stellen voor adressen waar op basis van de toets extra budget nodig bleek. Bij de beoordeling en toekenning houden we daarbij de uitgangspunten voor ogen vanuit Nij Begun. Het moet makkelijker, menselijker en milder.

Doelstellingen

f. Veilige en toekomstbestendige scholen realiseren

Met het scholenprogramma werken we in onze gemeente aan veilige en toekomstbestendige huisvesting voor bijna 30 scholen. We zitten in de afrondende fase van het programma. Er resteert nog één locatie vanuit het programma, namelijk het kindcentrum Kropswolde. In 2024 zijn voor deze locatie de laatste voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De realisatie zal in 2025 plaatsvinden.

Doelstellingen

g. Voorkomen dat onze inwoners zelf de versterkingsopgave betalen

Binnen Nij Begun zijn de termen milder, makkelijker en menselijker belangrijke begrippen. Daarnaast zijn er maatregelen en instrumenten in Nij Begun opgenomen om ervoor te zorgen dat onze inwoners niet de rekening hoeven te betalen van de versterking. Overigens dienen onze inwoners wel zelf hun eigen wensen te bekostigen, die zij meenemen tijdens de versterkingswerkzaamheden.
In 2024 hebben we via diverse specifieke uitkeringen van het rijk de toezegging (en eerste tranche van het geld) ontvangen, waarmee alle kosten kunnen worden vergoed die eigenaren en overheden maken. Dit betekent ook dat de inzet van de gemeente, inclusief de noodzakelijke maatregelen aan het openbaar gebied, gedekt worden door de rijksoverheid.

Doelstellingen

h. We willen geen uitbreiding van de zoutwinning

Ons standpunt is dat we geen verdere uitbreiding van de zoutwinning in onze gemeente willen. Belangrijke reden daarvoor is dat we vinden dat gestapelde mijnbouw (gevolgen van gas- en zoutwinning) te veel risico's met zich meebrengt. We zijn eerder dan ook naar de Raad van State gestapt om uitbreiding van de zoutwinning tegen te houden. In 2024 zijn op dit vlak geen nieuwe ontwikkelingen te melden. De Raad van State zal in 2025 uitspraak doen.

2.5.2 Nationaal Programma Groningen

Algemeen

Nationaal Programma Groningen (NPG) is er om Groningers in het aardbevingsgebied een betere toekomst te bieden. Wij willen met dit programma de Brede Welvaart vergroten. Brede Welvaart gaat over groei van de economie en ook over de gezondheid, de tevredenheid van inwoners met hun leven, de omgeving waar ze wonen, de kwaliteit van natuur en milieu, opleidingsniveau en vertrouwen in politiek en bestuur. Daarnaast wil het programma ook het imago van Groningen verbeteren. Wij kunnen geld aanvragen voor projecten uit het programmaplan Hart voor Midden-Groningen dat door uw raad is vastgesteld. Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen op het gebied van financiën, planning en resultaten ten opzichte van de begroting 2024.

Doelstellingen

a. Uitvoering geven aan het lokaal Programmaplan Hart voor Midden-Groningen

In 2024 gaven we verdere uitvoering aan de 21 goedgekeurde projecten. Dit jaar zijn er vier projecten afgerond. Dit zijn project De IJsberg, Hulpteam Overschild, Bouwproces Overschild en Bevordering Sociale Veerkracht. Over dit laatste project is in januari 2025 een informerende raadsbrief verzonden.

Wanneer een project stopt werken wij eraan de activiteiten en de werkwijze in de lijn voort te zetten. Op deze manier borgen wij de resultaten van een project. Dit geldt ook voor de projecten die dit jaar zijn afgerond. Zo werkt team Eropaf verder met de werkwijze van De Ijsberg en is zijn de inspanningen van Hulpteam Overschild te zien in de openbare ruimte. Voor de lopende projecten zijn dit jaar nagenoeg alle resultaten gehaald. De resultaten zijn te lezen in de tabel A die is toegevoegd.

Sommige projecten hebben wat vertraging opgelopen vanwege beperkte capaciteit en beschikbaarheid van mensen. Dit geldt ook voor de nog nieuw aan te vragen projecten Landschap & Natuur en Bedrijvig & Leefbaar. In overleg met de werkgroep Nij Begun is ook gewerkt aan alternatieve scenario's voor de middelen van het 5% amendement. Een toelichting op de projecten vindt u op deze website.

Doelstellingen

b. Aanvragen van tweede (en derde) fases van lopende projecten

Midden-Groningen heeft ervoor gekozen om veel projecten te starten met een proef-fase. Als de aanpak een succes is, vragen we de tweede-, of derde fase aan. In 2024 hebben wij voor de volgende projecten een tweede-, of derde fase aangevraagd:

- Fase twee Midden-Groningen op de kaart (toegekend)
- Fase drie Hoogezand-Noord (toegekend)
- Fase twee Verpauperde Panden (in voorbereiding)

Doelstellingen

c. Voorbereiden aanvraag nieuwe projecten

Er kunnen nog drie nieuwe projecten aangevraagd worden vanuit het beschikbare geld. Uw raad heeft bij de vaststelling van het aangepaste programmaplan gekozen voor de projecten Bedrijvig & Leefbaar, Versterking van landschap en natuur en Versterking van Inwonerinitiatieven (5% amendement). In 2024 hebben zich een aantal risico's voorgedaan waardoor de projectaanvragen nog niet zijn ingediend. Dit heeft met name te maken met beschikbare capaciteit. De aanvragen zijn in voorbereiding en er worden projectplannen geschreven die aansluiten bij de actuele ontwikkelingen. Daarnaast heeft de onafhankelijke commissie van het Nationaal Programma Groningen in 2024 haar toetsingscriteria aangescherpt.

- Het projectvoorstel Versterken Inwonerinitiatieven is in 2023 na veel inspanningen definitief afgewezen door het bestuur van Nationaal Programma Groningen. In 2024 zijn alternatieve scenario's onderzocht. Dit vroeg om een nauwe afstemming en samenwerking met de raadswerkgroep. Er is in de laatste maanden van 2024 gewerkt aan een raadsvoorstel hoe de

middelen van dit initiatief effectief ingezet kunnen worden binnen de bestaande programmakaders. Dit is begin 2025 met uw raadswerkgroep oriënterend besproken en zal vervolgens in een raadsvoorstel aan u ter besluitvorming worden voorgelegd.

- Met de aanvraag versterken Landschap en Natuur vragen we geld aan om de plannen samen met stakeholders en andere overheden verder te ontwikkelen en financiering voor de realisatie te organiseren. In 2024 is de start gemaakt met het schrijven en is advies ingewonnen bij het Omgevingskwaliteitsteam van het Nationaal Programma Groningen.
- Met de aanvraag Bedrijvig & Leefbaar vragen we geld aan om knelpunten op onze bedrijventerreinen aan te pakken. We hebben een concept aanvraag geschreven en dienen dit in 2025 in bij het Nationaal Programma Groningen.

Doelstellingen

d. Uitvoering geven aan het collegeprogramma Samen aan de Slag

De uitvoering van de projecten draagt bij aan de doelen van het collegeprogramma*. Voor het uitvoeren van het 5% amendement is in 2024 aan een voorstel gewerkt waarbij alternatieve scenario's aan uw raad worden voorgelegd.

**Een overzicht van de raakvlakken en kansen per ambitie is opgenomen in de programmabegroting 2024.*

Doelstellingen

e. Invulling geven aan participatie en betrokkenheid van inwoners

In 2024 hebben inwoners meegedaan in verschillende projecten of door de inspanningen van een project weer grip gekregen in hun eigen leven. De manier waarop we dat doen is altijd maatwerk per project. De projecten die wij samen met Kwartier Zorg & Welzijn uitvoerden creëren een ander soort participatie waar inwoners (weer) regie krijgen op hun eigen leven. De jongeren zijn de baas als maker bij het project Jongeren Pitchen en krijgen een nieuw perspectief op hun toekomst door het Jongerenwerk+.

Veel van de projecten zijn gericht op het versterken van het netwerk van onze inwoners. Denk aan het project Ervaringsdeskundige, JIM of Jongeren met Toekomst. Bij dat laatste project hebben ruim 60 jongeren hun eigen vaardigheden ontwikkelt en zijn daardoor veerkrachtiger als jong volwassenen. Ook in 2024 hebben wij ons ingespannen inwoners te ondersteunen zonder over te nemen. Met behulp van familie, buren en in het geval van Moeders van Midden-Groningen met studenten. Voorop in deze projecten staat dat wij luisteren naar inwoners en naast ze gaan staan.

Participatie werd ook heel zichtbaar binnen in projecten waar wij samen met inwoners grote en kleine problemen aanpakken. Het project ‘Verbeteren veiligheid Midden-Groningen’ is gericht op de twee focuswijken waar problematiek zichtbaar is rondom veiligheid, grofvuil en sociale achterstanden. Wij werken in 2024 samen met alle netwerkpartners, zoals de BOA's, wijkagenten, jongerenwerkers en natuurlijk de bewoners om de wijken vooruit te helpen. Met het project Dorps- en wijkplannen bepalen inwoners wat de prioriteiten zijn in de komende jaren in hun eigen dorp of wijk. Inmiddels gingen al honderden inwoners zelf aan de slag met het maken van een plan voor hun dorp of wijk. Wij dachten en werkten mee bij realisatie van de uitvoeringsagenda's, samen met onze netwerkpartners.

Maar ook de leefomgeving kreeg aandacht. Met verschillende projecten binnen het programma maken wij een zichtbaar verschil in de openbare ruimte. Denk bijvoorbeeld aan de prachtige (uitverkochte) excursies en routes van het project Midden-Groningen op de kaart of de hulp vanuit het Hulpteam Overschild. Met het project Verpauperde Panden maken wij structureel verschil bij woningen waar achterstallig onderhoud het straatbeeld verrommelt. Dit zijn projecten resultaten die alle bewoners zien en ervaren.

We willen laten zien wat we doen. Want zo wordt duidelijk dat Nationaal Programma Groningen echt iets betekent voor de toekomst van onze inwoners. Wij maken verhalen en plaatsen dit in de regiokrant en op onze socials. Met een online campagne hebben we gericht gewerkt aan naamsbekendheid onder verschillende doelgroepen. Daarnaast hebben wij een nieuwbrief die goed gelezen wordt. De keet van het project Dorps-, en wijkplannen

maken stond weer op verschillende plekken in onze gemeente en wij maakte een prachtig boek vol verhalen van de verschillende projecten.

Het Nationaal Programma Groningen heeft ook in 2024 een imagomonitor uitgevoerd. De gegevens van deze monitor laten zien dat het imago van Midden-Groningen nog volop kan groeien maar er een stijgende lijn te zien is.

Doelstellingen

f. Meten en rapporteren

We willen weten of de uitvoering van de projecten daadwerkelijk bijdraagt aan de Brede Welvaart. Daarom wordt dit jaarlijks onderzocht in opdracht van het regionaal Nationaal Programma Groningen-bestuur. In 2024 is dit voor de vijfde keer gemeten, tezamen met een Imago monitor. Deze resultaten zijn in november gedeeld met uw raad.

Als onderdeel van de P&C-cyclus wordt binnen de projecten gerapporteerd over het bereiken van het beoogd resultaat en de bijdrage van deze resultaten aan de (hoofd)doelstellingen. In 2024 informeerde wij uw raad daarnaast twee keer door middel van een informatiebijeenkomst en een bustour over de voortgang van het programma als geheel en hebben we de projecten inhoudelijk toegelicht.

Doelstellingen

g. Voorbereiden van de borging van de projectresultaten in het reguliere werk

We willen dat de projecten vanuit Nationaal Programma niet stoppen nadat het geld op is. Veel van de projecten hebben niet alleen een inhoudelijk resultaat, maar ook een beoogd en langdurig resultaat in de vorm van een vernieuwende werkwijze of nieuwe vormen van samenwerking. Soms heeft het project de vorm van een proef, waarbij het resultaat na een positieve evaluatie moet worden ingevoerd in de gewone organisatie.

In 2024 hebben wij de werkwijze en resultaten van vier projecten ingevoerd. Er is gesproken over de mogelijkheden die er vanuit Nij Begun zullen ontstaan. Ook de komende jaren zullen wij ons inzetten om met de kansen die met Nij Begun ontstaan te benutten voor het voortzetten van de resultaten van het programma Hart voor Midden-Groningen.

Voortgang projecten

code	Projectnaam	Voortgang eind 2024	Inspanningen, resultaten en indicatoren 2024	Gehonoreerd bedrag incl. btw	Gehonoreerd bedrag excl. Btw	Besteding t/m 2024 (excl. Btw)
Projecten uit Leefbaarheidsgelden						
S01-2m	Kademuur Hellum	afgerond		151	125	118
S01-2n	Steigers Kielwindeweer	afgerond		61	50	42
S01-2p	Kwaliteitsverbetering Foxholstermeer	afgerond		113	93	93
S01-2q	Ontmoetingsplek Froombosch	afgerond		290	240	237
S01-2r	Herinrichting centrumgebied Slochteren	afgerond		457	378	276
S01-2s	Ontmoetingsplek Siddeburen	afgerond		250	207	207
Totaal				**1.323**	**1.093**	**973**
Project via Provincie						
S02-1	Pilot aardgasvrije wijk (Gorecht-Noord)	middenin realisatie	In 2024 is de definitieve business case voor de WarmteCompagnie opgeleverd. Meer dan 50% van de huiseigenaren heeft aangegeven te willen aansluiten op het warmtenet. Daarmee is de aanleg in de straten waar particuliere eigenaren wonen, verzekerd. In oktober 2024 heeft de raad van de gemeente Midden-Groningen besloten in te stemmen met: • De oprichting van de WarmteCompagnie; • Diverse juridische overeenkomsten die ten grondslag liggen aan de oprichting (zoals de dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de Aandeelhoudersovereenkomst (AHO)); • €1.500.000 extra kapitaal in te brengen bij de oprichting van de WarmteCompagnie; • Met een gemeentegarantie van € 5.400.000 voor de financiering van het warmtenet en een bijbehorende voorziening van € 459.000 te vormen; In november 2024 is de WarmteCompagnie opgericht en heeft de WarmteCompagnie een interim-directeur aangesteld; • De WarmteCompagnie heeft besloten een lening aan te gaan bij de NWB; • In november 2024 zijn de definitieve exploitatieovereenkomsten (EOKs) opgesteld. Er lopen nu gesprekken met de woningbouwcorporaties; • In december 2024 is de WIS-subsidie aangevraagd door de WarmteCompagnie.	6.000	6.000	1.611
Totaal				**6.000**	**6.000**	**1.611**
Projecten uit Trekkingsrecht						
M01	bouw programma MG	afgerond		968	880	880

M02	Dorpsproces Overschild	afgerond	In 2024 is het project afgerond. De doelstellingen zijn behaald. Het eindverslag is inmiddels door het Nationaal Programma goedgekeurd.	1.171	1.070	1.070
M03	Beleving en Verhaal Overschild	afgerond		141	120	120
M04	Plus op Sport (wijken Gorecht & Woldwijck Hoogezand)	middenin realisatie	De scenariostudie voor de locatie is in 2024 afgerond. Er wordt nu gewerkt aan een voorstel met een aanvullende kredietaanvraag. Dit zorgt voor vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke planning (is eerder al gemeld).	3.653	3.082	2.199
M22	Herstructurering Hoogezand-Noord	begin realisatiefase	De grondexploitatie (voor Zeeheldenbuurt West, park en bedrijvenzone tot aan Rembrandtlaan) is door de gemeenteraad vastgesteld. Positieve besluitvorming over SOK Gemeente-Corporaties. Er zijn ook een aantal tijdelijke activiteiten uitgevoerd in de Agrifirm, zoals Urban sports, foto expositie door bewoners, pop-up restaurant en indoor skatebaan. Voor de Agrifirm, de silo's en de gemeentewerflocatie zijn stedenbouwkundige verkenningen uitgevoerd.	9.011	8.414	2.704
voor-	(incl. 2e fase)		• Er zijn voorbereidingen getroffen voor een gezamenlijke tenderprocedure voor de bouw van woningen in Zeeheldenbuurt - West;			
heen			• In het park zijn de nieuwe paden opgeleverd en feestelijk geopend en voorbereidingen voor het Cruyff-Court en beweegroute zijn getroffen. Er is een plan voor de vernieuwing van de speeltuin gemaakt (uitvoering in 2025) samen met bewoners;			
M05			• Er is een proefafsluiting verkeer uitgevoerd incl. evaluatie met de buurt;			
			• Er zijn civieltechnische en infrastructurele voorbereidingen gestart voor Zeeheldenbuurt West;			
			• Er is een integrale wijkanalyse uitgevoerd waar ook het sociale krachtenveld in beeld is gebracht. De sociaal wijkversterker ontplooit samen met bewoners diverse wijkactiviteiten, zoals vakantie activiteiten voor jeugd met als doel buurtnetwerken op te bouwen.			
M06	Aanpak verpauperde panden	middenin realisatie	Voortzetting van uitvoering: er zijn in 2024 zeven particuliere panden met positief resultaat opgeknapt. Er zijn daarnaast een aantal panden waarbij het proces al wel in gang is gezet maar er nog geen resultaat is te melden. Ook is er gewerkt aan fase twee van dit project en in het tweede kwartaal van 2025 zal deze aanvraag worden ingediend.	2.000	2.000	804
M07	Midden-Groningen op de kaart (incl. 2e fase)	middenin realisatie	Fase twee is aangevraagd en goedgekeurd. Deze tweede fase start in januari 2025. De drie resterende Roege Pad etappes en de korte 'Roege Rondjes' zijn geopend. De routes zijn online toegankelijk gemaakt. De route en promotie van de route Zuidlaardermeer is gereed. Er zijn diverse andere routes en excursies georganiseerd. Voor elke thema is een plan ontwikkeld en elke route heeft haar eigen promotiemateriaal en plan. Er zijn diverse gadgets gemaakt, zoals stempelkaarten, bouwhekdoeken en speldjes. Er zijn excursies georganiseerd tijdens de maand van de geschiedenis.	255	228	128
M08	Jongeren pitchen cultuurprojecten(Dragon's Den)	middenin realisatie	Er zijn dit jaar drie pitchrondes gerealiseerd met zeven pitches. De ingebrachte ideeën zijn, met begeleiding, tot volwaardige concrete plannen omgezet. In de vakantie is een filmproject uitgevoerd, er is een podcastcursus gegeven, wekelijks waren er rapavonden met les en studio-opnames en er is een serie gemaakt over de 'andere kant van de jeugdzorg'. Het project loopt langer door vanwege de eerder opgelopen vertraging, 2026 is het laatste uitvoeringsjaar.	250	250	130
M09	Bevordering Sociale Veerkracht (incl. 2e fase)	afgerond	Het project is in september 2024 afgerond. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Het eindverslag is inmiddels door het Nationaal Programma goedgekeurd.	700	678	451
M10	IJsberg	afgerond	Er is door de gemeenteraad positief besloten over het voorzetten van het project door Team Eropaf. Per januari 2025 is dit opgenomen als lijnactiviteit binnen de Kredietbank. Het eindverslag in inmiddels door het Nationaal Programma goedgekeurd. Er is na afronding van het project een bedrag over. De doelstelling en te behalen resultaten van het project zijn wel behaald. Een bedrag van ruim 400.000 wordt overgeheveld naar Jongeren met Toekomst. Het restant wordt toegevoegd aan de reserve.	2.222	2.222	1.239
M11	Ervaringsdeskundigen	laatste deel realisatiefase	Drie van de vijf ervaringsdeskundigen zijn op dit moment actief binnen de gebiedsteams. Daarnaast sluit één ervaringsdeskundige aan bij het Jongerenwerk en één bij de pilot 'Ieder Kind telt Mee'. Eén van de	765	765	701

			ervaringsdeskundigen heeft de training ' aandachtsfunctionaris Nu Niet Zwanger' gevolgd en ze hebben allen het certificaat Voorzieningswijzer behaald. De Universiteit Wageningen doet in 2024 onderzoek naar de impact van het project. Er zijn in 2024 plusminus 80 gezinnen en individuele huishoudens ondersteund.			
M12	Jongeren met Toekomst	middenin realisatie	In 2024 hebben 86 jongeren zich gemeld voor hulp. Er is gestart met een verkenning voor een goed jongerenvolgsysteem. De caseload is door intensieve begeleiding hoger dan vooraf gedacht. Er zijn overgebleven middelen van het project de IJsberg verplaatst naar dit project, passend binnen de voorwaarden van het Nationaal Programma.	1.858	1.858	903
M13	Jongerenwerk+	middenin realisatie	Er worden 100 jongeren individueel begeleid. Daarnaast lopen er contacten met het netwerk van jongeren. Er zijn met 25 jongeren individuele vakantie-activiteiten ondernomen. In Harkstede is Hunted georganiseerd met een opkomst van 120 jongeren, daar zijn nog altijd duurzame contacten mee. Daarnaast worden er diverse activiteiten collectief ondernomen om jongeren te bereiken. Ook is het JW+ betrokken bij onveilige situaties in de wijken en dorpen of op (basis)scholen. Er is samenwerking met netwerkpartners, zoals het Aletta en BWRI, maar ook met andere zorgaanbieders en politie.	2.500	2.500	1.478
M14	JIM aanpak	in afronding	In totaal hebben 40 medewerkers deelgenomen aan de JIM- trainingen en zijn 29 medewerkers gecertificeerd. Het betreft een gemêleerde groep medewerkers van casemanagers jeugd, maatschappelijk werkers, jongerenwerkers, teamcoaches en ervaringsdeskundigen verdeeld over de vier gebiedsteams. Alle getrainde medewerkers werken met de JIM-aanpak waar nodig en mogelijk, als onderdeel van alle instrumenten die ingezet kunnen worden. De werkwijze is opgenomen in de werkwijze van Kwartier. Er wordt nu gewerkt aan een eindverslag.	263	263	263
M15	Ontwikkelbedrijf	laatste deel realisatiefase	De inkomsten vanuit diverse fondsen is structureel geregeld voor 2024, 2025 en 2026. Er zijn vier leerlijnen opgezet en er zijn verschillende erkenningen aan het leerbedrijf toegevoegd. Daarnaast is er gewerkt aan het verbreden van de dienstverlening voor alle inwoners. In 2024 zijn de volgende deelnemers aan Werkfittrajecten geweest, namelijk; • 69 deelnemers aan Kansrijk Talent; • 110 personen namen deel aan arbeidstrainingsovereenkomsten intern; • 17 personen voor afspraakbanen en banen beschut bij het Werkbedrijf; • Voor 75 personen realisatie scholingstrajecten/praktijkleren.	1.064	1.064	689
M16	Hulpteam Overschild	afgerond	Het project is in 2024 afgerond. BWRI blijft wel een klussenteam actief houden in de regio, die voor meerdere partijen onderhoudsklussen gaat uitvoeren onder andere voor de woningbouwvereniging Acantus. Ook deze activiteiten zullen worden uitgevoerd door inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor dat deel van het project zullen de activiteiten dus worden voortgezet. Het eindverslag is door het Nationaal Programma goedgekeurd.	360	360	355
M17	Tijd voor toekomst inclusief tweede fase	middenin realisatie	In 2024 zijn er vanuit Tijd voor Toekomst elf kind-ouder-ondersteuners (KOO'ers) actief geweest op 20 scholen in Midden-Groningen. Er is een akkoord bereikt met de schoolbestuurders om de middelen 'brugfunctionaris' á € 320.000 bij te dragen aan uitbreiding van het aantal KOO'ers per 2025. Tijd voor Toekomst wordt door de Hanzehogeschool gemonitord en kind-ouder-ondersteuners door Sinzer. Er zijn nog diverse andere resultaten behaald: • De Uitvoering Rijke Schooldag; • Intervisie voor deelnemende scholen; • Presentatie documentaire; • Weerbaarheidstraining voor KOO'ers en buurtsportcoaches; • Drie nieuwe basisscholen zijn gestart, totaal dertien basisscholen; • Aletta Jacobs College (VO) is gestart; • Pilot Kind en Ontbijt is met een jaar verlengd; • Groepsdynamica is op alle scholen gestart.	13.074	13.074	2.803

M18	Moeders van MG (onderdeel Kansrijke start)	middenin realisatie	Vanaf de start van de projectperiode zijn er 50 moeders bereikt. Er lopen nu 26 actieve casussen en er zijn acht casussen afgesloten in 2024. Iedere moeder heeft een plan en de ontwikkeling wordt in kaart gebracht. Er is afstemming en contact met andere gemeenten die dit project ook uitvoeren en er wordt gewerkt richting een stichting voor shared services.	680	680	580
M19	Toekomstbestendig cultureel erfgoed	middenin realisatie	Goedkeuring voor verlenging eerste fase is verleend door NPG-bureau en tweede fase wordt niet aangevraagd vanwege te weinig belangstelling voor de regeling (ook na veel promotie). In 2024 zijn vijf van de negen subsidies beschikt en uitgekeerd.	500	500	250
M24 (voor-heen M20)	Verbeteren veiligheid MG (incl. 2e fase)	middenin realisatie	Er is veel inzet gepleegd in de samenwerking met netwerkpartners, waaronder sociaal werk, politie en de woningbouwcoöperaties. In 2024 zijn naar aanleiding van het activiteitenplan verschillende resultaten behaald, namelijk: • Jaarwisseling: o.a. aanpak complexe overlastadressen, campagne Meld Misdaad Anoniem i.v.m. vuurwerk, actie milieustraten in december; • Picknicktafelgesprekken met netwerkpartners in de wijken; • Spreekuren uitgebreid naar andere wijken; • Actie inbraak preventie in de focuswijken in de zomer; • Schouwen focuswijken en Muntendam; • Aanpak overlastcasussen, ook uitgebreid met aanpak casussen Harkstede; • Project Politiekids.	3.664	3.516	717
M21	Dorpsplannen ontwikkelen	middenin realisatie	Er is met 27 van de 37 wijken en dorpen een informatief startgesprek gevoerd. Vijftien zijn bezig met het maken van hun eigen dorps- of wijkplan. Vijf dorpen en één wijk zijn al klaar met het maken van hun plan. Deze zijn afgestemd met de verschillende domeinen waarna er (proces)afspraken zijn gemaakt over de uitvoering. Dit is vastgelegd in een zogenoemde uitvoeringsagenda, die ondertekend is door de dorps- of wijkwethouder. De gebiedsregisseur houdt de voortgang in de gaten. Het is de bedoeling dat eind 2026 alle dorpen en wijken een eigen dorps/wijkplan hebben, met een uitvoeringsagenda. De uitvoering van de plannen uit de uitvoeringsagenda's zal vervolgens plaatsvinden tot en met 2031.	7.500	7.500	1.002
Totaal				**52.599**	**51.023**	**19.465**
	Totaal alle projecten			**59.922**	**58.116**	**22.048**

Bedragen x € 1.000

2.5.3 Financieel overzicht Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Versterking	**11.860**	**9.696**	**9.803**	**11.061**	**-1.257**
NPG	**5.136**	**5.707**	**6.566**	**5.112**	**1.455**
Totaal Lasten	**16.996**	**15.403**	**16.370**	**16.172**	**198**
Baten					
Versterking	**11.860**	**9.696**	**9.803**	**11.061**	**-1.257**
NPG	**5.077**	**5.707**	**6.577**	**5.062**	**1.516**
Totaal Baten	**16.938**	**15.403**	**16.381**	**16.122**	**259**
Saldo voor bestemming	**-59**	**0**	**11**	**-50**	**61**
Saldo na bestemming	**-59**	**0**	**11**	**-50**	**61**

Programma gevolgen gaswinning

Onder het thema Versterking in de tabel worden de financiën van het programma gevolgen gas- en zoutwinning verantwoord. Per saldo is het programma gedekt vanuit bijdragen van het Rijk. In 2024 is een deel van de activiteiten die voortvloeien uit de extra maatregelen die het Rijk heeft aangekondigd onder de titel Nij Begun uitgewerkt in financiële regelingen. Voor zover dit de versterkingsopgave betreft zijn die bij dit thema verantwoord.

Lasten:

De lasten bedragen € 11,1 miljoen en zijn € 1,3 miljoen hoger dan begroot.

De grootste post in de lasten betreft de vergoedingen aan de eigenaren van woningen die vallen onder Batch 1588. Dit was in 2024 geraamd op € 5,2 miljoen en is uitgekomen op € 7,0 miljoen (€ 1,8 miljoen hoger). De regeling wordt uitgevoerd door SNN en de raming in de begroting is gebaseerd op hun prognoses. De overschrijding komt doordat de besteding van inwoners aan de versterkingsopgave sneller is gegaan dan SNN had verwacht. Omdat dit volledig gedekt wordt door de Rijksbijdrage voor Batch 1588 heeft dit geen effect op het saldo.

Een andere grote post betreft de aanpassingen in de infrastructuur en openbare ruimte die nodig zijn om de versterkingsopgave in te passen. Deze inpassingskosten waren in 2024 geraamd op € 1,7 miljoen en is uitgekomen op € 1,8 miljoen in 2024 (€ 141.000 hoger). Dit komt voor € 81.000 door de hogere inhuurkosten voor de projectleiding en voor € 60.000 doordat er meer herstelwerkzaamheden en tijdelijke oplossingen nodig waren om de versterking veilig doorgang te laten vinden.

In de geraamde lasten van 2024 zit € 2,4 miljoen aan personeel- en advieskosten voor het begeleiden van de versterking, het programmamanagement, de vergunningverlening en de bijbehorende bedrijfsvoeringskosten. De realisatie in 2024 komt € 626.000 lager uit op € 1,8 miljoen. Dit komt voor een deel door het niet invullen van vacatures en voor € 113.000 omdat personeelskosten konden worden gedekt uit een extra Rijksbijdrage voor de inzet voor het ontwikkelen van de plannen voor Nij Begun.

Het restant van het verschil met de begroting bedraagt €15.000 aan lagere kosten en wordt verklaard door kleinere afwijkingen bij de subsidieregeling voor niet uitlegbare verschillen (Blok B), de Knelpuntenpot en de regeling voor sociale- en emotionele ondersteuning in 2024.

Baten:

De baten bedragen € 11,1 miljoen en zijn €1,3 miljoen hoger dan begroot. De baten komen vanuit meerdere Rijksbijdragen. De Rijksbijdrage voor Batch 1588 bedraagt € 7,0 miljoen. De Rijksbijdrage voor de inpassingskosten bedraagt € 1,8 miljoen in 2024. De

Rijksbijdrage voor Blok B wordt voor € 323.000 in 2024 ingezet. Daarnaast is de Lumpsum Gevolgen Gaswinning ingezet voor de dekking van de organisatiekosten voor € 1,8 miljoen. Het restant van de Rijksbijdragen staat op de balans en blijft beschikbaar voor komende jaren.

Voor het begeleiden van de versterkingsopgave in het dorp Overschild is vanuit NPG een bijdrage van € 1,07 miljoen ontvangen die in de jaren 2019-2024 wordt ingezet. De baten en lasten daarvan worden onder het product NPG verantwoord en in de volgende paragraaf toegelicht.

Uitvoering lokaal programmaplan (NPG)

Onder het thema NPG in de tabel worden de financiën van de projecten uit het lokaal programma NPG verantwoord op totaalniveau. De meeste projecten worden volledig gedekt door bijdragen van het Rijk en/of door bijdragen van andere partijen. Bij een aantal projecten is daarnaast sprake van cofinanciering uit onze eigen middelen. Dit wordt zichtbaar door het saldo van € 50.000.

Lasten (€ 1.455.000 voordelig): De lasten zijn € 1,5 miljoen lager door vertraging in de uitvoering, minder subsidieaanvragen en lagere salarislasten doordat vacatures niet of pas later zijn ingevuld. Dit heeft geen effect op het resultaat omdat de dekking vanuit de specifieke uitkeringen van het Rijk hierdoor ook lager zijn.?

Baten (€ 1.516.000 nadelig): De baten mogen niet hoger zijn dan de lasten en vallen daarom € 1,5 miljoen lager uit. Het restant staat op de balans en blijft beschikbaar voor de komende jaren.

2.6 Programma Bestuur en bedrijfsvoering

2.6.0 Inleiding

Onder het programma Bestuur en bedrijfsvoering is geen aparte visie en/of doelstelling opgenomen. Deze komen, voor zover relevant, terug in de desbetreffende paragrafen. In het programma zelf begroten wij de belangrijkste inkomstenstroom van de gemeente; de algemene uitkering.

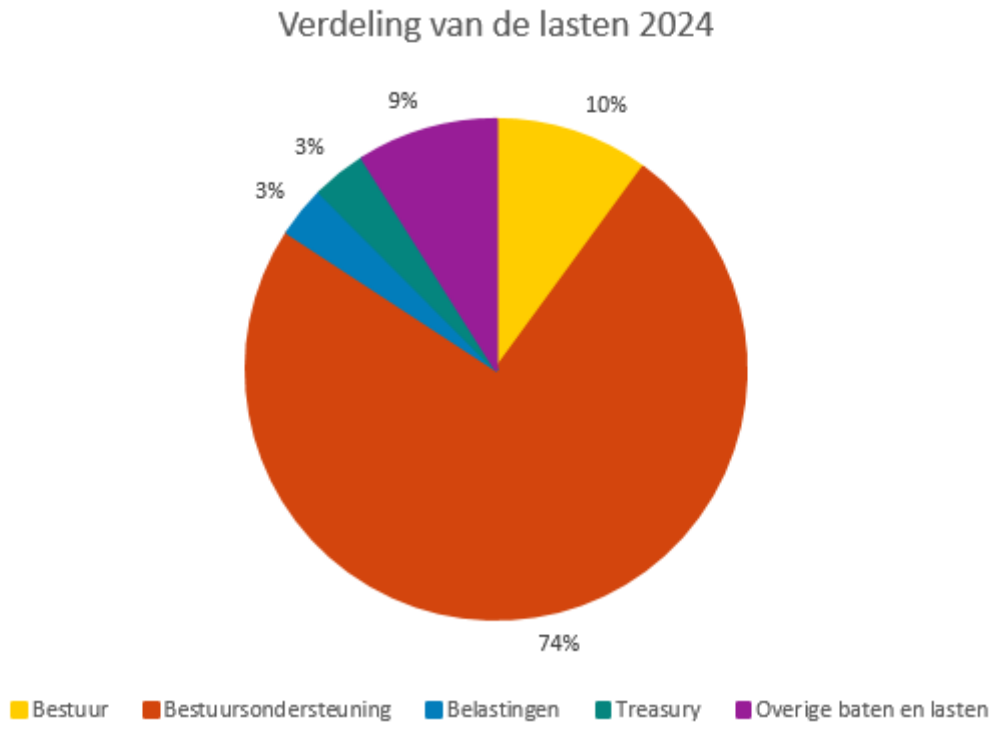

2.6.1 Bestuur en bedrijfsvoering

Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen
De lokale heffingen hebben een nadelig saldo ten opzichte van de begroting na wijziging van € 401.000**.** Dit wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst toeristenbelasting van € 85.000, door hoger aantal toeristen in 2023 dan verwacht. Tegenover dit voordeel staan hogere lasten en lagere opbrengst OZB van respectievelijk € 237.000 en € 249.000. De hogere lasten OZB betreffen lasten van beroepszaken bij de rechtbank, lasten van uitvoering extra controles op de oppervlaktes van gebouwen en lasten van inwerken nieuwe medewerkers. De OZB baten zijn lager omdat de meeropbrengst voor niet-woningen uiteindelijk lager is dan verwacht bij de najaarsnota. Bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde hebben tot hogere OZB-verminderingen geleid dan verwacht. Belangrijkste daarvan zijn twee zonneparken (97.000). Een andere oorzaak is de te hoge aanname van de waarde van objecten die pas later in het jaar gewaardeerd zijn.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds
Ten opzichte van de bijgestelde raming resteert op de Algemene Uitkering een voordelig verschil van ongeveer € 1.548.000. Dit voordeel is met name het gevolg van de extra middelen die het Rijk bij de decembercirculaire 2024 beschikbaar heeft gesteld. Het betreft o.a. compensatie voor de meerkosten die gemeenten maken in het sociaal domein i.v.m. de opvang van Oekrainse ontheemden , het terug laten vloeien naar de algemene uitkering van restant middelen van de vangnetregeling energietoelage en Jeugdzorg 'Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf'. Daarnaast is de algemene uitkering voordelig bijgesteld als gevolg van actualisatie van de verdeelmaatstaven en verrekening van voorgaande dienstjaren.

Dividend
Het ontvangen dividend heeft betrekking op ons aandelenbezit van Enexis BV en BNG-bank NV. Het verschil van € 34.000 is met name het gevolg van verrekening van de dividendbelasting met de Belastingdienst.

Saldo financieringsfunctie
Het saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 463.000 voordelig. Dit is met name een gevolg van hogere rentebaten schatkistbankieren (€ 377.000) en lagere rentelasten op de langlopende leningen (€ 86.000).

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Saldo lasten en baten					
Lokale heffingen	21.104	22.523	22.691	22.290	-401 N
Algemene uitkeringen	154.185	157.736	159.574	161.122	1.548 V
Dividend	480	285	195	229	34 V
Saldo financieringsfunctie	172	803	374	837	463 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal	**175.941**	**181.347**	**182.834**	**184.478**	**1.644 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil
bedragen x € 1.000

Overhead

Op grond van het BBV behoort in de begroting een overzicht te worden opgenomen van de ‘Overhead’ in de organisatie. Hoofdlijn begroting 2024 ’Wat direct kan worden toegerekend, wordt direct toegerekend’.

- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead;
- Sturende taken, vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead;
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

De overheadkosten zien er als volgt uit:

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Saldo lasten en baten					
Overhead	-32.944	33.894	34.260	32.575	1.685 V
Totaal					

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Lasten personeel en bedrijfsvoering

- De totale lasten van personeel en bedrijfsvoering bedragen € 83,9 miljoen. Dit is € 2,8 miljoen lager dan begroot. De lagere lasten worden veroorzaakt door:
- Lager inzet vanuit de centrale personeelskostenbudgetten: inhuur € 503.000 en ziektevervanging en OR compensatie € 404.000;
- De geraamde bedragen voor organisatieontwikkeling zijn ongeveer € 408.000 binnen de raming gebleven omdat niet alle geplande activiteiten in 2024 zijn gestart en/of uitgevoerd. De uitvoering zal grotendeels in 2025 plaatsvinden;
- Lagere lasten voor arbeidsmarktcommunicatie en werving en selectie € 130.000;
- Lagere doorberekening van personeels-/organisatiekosten aan het product overhead € 255.000 onder andere een gevolg van personeelsverloop en door gewijzigde toerekening van personeels-overheadkosten (hogere toerekening aan projecten en/of producten).
- Taakmutaties welke op stelpost staan:
    - De op stelpost resterende POK gelden (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) € 358.000 (€ 169.000 uit 2023 en € 189.000 uit 2024) worden in de jaren 2025 tot en met 2028 ingezet voor inwoners in een kwetsbare positie met als doel om hen sociaal- maatschappelijk en juridisch te ondersteunen en hun rechtspositie te verbeteren.
    - De via de algemene uitkering ontvangen middelen voor aanpak armoede en schulden € 173.000 zijn niet besteed in 2024 en worden conform raadsbesluit van 4-6-2024 gereserveerd en ingezet voor het Team Eropaf.
    - Optelsom overige kleine taakmutaties € 129.000.
- Lagere lasten personeel- en bedrijfsvoering vooral als gevolg van specifieke uitkeringen, kredieten en subsidies bedragen in totaal € 409.000. Tegenover deze lagere lasten staan in 2024 ook lagere baten. Per saldo is dit neutraal.

Omschrijving	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Saldo lasten en baten			
personeelslasten	72.387	70.462	1.926 V
bedrijfsvoeringslasten	14.303	13.460	843 V
Totaal	**86.690**	**83.922**	**2.769 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Algemene reserve

Voor wat betreft de specificaties van de mutaties in de reserves wordt verwezen naar het onderdeel 'Uiteenzetting financiële positie' / "Reserves en voorzieningen". Hier vindt u ook de stand van de reserves en voorzieningen, die wij jaarlijks herijken. Ook ziet u de toevoeging en de aanwending van de reserves, die in de budgetonderdelen van de thema's zijn verwerkt. De stand van de algemene reserve per 31-12-2024 ziet er als volgt uit.

Omschrijving	Boekwaarde	1-1-2024	Storting 2024	Onttrekking 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve					
Algemene reserve (algemeen)		13.223	1.259	94	14.388
Totaal algemene reserve		**13.223**	**1.259**	**94**	**14.388**

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting

Er wordt jaarlijks een toets uitgevoerd of er winst gemaakt wordt op niet-overheidstaken. Indien dit winstbedrag structureel is wordt de gemeente voor die betreffende activiteit als ondernemer aangemerkt en vallen we onder de vennootschapsbelasting. Uit onderzoek blijkt dat de verkoop van huishoudelijke reststoffen structureel winstgevend is en we daarom door de Belastingdienst hiervoor aangemerkt worden als ondernemer.

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil 2024
Saldo lasten en baten					
Heffing VPB	0	-8	-8	0	7 V
Totaal	**0**	**-8**	**-8**	**0**	**7 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

Onvoorzien

In de oorspronkelijke begroting 2024 is een bedrag voor onvoorzien uitgaven opgenomen van € 150.000. Dit betreft een stelpost ter dekking van tegenvallers, c.q. niet voorziene uitgaven waar gedurende het jaar alsnog prioriteit aan toe wordt gekend. Dit bedrag is in 2024 niet aangewend. Het resterende bedrag valt vrij in het programmaresultaat.

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroot na wijziging 2025	Realisatie 2024	Verschil 2024
Saldo lasten en baten					
Onvoorzien	0	-150	-150	0	150 V
Totaal	**0**	**-150**	**-150**	**0**	**150 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

2.6.2 Verplichte beleidsindicatoren (BBV)

Naam Indicator	Eenheid	Peiljaar	MG	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2024	€ 276	€ 379
		2023	€ 239	€ 368
		2022	€ 206	€ 317
		2021	€ 188	€ 290
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2024	€ 997	?
		2023	€ 954	€ 860
		2022	€ 911	€ 823
		2021	€ 806	€ 733
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2024	€ 1.035	?
		2023	€ 997	€ 942
		2022	€ 952	€ 905
		2021	€ 852	€ 810
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2024	11,7	
		2023	11,3	
		2022	10,1	
		2021	9,4	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2024	11,2	
		2023	11,0	
		2022	10,4	
		2021	9,9	
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2024	€ 530	
		2023	€ 535	
		2022	€ 503	
		2021	€ 499	
Externe inhuur	Kosten als % van tot. loonsom + tot. kosten inhuur extern	2024	14,8%	
		2023	17,4%	
		2022	16,2%	
		2021	15,9%	
Overhead	% van totale lasten	2024	8,4%	
		2023	11,2%	
		2022	11,0%	
		2021	12,7%	

De gegevens over WOZ-waarde en Woonlasten zijn overgenomen van waarstaatjegemeente.nl met peildatum 24-1-2025. De indicatoren: formatie, bezetting, apparaatkosten, externe inhuur en overhead worden berekend op basis van eigen gegevens, zodoende zijn hierover bij ons geen landelijke gegevens bekend.

2.6.3 Financieel overzicht Bestuur en bedrijfsvoering

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Bestuur	**2.983**	**3.313**	**3.844**	**4.621**	**-777**
Bestuursondersteuning	**34.220**	**35.256**	**35.721**	**34.192**	**1.530**
Belastingen	**1.358**	**951**	**1.287**	**1.518**	**-230**
Treasury	**1.858**	**-246**	**1.691**	**1.605**	**86**
Overige baten en lasten	**2.021**	**3.045**	**4.261**	**4.131**	**130**
Totaal Lasten	**42.440**	**42.319**	**46.804**	**46.066**	**738**
Baten					
Bestuur	**229**	**0**	**0**	**37**	**-37**
Bestuursondersteuning	**775**	**319**	**519**	**836**	**-317**
Belastingen	**22.058**	**23.166**	**23.591**	**23.343**	**249**
Treasury	**2.511**	**842**	**2.260**	**2.671**	**-411**
Gemeentefonds	**154.185**	**157.736**	**159.574**	**161.122**	**-1.548**
Overige baten en lasten	**1.289**	**135**	**135**	**1.630**	**-1.495**
Totaal Baten	**181.047**	**182.198**	**186.079**	**189.639**	**-3.560**
Saldo voor bestemming	**138.607**	**139.879**	**139.275**	**143.573**	**-4.298**
Stortingen					
Bestuursondersteuning	**13**	**11**	**223**	**223**	**0**
Overige baten en lasten	**12**	**12**	**1.111**	**1.111**	**0**
Totaal Stortingen	**25**	**23**	**1.334**	**1.334**	**0**
Onttrekkingen					
Bestuur	**0**	**0**	**515**	**15**	**500**
Bestuursondersteuning	**1.337**	**169**	**717**	**527**	**190**
Belastingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overige baten en lasten	**2.537**	**1.552**	**2.610**	**2.052**	**558**
Totaal Onttrekkingen	**3.874**	**1.721**	**3.842**	**2.594**	**1.248**
Totaal mutatie reserves	**3.849**	**1.698**	**2.508**	**1.260**	**1.248**
Saldo na bestemming	**142.456**	**141.576**	**141.783**	**144.833**	**-3.050**

Toelichting

Het saldo na bestemming op het programma Bestuur en bedrijfsvoering is € 3.050.000 voordelig. De lasten zijn € 738.000 lager en de baten zijn € 3.560.000 hoger. De mutatie reserve zorgt voor een nadeel van € 1.248.000. We lichten hieronder per onderdeel de belangrijkste wijzigingen toe.

Bestuur

Lasten (€ 777.000 nadelig):

De uit 2023 overgehevelde middelen voor het raadsprogramma zijn niet besteed in 2024 en blijven in de reserve financiële ruimte. Hierdoor is er een afwijking van € 500.000 op de lasten (voordelig). Daartegenover staat een afwijking van € 500.000 op de mutaties reserves (nadelig).

De storting in de Appa-voorziening is € 1,25 miljoen hoger dan geraamd. Dit komt onder andere doordat het verwachte rendement (de rente waarmee wordt gerekend) is gedaald. Door deze daling is meer geld nodig om ervoor te zorgen dat de voorziening voldoende is om toekomstige kosten te dekken. Daarnaast werd het pensioen van een groep oud wethouders tot nu toe uitgekeerd via de exploitatie. In 2028 worden alle opgebouwde Appa pensioenaanspraken overgedragen aan het pensioenfonds ABP. Om te zorgen dat de voorziening toereikend is voor de waardeoverdracht naar ABP is voor deze groep een aanvullende storting in de voorziening noodzakelijk.

Het overig nadelig verschil (€ 27.000) bestaat uit diverse kleinere plussen en minnen.

Mutaties reserves (€ 500.000 nadelig): De uit 2023 overgehevelde middelen voor het raadsprogramma zijn niet onttrokken en blijven beschikbaar in de reserve financiële ruimte.

Bestuursondersteuning

Lasten (€ 1.530.000 voordelig): De lasten van bestuursondersteuning bestaan uit overhead, beheer overige gronden en gebouwen en toerekening personeel Kielzog.

Het beheer van de overige gebouwen en gronden heeft een nadelig saldo van € 40.000. De overhead betreft kosten van ondersteuning en sturing van personeel in het primair proces. De overheadkosten waren in 2024 € 32,6 miljoen. Ten opzichte van de raming (na wijziging) van € 34,3 miljoen is dat een voordeel van afgerond € 1,7 miljoen. Dit voordeel wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Lager inzet vanuit de centrale personeelskostenbudgetten: inhuur € 503.000 en ziektevervanging en OR compensatie € 404.000;
- De geraamde bedragen voor organisatieontwikkeling zijn ongeveer € 408.000 binnen de raming gebleven omdat niet alle geplande activiteiten in 2024 zijn gestart en/of uitgevoerd. De uitvoering zal grotendeels in 2025 plaatsvinden.;
- Lagere lasten voor arbeidsmarktcommunicatie en werving en selectie € 130.000;
- Lagere doorberekening van personeels-/organisatiekosten aan het product overhead € 255.000 onder andere een gevolg van personeelsverloop en door gewijzigde toerekening van personeels-overheadkosten (hogere toerekening aan projecten en/of producten).

Baten € 317.000 voordelig): De baten van gronden en gebouwen zijn € 165.000 hoger door hogere doorbelasting van vastgoedkosten/ hogere opbrengst verhuur onroerend goed. De baten van overhead zijn € 105.000 hoger, onder andere als gevolg van een hogere vergoeding uitgeleend personeel en geleverde diensten automatisering. Overige verschillen tellen op tot € 47.000.

Mutatie reserves (€ 190.000 nadelig): Dit wordt in hoofdzaak veroorzaakt door lagere onttrekkingen dan geraamd aan de reserve financiële ruimte 2023 €190.000. Betreft Dekking Activiteit Gericht Werken (AGW) BWRI welke functioneel is verwerkt binnen programma sociaal product werkparticipatie € 100.000. Daarnaast de inzet van subsidieverwerver € 90.000. De middelen voor de subsidieverwerver worden in 2025 ingezet.

Belastingen

Lasten (€ 230.000 nadelig):

Er zijn hogere uitvoeringskosten gemaakt omdat er extra controles op de oppervlaktes van gebouwen nodig waren en doordat twee nieuwe medewerkers opgeleid moesten worden door ervaren ingehuurde krachten (€ 65.000).

Ook zijn in 2024 kosten gedeclareerd voor beroepszaken bij de Rechtbank, die voornamelijk betrekking hadden op de jaren voor 2024 (€ 139.000). Er is voorts een project mutatiesignalering uitgevoerd (€ 32.000), waarmee achterstanden uit eerdere jaren zijn weggewerkt. Overige kleinere plussen en minnen tellen op tot een voordeel van € 6000.

Baten (€ 249.000 nadelig):

De meeropbrengst van de OZB voor niet-woningen is uiteindelijk lager uitgepakt dan bij de najaarsnota was geraamd. Bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde hebben tot hogere OZB-verminderingen geleid dan verwacht. Belangrijkste daarvan zijn twee zonneparken (97.000). Een andere oorzaak is de te hoge aanname van de waarde van objecten die pas later in het jaar gewaardeerd zijn.

Treasury

Lasten (€ 86.000 voordelig): Dit voordeel is voornamelijk het gevolg van lagere rentelasten op de langlopende leningen.

Baten (€ 411.000 voordelig): Dit voordeel is het gevolg van een hogere rentebate van € 377.000 met name uit schatkistbankieren. Daarnaast heeft de verrekening van de dividendbelasting met de Belastingdienst geleid tot een extra bate van € 34.000.

Gemeentefonds

Baten (€ 1.548.000) voordelig): Dit voordeel is met name het gevolg van de extra middelen die het Rijk bij de decembercirculaire 2024 beschikbaar heeft gesteld. Het betreft o.a. compensatie voor de meerkosten die gemeenten maken in het sociaal domein i.v.m. de opvang van Oekrainse ontheemden , het terug laten vloeien naar de algemene uitkering van restant middelen van de vangnetregeling energietoelage en Jeugdzorg 'Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf'. Daarnaast is de

algemene uitkering voordelig bijgesteld als gevolg van actualisatie van de verdeelmaatstaven en verrekening van voorgaande dienstjaren.

Overige baten en lasten

Onder het product overige baten en lasten worden ramingen opgenomen die onder andere betrekking hebben op stelposten en nog niet bestemde uitgaven en inkomsten. Hierdoor fluctueren de ramingen en kunnen de werkelijke uitgaven jaarlijks afwijken van de ramingen.

Lasten (€ 130.000 voordelig). Dit voordeel wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Voor uitvoering van de beleidsplannen openbare ruimte resteert op stelpost nog een bedrag van € 138.000. Eind 2023 zijn de beleidsplannen wegen en kunstwerken vastgesteld. De budgettaire consequenties zijn verwerkt. Het beschikbare bedrag 2024 van € 138.000 valt vrij in het rekeningsaldo.
- Van de via de algemene uitkering ontvangen middelen voor taakmutaties resteert op het product overige baten en lasten een bedrag van € 1.159.000 dat nog niet is besteed en/of waarvan de besteding op andere producten is verantwoord. Het betreft onder andere de in het kader van de participatiewet WSW en re-integratie ontvangen middelen voor loon- en prijscompensatie (€ 776.000) en de middelen voor werkdrukverlaging jeugdbescherming (€ 131.000) en bijzonder bijstand en vroeg signalering (€ 212.000).
- De bij de jaarrekening 2023 overgehevelde middelen voor flankerend beleid energiearmoede (€ 216.000) zijn niet besteed in 2024 en blijven gereserveerd voor uitvoering in 2025.
- De op stelpost resterende POK gelden (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) ad. € 358.000 (€ 169.000 uit 2023 en € 189.000 uit 2024) worden in de jaren 2025 tot en met 2028 ingezet voor inwoners in een kwetsbare positie met als doel om hen sociaal- maatschappelijk en juridisch te ondersteunen en hun rechtspositie te verbeteren.
- De via de algemene uitkering ontvangen middelen voor aanpak armoede en schulden ad. € 173.000 zijn niet besteed in 2024 en worden conform raadsbesluit van 4-6-2024 gereserveerd en ingezet voor het Team Eropaf.
- Hogere kosten centraal verantwoorde personeelsbudgetten € 332.000. Het betreft onder andere de kosten van voormalig personeel, mobiliteitskosten en hogere verrekening met de voorzieningen verlofsparen en RVU en niet gerealiseerde projecturen door ziekte.
- Afrekening van BTW en BCF met de belastingdienst over de jaren 2018 t/m 2020 heeft geleid tot extra lasten van € 352.000. Tegenover deze hogere lasten staan voordelige verrekeningen (zie analyse baten) van € 271.000. Per saldo resteert een nadelig effect van € 81.000.
- In 2024 is er geen beroep gedaan op de post onvoorzien uitgaven € 150.000.
- De lasten van de ambtelijke inzet voor Nij Begun bedragen € 1.148.000. Eind 2024 werd bekend dat deze middelen toegekend zijn. De lasten waren niet begroot in programma 6 maar zaten verspreid over de andere programma's. Dit leidt tot een nadelig effect op programma 6 van € 1.148.000 (en voordelen bij de andere programma's). Hier staan echter ook baten tegenover.
- Eind 2024 is het beheerplan vastgoed vastgesteld. Er is een storting in de voorziening gedaan van € 220.000. Dit is geboekt onder overige baten en lasten omdat de splitsing over de diverse objecten later wordt verwerkt.
- Overige verschillen tellen op tot een nadeel van € 12.000.

Baten (€ 1.495.000 voordelig). Dit voordeel wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Afrekening van BTW en BCF over de jaren 2018 t/m 2020 heeft geleid tot extra baten van € 271.000. Tegenover deze baten staan nadelige verrekeningen (zie analyse lasten) van € 352.000. Per saldo resteert een nadelig effect van € 81.000.
- De baten van ambtelijke inzet voor Nij Begun bedragen € 1.148.000. Eind 2024 werd bekend dat deze middelen toegekend zijn. De baten waren niet begroot. Dit leidt tot een voordelig effect van € 1.148.000. Hier staan echter ook lasten tegenover.
- Overige verschillen tellen op tot een voordeel van € 76.000.

Mutaties reserves (€558.000 nadelig): De uit 2023 overgehevelde middelen voor Flankerend beleid energiearmoede (€ 216.000), Aanpak armoede en schulden (€173.000) en POK-middelen (€ 169.000) zijn niet ingezet in 2024. De middelen blijven beschikbaar in de reserve financiële ruimte 2023 voor inzet in 2025.

3. Paragrafen

3.1 Paragraaf bedrijfsvoering

De opgave voor 2024

Het domein bedrijfsvoering ondersteunt op integrale wijze de organisatie. We anticiperen hierbij zo veel mogelijk op de ontwikkelingen in het primaire proces en neemt hierbij het voortouw om deze ontwikkelingen te inventariseren en te vertalen naar de bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering is ons vak. Wij denken met u mee!
Informatietechnologie, HR-beleid, facilitaire ondersteuning en financiële, juridische advisering en communicatie zijn onmisbaar voor beleidsvorming en de uitvoering. In het programma Organisatieontwikkeling werken we aan het verbeteren van de organisatie. We houden daarbij rekening met de behoeften die er leven bij de inwoners, organisaties en bedrijven, maatschappelijke opgaven, politiek-bestuurlijke ambities, opgaven en trends en ontwikkelingen in de samenleving; een complex werkveld. Dit vraag om een flexibele inzet van medewerkers waarbij we het afgelopen jaar de focus hebben gelegd op eigenaarschap, verbeteren dienstverlening en het verder verbeteren van de kwaliteit van de adviezen en producten.

HRM & Organisatieontwikkeling

In 2024 hebben we verder gebouwd op het fundament dat we op basis van de evaluatie startorganisatie hebben gelegd. We werken aan het versterken van professionaliteit door in te zetten op ambtelijk vakmanschap. We voeren de verbeteringen door om te komen tot een toekomstbestendige organisatie waarin medewerkers op basis van de drie V's (vertrouwen, verantwoordelijkheid en vrijheid) werken.

Een moderne en gezonde organisatie die voorbereid is op de toekomst
Bij HR en programma Organisatieontwikkeling hebben we ingezet op het volgende:

Doelmatig en doeltreffend
Goed werkende en efficiënte werkprocessen zijn een voorwaarde voor een doelmatige en doeltreffende organisatie. Op dit gebied hebben we belangrijke stappen gezet. HR-processen zijn verder gedigitaliseerd. Medewerkers kunnen nu meer aanvragen doen via een app en processen zoals de instroom zijn geautomatiseerd. Het HR-dashboard is doorontwikkeld, wat ons in staat stelt om beslissingen met betrekking tot personeel beter te onderbouwen en te monitoren.

Arbeidsmarktstrategie, mobiliteit en inclusief werkgeverschap
Om in de krappe arbeidsmarkt goed opgeleide en gekwalificeerde medewerkers te vinden hebben wij afgelopen jaar een arbeidsmarktcampagne gevoerd als onderdeel van onze bredere arbeidsmarktstrategie. Wij willen een werkgever zijn waar mensen graag willen werken en stralen dit uit. Onze arbeidsmarktcampagne is ook gericht op inclusiviteit en diversiteit. Onze arbeidsmarktstrategie is succesvol. Het afgelopen jaar hebben we 90,2% van onze vacatures ingevuld. We willen medewerkers blijven binden door perspectief te bieden om door te groeien. Zo is 31,5% van de vacatures ingevuld door interne medewerkers. Om jong talent aan te trekken en te behouden, hebben we een traineeship en het Young Professional-programma aangeboden.

Ambtelijk vakmanschap
Gemeentemedewerkers hebben een belangrijke rol, omdat zij (in)direct invloed hebben op de leefomgeving van de lokale gemeenschap. Daarom moeten ze niet alleen goed zijn in hun werk, maar ook professioneel en ethisch handelen. Om het ambtelijk vakmanschap te versterken, hebben we drie informatieve (digitale) boekjes ontwikkeld. Deze behandelen de onderwerpen ‘werken bij de gemeente’, ‘werken in Midden-Groningen’ en ‘professional in Midden-Groningen’.

Duurzame inzetbaarheid
Medewerkers moeten met veranderingen kunnen omgaan en we ondersteunen ze bij gezond en vitaal blijven. Een onderzoek van de rekenkamer liet zien dat ons beleid rond duurzame inzetbaarheid goed op orde is.,. Daarnaast hebben we de MDIEU-subsidie met succes binnengehaald, waarmee we nog meer kunnen investeren in duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. De werk-privébalans is een vast onderwerp in de gesprekken tussen teamleiders en medewerkers. Zieke medewerkers worden actief begeleid om hen goed terug te laten keren naar hun werk. Ons streefverzuimcijfer over 2024 van 5% is niet behaald. Met 6,8% is het verzuimcijfer, net als het landelijke gemiddelde (5,7%), gestegen ten opzichte van 2023. Dit heeft onze doorlopende aandacht en er wordt sterk ingezet op verzuimpreventie.

Integriteit en sociale veiligheid
Als verdieping op het brede medewerkersonderzoek uit 2023 is er een kort onderzoek uitgevoerd gericht op sociale veiligheid en ongewenst gedrag. Hiermee hebben we waardevolle inzichten gekregen in de ervaringen van onze medewerkers. Dit heeft ook geleid tot een advies over de verbetermogelijkheden. Ook hebben we dit jaar het integriteitsbeleid verder ingevuld. Integriteit heeft een centralere positie in het inwerkprogramma gekregen en er zijn inmiddels zowel interne- als een externe vertrouwenspersoon aangesteld.

LEO: Loopbaan, Energie en Ontwikkeling
In deze snel veranderende wereld, waarbij succes van de organisatie afhangt van de kwaliteit (kennis en vaardigheden) van medewerkers, stimuleren we met het LEO-platform dat medewerkers zich kunnen ontwikkelen. Het LEO-platform bundelt alle informatie en ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers. Het LEO-trainingsaanbod is in 2024 verder uitgebreid. Daarnaast hebben we leerlijnen of opleidingen aangeboden die aansluiten op de behoeften van onze medewerkers.

Opbouw ambtelijke organisatie

Hieronder zijn de personele gegevens van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie) weergegeven op peildatum 31 december 2024. De SW-medewerkers en medewerkers nieuw beschut werk zijn niet meegenomen. Zij zijn in wel in dienst bij de gemeente maar vallen onder een andere CAO (namelijk de Cao Sociale werkvoorziening in plaats van de Cao Gemeenten).

Hoeveel personeel in fte is er in vaste dienst?
Op 31 december 2024 hebben we 695 fte formatie. Van deze formatie wordt momenteel 597 fte bezet door 704 medewerkers in vaste dienst. Daarnaast zijn er 121 medewerkers met een tijdelijk contract in dienst bij de gemeente waarvan de personeelskosten worden gedekt vanuit de beschikbare formatieve middelen. Hiervan zijn 8 trainees. Tijdelijke contracten worden na afloop mogelijk omgezet in een contract voor onbepaalde tijd. In totaal worden er momenteel 825 medewerkers gefinancierd vanuit de formatieve middelen.

Hoeveel verschillende afdelingen zijn er en hoeveel mensen werken er per afdeling?
In totaal werken er op peildatum 31 december 2024 960 medewerkers bij de gemeente Midden-Groningen. Dit zijn zowel medewerkers in vaste dienst, in tijdelijke dienst, trainees als externe medewerkers. De personeelskosten voor deze complete groep medewerkers worden gedekt door structurele middelen (zoals formatie) en tijdelijke middelen (zoals projectgelden). De opbouw ziet er als volgt uit:

- Aantal medewerkers in vaste dienst bij de gemeente: 704
- Aantal medewerkers met een tijdelijk contract in dienst bij de gemeente: 121 (waarvan 8 trainees)
- Ingehuurde medewerkers: 35

De gemeentelijke ambtelijke organisatie is ingedeeld in domeinen met daarbinnen teams. In het onderstaande overzicht is het aantal medewerkers (medewerkers in vaste dienst, in tijdelijke dienst, externe medewerkers en trainees) per team weergegeven. De teams zijn per domein gebundeld.

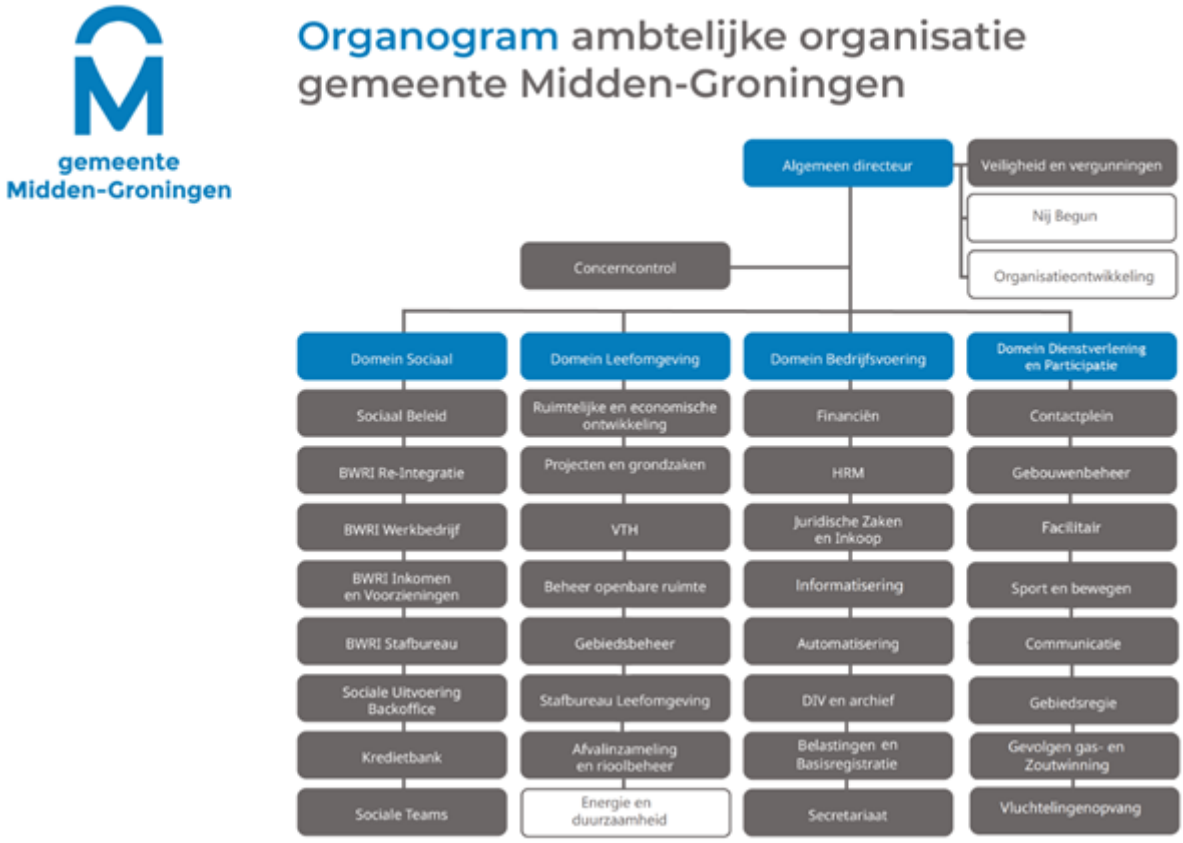

<u>Domein Gemeentesecretaris / Algemeen directeur</u>

- Veiligheid en vergunningen (20)
- Concerncontrol (11)
- Directie (7, inclusief ondersteuning)
- Programma NPG / Nij Begun (2)
- Programma Organisatieontwikkeling (2)

<u>Domein Sociaal</u>

- Sociaal beleid (45)
- BWRI Re-integratie (50)
- BWRI Werkbedrijf (48)
- BWRI Inkomen en voorzieningen (47)
- BWRI Stafbureau (31)
- Sociale uitvoering backoffice (29)
- Kredietbank (33)
- Sociale teams (24)

<u>Domein Leefomgeving</u>

- Ruimtelijke en economische ontwikkeling (38)
- Projecten en grondzaken (29)

- VTH (35)
- Beheer Openbare Ruimte (34)
- Gebiedsbeheer (44)
- Stafbureau Leefomgeving (22)
- Afvalinzameling en rioolbeheer (42)
- Programma Energie en duurzaamheid (10)

Domein Bedrijfsvoering

- Financiën (39)
- HR advies en ondersteuning (25)
- Juridische zaken en inkoop (21)
- Informatisering (38)
- Automatisering (12)
- DIV en archief (15)
- Belastingen en basisregistratie (31)
- Secretariaat (20)

Domein Dienstverlening en Participatie

- Contactplein (40)
- Gebouwenbeheer (16)
- Facilitair (14)
- Sport en beweging (37)
- Communicatie (15)
- Gebiedsregie (12)
- Gevolgen Gas- en Zoutwinning (11)
- Vluchtelingenopvang (23)

NB. De optelsom van de bovenstaande teams (972) is hoger dan het eerdergenoemde aantal medewerkers (960). Dat komt doordat er medewerkers zijn die in verschillende functies bij verschillende teams werkzaam zijn. Daarvan is vooral sprake bij teamleiders die meer dan één team aansturen.

Verschillen ten opzichte van oktober 2024:

1. Het aantal medewerkers met een tijdelijk contract is afgenomen (133 versus 113) en het aantal medewerkers met een vast contract toegenomen (687 versus 704). Dit komt doordat een deel van de nieuwe medewerkers de proeftijd van een jaar heeft doorlopen en nu een vast contract heeft.
2. Het aantal extern ingehuurde medewerkers is afgenomen en het aantal medewerkers in vaste dienst bij de gemeente toegenomen (160 versus 135).
3. Het totaal aantal medewerkers is gedaald (989 versus 960). Het gaat hier echter om een normale fluctuatie.

Informatisering en automatisering

Visie-ontwikkeling I&A
Van de nieuw op te stellen I&A-visie 2024-2026 zijn de volgende zaken gerealiseerd:

- Digitale dienstverlening. Binnen de strategische nota dienstverlening zijn de relevante ontwikkelingen voor digitale dienstverlening komende jaren uitgewerkt. Daarbij gaat het o.a. om digitale producten in relatie tot de Wet Modernisering Electronisch Bestuurlijk Verkeer, digitale toegankelijkheid, een Mijn Midden-Groningen-omgeving.
- Grip op informatie. Er is een digitale bewaarstrategie opgesteld, waarin is uitgewerkt hoe alle digitale informatie van de gemeente duurzaak bewaard moet en kan blijven. De realisatie hiervan is ook een verplichte randvoorwaarde van de Wet Open Overheid.

Met betrekking tot het eigenaarschap van gegevens en applicaties zijn de verantwoordelijkheden in samenhang met het eigenaarschap van processen beter belegd bij de teams.

Visievorming op de volgende terreinen zou oorspronkelijk in 2024 worden gerealiseerd, maar is doorgeschoven naar 2025:

- AI (Artificiële intelligentie) en robotisering;
- Gegevensmanagement en datagericht werken

Uitgevoerde grote projecten
Daarnaast is er de projectenkalender die jaarlijks wordt geactualiseerd. Van de projectenkalender zijn de volgende projecten uitgevoerd of in gang gezet:

- Digitalisering en digitale samenwerking: het grootste deel van de organisatie is overgegaan op Microsoft365 om op die manier slimmer digitaal samen te werken.
- Implementatie systemen sociaal domein: het regiesysteem van de sociale teams is vernieuwd, nadat het WMO-deel al in 2023 in gebruik genomen was. De invoering van het deel werk, inkomen en re-integratie is verschoven naar 2025.
- Implementatie financieel systeem: hiervan is de voorbereiding gestart en zal de feitelijke implementatie in 2025 plaatsvinden.
- De overgang naar een nieuwe telefooncentrale, die begin 2025 in gebruik wordt genomen.

Datateam
Het datateam heeft het datagedreven werken binnen de organisatie verder ontwikkeld. Midden-Groningen in Cijfers is ingevoerd. Hiermee is op basis van CBS-informatie op een breed terrein informatie over de gemeente beschikbaar afgezet tegen landelijke gemiddelden. Er zijn diverse dashboards en portalen ontwikkeld, zoals voor Strategische Personeelsplanning (SPP), de budgetmonitor WMO, de kredietbank, geoportaal, HR-dashboard. Ook zijn meerdere GIS/geo-producten gerealiseerd, waaronder voor de cultuurvisie. Hiermee is bijgedragen aan een effectiever en inzichtelijker gebruik van data binnen de organisatie.

AI-ontwikkelingen
Op de wereldwijde AI-ontwikkelingen heeft de gemeente geanticipeerd door meerdere AI-pilots uit te voeren. Een beperkt aantal medewerkers heeft ervaring opgedaan met het werken met ChatGPT en Copilot om het werk anders en slimmer te kunnen doen. Daarnaast zijn pilots gestart waarin concrete gebruiksscenario's worden uitgewerkt: verslaglegging keukentafelgesprekken sociale teams, beantwoording raadsvragen, kennisbank contactplein.

Deze pilots worden goed gemonitord en het AI-gebruik wordt afgezet tegen de Europese en landelijke wet- en regelgeving (waaronder vooral de EU-AT-Act). De opgedane ervaringen vormen de basis voor de in 2025 uit te werken AI-strategie.

Wij zijn in control

Aanbesteding nieuw financieel systeem
In 2024 is het financieel systeem aanbesteed en gegund aan onze huidige leverancier. Het nieuwe

systeem betreft een systeem in een SAAS (Software as a Service)-omgeving. Dit brengt een ingrijpende verandering met zich mee. Hierdoor implementeren we in 2025 het nieuwe financieel systeem. Vanaf 1 januari 2026 werken we met het nieuwe financieel systeem. Hiermee maken we de dienstverlening naar de organisatie, bestuur en budgethouder toekomstbestendig.

Doorontwikkeling van de Planning & Control documenten en het systeem Pepperflow
In 2024 is een start gemaakt om het systeem voor de Planning & Control documenten (Pepperflow) door te ontwikkelen. Eén van de ontwikkelingen is het kunnen werken met stoplichten in de Planning & Control-documenten. De doorontwikkeling van het systeem loopt door in 2025. Hiermee verbeteren we de P&C-documenten en leveren deze op tijd en kwalitatief verbeterd aan ons gemeentebestuur.

Bevorderen juridische en inkoopkwaliteit
In 2024 heeft de gemeente goede en belangrijke stappen gezet om de juridische kwaliteit en de inkoopfunctie verder te professionaliseren.

Juridische advisering
De juridische adviesfunctie is in 2024 verder doorontwikkeld door een betere taak- en rolverdeling binnen het team, gecombineerd met teamontwikkeling gericht op werken vanuit de bedoeling. Context en kader nemen daarbij een belangrijke plaats in voor het juridisch advies. Daarnaast is de tweedelijns juridische advisering geborgd door een verlenging van het contract met Yspeert Advocaten met twee jaar, tot aan 1 februari 2026.

Specialisatie juridische zaken
Het team Juridische Zaken heeft in 2024 verdere stappen gezet in specialisatie. Door per tweetal medewerkers te focussen op specifieke rechtsgebieden, wordt beter ingespeeld op de toenemende complexiteit van juridische vraagstukken. Dit draagt bij aan de continuïteit en kwaliteit van advisering, passend bij de schaalgrootte van de gemeente. In 2025 wordt hier verder op ingezet via een integraal opleidingsplan passend bij het team, rolverdeling en expertise.

Toekomstbestendige inkoopfunctie
Met de invoering van het nieuwe inkoopbeleid per februari 2024 zijn stappen gezet richting een toekomstbestendige inkoopafdeling. De interne controle op inkoopprocessen is overgenomen van Concern Control, wat zorgt voor een stevige borging van rechtmatigheid en doelmatigheid. Daarnaast is de herinrichting van de inkoopafdeling verder doorgezet en uitgebreid met contractbeheer zodat deze nog beter kan inspelen op budgettering en de vraag uit de organisatie.

Kennisvergroting binnen de organisatie
Om de juridische- en inkoopkennis binnen de organisatie te versterken, is in 2024 een jaarlijks terugkerend opleidingsprogramma geïntroduceerd. Dit programma biedt medewerkers elk kwartaal de mogelijkheid om opleidingen te volgen, waaronder een cursus *Besluiten voor niet-juristen* en een Inkoopcursus. De opleidingen worden verzorgd door het team Juridische Zaken en Inkoop en zijn geïntegreerd in het introductieprogramma van HR voor nieuwe medewerkers. Hierdoor wordt kennisdeling structureel verankerd in de organisatie.

Deze stappen dragen bij aan een kwalitatief sterke en toekomstbestendige juridische- en inkoopfunctie binnen de gemeente.

Communicatie

Professionalisering van het communicatieteam
Het collegeakkoord benadrukt drie kernwaarden: de inwoner staat centraal, iedereen doet mee, en er wordt gewerkt aan een aangename woon-, werk- en leefomgeving. Communicatie speelt hierbij een essentiële rol. In lijn met deze uitgangspunten zijn in 2024 de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een communicatiestrategie in 2025, waarin deze waarden centraal staan.

Duidelijke en Begrijpelijke Communicatie
Het team Communicatie heeft bijgedragen aan het bevorderen van het gebruik van begrijpelijke taal binnen de organisatie. Dit betekent dat in 2024 concrete stappen zijn gezet om de organisatie bewust te maken van het belang van begrijpelijke taal, en medewerkers ondersteund zijn met hulpmiddelen zoals Klinkende Taal.

Verbeterde Online Dienstverlening
In 2024 is team communicatie verdergegaan met het optimaliseren van de online dienstverlening. Dit houdt in dat de gemeente communicatiekanalen heeft gemonitord en gewerkt heeft aan de verbetering van de digitale bereikbaarheid voor alle doelgroepen.

Digitoegankelijkheid
De gemeentelijke website is in 2021 getoetst op toegankelijkheid, waarmee de gemeente al actief bezig was met digitale toegankelijkheid. In 2024 is de gemeente zich volledig bewust van de geldende eisen en zijn de voorbereidingen voor de herbeoordeling in maart 2025 in gang gezet.

Contact met de media
In 2024 heeft team communicatie actief en regelmatig contact met de regionale en landelijke media onderhouden, zowel op eigen initiatief als op verzoek. Journalisten zijn voorzien van informatie via reguliere persgesprekken, persberichten en persuitnodigingen.

Fraude & Integriteit

Fraude
In 2024 zijn er, na onderzoek, geen fraudes geconstateerd. Medewerkers en bestuurders kunnen bewust of onbewust bezig zijn met frauduleuze en ondermijnende activiteiten. Dit heeft alles te maken met risicobeheersing. Veel voorkomende risico's op een materiële onjuistheid door fraude in de jaarrekening bij gemeenten zijn:

1. Management beïnvloeding: het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management;
2. Het risico aanbestedingen te gunnen aan bevriende partijen (corruptie);
3. Grondverkopen tegen niet-marktconforme prijzen (corruptie);
4. Het niet volledig of onterecht verantwoorden van opbrengsten van inkomende subsidies;
5. Onterechte betalingen door onvoldoende beheersmaatregelen in het betaalproces.

Doordat het hele directieteam besluiten neemt, is de kans op management beïnvloeding erg klein. De prijs voor grondverkopen wordt getoetst door een extern bedrijf en vastgesteld in de MPG. of externe taxatie. Aanbestedingen vinden plaats met medewerking van het team aanbestedingen volgens het gemeentelijk inkoopbeleid. De opbrengsten van de subsidies worden verantwoord in het financiële systeem. Hierbij is de aanvrager van de subsidie niet degene die dit vastlegt. Ook vindt er een check plaats tussen de beschikking en de ontvangen subsidie. In het betaalproces zijn beheersmaatregelen genomen om fraude te voorkomen. Het betaalproces is zo ingericht dat er naast de budgethouder nog twee medewerkers van het team financiën de factuur voor betaling goedkeuren. Facturen boven de € 10.000 worden nog extra beoordeeld.

Daarnaast heeft onze Chief Informatie Security Officer (CISO) een rol om de nodige risicobeperkende maatregelen te nemen, zoals eerder in deze paragraaf beschreven.

Integriteit
Medewerkers die bij onze gemeente moeten betrouwbaar, eerlijk en oprecht zijn. Om de medewerkers hierbij te helpen hebben wij uitgewerkt wat dit voor hen betekent. Dit noemen we de gedragscode integriteit. Ook hebben wij geregeld wat de medewerker kan doen als hij merkt dat iets niet eerlijk en oprecht is. Dat is opgeschreven in de klokkenluidersregeling.
In 2022 zijn we gestart met het afnemen van de eed en belofte voor medewerkers en hebben we georganiseerd dat ook externe medewerkers verklaren zich integer te zullen gedragen door het invullen van een integriteitsverklaring. Om integriteit verder te verankeren in de organisatie zijn de processen rond het melden van nevenfuncties en financiële belangen vastgelegd, en is de klokkenluidersregeling 2023 vastgesteld. Voor nieuwe medewerkers is een integriteitstraining ontwikkeld die hen meeneemt in hoe we integer handelen bij onze gemeente.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een wettelijke verplichting voor gemeenten. Het achterliggende doel van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is om de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad te versterken. De belangrijkste impact van deze wetswijziging heeft betrekking op de rolverdeling tussen raad, college en externe accountant. Het college stelt zelf een rechtmatigheidsverantwoording op en neemt deze op in de jaarrekening. In deze rechtmatigheidsverantwoording wordt door het college verantwoording afgelegd over de naleving van wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

De rechtmatigheidsverantwoording ziet op drie rechtmatigheidscriteria, zoals uitgewerkt door de Commissie BBV in de Kadernota Rechtmatigheid 2024. Dit zijn de volgende:

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik beleid

Normenkader en verantwoordingsgrens
De relevante wet- en regelgeving is vastgelegd in het normenkader. Het gaat om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen en eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door de raad. Bij de wettelijke bepalingen zijn alleen de financiële beheershandelingen van belang, zoals bijvoorbeeld de Europese Aanbestedingsrichtlijnen. Voor verordeningen geldt dat alle gemeentelijke verordeningen voor zover deze bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen onderdeel uitmaken van het normenkader. Ook andere besluiten van de raad met een kaderstellend karakter en die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, zijn een verplicht onderdeel van het normenkader (begroting, raadsbesluiten over investerings-voorstellen, beleidsnota's). Het normenkader 2024 is door de raad vastgesteld op 19 december 2024.

De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld bedrag, waarboven het college de geconstateerde afwijkingen in het kader van de rechtmatigheid moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens dient te vallen binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de lasten inclusief dotaties aan de reserves. Afwijkingen betreffen onrechtmatigheden en onduidelijkheden. Voor zowel onrechtmatigheden als onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage.

In het controleprotocol 2024 is de verantwoordingsgrens gesteld op 3% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves. In de jaarrekening 2024 bedragen de werkelijke lasten inclusief dotaties aan de reserves € 316.139.000. De verantwoordingsgrens bedraagt daarmee afgerond € 9.484.000.

Het college is verplicht om afwijkingen toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering, indien het totaal van de geconstateerde afwijkingen de verantwoordingsgrens overschrijdt. Het college hecht waarde aan het gesprek met de raad over bevindingen uit de rechtmatigheidscontroles. Daarom beperkt het college zich niet tot het geven van een toelichting alleen bij het overschrijden van de verantwoordingsgrens. In het controleprotocol 2024 is opgenomen dat over afwijkingen groter dan 0,05% van de lasten inclusief dotaties aan de reserves wordt gerapporteerd in de paragraaf bedrijfsvoering. Op basis van de werkelijke lasten inclusief dotaties aan de reserves van € 316.139.000 bedraagt de rapportagegrens afgerond € 158.000.

Werkzaamheden en bevindingen

Om een gefundeerd oordeel te kunnen vormen over de rechtmatige verantwoording van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties hebben wij verschillende interne controles verricht op processen die op omvangsbasis groter zijn dan 1% van de lasten inclusief dotaties aan de reserves. Deze controles vormen de basis om met name een oordeel te vormen ten aanzien van het voorwaardencriterium. Daarnaast hebben wij het begrotingscriterium en het M&O-criterium beoordeeld.

Begrotingscriterium
In de verordening financieel beleid, beheer en organisatie 2024 (ex artikel 212 Gemeentewet), die op 19 december 2024 is vastgesteld door de raad, zijn kaders opgenomen die van belang zijn bij de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid. In de financiële verordening 2024 is het begrip tijdigheid nader geduid. Dit betekent dat overschrijdingen van de lasten en investeringsbudgetten als onrechtmatig worden beschouwd, tenzij deze als acceptabel worden aangemerkt. Onderschrijdingen van de lasten, baten en/of investeringen en overschrijdingen van de baten worden alleen als onrechtmatig beschouwd indien deze niet tijdig zijn gemeld. Omdat onder ‘tijdig melden’ bij de tussentijdse rapportages of de jaarrekening wordt verstaan, is het voor dergelijke afwijkingen van belang dat hiervoor een toereikende toelichting in de jaarstukken is opgenomen. Ten aanzien van het begrotingscriterium hebben wij geconstateerd dat er geen sprake is van overschrijdingen van de lasten op programmaniveau dan wel overschrijdingen van investeringskredieten die groter zijn dan de rapportagegrens. Er is wel sprake van onderschrijdingen van de lasten, baten en/of investeringen en overschrijdingen van de baten. Deze afwijkingen zijn rechtmatig, omdat deze afwijkingen in de jaarrekening worden toegelicht.

Voorwaardencriterium
Eén van de belangrijkste onderdelen van het voorwaardencriterium is het voldoen aan de wetgeving met betrekking tot Europese aanbestedingen. Voor de controle op rechtmatige aanbestedingen hebben we een integrale spendanalyse uitgevoerd op alle bestedingen die over een periode van vier jaar groter zijn dan € 221.000 voor diensten en leveringen en groter zijn dan € 5.538.000 voor werken en een besteding hebben in boekjaar 2024. Voor al deze crediteuren is beoordeeld of er sprake is van wel of geen rechtmatige inkoop. Uit de controle op het inkoop- en aanbestedingsproces komt een onrechtmatigheid van € 2.272.202 naar voren. In 2023 was er nog sprake van onrechtmatige lasten van € 2.713.235 als gevolg van onrechtmatige aanbestedingen. Ten aanzien van onrechtmatige aanbestedingen is een positieve ontwikkeling te zien. De in 2023 ingezette lijn van professionalisering van het Inkopen in Midden-Groningen alsmede de samenwerking tussen team Inkoop en de rest van de organisatie werpt haar vruchten af. De in 2024 geconstateerde onrechtmatige lasten hebben nagenoeg allemaal betrekking op crediteuren die ook in 2023 als onrechtmatig zijn beschouwd. Er is slechts sprake van één nieuwe bevinding. Voor 2025 verwachten we een verdere daling van de onrechtmatige lasten als gevolg van onrechtmatige aanbestedingen, omdat er inmiddels juiste aanbestedingsprocedures zijn gestart of opgestart gaan worden.

De geconstateerde onrechtmatigheid van € 2.272.202 overstijgt de rapportagegrens en hebben wij daarom meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
De nota M&O van de gemeente Midden-Groningen is in 2024 geactualiseerd en op 7 januari 2025 door het college vastgesteld. De nota M&O van MG is opgesteld om het overkoepelend beleid en de belangrijkste uitganspunten bij de voorkoming en bestrijding van gemeentelijke regelingen vast te leggen. Het overkoepelend beleid biedt een kader voor controle en sancties, benoemt welke risicogebieden er zijn en hoe M&O-beleid in de bedrijfsvoering kan worden vormgegeven door middel van het treffen van beheersmaatregelen.

De uitwerking van het overkoepelend M&O-beleid vindt plaats in de specifieke regelingen, verordeningen en processen die zijn ingedeeld in risicogebieden, die in de nota aan de orde komen.

In de nota wordt onderscheid gemaakt tussen preventieve en repressieve maatregelen. De preventieve maatregelen zijn maatregelen die liggen vóór het moment van beschikken, betalen of ontvangen van een voorziening, vergunning op uitkering. Preventieve maatregelen betreffen regelgeving, voorlichting en controle vooraf. Deze maatregelen zijn gericht op het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. De preventieve maatregelen zijn opgenomen in de processen zoals deze zijn opgesteld. De werking van de preventieve maatregelen wordt getoetst door middel van de interne controle. Bij deze interne controles wordt bijvoorbeeld gecontroleerd of er geen voorzieningen zijn toegekend aan inwoners/instanties, die hier geen recht op hebben. Uit de interne controles die zijn uitgevoerd, zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit misbruik- of oneigenlijk gebruik is gebleken.

Repressieve maatregelen zijn maatregelen die na het moment van beschikken, betalen of ontvangen worden genomen. Het gaat om controle achteraf waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik kan worden vastgesteld en eventuele sanctionering kan worden bepaald. Repressieve maatregelen zijn met name van belang bij risicogebieden waar een streng of gematigd M&O-beleid geldt. Deze maatregelen hebben vaak te maken met de wijze waarop de gemeente omgaat met signalen die worden ontvangen, die op mogelijk misbruik en oneigenlijk gebruik kunnen duiden. Hierbij moet onder meer

gedacht worden aan signalen die bij team Toezicht Wmo en jeugd worden ontvangen, gegevensuitwisseling met het Inlichtingenbureau (Buig), toetsing van verantwoordingen van subsidieontvangers en inspecties door de toezichthouder op versterkte omgevingsvergunningen. De repressieve maatregelen hebben in 2024 geleid tot de conclusie dat er in beperkte mate sprake is van misbruik en oneigenlijk gebruik. In deze gevallen is het geconstateerde misbruik teruggevorderd.

Conclusie rechtmatigheid
In totaal hebben wij onrechtmatigheden geconstateerd voor een bedrag van € 2.272.202. De door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens bedraagt € 9.484.000. De geconstateerde onrechtmatigheden blijven onder de verantwoordingsgrens. Daarmee is de conclusie dat de het college in 2024 rechtmatig heeft gehandeld.

3.2 Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Inkomsten lokale heffingen;
- Beleid lokale heffingen;
- Kostendekking van de heffingen;
- Belastingdruk (woonlasten);
- Kwijtscheldingsbeleid.

Inkomsten lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de gerealiseerde opbrengsten van de lokale heffingen. Dit vergelijken we met de in de begroting na wijziging geraamde opbrengsten.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)
De opbrengst OZB voor woningen ligt in lijn met de begroting. De opbrengstderving door bezwaarschriften is gecompenseerd door hogere opbrengsten vanwege een groter areaal. De meeropbrengst voor niet-woningen is lager dan verwacht. Door bezwaarschriften van zonneparken en de te ruime raming van objecten die pas later in het jaar gewaardeerd zijn.

Rioolheffing
De rioolheffing is geraamd op basis van 100% kostendekking. De realisatie laat een klein nadelig verschil na.

Afvalstoffenheffing
Ook de opbrengst van de afvalstoffenheffing wijkt nauwelijks af van de begroting. Deze heffing wordt achteraf opgelegd. De afhandeling van bezwaarschriften over het jaar 2024 moet dus nog plaatsvinden, maar zal naar verwachting niet meer dan € 5.000 gaan kosten.

Toeristenbelasting
De hogere opbrengst van de toeristenbelasting van € 85.000 komt, zo goed als volledig, door nagekomen inkomsten uit het jaar 2023.

Lijkbezorgingsrechten
De lijkbezorgingsrechten zijn € 18.000 hoger. Dit is een geringe afwijking.

Leges
De leges zijn € 312.000 lager dan begroot. Dit komt met name doordat de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw het afgelopen jaar in werking zijn getreden. Eén van de gevolgen daarvan is dat er veel meer vergunningsvrij gebouwd kan worden. Een melding bij de gemeente volstaat, terwijl de bouwtechnische beoordeling door marktpartijen uitgevoerd wordt. De grondslag voor veel bouwleges is daarmee weggevallen. Uiteraard was dit voorzien, maar de mate waarin leidt toch tot een tegenvaller. Daarbij komt nog dat het merendeel van de in 2024 gerealiseerde inkomsten betrekking heeft op aanvragen die in december 2023 zijn gedaan.

De opbrengsten van reisdocumenten zijn € 89.000 hoger doordat er meer aanvragen zijn geweest. Samen met enkele kleinere plussen en minnen komen de legesinkomsten uit op een tekort van € 312.000.

Onderdeel	Begroot 2024	Begroot 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Onroerende zaakbelasting woningen Eigenaren	13.388	13.403	13.409	6
Onroerende zaakbelasting niet woningen - Eigenaren	5.637	5.862	5.713	-148
Onroerende zaakbelasting niet woningen - Gebruikers	4.097	4.282	4.167	-115
Rioolheffing	5.950	5.950	5.935	-15
Afvalstoffenheffing	7.438	7.438	7.446	8
Toeristenbelasting	300	380	465	85
Lijkbezorgingsrechten	301	301	319	18
Leges (inclusief marktgelden)	3.900	3.902	3.590	-312
Totaal	**41.010**	**41.518**	**41.044**	**-474**

bedragen x € 1.000

Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen we verdelen in vrij te besteden belastingen, aan een bepaald doel gebonden heffingen, en rechten of leges die we heffen omdat we een dienst leveren. De begrippen heffingen en belastingen worden overigens vaak door elkaar heen gebruikt.

- **Belastingen**: de onroerendezaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting. De opbrengst is vrij te besteden en de gemeente is ook vrij om de hoogte van de tarieven vast te stellen;
- **Gebonden heffingen (bestemmingsheffingen)**: de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De opbrengst van de afvalstoffenheffing moet gebruikt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De opbrengst van de rioolheffing moet gebruikt worden voor de wettelijke gemeentelijke watertaken. Bij beide heffingen geldt de opbrengstnorm: de gemeente mag niet meer inkomsten ramen dan de verwachte kosten. Als dat toch gebeurt dan kan de rechter, in geval van een beroepsprocedure, de verordening onverbindend verklaren;
- **Rechten:** de leges, de lijkbezorgingsrechten en markt- en liggelden. Het gaat hier om diensten die de gemeente verleent of laat verlenen en waarbij er een individueel belang voor de aanvrager is. Ook hierbij geldt de opbrengstnorm.

Hieronder geven we een beeld van het beleid rond de verschillende heffingen.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)
De OZB is de belangrijkste gemeentelijke belasting qua omvang en vrij te besteden bedrag. De hoogte van de aanslag is afhankelijk van de WOZ-waarde en de door de raad vastgestelde tarieven. Er zijn drie verschillende tarieven. Eén voor de eigenaren van woningen, één voor de eigenaren van niet-woningen en één voor de gebruikers van niet-woningen. Niet-woningen zijn niet alleen kantoren, winkels of scholen, maar ook bijvoorbeeld trafo's of onbebouwde grond. We zijn verplicht om sommige

niet-woningen, zoals kerken en landbouwgrond, buiten de heffing te houden. Naast deze verplichte vrijstellingen kan een gemeente ervoor kiezen om zelf bepaalde soorten onroerende zaken vrij te stellen van OZB. Onze gemeente is daar terughoudend in, vanwege het gelijkheidsbeginsel. De taxateurs van de gemeente waarderen elk jaar opnieuw alle woningen en niet-woningen in de gemeente. Dat gebeurt op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet woz). De raad heeft met een amendement de mate van indexering van de opbrengst vastgesteld. Het is een samengesteld gemiddelde van vier opeenvolgende consumenten prijsindexcijfers (CPI). Voor 2024 zijn we zodoende uitgekomen op 5,1%.

Rioolheffing
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken. Daarin is de zorgplicht voor opvang en transport van afvalwater en hemelwater geregeld. Ook de beheersing van het grondwaterpeil in de bebouwde kom is een taak van de gemeente. De kosten hiervoor dekken we uit de rioolheffing. De wetgever heeft gemeenten veel ruimte gegeven om de rioolheffing vorm te geven. In onze gemeente zijn er twee soorten heffingen voor eigenaren van percelen: een standaardheffing en een heffing voor percelen kleiner dan 50m2. Daarnaast hebben we in 2024 een grootverbruikersheffing ingevoerd. Deze is opgelegd aan bedrijven die meer dan 500 m3 afvalwater lozen op de gemeentelijke riolering. De opbrengst van de rioolheffing is, net zoals voorgaande jaren, geraamd op 100% kostendekking.

Afvalstoffenheffing
Gemeenten hebben de plicht om zorg te dragen voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Dat staat in de Wet milieubeheer. De kosten hiervoor dekken we uit de afvalstoffenheffing. Deze aanslag sturen we naar de gebruikers van percelen waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan. We hebben het zogeheten diftarsysteem. In onze gemeente houdt dit in dat elk huishouden een bedrag betaalt voor het vastrecht en daarnaast een bedrag voor elke keer dat er een container wordt aangeboden of een vuilniszak gestort. In 2024 bedroeg de kostendekking 72%, zonder onttrekking aan de voorziening. We streven op korte termijn naar 100%.

Leges
Onder de naam ‘leges’ heffen we een groot aantal verschillende rechten voor verstrekte diensten. Dit kan gaan om de uitgifte van een paspoort of het sluiten van een huwelijk, maar ook om een vergunning voor het verbouwen van een woning of het houden van een evenement. Belangrijke voorwaarde voor legesheffing is dat de aanvrager een persoonlijk belang moet hebben bij de dienst. De belastingplicht ontstaat op het moment van aanvragen. Deze diensten hebben we in de legesverordening in een drietal hoofdstukken bij elkaar gezet:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

In 2024 zijn de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) ingegaan. Dat heeft rechtstreekse gevolgen gehad voor de legesheffing uit hoofdstuk 2. Voor veel bouwwerkzaamheden, waaronder die van nieuwbouwwoningen, kunnen geen bouwleges meer in rekening worden gebracht. Dat komt doordat de gemeente de werkzaamheden daarvoor niet meer uitvoert; deze zijn onder de Wkb belegd bij marktpartijen. Bij de leges is sprake van kruissubsidiëring: sommige producten, zoals leges van Burgerzaken, leveren meer op dan de kosten zodat producten waar het omgekeerde het geval is gedekt kunnen worden. De kostendekking van het totaal van de verordening mag echter niet hoger dan 100% zijn.

Toeristenbelasting
Deze belasting is vrij te besteden. We willen de opbrengst wel zoveel mogelijk gebruiken voor kosten die te maken hebben met recreatie en toeristische voorzieningen. De gemeente brengt toeristenbelasting in rekening bij de recreatieondernemer. Deze kan de belasting verhalen op de gasten. We hanteren een standaardtarief per overnachting en een verlaagd tarief voor kampeerplaatsen. Daarnaast hebben we tarieven voor seizoenplaatsen op campings. Toeristenbelasting wordt voldaan op aangifte. De aangiftes worden op regelmatige basis gecontroleerd en elk jaar vindt er areaalonderzoek plaats.

Lijkbezorgingsrechten
Lijkbezorgingsrechten vraagt de gemeente voor het recht op een graf, voor onderhoud van de begraafplaatsen en voor het begraven zelf. Verder zijn er nog aanvullende diensten. Ook voor deze heffing geldt de opbrengstlimiet. We zitten nog niet op 100% kostendekking. In 2024 is het nieuw

beleidsbeheerplan "begraven en herdenken in de gemeente Midden-Groningen 2025-2034" vastgesteld en voor het jaar 2025 zijn de tarieven opgetrokken naar volledige kostendekking.

Markt- en liggelden
Marktgelden heffen we alleen voor de locatie aan de Hoofdstraat in Hoogezand. Voor de overige marktkramen is het hoofdstuk over standplaatsen in de legesverordening van toepassing. De liggelden heffen we voor het haventje in Zuidbroek.

Kostendekkendheid van de heffingen

Voor het berekenen van de kostendekkendheid maken we gebruik van een zogeheten kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij directe en indirecte (overhead) kosten toe aan een heffing.

Toerekening directe lasten
Dit zijn de lasten die rechtstreeks te maken hebben met de uitvoering van taken. Ze staan dan ook verantwoord binnen een taakveld. Een voorbeeld is het Taakveld Riolering: daar staan onder meer de kapitaallasten, de loonkosten van de medewerkers en kosten voor kolken en vegen op. Deze kosten zijn rechtstreeks toe te rekenen aan de rioolheffing.

Toerekening indirecte lasten
Onder de indirecte kosten valt de opbrengstderving door kwijtschelding en oninbaar lijden, maar ook perceptiekosten (de kosten om de heffing daadwerkelijk te verkrijgen). Ook de te betalen BTW over de directe lasten en over de investeringen valt hieronder. Daarnaast rekenen we overhead toe. Dat betekent dat we kosten van administratie, personeelszaken, facilitair en automatisering als een opslagpercentage op de directe personeelskosten meetellen. In de Financiële Verordening is de methodiek voor de toerekening van overhead verantwoord. In de tabellen hieronder zien we de kostendekking van achtereenvolgens de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, en de leges van de drie verschillende hoofdstukken.

Kostendekkendheid van de rioolheffing

De kostendekking komt na een storting in de voorziening rioolheffing uit op 100%. Bij de directe kosten van het taakveld 7.2 Riolering worden de toe te rekenen kosten opgeteld en dit totaal vergelijken we met de opbrengst van de rioolheffing. De personeelskosten zijn € 154.000 hoger dan begroot. Dit geldt ook voor de toegerekende overhead (€ 10.000). De grondslag van de toegerekende kosten overhead zijn de personeelskosten. Verder zijn de toegerekende BTW kosten € 478.000 lager dan begroot. Dit komt doordat er minder is uitgegeven aan investeringen en uitbestede onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast zijn door een herberekening van de rente op investeringen de toegerekende rentelasten € 200.000 lager dan begroot. Per saldo leidt bovengenoemde tot een storting in de voorziening rioolheffing van € 727.000. Dit resulteert in een nadeel van € 727.000. Zie ook de toelichting bij hoofdstuk 2.1. Dorpen en Wijken, financieel overzicht Riolering. Dit blijft gereserveerd voor het uitvoeren van het Water- en Rioolprogramma (WRP).

Onderdeel	Realisatie 2023	Begroot 2024	Begroot 2024 na wijziging	Realisatie 2024
Kosten taakveld 7.2 Riolering *	4.924	4.332	4.222	4.716
Inkomsten taakveld excl. Heffingen *	-114	-151	-48	-57
Netto kosten taakveld 7.2 Riolering	**4.810**	**4.181**	**4.174**	**4.659**
Overhead (naar rato directe personeelskosten)	376	313	313	323
Kwijtschelding	2	7	7	1
Perceptiekosten	27	38	38	14
BTW op exploitatie en investeringen	602	1.415	1.415	937
Totale kosten	**5.818**	**5.954**	**5.947**	**5.935**
Opbrengst rioolheffingen	**-5.818**	**-5.950**	**-5.950**	**-5.935**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
* incl. storting/onttrekking egalisatievoorziening Rioolheffing	1.242	-103	97	823

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing

De kostendekking is 82% na een per saldo onttrekking uit de egalisatievoorziening. Zonder de onttrekking uit deze voorziening is de kostendekking 72%. Bij de directe kosten van het taakveld worden de toe te rekenen kosten opgeteld en dit totaal vergelijken we met de opbrengst van de afvalstoffenheffing. De hogere baten exclusief afvalstoffenheffing van € 1.089.000 komt met name door een hogere vergoeding voor het inzamelen van overige afvalstromen en de grofvuilactie. Daarnaast hebben we € 134.000 meer baten uit schadevergoedingen inzamelvoertuigen ontvangen. De lasten voor de inzet van tractie materieel is € 456.000 hoger dan begroot. Dit komt door schades en gestegen onderhoudskosten aan voertuigen. Verder zijn de kosten van ingeleend personeel € 163.000 hoger dan begroot. Dit komt door meer ingeleend personeel vanwege een hoog ziekteverzuim. Dit geldt ook voor de kosten van het inzamelen van overige afvalstromen en restafval (€ 99.000). Daarnaast hebben we de kostenbesparing voor € 191.000 niet kunnen realiseren. Verder zijn de toegerekende BTW kosten € 341.000 hoger dan begroot. Dit komt doordat er meer is uitgegeven aan investeringen en uitgaven in de exploitatie voor het inzamelen van afval. De toegerekende kosten overhead vallen door een afname in de overheaduitgaven € 264.000 lager uit. Per saldo leidt bovengenoemde tot een onttrekking uit de voorziening van € 471.000 meer dan begroot. Zie ook de toelichting bij hoofdstuk 2.1. Dorpen en Wijken, financieel overzicht product Afval.

Onderdeel	Realisatie 2023	Begroot 2024	Begroot 2024 na wijziging	Realisatie 2024
Kosten taakveld 7.3 Afval *) **)	7.515	7.268	7.278	8.293
Inkomsten taakveld excl. heffingen *) ***)	-1.814	-1.325	-1.325	-2.414
Netto kosten taakveld 7.3 Afval	**5.701**	**5.943**	**5.953**	**5.880**
Overhead (naar rato directe personeelskosten)	1.710	1.690	1.690	1.426
Kwijtschelding	423	502	502	526
Perceptiekosten	32	38	38	17
BTW op exploitatie en investeringen	849	932	932	1.273
Totale kosten	**8.715**	**9.104**	**9.104**	**9.122**
Opbrengst afvalstoffenheffingen	**-6.672**	**-7.438**	**-7.438**	**-7.446**
Dekkingspercentage	**77%**	**82%**	**82%**	**82%**
*) incl. storting /onttrekking egalisatievoorziening Afvalstoffen	-459	-615	-386	-856
**) excl. bedrijfsafval lasten	33	20	20	287
***) excl. bedrijfsafval baten	-33	-20	-20	-287

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid leges

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van de publiekrechtelijke heffingen. De tabel bestaat uit de rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen. De totale kostendekkendheid van de leges komt in 2024 uit op 74,5%. Ten opzichte van de primitieve begroting

is de kostendekking relatief met 0,4%. Van de legesverordening komt geen van de drie hoofdstukken boven de 100% kostendekking uit.

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
paragraaf	1.1	Burgerlijke stand	€ 74.130	€ 28.000	€ 85.130	83,4%
paragraaf	1.2	Reisdocumenten en Nederlandse Identiteitskaart	€ 658.740	€ 95.000	€ 783.876	104,0%
paragraaf	1.3	Rijbewijzen	€ 179.212	€ 40.000	€ 270.070	123,2%
paragraaf	1.4	Verstrekkingen uit de Basis Registratie Personen	€ 11.014	€ 5.000	€ 19.329	120,7%
paragraaf	1.6	Overige publiekszaken Stadsbalie	€ 88.123	€ 5.000	€ 103.765	111,4%
paragraaf	1.7	Gemeentearchief	€ 23.927	€ 11.127	€ 13.187	37,6%
paragraaf	1.8	Bijzondere wetten Leegstandswet	€ 45	€ 21	€ 37	55,7%
paragraaf	1.8	Bijzondere wetten Kansspelen	€ 2.852	€ 1.326	€ 1.661	39,8%
paragraaf	1.8	Bijzondere wetten Telecommunicatie	€ 607.419	€ 73.905	€ 286.358	42,0%
paragraaf	1.8	Bijzondere wetten Verkeer en vervoer	€ 5.965	€ 2.774	€ 1.804	20,6%
paragraaf	1.9	Diversen	€ 1.283	€ 597	€ 2.121	112,8%
Kostendekking Hoofdstuk 1			**€ 1.652.710**	**€ 262.750**	**€ 1.567.338**	**81,8%**

Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
paragraaf	2	Omgevingswet	€ 2.123.679	€ 632.964	€ 1.989.592	72,2%
paragraaf	2	Artikel 2.33 Omgevingsplanactiviteit: standplaatsen	€ 10.013	€ 895	€ 4.797	44,0%
Kostendekking Hoofdstuk 2			**€ 2.133.692**	**€ 633.859**	**€ 1.994.388**	**72,1%**

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2			Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
paragraaf	3.1	Horeca	€ 9.268	€ 4.310	€ 6.654	49,0%
paragraaf	3.2	Seksbedrijven	€ 1.141	€ 530	€ 700	41,9%
paragraaf	3.3	Winkeltijden	€ 16	€ 8	€ 24	100,0%
paragraaf	3.4	Organiseren evenementen of markten	€ 75.405	€ 35.066	€ 16.060	14,5%
paragraaf	3.5	Kinderopvang	€ 2.852	€ 1.326	€ 3.240	77,6%
paragraaf	3.6	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 3.137	€ 1.459	€ 1.720	37,4%
Kostendekking Hoofdstuk 3			**€ 91.818**	**€ 42.698**	**€ 28.399**	**21,1%**

Kostendekking totale tarieventabel	Directe kosten	Overhead	Baten	Kostendekking
	€ 3.878.219	**€ 939.307**	**€ 3.590.125**	**74,5%**

Belastingdruk (woonlasten)

Woonlasten

Onderstaande tabel laat een indicatie zien van de ontwikkeling van de woonlasten in 2024. Hierbij kijken we naar de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. We nemen de gegevens die onderzoeksinstituut COELO (verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen) hanteert en vergelijken die met de ons omliggende gemeenten.

Woonlasten Midden-Groningen 2024 en omliggende gemeenten (bron COELO)

Gemeente	Ozb	Afval	Riool	Totaal
Tynaarlo	381	205	189	775
Aa en Hunze	370	265	165	800
Stadskanaal	435	246	188	869
Eemsdelta	398	272	256	926
Oldambt	489	238	240	967
Midden-Groningen	572	254	190	1.016
Pekela	477	364	183	1.024
Veendam	481	398	173	1.052
Groningen	630	308	167	1.105
Westerwolde	472	365	307	1.144

bedragen in €

*) OZB voor een koopwoning met gemiddelde waarde, afvalstoffenheffing 2 persoonshuishouden en rioolheffing voor eigenaar/bewoner

Kwijtscheldingsbeleid

In ons collegeprogramma 'Samen aan de slag!' is bestrijding van armoede nadrukkelijk benoemd. Kwijtscheldingsbeleid is één van de manieren waarop we dit kunnen doen. De beleidsruimte is echter beperkt. De bevoegdheid van de gemeenteraad beperkt zich tot:

- Bepalen welke belastingen voor kwijtschelding in aanmerking komen;
- Het norminkomen voor de toetsing vaststellen tussen 90% en 100% van de bijstandsnorm;
- Kwijtschelding mogelijk maken voor de woonlasten van kleine ondernemers;
- De volledige AOW-norm als norminkomen gebruiken in plaats van de lagere AIO-norm (aanvullende inkomensvoorziening ouderen);
- De netto kosten voor kinderopvang (het verschil tussen de betaalde kosten en de kinderopvangtoeslag) meetellen in de beoordeling van aanvragen van werkende eenoudergezinnen;
- Extra ruimte aan de vermogensvrijstelling geven.

Onze gemeente heeft de meest ruimhartige invulling gegeven aan de keuzemogelijkheden die hierboven staan. Uw raad heeft dit via de Verordening kwijtschelding Midden-Groningen op 22 december 2022 vastgesteld.

De belastingen waar kwijtschelding voor kan gelden zijn de woonlasten: OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Kwijtschelding is mogelijk voor huishoudens met een inkomen rond het bijstandsniveau en weinig vermogen. De berekening van de betalingscapaciteit en de vermogensvrijstelling is vastgelegd in de landelijk geldende Uitvoeringsregeling Invorderingswet. De gemeente heeft wel de bevoegdheid om nadere regels over de uitvoering te geven. Die regels staan in de Leidraad Invordering 2020 en ook hierbij zijn de uitgangspunten van ons collegeprogramma leidend. Kwijtschelding voor de OZB en de rioolheffing is bijna verdwenen vanwege de stijgende WOZ-waarden. Als aanvragers een eigen woning hebben met overwaarde, dan wordt dat als vermogen gezien en is kwijtschelding verlenen niet meer toegestaan. Onze gemeente heeft voor dergelijke situaties wel een coulanceregeling, zodat mensen die in het verleden een woning konden kopen maar naderhand op een minimuminkomen aangewezen zijn, niet buitenproportioneel getroffen worden door de stijging van de WOZ-waarde.

De kwijtschelding wordt via geautomatiseerde toetsing voor een zo groot mogelijk deel van de doelgroep direct geregeld. Zij zien dit op de aanslag staan en hoeven geen aanvraag meer in te dienen. Sinds 2022 is de afhandeling van de kwijtschelding uitbesteed aan het Noordelijk Belastingkantoor. Daardoor kunnen aanvragers volstaan met één aanvraag voor de gemeentelijke belastingen en de waterschapslasten tegelijk.

In onderstaande tabel wijken begroting en realisatie niet veel van elkaar af. In de realisatie 2024 zit evenwel een bedrag van circa € 100.000 dat betrekking heeft op 2023.

Kwijtscheldingen	Begroot 2024	Begroot 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Afvalstoffenheffing	502	502	526	24
Rioolheffing	7	7	1	-6
OZB	10	10	1	-9
Totaal	**519**	**519**	**528**	**9**

bedragen x € 1.000

3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragaaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Midden-Groningen weer. De kadernota "Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vormt de basis voor het risicomanagement. Hierin is vastgelegd op welke wijze de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald.

De weerstandscapaciteit van onze gemeente is weergegeven in deze paragraaf. De weerstandscapaciteit geeft inzicht of er voldoende middelen beschikbaar zijn om, in het geval een risico zich voordoet, het risico op te vangen. Vervolgens zijn de risico's die de gemeente loopt deze weergegeven en toegelicht. Tot slot zijn een aantal financiële kengetallen opgenomen. Deze financiële kengetallen geven inzicht in de financiële conditie van de gemeente.

Integraal risicomanagement

Bij integraal risicomanagement richt de organisatie zich niet alleen op financiële risico's, maar juist ook op andere typen risico's zoals juridische risico's, imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen op termijn wel grote gevolgen voor de gemeente.

Het proces van integraal risicomanagement is cyclisch en sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande P&C-cyclus. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt een actueel beeld gegeven van de risico's in de algemene dienst en het grondbedrijf.

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's zijn vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Bij risico's met een incidenteel financieel gevolg wordt dit risicobedrag éénmaal meegenomen en bij risico's met een structureel financieel gevolg tweemaal. De omvang/impact van het risico wordt ingedeeld in een gevolgklasse en het kanspercentage in een kansklasse. Door de gevolgklasse te vermenigvuldigen met de kansklasse wordt de risicoscore bepaald. De risicoscore is bepalend voor de aandacht die een risico krijgt. Zie ook onderstaande tabel.

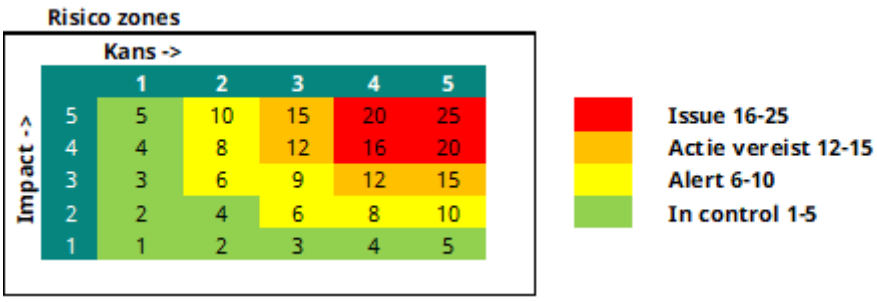

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen waarover de gemeente beschikt om niet voorziene financiële tegenvallers te dekken. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de componenten:

- Algemene reserve
- Reserve grondexploitatie
- Onbenutte belastingcapaciteit

Het doel van de reserve grondexploitaties is het opvangen van financiële risico's bij de grondexploitaties. Deze reserve kan worden ingezet om de risico's in de grondexploitaties af te dekken. Het meetellen van de bestemmingsreserve grondexploitatie in de beschikbare weerstandscapaciteit is daarmee gerechtvaardigd. De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit			
	Algemene reserve	Reserve grond-exploitatie	Totaal
Algemene Reserve 1-1	13.223	1.250	14.473
Mutaties	1.165	1.867	3.032
Onbenutte belastingcapaciteit			0
Beschikbare weerstandscapaciteit	**14.388**	**3.117**	**17.505**

bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de volgende tabel is de berekening gemaakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij de bepaling of er sprake is van onbenutte belastingcapaciteit wordt het percentage redelijk peil voor toelating tot artikel 12 vergeleken met het percentage voor Midden-Groningen. Het redelijk peil voor Midden-Groningen komt uit 0,24. In de meicirculaire 2023 is het redelijk peil voor het jaar 2024 vastgesteld op 0,1614. De hogere uitkomst voor Midden-Groningen geeft aan dat er geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

In de risicoparagraaf (artikel 11 BBV) worden alleen de risico's opgenomen waar (deels) geen beheersmaatregel tegenover staat (restrisico's). Het totale risicobedrag is € 7.023.000 (zie overzicht risico's). Als de ratio groter is dan 1 is het weerstandsvermogen voldoende om de risico's op te vangen.

De ratio van het weerstandsvermogen (= beschikbare weerstandscapaciteit/ benodigde weerstandscapaciteit) is afgerond 2,6. Hieruit blijkt dat er ruim voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar is om de risico's op te vangen.

Overzicht risico's

Risicotabel 2024

De grootste risico's voor onze gemeente zijn in beeld gebracht. De risico's zijn beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten zoals hiervoor benoemd.

Nr	Omschrijving	Max. risico	S/I	Effect	Kans	Bedrag
1	Grondexploitatie	2.503.399	I	2.503.399		2.503.399
2	WarmteCompagnie B.V.	8.670.000	I	10.410.000		1.635.000
3	Algemene uitkering	1.000.000	S	2.000.000	50%	1.000.000
4	Sociaal Domein Jeugd	417.000	S	834.000	90%	750.600
5	Cyberrisico's	4.400.000	S	8.800.000	5%	440.000
6	Invoering omgevingswet	500.000	I	500.000	50%	250.000
7	Beroepzaak Onderwijs	200.000	I	200.000	75%	150.000
8	Gevolgen gaswinning	500.000	I	500.000	25%	125.000
9	Stichting Kwartier Zorg en Welzijn	pm	I	pm		pm
10	Kunstwerken en wegen	-	I	-		pm
11	NPG/ Nij begun	-	I	-		-
12	Risico BUIG	pm	S	pm		pm
13	Effecten gasbesluit	pm	I	pm		pm
14	Vluchtelingenopvang	pm		pm		pm
15	**Risico's < € 100.000**					**169.000**
Totaal						**7.022.999**

Bedragen in €

Hierna worden de in het risico overzicht genoemde risico's nader toegelicht.

1. Grondexploitaties

Risico inschatting gewijzigd t.o.v. begroting 2025

De risico's zijn ontleend aan de Meerjaren Prognose Grondexploitaties. De risico's bestaan uit onvoorziene kostenstijgingen en wijzigingen van de markt. Waar de risico's kunnen worden afgedekt door winstpotentie is het risico op € 0 gesteld. Het totaalbedrag van de risico's grondexploitaties is € 2.503.399.

2. WarmteCompagnie B.V.

Ongewijzigd risico t.o.v. begroting 2025

De gemeente heeft samen met het Waterbedrijf Groningen Duurzaam (WBGD) een publiek

warmtebedrijf, de WarmteCompagnie B.V. opgericht. Aan het exploiteren van een warmtenet zitten diverse risico's.

De gemeente staat garant voor een lening die de Warmtenet B.V. is aangegaan. Het risico dat niet kan worden voldaan aan de betalingsverplichtingen (rente en aflossing) is daarmee voor rekening van de gemeente. Ook is de gemeente verantwoordelijk om extra financiering te regelen als blijkt dat de B.V. onvoldoende financiële middelen heeft om de lopende verplichtingen te financieren, aangezien WBGD heeft aangegeven om, behoudens de storting van aandelenkapitaal ad € 2.000, niet te willen investeren in de B.V.

Voor het warmtenet wordt gebruik gemaakt van de restwarmte van ESKA. De afhankelijkheid van ESKA vormt een risico. Om het risico te beperken is een 5-jarig contract afgesloten. Verder is het risico aanwezig dat de investeringen in de infrastructuur en de beheerkosten hoger uitvallen dan is voorzien.

Daarnaast is het risico aanwezig dat het aantal aansluitingen door woningeigenaren en huurders lager uitvallen dan verwacht. Hierdoor zullen de inkomsten ook lager zijn.

Aanvullend is een risico ontstaan doordat één van de woningcorporaties zich heeft teruggetrokken van deelname.
Dit heeft te maken met het feit dat de kosten de woningcorporatie verwacht te maken hoger lijken te worden dan eerder is voorzien.
De overige woningcorporaties hebben inmiddels wel de exploitatieovereenkomst ondertekend. Op basis van de ondertekende overeenkomst heeft Lefier de voor haar noodzakelijke SAH-subsidie aangevraagd.
Het niet langer deelnemen van een van de corporaties kwam onverwacht. Het is een tegenslag die we denken te kunnen opvangen met nieuwe financieringsmogelijkheden en andere oplossingen. Er wordt op dit moment gezocht naar oplossingsrichtingen om alsnog een sluitende business case voor de Warmtecompagnie te realiseren.
Binnenkort worden nieuwe subsidieregelingen geopend. Ook worden al gesprekken gevoerd met de corporaties en enkele VVE's om extra aansluitingen te realiseren.

Overzicht risico's Warmtecompagnie B.V.

Omschrijving	Max. risico	S/I	Effect	Kans	Risico-paragraaf
Wegvallen restwarmte ESKA	€ 3.800.000	I	€ 3.800.000	10%	€ 380.000
Overbrugging bij wegvallen restwarmte	€ 1.830.000	I	€ 1.830.000	10%	€ 183.000
Minder aansluitingen	€ 1.400.000	S	€ 2.800.000	10%	€ 280.000
Hogere investeringen infrastructuur	€ 1.300.000	I	€ 1.300.000	40%	€ 520.000
Hogere beheerskosten operationele fase	€ 340.000	S	€ 680.000	40%	€ 272.000
Totaal	**€ 8.670.000**		**€ 10.410.000**		**€ 1.635.000**

3. Algemene uitkering

Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire en slotwijziging 2024. Hierbij is rekening gehouden met de nadelige effecten van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. De invoering van het nieuwe model wordt geëvalueerd en aan de hand van deze evaluatie wordt besloten over het traject 2026 en verder.

Het kabinet heeft bij de meicirculaire besloten dat het accres van de algemene uitkering vanaf 2024 gekoppeld wordt aan het bruto binnenlands product (bbp) en niet langer via de huidige normeringssystematiek (samen de trap op en samen de trap af) wordt geïndexeerd. Het invoeren van de bbp-systematiek leidt tot een daling van het accres. Het nadelig effect wordt met uitzondering van het jaar 2025 deels gecompenseerd. Daarnaast heeft het rijk besloten om de opschalingskorting vanaf 2026 te schrappen. Compensatie van de invoering van de bbp-systematiek en het schrappen van de opschalingskorting lossen de financiële problemen voor gemeenten vanaf het ravijnjaar 2026 het niet op. Het resterende financiële ravijn vanaf 2026 blijft landelijk ongeveer € 2,5 miljard. Hierdoor komen gemeenten structureel middelen tekort om hun taken uit te voeren.
Het gesprek over de gewenste omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 wordt met het kabinet gevoerd. Mogelijk dat hier in de komende circulaires meer duidelijkheid wordt gegeven door het kabinet.

Daarnaast wordt de algemene uitkering berekend op basis van een groot aantal verdeelmaatstaven. Actualisatie en/of vaststelling van de verdeelmaatstaven (plaatselijk en landelijk) gedurende het begrotingsjaar leiden jaarlijks tot herverdeeleffecten.

4. Sociaal Domein Jeugd
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
Financieel staat het sociaal domein al een aantal jaren flink onder druk, met name door de kosten van de jeugdhulp. De financiële uitdagingen die daarmee gemoeid zijn hebben hun weerslag op de gehele gemeentelijke begroting. Met beheersmaatregelen kunnen we een klein deel van de jaarlijkse kostenstijgingen op jeugdzorg (die een landelijke trend zijn) compenseren. Er bestaat een risico dat de streefbedragen voor de beheersmaatregelen die in 2024 als bezuiniging in de begrotingen vanaf 2025 zijn verwerkt niet worden gehaald. Mogelijk geeft dat aanleiding om aanvullende maatregelen te nemen.

De grootste invloed op de stijgende jeugdzorgkosten heeft op termijn de effectuering van de Hervormingsagenda. Twee jaar geleden hebben rijk, gemeenten en zorgaanbieders hierin afspraken gemaakt over de transitie van de jeugdhulp en de begrenzing van de kosten. Daarbij zijn bij voorbaat meerjarige besparingen ingeboekt op de algemene uitkering. Een groot deel van de maatregelen in de Hervormingsagenda moet nog verder inhoudelijk uitgewerkt worden, maar is al verwerkt in onze meerjarenbegroting. Voor de begroting van 2025 gaat dat om € 417.000, terwijl in de jaren daarna de ingeboekte besparingsbedragen sterk oplopen (€ 3,8 miljoen vanaf 2026). Dit levert een aanzienlijk risico op een oplopend begrotingstekort op. Mogelijk wordt dat risico gedempt wanneer het rijk het advies opvolgt van de deskundigencommissie Van Ark, die in het rapport Groeipijn een tussenevaluatie heeft gemaakt van de Hervormingsagenda (rapport verschenen januari 2025). De commissie adviseert om gemeenten deels te compenseren voor de tekorten die in 2023 en 2024 zijn ontstaan. Dat zou landelijk moeten gaan om een totaalbedrag van € 728 miljoen. Mogelijk leidt dit advies tot een tegemoetkoming voor onze begroting van 2025. Verder acht de commissie het onwenselijk de beoogde besparingen vanaf 2026 te handhaven. Vermoedelijk zal niet eerder dan bij de Voorjaarsnota duidelijkheid komen over of en in hoeverre het rijk het advies overneemt.

5. Cyberrisico's
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
We schatten de kans, op basis van de preventieve maatregelen die we zelf al hebben genomen, op een hack/ransomware aanval op 5%. De maximale schade wordt ingeschat op €4,4 miljoen voor het herstel en opbouw van nieuwe voorzieningen.

6. Invoering omgevingswet
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
Door de invoering van de Omgevingswet is een deel van de leges voor de gemeente weggevallen omdat de bouwtechnische toets bij het overgrote deel van de nieuwbouw niet meer door de gemeente wordt uitgevoerd.

Daarnaast zijn de legesopbrengsten sterk afhankelijk van met name de grotere woningbouwontwikkelingen. We zien een stagnatie in de woningbouwontwikkeling.
Dit is landelijk een tendens. De recente stikstofuitspraak kan dit mogelijk nog verergeren. Het risico is aanwezig dat we hierdoor minder legesopbrengsten realiseren dan vooraf is ingeschat.

7. Beroepszaak onderwijs
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
Hierover loopt al jarenlang een discussie waar tot nu toe nog weinig voortgang in zit.
Tegen de 5-jaarlijkse afrekening 2006-2010 van de kosten van het openbaar primair onderwijs liep een beroepszaak. De Raad van State heeft uitspraak gedaan. Naar aanleiding daarvan zijn vervolgprocedures voor de 5-jaarlijkse afrekening over de periode 2011-2015 en de gebroken periode 2016-2017 gestart. De procedure voor de periode 2011-2015 is ingetrokken. Er resteert nog een risico op een vervolgprocedure over de periode 2016-2017. Dit risico is geraamd op € 150.000.

8. Gevolgen gaswinning
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
Uitgangspunt is dat de kosten ten gevolge van de aardgaswinning voor 100% een budgettair neutraal effect hebben in de begroting. Er is een bedrag opgenomen voor het risico dat het effect niet budgettair neutraal is. Inmiddels is er meer zekerheid over de financiering. Daartegenover staat dat de

opdracht groter en meer complexer (maatregelen Nij Begun) wordt wat vervolgens weer leidt tot een groter risico.

9. Stichting Kwartier Zorg en Welzijn
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
In 2024 heeft het college besloten de subsidie voor de uitvoering van sociale teams en welzijn per 1 januari 2028 stop te zetten. Dit impliceert dat er een nieuwe vorm moet worden gekozen. De transitie naar deze vorm zal in 2026 en 2027 incidenteel een financiële impact hebben. Dit betreft frictiekosten voor de afbouw van het huidige werkmodel bij Kwartier en kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe vorm. In april 2025 stelt de raad de vorm van de toegang vast, in het najaar van 2025 geeft de bijbehorende business case en het transitieplan meer zicht op de kosten voor 2025 en 2026.

10. Kunstwerken en wegen
Risico inschatting is gewijzigd
In de begroting 2025 is aanvullende dekking opgenomen ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de totale investeringsopgave gedurende de planperiode. Het risico is aanwezig dat na de planperiode onvoldoende middelen beschikbaar zijn.

11. NPG/ Nij Begun
Risico is komen te vervallen
Onlangs zijn alle bestaande projectbegrotingen herijkt. Het Rijk heeft voor deze projecten indexatiemiddelen toegekend. Daarnaast zijn er enkele projecten met een financieel overschot afgesloten. Ook hebben we bijna € 900.000 als reserve aangehouden binnen onze trekkingsrechten. Daardoor zijn de financiële risico's voldoende afgedekt en hoeft hiervoor niets te worden opgenomen binnen de benodigde weerstandscapaciteit.

12. Risico BUIG
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
Er wordt actief ingezet om inwoners te helpen om (weer) mee te doen aan de samenleving met betaald werk. Het risico is aanwezig dat deze doelstelling niet volledig wordt gehaald waardoor de BUIG uitkeringen hoger uitvallen dan verwacht.

13. Effecten gasbesluit
Risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2025
De gaswinning in Groningen is inmiddels volledig gestopt. Onduidelijk is wat de neveneffecten zijn voor de gemeente Midden-Groningen.

14. Vluchtelingenopvang
Nieuw risico
De opvanglocatie in Muntendam gaat dicht. Er wordt gekeken naar een nieuwe locatie. Hiervoor zal grond aangekocht worden en investeringen gedaan worden.
De daarmee gepaard gaande transitiekosten worden vergoed door het rijk. De kapitaallasten voortvloeiende uit de investeringen worden vergoed door het rijk voor de periode van de opvang. Onduidelijk is hoelang de opvang nodig is. Het risico is aanwezig dat in het geval dat de opvanglocatie sluit er geen dekking is voor de kapitaallasten.

15. Restrisico's < € 100.000
Risico inschatting gewijzigd t.o.v. begroting 2025
Risico's kleiner dan € 100.000 zijn niet meer afzonderlijk opgenomen in de risicoparagraaf. Voor de vergelijkende cijfers zijn ze nog wel in een totaalbedrag meegenomen.

Financiële kengetallen

In de paragraaf weerstandsvermogen nemen we de zes verplichte kengetallen op. In onderstaande tabel zijn deze kengetallen opgenomen.

Het doel van het opnemen van kengetallen is om uw raad een beter inzicht te geven over het oordeel van het structureel en reëel sluitend zijn van de begroting. De kengetallen worden hierna kort toegelicht.

- De **netto schuldquote** (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. In de VNG-handreiking “Houdbare gemeentefinanciën” is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (< 100%) dit als voldoende kan worden bestempeld. Onze netto schuldquote valt in de categorie voldoende.
- De **gecorrigeerde netto schuldquote** laat zien wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast;
- De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. In de VNG-handreiking “Houdbare gemeentefinanciën” is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld. De ratio voor Midden-Groningen is laag en betekent dat wij als gemeente een relatief groot deel hebben gefinancierd met vreemd vermogen. De oorsprong hiervoor is al te vinden voor de herindeling. In meerjarenperspectief is de verwachting dat de solvabiliteit verder afneemt door de begrote exploitatietekorten vanwege de nadelige effecten van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds.
- De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn (houdbare financiën). De ratio van Midden-Groningen is nog net positief.
- De **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten en in hoeverre de begroting beïnvloed kan worden door waardeontwikkelingen van de grondexploitatie. Hoe lager de ratio, hoe minder sprake er is van afhankelijkheid van de waardeontwikkeling. De ratio van Midden-Groningen is laag te noemen.
- De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Financiële kengetallen	Jaarverslag 2023	Begroot 2024	Jaarverslag 2024
Netto schuldquote	43,1%	70,6%	43,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	39,2%	66,3%	39,4%
Solvabiliteitsratio	15,8%	12,2%	15,6%
Structurele exploitatieruimte	6,1%	0,6%	1,5%
Grondexploitatie	0,0%	1,0%	0,6%
Belastingcapaciteit	101,8%	109,6%	102,2%

3.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

We hebben een grote openbare ruimte in beheer. In deze openbare ruimte vinden allerlei activiteiten plaats zoals wonen, werken, vervoer en recreatie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een groot aantal kapitaalgoederen zoals wegen, rioleringen, civiele kunstwerken, water, openbaar groen en gebouwen. Gemeentelijke programmadoelen kunnen nauwelijks worden gerealiseerd zonder kapitaalgoederen. Zo zijn water, wegen en bruggen onontbeerlijk voor de economische ontwikkeling en leveren straatlantaarns en de inrichting van het openbaar groen een belangrijke bijdrage aan de sociale veiligheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van deze openbare ruimte en de daarin aanwezige kapitaalgoederen.

Kernportefeuille vastgoed
Onze vastgoedportefeuille bestaat uit ongeveer 120 objecten in actief beheer. Dit zijn naast het Huis van Cultuur en Bestuur bijvoorbeeld ook gemalen en strategische aankopen. De portefeuille is onderverdeeld in deelportefeuilles om specifiek beleid te kunnen vormen.

KERNPORTEFEUILLE		
Deelportefeuille	**Doel**	**Toelichting**
Eigen huisvesting	Eigen huisvesting	De gemeente zorgt voor huisvesting van haar eigen ambtelijke organisatie. Voorbeeld zijn Huis van Cultuur en Bestuur en gebouwen van BWRI BOR.
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	Volgens de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) heeft de gemeente de plicht om te zorgen voor adequate huisvesting van scholen voor primair en voortgezet onderwijs. De gemeente is verantwoordelijk voor de bouw, uitbreiding, renovatie en het onderhoud van schoolgebouwen zodat scholen hun onderwijsopdracht goed kunnen vervullen. De gemeente zorgt voor de bouw van scholen, maar is geen juridisch eigenaar van de schoolgebouwen.
	Sport	De gemeente draagt mede zorg voor goede sportaccomodaties. Voorbeelden zijn gymzalen en complexen voor buitensport. Momenteel wordt gewerkt aan de harmonisatie sportaccomodaties. Hierbij wordt met de sport verenigingen besproken op welke wijze en door wie de kleedkamergebouwen moeten worden onderhouden. De clubhuizen zijn over het algemeen in beheer en onderhoud bij de club.
	Welzijn	De gemeente draagt mede zorg voor welzijnsaccomodaties. Voorbeelden zijn buurt- en dorpshuizen.
	Cultuur	De gemeente draagt mede zorg voor culturele accomodaties. Voorbeeld hiervan is een bibliotheek.
	Openbare orde en veiligheid	De gemeente draagt zorg voor brandweerkazernes.
Ontwikkel vastgoed	Strategisch	Een strategische reden kan zijn dat het object gelegen is op een locatie waar een ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien. Om de ruimtelijke ontwikkeling te bevorderen, kunnen gronden en/of gebouwen worden aangekocht. Het huidige gebruik van een gebouw hoeft geen doel op zich te zijn. Na het afronden van de ruimtelijke ontwikkeling kan het object verkocht of gesloopt worden. Momenteel vallen alle objecten uit het project vrijgekomen schoollocaties in deze deelportefeuille. De gebouwen zijn in eigendom omdat ze op termijn worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw.
Overig vastgoed	Begraven Openbare ruimte Commercieel	De gemeente draagt zorg voor de begraafplaatsen. De gemeente draagt zorg voor rioolgemalen, trafo's etc. De gemeente draagt (gelet op de onderwijshuisvestingsverplichting) ook mede zorg voor commerciële ruimtes voor bijvoorbeeld kinderopvang. Deze ruimtes zijn vaak gesitueerd in een MFA (multifunctionele accommodatie) of KC (kind centrum)

Een van de belangrijkste deelportefeuilles is het maatschappelijk vastgoed. In de onderstaande grafiek worden de belangrijkste deelportefeuilles weergegeven.

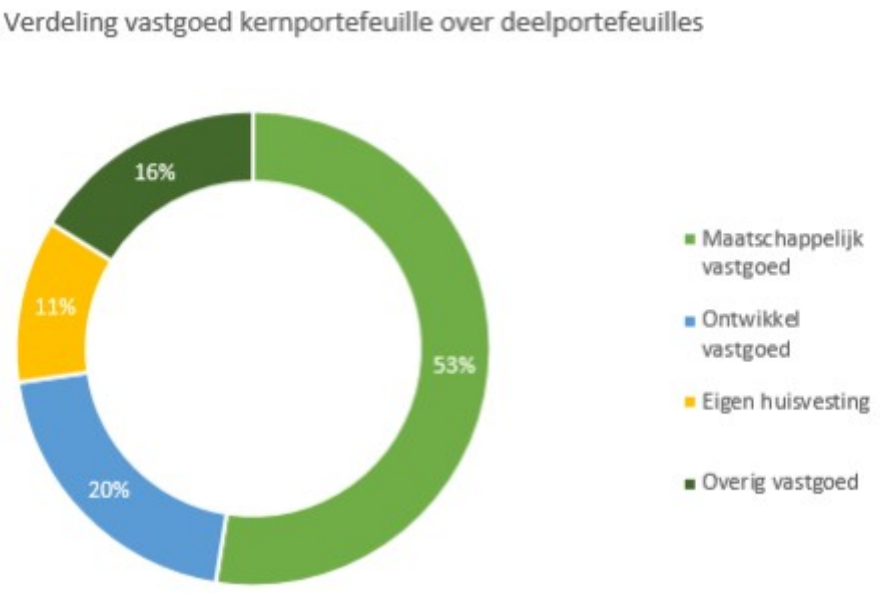

Het uitgangspunt voor onze kernportefeuille is dat een gebouw in eigendom hebben geen doel op zich is. Een gebouw heeft een maatschappelijke waarde door de activiteiten die erin plaatsvinden. En die activiteiten worden doorgaans door de gebruikers georganiseerd. De gemeente kan die activiteiten ondersteunen door middel van onder andere subsidies. De activiteiten vinden uiteraard niet altijd plaats in vastgoed van de gemeente.

Beleid
De kernportefeuille van onze gemeente is zeer divers en er wordt op heel veel verschillende manieren mee omgegaan. Er is, mede door de herindeling, een groot verschil in exploitatie, subsidiëring en andere vormen van ondersteuning van deze accommodaties. Wij willen hier meer eenheid in aanbrengen. De huidige situatie verschilt per dorpshuis, sportaccommodatie en gebruiker en varieert van volledig verzelfstandigd tot volledig in gemeentelijk beheer. Ook het (ver)huurbeleid vertoont enorme verschillen. Een kostprijs dekkende huur komt (bijna) niet voor. Vaak is er sprake van indirecte subsidiëring, doordat de gemeente inzet van professionals en/of activiteiten en/of (groot) onderhoud bekostigt.

De huidige maatschappij gaat steeds meer uit van eigen verantwoordelijkheid en versterking van de zelfredzaamheid van de inwoners mede ingegeven door rijks bezuinigingen. Los van de financiële component is het goed dat inwoners medeverantwoordelijk zijn voor de leefbaarheid, waardoor het draagvlak toeneemt. Gemeente en inwoners worden zo steeds meer gelijkwaardige partners. Op 14 februari 2019 heeft uw raad het rekenkameronderzoek naar het gemeentelijk vastgoed en het vastgoedbeleid vastgesteld. Op basis van de uitkomsten heeft de rekenkamer aanbevelingen gedaan om het beleid en het beheer van vastgoed te verbeteren. Het opvolgingsonderzoek van de rekenkamercommissie uit 2020 bevestigt dat vrijwel alle aanbevelingen zijn opgepakt of in uitvoering zijn.

In het rekenkameronderzoek is geconstateerd dat de beleidsmatige borging van de inzet van vastgoed ontbreekt. De rekenkamer heeft aanbevolen beleid omtrent voorzieningen en vastgoed te ontwikkelen en vast te stellen. We hebben de volgende doelen gesteld:

1. Meer grip op het vastgoed te krijgen (eigendom van de gemeente);

2. Te komen tot een effectieve(re) en efficiënte(re) en kostendekkende inzet van vastgoed;

3. Het ontwikkelen van een Voorzieningen- en accommodatiebeleid.

Met de ‘aanbevelingen 1 en 2’ is in 2021 een start gemaakt en hebben in 2022, 2023 en 2024 een vervolg gekregen. In 2024 hebben we ook gewerkt aan aanbeveling 3 door het ontwikkelen van beleid. Het vastgoedkader wordt in Q1 2025 aangeboden aan het college. Hieraan wordt een vervolg gegeven door het vastgoedbeleid dat in Q4 wordt aangeboden aan uw raad. Daarnaast zijn er ook nog deelprojecten waarin we de consequenties van het beleid per accommodatie en/of voorziening in beeld brengen.

De kadernota uit 2021 was de eerste stap naar de vorming van beleid. De input van uw raad dient als een van de handvatten voor de uitwerking op projectniveau. Ook worden de gebruikers betrokken. Hiervoor is bijvoorbeeld een klankbordgroep in het leven geroepen, bestaande uit een afvaardiging van bestuurders van de dorps- en wijkcentra. De deelprojecten worden in 2025 verder uitgewerkt, ter besluitvorming aan uw raad aangeboden of in uitvoering gebracht. Zoals bijvoorbeeld de overdracht van kleedaccommodaties en veldverlichting aan voetbalverenigingen.

In beweging: De vastgoedportefeuille van onze gemeente is volop in beweging. Diverse projecten en programma's hebben als gevolg dat er door vervangende huisvesting vastgoed vrijvalt en buitengebruik raakt. Het betreft hier voornamelijk schoolgebouwen die door realisatie van multifunctionele accommodaties en kind centra hun functie verliezen. In 2021 is het traject voor sloop- en locatieontwikkeling voor een aantal gebouwen ingezet. Er hebben onder andere in Zuidbroek, Siddeburen, Westerbroek en Hoogezand met verschillende bewonersorganisaties en omwonenden gesprekken plaatsgevonden over de ontwikkeling van de locaties. In 2024 zijn een aantal voormalige schoollocaties gesloopt. In 2025 worden de gesprekken op de andere locaties voortgezet en concrete plannen gemaakt. Uiteindelijk worden plannen aan uw raad aangeboden.

Ambitie

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen wordt toekomstbestendig en efficiënt uitgevoerd. Hierbij voldoen we aan maatschappelijke en wettelijke eisen. Het onderhoud en beheer dragen bij aan een aantrekkelijke, leefbare en toekomstbestendige leefomgeving. We geven hierbij inwoners steeds meer eigen verantwoordelijkheid en zeggenschap over hun leefomgeving en willen op die manier de eigenheid en vitaliteit in de dorpen en wijken te behouden.

Doelstellingen

We streven naar:

- Het in standhouden van een adequaat wegenstelsel en bijbehorende openbare verlichting;
- Goed beheer van de afvalwaterketen en het oppervlaktewater. U kunt hierbij denken en de kwaliteit en hoeveelheid van grond-, hemel- en oppervlaktewater;
- Het waarborgen van de veiligheid door civieltechnische kunstwerken te onderhouden;
- Het zodanig beheren van openbaar groen dat het een optimale bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid en aan zijn functie als drager van de ecologie;
- Efficiënt, duurzaam en toekomstbestendig onderhoud van gemeentelijke gebouwen, waarbij een veilige en gebruiksvriendelijke inzet wordt gewaarborgd;
- Realisatie van een evenwichtige vastgoedportefeuille die een bijdrage levert aan de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Inzet

Beheer en onderhoud

We beheren en onderhouden de openbare ruimte binnen de beschikbare middelen. We hechten waarde aan een goed onderhouden buitenruimte en stellen hiervoor meer middelen ter beschikking.

Wegen

We voeren het in 2023 vastgestelde beleidsplan wegen voor de komende 10 jaar uit. We beheren en onderhouden ons areaal zodat deze veilig is. In het gebied waar de versterkingsoperatie actief is passen we onze inzet aan. Dit kan tot vertraging leiden van onze eigen projecten. Daarnaast zullen we wegen die door droogte beschadigd zijn herstellen.

Openbare verlichting

Het nieuw beleidsplan openbare verlichting 2025-2029 is begin 2025 voor de duur van 5 jaar vastgesteld. We geven uitvoering aan dit beleidsplan. We verlichten “bewust”. Dat betekent, we beheren en onderhouden de openbare verlichting daar waar licht nodig is. En als we verlichten doen we dat op een zo efficiënt en duurzaam mogelijke manier. Dit leidt tot energiebesparing, meer donkerte en minder uitstoot van CO2.

Riolering en (hemel)water

We voeren het vastgestelde water- en rioolprogramma 2024-2028 voor onze riolen uit. We werken samen met diverse gemeenten, waterbedrijven en waterschappen op het gebied van duurzaam waterbeheer.

Civieltechnische Kunstwerken, Water en beschoeiingen

Het in 2023 vastgestelde beleidsplan civieltechnische kunstwerken voor de komende 10 jaar staat voor 2025 in het teken van de Europese aanbestedingen van de raamcontracten voor de komende 6 jaren. Dit is nodig om te kunnen starten met de uitvoeringswerkzaamheden voor de beweegbare bruggen en de vaste bruggen. In het laatste kwartaal van 2024 is het beleidsbeheerplan Water en Oevers 2025-2030 vastgesteld. In 2025 wordt gestart met het reguliere (jaarlijkse) onderhoud. Verder wordt naast een inkoopstrategie tevens één of meerdere uitvoeringsplan(nen) voor de gehele opgave ontwikkeld. Tegelijkertijd hieraan wordt gekeken in hoeverre de organisatie van dit domein een aanpassing behoeft om het “wegwerken van achterstalligheid” te realiseren. Dit in het licht van het toekomstige reguliere beheer en onderhoud.

Openbaar groen

We geven uitvoering aan het in 2023 vastgestelde beleidsplan “Mien toen, mien stee” voor een periode van vier jaar (2024-2027). Verder stellen wij voor het boombeheer en onderhoud de nota gemeentelijke bomen op.

Speelvoorzieningen

Het in 2019 vastgestelde beleid zijn wij aan het actualiseren. We voeren jaarlijkse inspecties uit en bepalen op basis hiervan het benodigde onderhoud.

Gebouwen

We geven verder invulling aan het beleid rondom het maatschappelijk vastgoed.

Kerncijfers kapitaalgoederen

Onderdeel		Eenheid	2024
Wegen	Open verharding	m2	2.062.300
	Halfverharding	m2	275.100
	Gesloten verharding	m2	2.797.700
	Bermen 1e meter naast de weg buiten de bebouwde kom	m2	600.000
Openbare verlichting	Masten	st	16.346
Kunstwerken, Water en Beschoeiing	Kunstwerken (volledig gemeentelijk)	st	217
	Kunstwerken (EBO's met derden)	st	33
	Waterpartijen/vijvers	ha	240
	Oevers/beschoeiing	km	140
	Duikers (inclusief duikers in bermsloten	km	32
	Stuwen	st	34
	Steigers	st	123
	Boothellingen	st	2
	Stranden	st	4
Riolering	Vrijverval riolering	km	512
	Persleiding	km	140
	Installaties/gemalen	st	620
	Iba-systeem	st	451
	Kolken	st	29.000
Groen	Openbaar groen	ha	913
	Bermen	m2	3.568.677
	Schouw-/overige sloten	km	500
Spelen	Speelvoorzieningen	st	1.150

Financieel overzicht kapitaalgoederen

In de programmabegroting zijn budgetten voor het onderhoud opgenomen. Het financieel overzicht kapitaalgoederen is exclusief loonkosten, overhead en kapitaallasten (rente- en afschrijvingskosten op investeringen). In onderstaand overzicht staan de budgetten onderhoud kapitaalgoederen en de realisatie van 2024, zoals deze zijn opgenomen in de verschillende programma's.

Onderdeel	Begroot 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Saldo
Openbare verlichting	467	404	62
Wegen, bebording, abri en vri	5.449	5.658	-209
Bruggen, tunnels en duikers	1.151	1.238	-87
Groen	2.454	2.619	-165
Water en beschoeiingen	321	373	-52
Speelplaatsen	100	98	2
Riolering	2.048	1.680	368
Gebouwen	2.154	2.291	-137
Totaal	**14.144**	**14.362**	**-218**

bedragen x € 1.000

3.5 Paragraaf Financiering

Inleiding

Het gevoerde treasurybeleid, de beheersing van de financiële risico's en de ontwikkeling op het gebied van rente en financiering in 2024 is in deze paragraaf vermeld en toegelicht. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat:

- De uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient;
- Aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan;
- Het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico’s, kredietrisico’s, koersrisico’s en valutarisico’s. De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2013 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht Treasurystatuut en een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening. Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico’s op treasurygebied te beheersen. In het Treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de Wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 23 januari 2018 het "Treasurystatuut 2018 gemeente Midden-Groningen" vastgesteld.

Vermogenspositie

In onderstaande tabel is het verloop van de langlopende vaste geldleningen over het jaar 2024 weergegeven ten opzichte van de begrotingsraming. Er zijn in 2024 geen nieuwe langlopende geldleningen aangegaan.

	1-1-2024	Opname	Aflossing	31-12-2024
Begroting	113.736	0	8.672	105.064
Werkelijk	113.736	0	8.672	105.064
Verschil	**0**	**0**	**0**	**0**

bedragen x € 1.000

Herfinanciering en aanvullende financiering

In 2024 zijn geen externe financieringsbronnen benodigd geweest. Vanwege het verplichte schatkistbankieren waren er voldoende middelen in de schatkist van de gemeente aanwezig om de aflossingen, investeringen en lopende uitgaven te betalen.

Financieringsbeleid

Om te voorzien in de financieringsbehoefte heeft de gemeente beschikking over interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (onder andere rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen. We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen één-op-één relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk.

Liquiditeitenbeheer

Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van de inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. In de financieringsovereenkomst met de BNG-bank is een kredietlimiet van € 10 miljoen overeengekomen. Tevens hebben wij een intra-daglimiet van € 10 miljoen. Totaal kunnen we dus tot € 20 miljoen rood staan in rekening-courant tegen een gunstig rentepercentage. Door het opstellen en tussentijds actualiseren van een meerjarige prognose van de liquiditeit, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjarige investeringsplanning), proberen we liquiditeitenrisico’s zoveel mogelijk te beperken. De prognose is opgesteld met daarin de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Eén en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele organisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

Vanwege de hoge inflatie is de rente op de geld- en kapitaalmarkt vanaf 2022 onder druk komen te staan. De Europese Centrale Bank heeft destijds besloten om de rente stapsgewijs te verhogen tot 4% om de inflatie naar beneden te krijgen. Maar in 2024 is de rente vijf keer verlaagd, waardoor de rente 3% is. Een renteverlaging helpt om de economie te stimuleren en kan op die manier zorgen dat de inflatie toeneemt. De depositorente staat op het moment op 2,75%. Doordat de inflatie flink is afgenomen, verwachten we geen verdere renteverhogingen.

Risicobeheersing

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitenrisico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2024 is het begrotingstotaal(lasten) geraamd op € 286 miljoen. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt € 24,31 miljoen (8,5% x € 286 miljoen). Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt. Er is in 2024 geen nieuwe kasgeldlening aangegaan.

	Kwartaal 1 2024	Kwartaal 2 2024	Kwartaal 3 2024	Kwartaal 4 2024
1 Omvang vlottende schuld	1.654	461	1.015	664
2 Omvang vlottende middelen	60.679	62.944	60.974	57.984
3 Netto vlottende schuld (1 - 2)	**-59.025**	**-62.482**	**-59.960**	**-57.319**
Omvang kasgeldlimiet				
3 Omvang oorspronkelijke begroting	286.268	286.268	286.268	286.268
4 Bij ministeriële vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
5 Kasgeldlimiet (max toegestaan)	**24.333**	**24.333**	**24.333**	**24.333**
Toets (5 - 3)	**83.358**	**86.815**	**84.292**	**81.652**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	Ruimte	Ruimte	Ruimte	Ruimte

Bedragen x € 1.000

Renterisico en renterisico's vaste schuld

De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rente typische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus. Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:

- Bij variabel rentende leningen;
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is;
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt. Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar.

Renterisico-norm	Begroting na wijziging	Rekening
1 Renteherzieningen op vaste schuld (og)	0	0
2 Renteherzieningen op vaste schuld (ug)	0	0
3 Netto renteherziening op vast schuld (1a - 1b)	**0**	**0**
4 Aflossingen	**8.672**	**8.672**
Renterisico-norm		
5 Totaal lasten vóór resultaatbestemming	337.661	316.139
6 Het bij ministeriële vastgesteld percentage	20%	20%
7 Renterisico-norm	**67.532**	**63.228**
Toets (7 - 3 - 4)	**58.860**	**54.556**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	+	+

ug = uitgeleende gelden, og = opgenomen gelden

Bedragen x € 1.000

Kredietrisico's en interne rente

Kredietrisico's

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen. Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak. Het kredietrisico bij de verstrekte leningen aan woningbouwcorporaties en de namens de gemeente verstrekte stimuleringsleningen woningbouw door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn) is zeer gering. Dat komt omdat de gemeente voor wat betreft de woningbouwleningen is aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), dan wel de Nationale Hypotheek Garantie van toepassing is.

Interne rente

In de programmabegroting 2024 is uitgegaan van een Rente Omslag Percentage (ROP) van 0,75%. De kapitaallasten voor 2024 zijn bij de najaarsnota geactualiseerd. Het geraamde Rente Omslag Percentage is gewijzigd naar 0%. De realisatie is eveneens 0%.
Na de actualisatie van de najaarsnota is het geraamde voordelig saldo op Treasury € 272.000. Het werkelijk voordelig renteresultaat is € 837.000. Het verschil van € 565.000 kan verklaard worden door lagere rentelasten geldleningen (€ 188.000) en hogere rentebaten op vaste geldleningen en rekening-courant (€ 377.000).

Renteschema Rente Omslag Percentage			
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+		1.734.827
Externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-		2.441.883
Saldo rentelasten en rentebaten			-707.056
Doorbelaste rente naar de grondexploitatie o.b.v. 1,5 %	-/-	129.839	
Doorbelaste rente (afwijkende %) naar wonen en bouwen	-/-	0	
Doorbelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	-/-	0	
Rentebaat van doorverstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden		n.v.t.	129.839
			-836.895
Rente over eigen vermogen	+/+	n.v.t.	
Rente over voorzieningen	+/+	n.v.t.	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	Last		0
De aan taakvelden toegerekende rente (omslagrente 0,0%)	Bate		0
Renteresultaat op het taakveld treasury (Bate > Last)			-836.895
Gegevens van toepassing op de ROP-berekening:			
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente o.b.v. het ROP			0
Vaste activa boekwaarde 31-12-2024			210.159.521
ROP 2024 - nacalculatie percentage *	%		0
ROP 2024 - begroting	%		0,75
* Toelichting:			
Als gevolg van een hoog saldo schatkistbankieren en de stijging van de rente zijn deze rentebaten dit jaar hoger dan het saldo van de rentelasten en -baten met betrekking tot de overige korte en lange financiering. Dat resulteert in "negatieve" aan de taakvelden toe te rekenen rente van € 836.895 (of te wel een 'negatieve' renteomslag). Hierdoor is er feitelijk geen sprake van een rentelast die aan taakvelden moet worden toegerekend. Dat heeft tot gevolg gehad dat het rente omslag percentage voor wat betreft de rekening 2024 op 0% is gezet. Het "negatieve" aan de taakvelden toe te rekenen rente blijft op het taakveld treasury staan als baat.			

Vervolg risicobeheersing

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden.

Dit betekent dat overtollige gelden niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden weggezet. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist bij het Rijk. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld. Per 1 juli 2021 is de verplichte drempel voor gemeenten verhoogd van 0,75% naar 2% van de begrotingsomvang. Voor ons houdt dit in dat er € 5,72 miljoen (2% x € 286 miljoen) in de gemeentekas mag blijven voordat tot schatkistbankieren moet worden overgegaan. Over het dagelijkse saldo wordt in principe de daggeldrente (Euro OverNight Index Average) vergoed, mits deze positief is.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

Met de Wet Hof zijn de Europese afspraken van het stabiliteits- en groeipact en het al bestaande Nederlandse budgettaire beleid vanaf 1 januari 2014 wettelijk verankerd. De Wet Hof bepaalt onder meer dat het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen een gelijkwaardige inspanning leveren bij het op orde brengen van de overheidsfinanciën. Daarmee worden de tekorten van gemeenten of provincies door de Europese Commissie meegeteld bij de berekening van het begrotingstekort, dat volgens de EU-regels niet meer dan 3% mag bedragen.

Gewaarborgde geldleningen

Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is zeer gering, doordat de -corporaties zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW staat garant voor de leningen. Onderstaand is het totaal van de gewaarborgde leningen en garantstellingen gespecificeerd.

Borgstelling door:	Geldgever:	Betreft:	Oorspronkelijk bedrag	1-1-2024	Opnames	Aflossingen	31-12-2024	% garantstelling gemeente	€ garantstelling gemeente
Gem. Midden-Groningen		St. Dr. Aletta Jacobs College							
	Staat der Nederlanden	Herfinanciering 2012	16.150	10.228		538	9.690	100%	9.690
	Staat der Nederlanden	Nieuwbouw Laan v.d. Sport 6 - Lening 2	602	522		20	502	100%	502
Gem. Midden-Groningen	BNG-BANK	Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold	1.775	1.775			1.775	100%	1.775
Gem. Midden-Groningen	Gem. Midden-Groningen	N.V. Groninger Monumentenfonds - Historische scheepswerf te Sappemeer	200	200		200		100%	
Stimuleringsfonds Volkshuis-	SVn	Stimuleringsleningen - diverse personen	5.488	3.175	1.893	400	4.668	0%	
vesting Nederlandse gemeenten	SVn	Startersleningen - diverse personen	6.361	3.383	1.587	343	4.627	0%	
St. Waarborgfonds Sociale	Diverse geldgevers	Woonstichting Groninger Huis	111.806	103.855	7.529		111.384	0%	
Woningbouw	Diverse geldgevers	St. Lefier	441.288	318.045	89.095		407.140	0%	
	Ned. Waterschapsbank	St. Vestia	78	78	5		73	0%	
	Diverse geldgevers	Woonzorg Nederland	507.330	358.058	140.301		498.359	0%	
	Diverse geldgevers	Stichting Acantus	208.779	103.855	104.924		208.779	0%	
St. Waarborgfonds	Diverse geldgevers	Diverse personen tot 2011	Onbekend	285.000		21.000	264.000	50%	132.000
Eigen Woningen (Nationale Hypotheek Garantie)	Diverse geldgevers	Diverse personen vanaf 2011	Onbekend	887.000	58.000		945.000	0%	
				2.075.174	**403.334**	**22.501**	**2.455.997**		**143.967**

bedragen x € 1.000

3.6 Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding verbonden partijen

In deze paragraaf zijn de verbonden partijen van onze gemeente opgenomen. Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) vereist dat er inzicht is in welke verbonden partijen er zijn en wat het bestuurlijk en financieel belang is.
Het BBV definieert een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. De verbonden partij moet een zelfstandige organisatie zijn. Financieel belang en bestuurlijk belang omschrijft het BBV als volgt:

- Financieel belang: “Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.
- Bestuurlijk belang: “Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Verbonden partijen

In de tabel ‘Verbonden partijen’ is aangegeven welke rechtsvorm onze verbonden partijen hebben.

GR = Gemeenschappelijke regeling
NV = Naamloze vennootschap
BV = Besloten vennootschap
OL = Openbaar lichaam

Hierna volgt een lijst met verbonden partijen.

Nr.	Naam	Rechtsvorm
1	Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen (SOZOG)	GR
2	Veiligheidsregio Groningen	GR
3	Omgevingsdienst Groningen	GR
4	Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	GR
5	Werkvoorzieningsschap WeDeKa bedrijven	GR
6	Publiek Vervoer Groningen Drenthe	GR bedrijfsvoeringsorg.
7	Openbaar Lichaam Eems Dollard Regio	OL
8	Bank Nederlandse Gemeenten	NV
9	NV Waterbedrijf Groningen	NV
10	Enexis Holding	NV
11	Publiek Belang Elektriciteitsproductie	BV
12	CSV Amsterdam	BV
13	Ontwikkelingsmaatschappij de Gouden Driehoek	BV
14	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging
15	Vereniging Groninger Gemeenten (VGG)	Vereniging
16	Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold	Stichting
17	Regio Groningen-Assen 2030	Convenant*

* Formeel gezien is Regiovisie Groningen-Assen 2030 geen verbonden partij. Gezien er geen rechtsvorm (publiek of privaat) is, kan Regiovisie Groningen-Assen niet gezien worden als verbonden partij. Gezien de financiële belangen en het bestuurlijk belang is deze partij toch opgenomen in deze paragraaf.

Informatie per verbonden partijen

Naast het overzicht van de verbonden partijen eist het BBV ook dat er per verbonden partij informatie die meer inzicht en grip geeft op de verbonden partijen. Hieronder is per verbonden partij de vereiste informatie opgenomen voor zover deze beschikbaar is (NB = niet beschikbaar).

Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen - Stadskanaal
Openbaar belang		Het SOZOG heeft als taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in algemeen bestuur.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling. Kostenverdeling op basis van inwoneraantal.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 19.989
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 19.989
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 0
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 0
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 20.439
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Ontwikkelingen		In oktober 2023 is door het Algemeen Bestuur van het SOZOG besloten om het SOZOG te veranderen van Gemeenschappelijke Regeling naar Bestuursovereenkomst. Dit heeft verder geen invloed op de leden in het Algemeen Bestuur en het financiële belang uit dit samenwerkingsverband. De wijzigingsdatum staat nog niet officieel vast. Tot die tijd is het nog een Gemeenschappelijke Regeling.

Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen - Groningen
Openbaar belang		Samen werken aan veiligheid in Groningen.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	E. van Lente
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 4.847.615
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 4.847.615
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 3.333.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 36.161.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB

Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		De risico’s voor uitvoering van de veiligheidsregio-taken worden conform vastgesteld beleid gemonitord in het kader van de P&C-cyclus. In de beleidsbegroting 2025 en de kaderbrief 2026-2029 van de VRG zijn risico's benoemd. De huisvesting nieuwbouw stedelijk gebied Groningen (Sontweg) zal tot een forse financiële opgave leiden. Vanwege de ontstane vertraging is de verwachting dat de VRG in 2026 te maken krijgt met de volgende stap in het aantrekken van een voorbereidingskrediet. Vanaf 2026 zal dit dan ook leiden tot een uitzetting van de begroting door extra rentekosten. De oplevering is nu voorzien in het jaar 2030. Dit betekent dat de exploitatiekosten van deze nieuwbouw vanaf 2031 volledig in de begroting van VRG zullen vallen. Door het verschuiven van de horizon bestaat het risico dat kosten stijgen ten opzichte van de afgegeven calculaties in juli 2023. Verder is de prognose dat de onderhoudskosten van de bestaande huisvesting, brandweerkazernes toenemen. Daarnaast zal naar verwachting de kosten voor FLO (functioneel leeftijdsontslag) toenemen (zoals cao-loonstijgingen en werkgeversbijdragen tot 2045). Dit kan leiden tot een stijging van de benodigde voorziening. Tot slot wordt de VRG geconfronteerd met dreigende kortingen op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR). Het gaat om een budgetkorting van 10%. Dit levert met ingang van 2026 een tekort van € 1,1 miljoen per jaar op voor de begroting van de VRG. Niet alle risico’s zijn op dit moment te kwantificeren. Deze risico’s zijn in de beleidsbegroting en de kaderbrief als PM post opgenomen. In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is het uitgangspunt gehanteerd dat VRG zelf weerstandscapaciteit opbouwt om potentiële financiële calamiteiten op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen is negatief als gevolg van de getroffen FLO-voorziening bij de jaarrekening 2019. Afgesproken is dat de negatieve algemene reserve in 5 jaar (2020-2024) wordt aangevuld door de gemeenten. Naar verwachting is ultimo 2024 de algemene reserve weer positief. Er is tot die tijd dan ook geen ruimte om tegenvallers op te kunnen vangen of nieuwe ontwikkelingen te kunnen financieren uit reserves.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen - Veendam
Openbaar belang		Vergunningverlening en handhaving op basis van de Omgevingswet (milieu)
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in algemeen bestuur.
	Specificering	E. van der Burg
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 2.444.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 2.251.000
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 336.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 5.124.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		In de begroting 2025 heeft de ODG in haar risico-analyse de risico's benoemd en gekwantificeerd (krapte arbeidsmarkt, invoering Omgevingswet en energiekosten). De ODG beschikt over voldoende weerstandscapaciteit. Een mogelijk risico is de problemen met de invoering van de VTH-applicatie.
Ontwikkelingen		De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Dit betekent dat het wettelijke basistakenpakket voor milieu groter is geworden. Blijvende ontwikkelingen zijn het werven en opleiden van nieuw personeel; de evaluatie van het financieringsmodel; een nieuw organisatieplan 2025-2029 en het invoeren van een nieuwe VTH-applicatie.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen – Groningen
Openbaar belang		Namens de 10 Groninger gemeenten worden taken uitgevoerd op het gebied van collectieve preventie en publieke gezondheid voor alle inwoners van de provincie Groningen.

Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	E. Offereins
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 2.056.111 (PG&Z) en € 426.601 (RIGG)
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 2.056.111 (PG&Z) en € 426.601 (RIGG)
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 2.106.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 35.024.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		De tekorten in de GR PG&Z worden in principe naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten.
Rechtsvorm, naam en plaats		Gemeenschappelijke Regeling Wedeka Bedrijven - Stadskanaal
Openbaar belang		Sociale Werkvoorzieningsbedrijf van voormalige gemeente Menterwolde.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur.
	Specificering	DB E. Offereins en AB E. Offereins
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 490.633
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 490.633
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 7.790.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 9.303.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Wedeka heeft een nieuw plan ontwikkeld om de structurele negatieve toekomstige resultaten te kunnen compenseren. De financiële impact van de herstructurering is in de meerjarenraming verwerkt en de meevallende tekorten zijn toegevoegd aan haar reserve.
Rechtsvorm, naam en plaats .		Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Openbaar belang		Uitvoeren contractmanagement en ontwikkeling en innovatie van publiek vervoer in Groningen en Drenthe.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Geen zitting in bestuur.
	Specificering	Perceel Oost-Groningen wordt in het bestuur vertegenwoordigd door wethouder B. Wierenga van de gemeente Veendam.
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 60.715
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 77.472
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 353.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 82.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		De begroting is gebaseerd op personele inzet vanuit de deelnemende gemeenten bij de aanbesteding. Als gemeenten hun toezegging niet nakomen, zal de GR externen inhuren. Dat is duurder.

Openbaar lichaam

Rechtsvorm, naam en plaats		Openbaar Lichaam Eems Dollard Regio – Bad Nieuweschans
Openbaar belang		De regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers bevorderen, stimuleren, ondersteunen en coördineren op groot aantal gebieden.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Lid van het algemeen bestuur.
	Specificering	Wethouders Hoesen-Spithorst en van der Burg zitten in het AB (EDR – raad).
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 6.824
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 6.824
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Bank Nederlandse Gemeenten – Den Haag
Openbaar belang		BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	89.973 aandelen.
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	89.973 aandelen.
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 4.721.000.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 110.819.000.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Waterbedrijf Groningen - Groningen
Openbaar belang		Dat er 24/7 goed en betrouwbaar water uit de kraan komt.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	27 aandelen.
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	27 aandelen.
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 89.260.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 209.916.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		N.V. Enexis Holding - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over elektriciteit en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven en het kunnen aansluiten van duurzame opgewekte energie op het elektriciteitsnet.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	E. van der Burg
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	142.116 aandelen
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	142.116 aandelen
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 5.320.000.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 5.140.000.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. Publiek Belang Elektriciteitsproductie - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		PBE is belast met het afwikkelen van zaken die uit de verkoop Essent voortkomen: borging publiek belang kerncentrale Borssele.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	E. van der Burg
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen. Zie N.V. Enexis Holding.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	-
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	-
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap. PBE is in 2024 opgeheven en is geen verbonden partij meer.

Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. CSV Amsterdam - ‘s-Hertogenbosch
Openbaar belang		CSV Amsterdam is belast met het afwikkelen van zaken die uit de verkoop Essent voortkomen: eventuele schade- en garantieclaimprocedures te voeren.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen. Zie N.V. Enexis Holding.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	-
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	-
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Rechtsvorm, naam en plaats		B.V. Ontwikkelingsmaatschappij de Gouden Driehoek - Zuidbroek
Openbaar belang		Ontwikkeling bedrijventerrein.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Zitting in de algemene vergadering van aandeelhouders.
	Specificering	Raadslid J. Velthuis is lid van de RvC en wethouder Hoesen-Spithorst is directielid.
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Aandelen.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	40 aandelen.
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	40 aandelen.
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 828.542
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 76.056
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Verenigingen

Rechtsvorm, naam en plaats		Vereniging Nederlandse Gemeenten – Den Haag
Openbaar belang		Haar leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurstaken. Tevens afspraken maken met andere overheden over arbeidsvoorwaardenbeleid en arbeidsvoorwaardenovereenkomsten aangaan met werknemersorganisaties.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Dagelijks bestuur en algemeen bestuur worden gekozen door de aangesloten gemeenten.
	Specificering	Gemeenten hebben geen directe zitting in algemeen bestuur of dagelijks bestuur.
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de vereniging.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 101.179
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 101.179
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 56.301.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 60.368.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

Rechtsvorm, naam en plaats		Vereniging Groninger Gemeenten – Ten Boer
Openbaar belang		Haar leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks en algemeen bestuur (Algemene Leden Vergadering).
	Specificering	E. van der Burg
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage aan de vereniging.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 53.552
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 53.552
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 260.927
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 1.142.816
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.

-

Stichtingen

Rechtsvorm, naam en plaats		Stichting Exploitatie Maatschappij Golfbaan Duurswold - Steendam
Openbaar belang		Het stimuleren van de vrijetijdseconomie door het mogelijk maken van de initiele aanleg, het exploiteren en onderhouden van een golfbaan te Steendam.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Het realiseren en borgen van het openbaar belang.
	Specificering	M. Ploeger
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Garantstelling voor lening van de stichting bij de BNG.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 1.775.000
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	€ 1.775.000
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	NB
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Sinds 2019 staat de gemeente garant voor een lening van € 1.775.000. De garantstelling is in mei 2024 verlengd tot mei 2025. De Stichting is voornemens in het voorjaar 2025 te komen met een plan voor herfinanciering van de lening per 2025, waarbij tevens een periodieke aflossing is voorzien.

Overig

Rechtsvorm, naam en plaats		Vrijwillige samenwerking Regio Groningen-Assen 2030 – Groningen
Openbaar belang		De regio Groningen-Assen kent drie speerpunten: het economisch kerngebied verder ontwikkelen, de interne samenhang verbeteren onder meer door een verbeterde bereikbaarheid en de kwaliteit van stad en land behouden en versterken.
Bestuurlijk belang	Omschrijving bestuurlijk belang	Zitting in dagelijks bestuur en stuurgroep. In de stuurgroep zitten ook de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Westerkwartier, Assen, Noordenveld en Tynaarlo.
	Specificering	E. van der Burg
Financieel belang	Omschrijving financieel belang	Bijdrage.
	Werkelijke omvang per 01-01-2024	Bijdrage vastgesteld tot en met 2025 (vaste jaarlijkse bijdrage).Bijdrage voor Midden-Groningen is € 416.402.
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	Bijdrage vastgesteld tot en met 2025 (vaste jaarlijkse bijdrage).Bijdrage voor Midden-Groningen is € 416.402.
Eigen vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 7.971.142
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Vreemd vermogen	Werkelijke omvang per 01-01-2024	€ 1.742.724
	Werkelijke omvang per 31-12-2024	NB
Resultaat	Werkelijke omvang 2024	NB
Risico's		Er zijn geen risico's bekend die invloed hebben op de financiële positie van de gemeente.
Ontwikkelingen		Naar aanleiding van de Woondeal van de gemeente Groningen uit 2019, is er een Verstedelijkingsagenda voor het hele grondgebied van Regio Groningen-Assen (RGA) opgesteld en in 2022 is de RGA aangewezen als NOVEX-gebied. Dit staat voor Nationale Omgevingsvisie Extra. In deze gebieden werken Rijk en regio samen aan diverse opgaven. Eind 2023 is het 'Ontwikkelperspectief NOVEX-gebied Regio Groningen-Assen' opgeleverd. Dit vormt nu het kader voor het maken een investeringsagenda van de RGA voor het NOVEX gebied. De woningopgave vormt het vliegwiel voor ook de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt, voor bedrijventerreinen en de mobiliteitsopgaven binnen en buiten de regio. Daarmee verbindt de regio zich met het middelen van het Rijk en maakt mogelijk kans op Brussels geld. Tot 2040 moet in de Regio Groningen-Assen 35.000 woningen gebouwd worden. Door samen te werken in de RGA vergroten we de kansen om onze vastgestelde beleidsdoelstellingen op het terrein van wonen, werken en mobiliteit te verwezenlijken. Samenwerken in de RGA biedt voor onze gemeente meerdere voordelen. Er ontstaat regionale afstemming op thema's waar je als gemeenten onderling (zeker over de provinciegrens heen) niet eenvoudig toe komt. Tegelijkertijd kunnen we via de RGA bij het Rijk aan tafel komen, waar we als afzonderlijke gemeente niet de gelegenheid toe krijgen. Per periode van 5 jaar wordt de RGA geëvalueerd en worden er voor de volgende periode van 5 jaar nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt over het samenwerken. Afgelopen jaar is er geëvalueerd en momenteel wordt er gewerkt aan samenwerkingsafspraken voor een nieuwe periode voor 2026-2030.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft een visie op het grondbeleid en inzicht in de realisatie van de bestuurlijke doelstellingen. Het gemeentelijk grondbeleid is in 2019 herschreven in een nieuwe Nota Duurzaam Grondbeleid 2019-2024. De basis voor het nieuwe grondbeleid vormt de Woonvisie van de gemeente die begin 2019 door uw raad is vastgesteld. Volgens deze visie is er een grote diversiteit aan woonvormen en zijn ingrepen in de fysieke leefomgeving nodig om de woonkwaliteit te verbeteren. De Nota Duurzaam Grondbeleid 2019-2024 geeft het mandaat weer van het college en geeft richting aan de wijze waarop ruimtelijk beleid geëffectueerd kan worden. Het grondbeleid gaat over de wijze waarop wij onze doelstellingen wil bereiken op het gebied van de inrichting van de fysieke leefomgeving, wonen, infrastructuur, economie, zorg, energie en milieu. Dit doen we ook door gronden te (laten) exploiteren en bouwgronden te produceren.

Herziening grondexploitaties

Alle lopende grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) worden met de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) jaarlijks herzien. Er zijn twee uitkomsten mogelijk. Als de exploitatie zich volgens verwachting gedraagt, dan volstaat het om de gepleegde uitgaven en ontvangen inkomsten (boekwaarde) te verwerken, de begroting te indexeren en vervolgens de exploitatie vast te stellen. Als blijkt dat de ontwikkelingen structureel gaan afwijken van de voorgenomen plannen in grondexploitaties dan moet het programma, de uitvoering of het prijsniveau aangepast worden aan de feitelijke omstandigheden binnen de kaders van het vastgestelde bestemmingsplan. In dat geval wordt u expliciet verzocht om instemming te geven aan de gewijzigde grondexploitatie bij het vaststellen van de MPG.

Winst en verlies

Het beheersen van de financiën rondom grondexploitaties is geregeld in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). Volgens deze voorschriften moet een verlies worden voorzien als deze wordt verwacht en de winst worden genomen als dit is gerealiseerd op basis van de voortgang van de grondexploitatie. Het saldo van verliezen en winsten op basis van de MPG 2025 ten opzichte van de begroting 2024 is € 0,3 miljoen positief. Dit bestaat uit het saldo van lagere winstnemingen van € 0,7 miljoen door voornamelijk achterblijvende verkopen op Rengerspark en een gunstige uitkomst bij de verliesvoorzieningen waarbij per saldo € 1,0 mln. aan onttrokken kon worden vooral bij de verliesvoorzieningen voor de vrijkomende locaties en Verlengde Veenlaan.

Grondexploitaties

Voor de gehele looptijd van een grondexploitatie worden jaarlijks de kosten en opbrengsten in iedere jaarschijf gecorrigeerd met de inflatie. De te betalen rente wordt ook jaarlijks geactualiseerd op basis van de geldende wetgeving in het BBV. De waarde aan het einde van de looptijd wordt teruggerekend naar vandaag. Daardoor worden exploitaties met verschillende looptijden onderling goed vergelijkbaar.

De parameters waarmee gerekend is in de MPG 2025 zijn:

1. Eenmalige ophoging restantbegroting van 4%;

2. Kostenstijging 2,7% per jaar;
3. Opbrengstenstijging 1,5% per jaar;
4. Rekenrente 0,25% per jaar;
5. Discontovoet (terugrekenen naar de waarde van heden ofwel contante waarde) 2% per jaar bij grondexploitaties met een tekort, bij grondexploitaties met winst wordt teruggerekend met 0,25%, gelijk aan de rekenrente.

De eenmalige ophoging van 4% voor de restbegrotingen is noodzakelijk om de prijsstijgingen van de afgelopen jaren te dekken. Voor de grondexploitaties is de kostenstijging verhoogd naar 2,7%. De Macro Economische Verkenningen van het CPB stellen dat voor de jaren tot en met 2028 een CPI wordt verwacht van gemiddeld 2,7%. Uiteindelijk zullen de grondprijzen mee moeten met de sterke kostenstijgingen, om langdurig de grondprijzen achter te laten lopen op de kosten is niet conform de markt. Daarom wordt een opbrengstenstijging van 1,5% opgenomen, nog wel wat onder de kostenstijging van 2,7%. De rekenrente van 0,25% is gebaseerd op de omslagrente. Er is geen sprake van projectfinancieringen met afwijkende rentevoeten. De berekening naar de waarde van heden vindt plaats tegen de wettelijk voorgeschreven disconteringsvoet van 2%, zijnde het meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone. Bij winstgevende grondexploitaties wordt hierop afgeweken, daar wordt de rekenrente van 0,25% gehanteerd.

IJsbaan – Sappemeer
Alle kavels zijn verkocht. Het woonrijp maken is inmiddels gestart. De verwachting is dat de grondexploitatie eind 2025 wordt afgesloten. Het negatieve resultaat van de exploitatie op contante waarde ten opzichte van de MPG 2024 is vrijwel gelijk gebleven. De benodigde stand van de verliesvoorziening per eind 2024 komt uit op € 4.438.000.

Stadshart Hoogezand
Sinds eind jaren ‘90 wordt gewerkt aan het bouwen en afronden van het stadshart van Hoogezand. De nadruk lag in eerste jaren op het zuidelijk deel rondom winkelcentrum De Hooge Meeren. In 2017 is besloten het noordelijk deel van het stadshart programmatisch aan te pakken. Hiervoor is een beeldkwaliteitsplan gemaakt en zijn partners gevonden die samen met de gemeente de uitvoering van dit plan op willen pakken. Eind 2017 zijn de Gemeente en Geveke daartoe een samenwerking aangegaan. Dit is vastgelegd in samenwerkingsovereenkomst (SOK). In deze overeenkomst is vastgelegd om het gebied samen stapsgewijs te ontwikkelen met gelijkwaardige verantwoordelijkheid en samen even risicodragend. De planonderdelen ten zuiden van het spoor zijn inmiddels grotendeels ingevuld als aantrekkelijke en gewilde woonmilieus en de opwaardering van de openbare ruimte is klaar. In het gebied ten noorden van het spoor is in 2021 het pand aan de Kerkstraat 38a gesloopt. In 2021 is ook begonnen opnieuw naar de ontwikkelvlekken in dit deel van het gebied te kijken. De tijd is veranderd en daarmee ook de vraag naar woningen. Het is daarom nodig om de in 2017 gemaakte plannen kritisch te bekijken op kwaliteit en uitvoerbaarheid. We bekijken de oorspronkelijke plannen van vlek 3, 4, 5 en 7 opnieuw en maken nieuwe keuzes ten aanzien van de ontwikkeling van het gebied. Dit betekent ook dat financieel een wijziging plaatsvindt ten aanzien van de huidige grondexploitatie. Deze gewijzigde grondexploitatie wordt apart ter vaststelling in 2025 aangeboden aan de raad. Voor vlek 9 is het bestemmingsplan vastgesteld.

Het negatieve resultaat van de exploitatie op contante waarde ten opzichte van de MPG 2024 is gedaald met € 41.000. De benodigde stand van de verliesvoorziening per eind 2024 komt uit op € 356.300.

Tolweg – Muntendam
In 2024 zijn 11 kavels verkocht. Het nog te realiseren programma per 1-1-2025 bestaat uit 16 woningen. Alle 16 kavels zijn onder optie. In fase 2, gebied 2, moet de openbare ruimte nog volledig worden aangelegd. Voor dit deel van fase 2 geldt dat nog een bestemmingsplan vastgesteld moet worden. Ook wordt een bestemmingsplanwijziging gemaakt op een deel van de eerste fase. Deze maakt het mogelijk om flexibel te verkavelen in het laatste deel van Fase 1. Op deze exploitatie is eind 2024 € 41.000 winst genomen (was begroot € 206.900). De lagere winstneming komt vooral door lagere renteopbrengsten.

Verlengde Veenlaan – Slochteren
In 2023 is het bestemmingsplan met beeldkwaliteitsplan vastgesteld en op de eerste fase zijn op 1 na alle kavels verkocht. De resterende kavel is onder optie. In 2024 is fase 2 bouwrijp gemaakt en is overgegaan op de verkoop van de resterende kavels 10 kavels. Het voorziene tekort is verlaagd met €

338.500 ten opzichte van de MPG 2024. De benodigde stand van de verliesvoorziening op contante waarde per eind 2023 komt hiermee op € 2.144.400.

Rengerspark – Kolham
In 2024 is 2.800 m2 aan bedrijventerrein verkocht. Helaas is een optant van een grote kavel afgehaakt, waardoor er ruim 5 hectare bedrijventerrein weer beschikbaar komt. Hiervoor wordt een nieuwe kavelverdeling vastgesteld. Deze kavels komen in 2025 op de markt voor verkoop. Door uitstel in de kavelverkopen en door lagere renteopbrengsten moest over 2024 € 111.500 aan winstneming teruggeboekt worden.

Graauwedijk – Overschild
In de Structuurvisie Overschild 2018-2028 is de wens opgenomen om voldoende ruimte te hebben om eventuele ruimtelijke verschuivingen als gevolg van de grootschalige versterkingsoperatie in het dorp Overschild mogelijk te maken. Een deel van deze ruimte wordt opgevangen door het schuiven binnen de huidige grenzen van het dorp. Voor een ander deel is besloten om een beperkte uitbreiding aan de rand van het dorp te realiseren. Het gaat om een blok van 5.700 m2 aan de Graauwedijk. Op deze locatie is ruimte voor de bouw van 4 woningen. Het gaat op dit moment om het verplaatsen van 3 woningen waarvoor in het dorp zelf minder ruimte aanwezig is. De betrokken eigenaren krijgen voorrang bij de verwerving. In 2022 zijn de gronden aangekocht, is de locatie bouwrijp gemaakt en zijn de eerste afspraken met de aanstaande kopers gemaakt. De vierde kavel blijft voorlopig onverkocht, omdat hier nu de tijdelijke toegangsweg naar de tijdelijke huisvesting van NCG ligt. In 2024 is geen kavel verkocht. De grondexploitatie loopt budgettair neutraal.

De Vosholen fase 2 deelplan 1 - Sappemeer
De Vosholen fase 2 betreft het gehele gebied tussen Vosholen fase 1 en de Kleinemeersterstraat te Sappemeer. Deelplan 1 is het westelijk deel van het plangebied gelegen tussen Vosholen fase 1 en de Croonhoven. Deelplan 1 heeft al een woonbestemming. De grondexploitatie biedt ruimte voor de ontwikkeling van 34 woningen. Alle gronden zijn verkocht. Hierdoor kon in 2024 € 163.500 winst worden genomen. De bouw is in volle gang, de verwachting is dat de grondexploitatie eind 2027 wordt afgesloten.

De Vosholen fase 2 deelplan 2 – Sappemeer
Deelplan 2 is het oostelijk deel gelegen tussen de Croonhoven en de Kleinemeersterstraat. De locatie is grotendeels in eigendom van de gemeente. Voor dit gebied is de bestemming nog aangepast. In 2024 is getart met het bouwrijp worden gemaakt en gestart worden met de bouw (gefaseerde uitvoering). Door lagere grondopbrengsten op sociale huur, een jaar langere looptijd en het niet kunnen innen van kosten bij een ontwikkelaar door faillissement is een extra storting in de verliesvoorziening nodig van € 349.500. De stand van de voorziening per eind 2024 is 987.400.

Drevenhof – Hoogezand
Project de Drevenhof in Hoogezand bestaat uit 12 levensloopbestendige woningen, te realiseren onder collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). De kavels zijn verkocht aan de CPO en de bouw is inmiddels gereed. In 2025 wordt de laatste hand gelegd aan het woonrijp maken en kan de grondexploitatie eind 2025 worden afgesloten. Op deze exploitatie is in 2024 € 64.500 winst genomen.

Herstructurering Hoogezand Noord
De hoofdopgaven voor dit gebied zijn het aantrekkelijk maken van de entree van Hoogezand vanaf de A7 en de Kerkstraat, verbetering van de woningvoorraad en openbare ruimte (klimaat adaptief en ingericht op bewegen en ontmoeten). In 2024 is door de raad de eerste grondexploitatie voor deze gebiedsontwikkeling vastgesteld waarin in aansluiting op de eerder vastgestelde omgevingsvisie een aanvang wordt gemaakt met de herontwikkeling van de Spilbergenkade, de voormalige Agrifirm-locaties aan de van Neckstraat 3 en 11 en in aansluiting daarop de mogelijkheid om ook de gemeentewerflocatie te kunnen transformeren. De omgevingsvisie staat een ‘organische gebiedsontwikkeling’ voor. Dat houdt in dat plaatselijke bedrijven niet actief worden uitgeplaatst. Binnen het project wordt ook tijdelijk gebruik gemaakt van het aangekochte vastgoed ten behoeve van functies welke bij de wijk passen en een bijdrage kunnen leveren aan de gebiedsontwikkeling.

Maatregelen aan de kade, de A7, de Kerkstraat (incl. opheffen tankstation) en het aangrenzende park maken ook onderdeel uit van de gebiedsopgave. De maatregelen in het park zijn inmiddels grotendeels uitgevoerd of in uitvoering. Voor de herstructurering van de Zeeheldenbuurt-West en voor maatregelen in De Houtmanstraat werd naast de grondexploitatie in 2022 reeds krediet verstrekt, welke naar verwachting in 2025 geactualiseerd zal moeten worden. Voor Zeeheldenbuurt West is in

2024 een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de woningbouwcorporaties Lefier en Het Groninger Huis waarin afspraken gemaakt worden over het aanwenden van het gemeenschappelijk bezit van partijen ten behoeve van de realisatie van de grondexploitatie en de herstructurering. Voor 2025 is een tender in voorbereiding voor het selecteren van een marktpartij voor de Zeeheldenbuurt-West en wordt ook een eerste publicatie van de aanpassing van het omgevingsplan voorzien. Vanaf 2027 wordt de eerste kaveluitgifte verwacht. De gebiedsontwikkeling wordt mede mogelijk gemaakt door toegezegde middelen van het Nationaal programma Groningen en een Rijksbijdrage aan infrastructurele maatregelen ten behoeve van woningbouw (geluidsmaatregel A7). Zonder deze bijdragen en de gemeentelijke investering in de herstructureringsopgave zou een sluitende grondexploitatie niet mogelijk zijn.

Vrijkomende Locaties
In december 2023 heeft de gemeenteraad het Plan van Aanpak Vrijkomende Locaties vastgesteld, inclusief bijbehorende deelexploitaties. Vanuit het Programma zullen 22 vrijkomende locaties in drie fasen worden herontwikkeld. Het Programma zal een belangrijke bijdrage leveren aan de woningbouwopgave van de gemeente Midden-Groningen. Voor een goede kwalitatieve herbestemming van deze 22 vrijkomende locaties staat een gebiedsgerichte participatieve aanpak centraal. Dit wil zeggen dat de basisgedachte is dat de omgeving/stakeholders vroegtijdig worden betrokken bij het in beeld brengen van ideeën en zorgen en dat gedurende de planvorming reflectie wordt opgehaald op de nog op te stellen bouwplannen. Voor een tweetal locaties zijn voorbereidingen getroffen, zodat in 2025 woningbouwkavels aan particulieren kunnen worden aangeboden. Voor vijf locaties is een openbare tender opgestart om marktpartijen in de gelegenheid te stellen in aanmerking te komen voor ontwikkeling van de betreffende locaties. De verwachting is dat rond de zomer vijf koopovereenkomsten worden afgesloten. Voor drie locaties is op basis van een intentieovereenkomst onderzocht of één-op-één verkoop op basis van een specifiek programma een haalbaar plan opleverde. Dit is niet het geval gebleken. Voor deze locaties wordt een nieuwe verkoopstrategie bepaald. Afgelopen jaar is de grond van de locatie Waterman conform de getekende koopovereenkomst geleverd.

Door een eerste verkoop op de deellocatie Waterman in Hoogezand is in 2024 € 85.000 winst genomen. De verliesvoorzieningen zijn met € 812.000 verlaagd door lagere planbegeleidingskosten en een gewijzigde toerekening van de planbegeleidingskosten.

Werfkade Martenshoek
In 2024 is een prijsvraag uitgeschreven voor ontwikkeling van het terrein tussen de Molendijk en de Werfkade. Het betreft een vervuilde locatie en om deze reden is het een uitdaging om een goed en haalbaar plan voor de locatie te ontwikkelen. Er hebben zich twee projectontwikkelaars gemeld en we zijn momenteel met één van deze partijen in gesprek.

Overige bouwgronden in exploitatie
Een bouwkavel aan de Laan der Kruisheren in Harkstede ter grootte circa 1.414 m² grenzend aan de particuliere woningbouwontwikkeling Eilandrijk is in 2024 verkocht.

Financieel

Onderstaande tabel is een financieel overzicht van de lopende grondexploitaties van onze gemeente op basis van de prognoses uit de MPG 2025. Zoals benoemd is het saldo van de af te dekken verliezen en te nemen winsten in de MPG 2024 over 2023 € 0,3 miljoen voordelig. Deze mutaties leiden ertoe dat het saldo van de reserve grondexploitaties per eind 2024 uitkomt op € 3.117.000.

Grondexploitatie	Voorzieningen mutaties	Winstneming mutaties	Totalen
IJsbaan	-1	0	-1
Tolweg	0	-41	-41
Verlengde Veenlaan	-339	0	-339
Rengerspark	0	112	112
Stadshart Hoogezand	-41	0	-41
Graauwedijk	0	0	0
De Vosholen II deelplan 1	0	-164	-164
De Vosholen II deelplan 2	362	0	362
Drevenhof	0	-65	-65
Stadsentree Hz Noord	0	0	0
Vrijkomende locaties	-812	-85	-897
Werfkade	0	0	0
Totalen mutaties voorz./winstnemingen	**-831**	**-242**	**-1.074**

Begroot 2023	**190**	**-923**	**-734**

Verschil t.o.v. begroot	**-1.021**	**681**	**-340**

Verloop bestemmingsreserve grondexploitaties

Stand per 1-1-2024	**1.250**
Resultaatbestemming jaarrekening 2023 (aanvulling min. niveau € 2.043.300)	793
Mutaties verliesvoorzieningen	831
Mutaties winstnemingen	242
Stand per 31-12-2024	**3.117**

bedragen x € 1.000

Grondexploitatie

De verliesvoorzieningen zijn voor dekking van de verliesgevende grondexploitaties en zijn op contante waarde. De eindwaarde wordt met een discontovoet van 2% teruggerekend naar de waarde per 1-1-2025. Het bedrag aan te dekken verliezen voor de grondexploitaties tezamen met de voorziening Sanering Stadshart Hoogezand is met € 831.000 afgenomen naar € 9.004.000. De afname betreft hoofdzakelijk een verlaging van € 812.000 op de verliesvoorzieningen vrijkomende locaties. De verhoging van de verliesvoorziening Vosholen deelplan 2 van € 362.000 wordt goeddeels gecompenseerd door een verlaging van de verliesvoorziening verlengde Veenlaan van € 338.000. Overige verliesvoorzieningenmutaties tellen op tot een onttrekking van € 43.000.

Voor de dekking van de saneringskosten in het stadshart is saneringsvoorziening Stadshart beschikbaar. Dit is het restant van de oude voorziening stadshart uit 2018 en is bedoeld om saneringskosten in het stadshart te dekken. De saneringskosten maken geen onderdeel uit van de grondexploitatie Stadshart Hoogezand. In 2024 hebben in het centrumgebied geen saneringen plaatsgevonden. Het resterende deel van de voorziening van € 361.000 blijft beschikbaar voor saneringen binnen Stadshart Hoogezand.

Mutaties verliesvoorzieningen	1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2024
IJsbaan	4.439	89	90	4.438
Verlengde Veenlaan	2.483	8	49	356
Grondexploitatie Stadshart Hz.	397	50	388	2.144
Vosholen fase 2 dp2	625	362	0	987
Vrijkomende Locaties	1.529	31	843	717
Sanering Stadshart Hz.	361	0	0	361
Totaal voorzieningen	**9.835**	**539**	**1.370**	**9.004**

bedragen x € 1.000

Boekwaarden grondexploitaties

In de onderstaande tabel staan de boekwaarden van de grondexploitaties aan het begin en einde van verslagjaar 2024 en de verwachte eindresultaten op eind- en contante waarde. Uit het overzicht blijkt dat de boekwaarde van het totaal van de bouwgronden in exploitatie is toegenomen van € 8.656.000 naar € 10.364.000 per eind 2024, een stijging van € 1.708.000. Op de grondexploitaties is in 2024 per saldo meer geïnvesteerd dan dat gronden zijn verkocht. Vooral bij de vrijkomende locaties waar de kosten van voorbereiding inclusief reeds gemaakte kosten voor sloop in 2024 zijn ingebracht en de investeringen op de Vosholen deelplan 2 voor het bouwrijp maken. Hiertegenover staan gerealiseerde grondopbrengsten op de grondexploitatie Vosholen deelplan1.

Door de hogere boekwaarde op de grondexploitaties van € 1.708.000 en een verlaging van de verliesvoorzieningen met € 831.000 is de balanswaarde is gestegen met € 2.540.000 ten opzichte van eind 2023.

Voor de tekorten op de verliesgevende grondexploitaties is totaal € 8.643.000 aan verliesvoorzieningen getroffen. Dit is exclusief de voorziening sanering Stadshart. Deze voorziening is niet voor het dekken van een tekort maar wordt ingezet voor dekking van saneringskosten in het centrumgebied van Hoogezand waarna de gesaneerde gronden ingebracht worden in de grondexploitatie Stadshart.

Boekwaarden grondexploitaties	Boekwaarde per 1-1-24	Investeringen 2024	Inkomsten/des-investeringen 2024	Winstnemingen 2024	Boekwaarde per 31-12-24	Investeringen rest looptijd	Inkomsten/des-investeringen rest looptijd	nog te nemen winsten	Eindwaarde	Contante waarde
IJsbaan	4.183	175	0	0	4.358	169	1	0	4.527	4.438
Tolweg	990	48	873	41	206	622	1.552	723	0	0
Verlengde Veenlaan	3.211	385	184	0	3.411	336	1.427	0	2.321	2.144
Rengerspark	-560	29	168	-112	-810	2.499	5.607	3.919	0	0
Stadshart	-1.288	207	0	0	-1.081	4.846	3.394	0	371	356
Vosholen fase 2 dp1	416	265	1.468	164	-623	461	0	162	0	0
Vosholen fase 2 dp2	1.832	1.483	55	0	3.261	4.964	7.113	0	1.112	987
Overschild-Graauwedijk	161	4	0	0	165	77	242	0	0	0
Drevenhof	-289	117	1	65	-108	69	0	39	0	0
Stadsentree Hz Noord	0	1.796	1.796	0	0	25.640	25.915	274	0	0
Vrijkomende locaties	0	1.924	474	85	1.535	5.744	9.928	3.470	820	717
Werfkade	0	49	0	0	49	214	280	16	0	0
Totaal	**8.656**	**6.483**	**5.017**	**242**	**10.364**	**45.643**	**55.458**	**8.602**	**9.151**	**8.643**

bedragen x € 1.000

Balanswaardeverloop grondexploitaties	Boekwaarde per 1-1-24	Voorzieningen per 1-1-24	Balanswaarde per 1-1-24	Boekwaarde per 31-12-24	Voorzieningen mutaties 2024	Voorzieningen per 31-12-24	Balanswaarde per 31-12-24
IJsbaan	4.183	4.439	-256	4.358	-1	4.438	-80
Tolweg	990	0	990	206	0	0	206
Verlengde Veenlaan	3.211	2.483	728	3.411	-339	2.144	1.267
Rengerspark	-560	0	-560	-810	0	0	-810
Stadshart	-1.288	397	-1.686	-1.081	-41	356	-1.437
Vosholen fase 2 dp1	416	0	416	-623	0	0	-623
Vosholen fase 2 dp2	1.832	625	1.207	3.261	362	987	2.273
Overschild-Graauwedijk	161	0	161	165	0	0	165
Drevenhof	-289	0	-289	-108	0	0	-108
Stadsentree Hz Noord	0	0	0	0	0	0	0
Vrijkomende locaties	0	1.529	-1.529	1.535	-812	717	818
Werfkade	0	0	0	49	0	0	49
Totaal	**8.656**	**9.475**	**-819**	**10.364**	**-831**	**8.643**	**1.721**

bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	Boekwaarde 31-12-2024 excl. winstnemingen	Reeds genomen winsten 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd realisatie (eindwaarde)	Geraamd realisatie (contantewaarde)	Voorzieningen per 31-12-2024	Balanswaarde per 31-12-2024
Nadelige grondexploitaties									
IJsbaan	4.358	0	4.358	169	1	4.527	4.438	4.438	-80
Verlengde Veenlaan	3.411	0	3.411	336	1.427	2.321	2.144	2.144	1.267
Stadshart	-1.081	0	-1.081	4.846	3.394	371	356	356	-1.437
Vosholen fase 2 dp2	3.261	0	3.261	4.964	7.113	1.112	987	987	2.273
VL F1 Sb Poststraat	32	0	32	47	73	6	6	6	26
VL F1 Zb Kerkstraat	37	0	37	43	45	34	32	32	5
VL F2 Ho Astronautenlaan	19	0	19	556	480	95	86	86	-67
VL F2 Ho Zonneweg	20	0	20	669	434	255	222	222	-202
VL F2 Sm Boswijkslaan	281	0	281	669	596	354	308	308	-27
VL F3 Ho Troelstralaan	19	0	19	187	136	70	58	58	-39
VL F3 Md Troelstralaan	19	0	19	622	636	6	5	5	14
Subtotaal negatieve grondexploitaties	**10.375**	**0**	**10.375**	**13.111**	**14.335**	**9.151**	**8.643**	**8.643**	**1.732**
Positieve grondexploitaties									
Tolweg	-1.273	1.479	206	622	1.552	-2.202	-2.180	0	206
Rengerspark	-2.979	2.169	-810	2.499	5.607	-6.087	-6.027	0	-810
Vosholen fase 2 dp1	-910	287	-623	461	0	-449	-423	0	-623
Overschild-Graauwedijk	165	0	165	77	242	0	0	0	165
Drevenhof	-269	161	-108	69	0	-200	-199	0	-108
Stadsentree Hz Noord	0	0	0	25.640	25.915	-274	-268	0	0
VL F1 Sm Middenstraat	434	0	434	124	821	-264	-261	0	434
VL F1 Ho Aalbersestraat	56	0	56	118	337	-164	-162	0	56
VL F1 Ho Mars	192	0	192	359	810	-258	-255	0	192
VL F1 Ho Multatulistraat	93	0	93	266	1.111	-752	-745	0	93
VL F1 Ho Waterman	-346	85	-261	118	0	-229	-226	0	-261
VL F1 Kol Hoofdweg	32	0	32	6	481	-443	-439	0	32
VL F1 Sb Singellaan	37	0	37	81	128	-10	-10	0	37
VL F1 Sl Hoofdweg	347	0	347	52	567	-59	-58	0	347
VL F1 Wb Oudeweg	65	0	65	404	660	-190	-188	0	65
VL F2 Ho Talmastraat	19	0	19	348	713	-345	-339	0	19
VL F2 Sl Zuiderweg	19	0	19	241	446	-185	-182	0	19

VL F3 Ho Donker C	19	0	19	384	489	-85	-84	0	19
VL F3 Md Middenweg	19	0	19	264	362	-79	-77	0	19
VL F3 Sl Twee Kerspelenweg	19	0	19	90	118	-8	-8	0	19
VL F3 Sm Narcissenstraat	20	0	20	93	487	-374	-365	0	20
Werfkade	49	0	49	214	280	-16	-16	0	49
Subtotaal positieve grondexploitaties	**-4.192**	**4.181**	**-11**	**32.532**	**41.123**	**-12.674**	**-12.514**	**0**	**-11**
Totaal	**6.183**	**4.181**	**10.364**	**45.643**	**55.458**	**-3.523**	**-3.871**	**8.643**	**1.721**

bedragen x € 1.000

Overige complexen (geen onderdeel van bouwgronden in exploitatie)

Centrumplan Muntendam
De plannen voor het Centrumplan Muntendam zijn in samenspraak met het dorp verder uitgewerkt. De koppeling tussen dorpshuis en sporthal blijkt belangrijk en ook moeten dezelfde activiteiten als nu kunnen plaatsvinden. Gesprekken met derden over de herontwikkeling van het voormalig gemeentehuis en woningen in het plangebied lopen. De mogelijke invulling die samen met het dorp tot stand is gekomen past vooralsnog binnen de financiële kaders .

Bedrijventerrein De Gouden Driehoek – Zuidbroek

Gouden Driehoek PPS is voorbehouden aan de Ontwikkelingsmaatschappij De Gouden Driehoek BV. Hiervoor is een publiek private samenwerking aangegaan. Hier ligt geen gemeentelijke grondexploitatie aan ten grondslag.

Onderbouwing van de geraamde winstnemingen

Het BBV schrijft de methode van winstnemen voor, namelijk de POC-methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat voor winstgevende grondexploitaties een ‘zekere’ winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project (% gerealiseerde kosten* % gerealiseerde opbrengsten * geraamde winst). De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden van de berekende ‘zekere’ winst afgetrokken. Ook voorziene risico’s kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd. Op basis van de POC-methode is in 2024 voor de grondexploitaties Tolweg, Rengerspark, Vosholen deelplan 1, Drevenhof en Vrijkomende locatie Waterman totaal € 242.000 winst genomen. Dat is € 681.000 lager dan begroot. Dit komt vooral door een lagere winstnemingen op Rengerspark door het afhaken van een optant waardoor 5 ha. opnieuw verkaveld moet worden en lagere renteopbrengsten.

De weergegeven bedragen zijn contante waarden en teruggerekend met de rekenrente voor grondexploitaties van 0,25% per jaar.

Verloop winstnemingen	Tot en met 2023	2024	Totaal
Tolweg	1.438	41	1.479
Rengerspark	2.280	-112	2.169
De Vosholen II dp 1	124	164	287
Drevenhof	97	65	161
Vrijkomende locaties	0	85	85
Werfkade	0	0	0
Totaal	**3.938**	**242**	**4.181**

bedragen x € 1.000

Risico's

De risico’s hebben betrekking op de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatie kunnen worden erkend. Het totaal aan risico’s bedraagt € 2.504.000. Ten opzichte van vorig jaar is het totaal aan risico's toegenomen met € 1.022.000 door de toename van het aantal grondexploitaties. De hoogte van de becijferde risico’s is opgenomen in de Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing.

Risico's grondexploitaties	Risico-omschrijving	Totaal
IJsbaan	10% hogere kosten	18
Tolweg	Scenario risico	48
Verlengde Veenlaan	Scenario risico	51
Rengerspark	Prijsdaling/meerkosten	471
Stadshart	Andere invulling vlek 3 en 4	750
Vosholen fase 2 dp 1	Hogere kosten WRM	26
Vosholen fase 2 dp 2	Scenario risico	46
Overschild Graauwedijk	Risico's worden afgedekt vanuit aardbevingsgelden	0
De Drevenhof	10% hogere kosten	3
Stadsentree Hoogezand	Scenario risico	635
Vrijkomende locaties	Scenario risico, fase 2 en 3 laag risico beïnvloedbaar	383
Werfkade	Hogere kosten WRM en contractvorming	73
Totaal		**2.504**

bedragen x € 1.000

3.8 Paragraaf Bestuur

Inleiding bestuur

Deze paragraaf beschrijft belangrijke ontwikkelingen in de uitvoering van het lokaal bestuur. Daarbij gaat het om het samenspel tussen samenleving, raad, college en organisatie. Hoe werken we samen aan de kwaliteit van de lokale gemeenschap, vanuit de verschillende rollen en verantwoordelijkheden?

Interactieve beleidsvorming

Gemeente en samenleving

De samenleving verwacht tegenwoordig iets anders van een overheid dan ruim tien jaar geleden. De inwoners zijn zelfbewuster geworden. Zij gaan niet blindelings uit van het informatiemonopolie van de overheid en reageren overwegend vanuit beleving en intuïtie. Het vertrouwen is lager geworden. Uw raad wil een betrouwbare en toegankelijke partner zijn en de Midden-Groningse samenleving ruimte geven om invloed uit te oefenen. Daarvoor ontwikkelen we nieuwe vormen van betrokkenheid waarbij we alle Midden-Groningers van harte uitnodigingen daaraan deel te nemen. Wij zijn een raad die op een transparante en open manier zijn taken uitoefent en besluiten neemt. Daarbij hebben we oog voor de diverse belangen die spelen. Wij leggen aan de samenleving verantwoording af over de belangenafweging die wordt gemaakt bij besluitvorming.

Raadsakkoord 2022-2026

De raad wil meer in verbinding staan met inwoners, om het vertrouwen van inwoners in de gemeente te verbeteren. Daarom heeft de raad in juli 2022 het eerste raadsakkoord van Midden-Groningen vastgesteld met als titel: ‘Raadsakkoord Middenin Midden-Groningen 2022-2026’.

De raad heeft in vier bijeenkomsten, waarvan één met inwoners en maatschappelijke organisaties, gesproken over de thema’s die in het raadsakkoord moeten komen. Tijdens deze bijeenkomsten is er uiteindelijk een lijst van onderwerpen opgesteld. De raad heeft uiteindelijk een keuze gemaakt voor 5 thema’s.

De volgende thema’s zijn gekozen:

1. Armoede, omdat de raad zich grote zorgen maakt over de groeiende groep in de samenleving die onder de armoedegrens leeft.
2. Jeugdzorg, omdat de raad wil dat alle jongeren goed kunnen opgroeien in Midden-Groningen en dat ze de kans hebben om zichzelf te ontwikkelen.
3. Energietransitie en duurzaamheid, omdat de raad wil weten in hoeverre inwoners van Midden-Groningen worden geraakt door de energiearmoede en hierop als raad vervolgens actie wil ondernemen.
4. Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen, omdat de raad wil inzetten op de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van woningen voor diverse doelgroepen zoals starters, jongeren, ouderen, enzovoort.
5. Integrale aanpak voor inwoners met gestapelde problematiek: Als we naar de vier thema’s kijken zien we een duidelijke rode draad: de sociale gevolgen van de verschillende problemen voor de verschillende doelgroepen zijn in veel gevallen vergelijkbaar. Hoe houd ik een dak boven mijn hoofd? Hoe zorg ik voor mijn kinderen? De raad wil dat de gekozen oplossingen elkaar niet bijten, maar juist aanvullen. Daarom worden de thema’s in dit vijfde thema in samenhang bekeken en aangepakt.

Passende vergaderstructuur voor de raad

In Midden-Groningen vergadert de raad volgens het zogenaamde BOB-model. Een driedeling waarbij eerst beeldvormend informatie wordt opgehaald, vervolgens in de oordeelsvorming met de fracties wordt gedebatteerd en tenslotte in een formele raadsvergadering besloten wordt. In 2024 is een nieuw vergaderrooster uitgerold met alle vergadermomenten op de donderdag, waarbij twee per maand een hele donderdagmiddag wordt ingeroosterd voor vergaderingen en bijeenkomsten voor de raad. Het doel is om het aantal avonden voor de raad te beperken en hiermee de raadsleden te ontlasten. In 2025 zal dit worden geëvalueerd.

In gesprek met de samenleving

De raad vindt het belangrijk om in contact te blijven met de samenlevering. Daarom zijn er in 2024 onder andere wijkbezoeken georganiseerd. Doel van de wijkbezoeken is om de raad kennis te laten maken met wijkinitiatieven en van de mensen te horen waar ze trots en/of minder trots op zijn in hun wijk. Ook Gast van de Raad is weer georganiseerd. Zo krijgen inwoners de kans om kennis te maken met de raadsleden en een raadsvergadering bij te wonen. Verder heeft de raad meerdere werkbezoeken en bedrijfsbezoeken gehouden.

Om het spreekrecht wat uit te breiden heeft de raad besloten in 2024 te starten met “Praat met de raad”. Daar kunnen inwoners zich voor opgeven om op een informele manier met raadsleden in gesprek te gaan over zaken die ze graag met de raad willen delen. Er is in 2024 13 keer een Praat met de Raad georganiseerd. Eind 2024 is gestart met een evaluatie van Praat met de Raad met enquêtes onder raadsleden en inwoners die hieraan hebben deelgenomen. De resultaten hiervan worden begin 2025 met de raad gedeeld, op basis hiervan wordt bekeken hoe hiermee verder te gaan.

Rekenkamer Midden-Groningen

Sinds 1 januari 2022 heeft Midden-Groningen een Rekenkamer, daarvoor was het een rekenkamercommissie. De Rekenkamer bestaat uit een voorzitter en twee leden van buiten de raad, ondersteund dooreen ambtelijk secretaris. De Rekenkamer van Midden-Groningen helpt de gemeenteraad om te controleren of plannen goed worden uitgevoerd. De Rekenkamer onderzoekt daarvoor of beleid van de gemeente goed werkt en of het geld op de juiste manier wordt ingezet. Hierover wordt de raad geïnformeerd, waarbij ook wordt aangegeven wat beter zou kunnen. Zo is de raad beter in staat het gemeentebestuur te controleren en nieuw beleid te bedenken.

In 2024 is er onderzoek gedaan en/of opgestart naar de volgende onderwerpen:

- DoeMee-onderzoek inkoop jeugdhulp
- Onderzoek integriteit
- DoeMee-onderzoek energiebesparingsplicht
- DoeMee-onderzoek RES 1.0
- Onderzoek prestatieafspraken wonen

Verder heeft de Rekenkamer twee keer een nieuwsbrief aan de raad uitgebracht waarin de raad is geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden. Ook is de Rekenkamer enkele keren aangeschoven bij de Auditcommissie, die de raad ondersteunt bij zijn financiële taken en verantwoordelijkheden.

3.9 Paragraaf Wet open overheid (Woo)

De Wet Open Overheid (hierna Woo genoemd) is ingegaan per 1 mei 2022. Het doel van de Wet open overheid (Woo) is:

- een transparanter en actief openbaar makende overheid;
- het dienen van het belang van openbaarheid;
- publieke informatie openbaar maken.

Dit versterkt de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en de economische ontwikkeling. Bij de invoering van de WOO gaat het om 3 grote veranderingen ten opzichte van de oude WOB (Wet Openbaarheid Bestuur):

1. De maximale doorlooptijd van WOO-verzoeken t.o.v. WOB-verzoeken:
De maximale doorlooptijd van WOO-verzoeken t.o.v. WOB-verzoeken is verkort van 4 weken met 4 weken verlenging (totaal 8 weken) naar 4 weken met 2 weken verlenging (totaal 6 weken). Dat vraagt extra aandacht om ervoor ter zorgen dat de teams die de WOO-vragen moeten beantwoorden dit binnen de wettelijke termijn van maximaal 6 weken doen.

2. Het actief openbaar maken van 11 informatiecategorieën op een landelijk platform d.m.v. een verwijsindex:

- Bereikbaarheidsgegevens van de organisatie
- Vergaderstukken raad
- Convenanten
- WOO-verzoeken
- Bestuursstukken (college van B&W)
- Wet- en regelgeving
- Adviezen van adviescolleges
- Jaarplannen en -verslagen
- Onderzoeken
- Beschikkingen
- Klachten

De 11 categorieën moeten in een periode van 5 jaar actief openbaar gemaakt worden. De overheid heeft in 2023 de eerste 4 categorieën van de 11 aangewezen om vanaf 2023 te realiseren. Het is verplicht deze informatiecategorieën te publiceren na het Koninklijk Besluit hierover. De staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering maakte op 6 juni 2024 in een brief aan de Tweede kamer bekend dat de volgende categorieën bij Koninklijk Besluit per 1 november 2024 door de overheid actief openbaar gemaakt moeten worden:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften (artikel 3.3, eerste lid onder a, van de Woo);
- Overige besluiten van algemene strekking (artikel 3.3, eerste lid, onder b, van de Woo);
- Organisatie en werkwijze (artikel 3.3, eerste lid, onder d, van de Woo);
- Bereikbaarheidsgegevens (artikel 3.3, eerste lid, onder e, van de Woo);
- Vergaderstukken Staten-Generaal (artikel 3.3, tweede lid, onder b, van de Woo).

Daarmee was dus sprake van andere informatiecategorieën dan tot dan toe gecommuniceerd door de centrale overheid. Voor gemeenten zijn alleen de eerste vier categorieën van toepassing. De informatie behorend bij deze 4 categorieën wordt door Midden-Groningen in 2024 al actief openbaar gemaakt.

3. Het op orde brengen van de informatiehuishouding van het bestuursorgaan
De VNG heeft dat vertaald naar eisen voor het duurzaam toegankelijk maken van informatie. Belangrijke onderdelen hierin zijn:

- Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening.
- Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd.
- Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering.
- Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten zoals whatsapp en SMS.
- Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal ingericht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat, hoe het beheer is geregeld).

- Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling.
- Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.

Een overzicht van de aantallen afgehandelde Woo-verzoeken is opgenomen onderaan deze paragraaf.

Project
Voor de invoering van deze nieuwe wet is in 2022 een project gestart. Het project heeft in 2023 een impactanalyse voor de invoering opgesteld en is daarna gestart met de implementatie. In 2024 heeft het project de volgende zaken opgeleverd:

- De processen zijn waar nodig verbeterd.
- De in 2024 aanbestede software voor het anonimiseren van gegevens en voor het publiceren van de Woo-informatie is ingevoerd.
- De invoering van de informatiecategorieën Convenanten en Woo-verzoeken is organisatorisch en technisch voorbereid, omdat dit tot juni 2024 de bij de gemeente bekende informatie was.

Ambitieniveau met betrekking tot de informatiecategorieën Convenanten en Woo-verzoeken
Vooruitlopend op de volledige inwerkingtreding van de WOO staat het gemeenten vrij om het ambitieniveau hoger vast te stellen en meer informatie actief openbaar te maken dan waartoe de wet ons verplicht. Dit betreft een bestuurlijk besluit, dat door het college moet worden vastgesteld. We hebben in 2023 besloten om als ambitieniveau ‘Basis’ te kiezen. Dit houdt in dat alleen de door overheid aangewezen 11 categorieën beschikbaar gesteld worden en géén extra informatie. Tevens is besloten het ambitieniveau jaarlijks te herijken. Met de brief van de staatssecretaris was het niet meer verplicht de convenanten en Woo-verzoeken in 2024 te publiceren. Omdat de voorbereiding voor deze informatiecategorieën wel op schema lag heeft het college besloten deze categorieën vooruitlopend op een Koninklijk Besluit in 2025 al wel te gaan publiceren. Dit gebeurt sinds 1 november 2024.

Op orde brengen Informatiehuishouding
Het op orde brengen van de informatiehuishouding is beschreven in de in 2024 door de directie vastgestelde digitale bewaarstrategie. De belangrijkste adviezen in de digitale bewaarstrategie zijn:

- Verbeter de informatiehuishouding als uitvloeisel van de Woo, waarbij de door de VNG genoemde 7 punten worden aangepakt. Belangrijk hierin zijn vooral de archivering van informatie in applicaties en van E-mail en Whatsappberichten.
- Pak de geïnventariseerde knelpunten op voor zover die niet punt 1 aan bod komen. Belangrijk hierin zijn vooral de archivering van de nieuwe Microsoft365-omgeving, de oude netwerkschijven, beheermaatregelen voor aanbesteding en uitfasering van applicaties, en de invoering van hotspots.
- Zorg dat nieuwe wet- en regelgeving op de juiste manier wordt meegenomen. Dat betreft vooral de Woo, de nieuwe archiefwet en andere nieuwe informatiewetten.

Het project Digitale bewaarstrategie heeft een planning opgesteld waarin deze punten in 2 jaar worden opgepakt.

Woo (/Who)-verzoeken	Aantallen 2024
Aantal Woo-(/Who-)verzoeken ontvangen op jaarbasis*	50
De verzoeken zijn:	
- Informeel afgedaan	6
- Toegekend	21
- Afgewezen (geen documenten gevonden bijv.)	14
- Buiten behandeling gesteld	3
- Ingetrokken	4
Behandeld binnen/buiten termijn*	
Behandeld door de gemeente binnen de in de wet gestelde beslistermijn (inclusief eventuele opschortingen en verdagingen)	36
Behandeld door de gemeente buiten de in de wet gestelde beslistermijn (of in overleg buiten beslistermijn)	2
Verzoeken waarop de beslistermijn niet van toepassing is (verzoek ingetrokken/ buitenbehandeling (dubbel ingediend/informeel afgedaan	10

*missend in dit overzicht: doorgezonden verzoeken (1)/ afgebroken verzoeken (1)

4. Jaarrekening

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 19 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. De grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 9.484.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.272.202 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 9.484.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium		x € 1 miljoen
1A.	Overschrijding lasten programma's.	0
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten.	0
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties.	0
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		**0**
4.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	0
Voorwaardencriterium		
5.	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed.	2,3
M&O-criterium		
6.	Geen bevindingen	
Totaal onrechtmatigheden		**2,3**
Waarvan acceptabel		0
Waarvan niet-acceptabel		**2,3**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële

rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

4.2 Overzicht baten en lasten per programma

Omschrijving	realisatie 2023	Primitief begroot 2024	Begroot na wijziging 2024	realisatie 2024	Verschil 2024
Lasten					
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	1.357	944	1.280	1.517	-237 N
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	1.858	-246	1.691	1.605	86 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**3.215**	**698**	**2.971**	**3.122**	**-151 N**
Overhead	33.989	35.232	35.454	34.429	1.025 V
Heffing VPB	0	8	8	0	8 V
Onvoorzien	0	150	150	0	150 V
Overige lasten per programma					
Dorpen en wijken	44.695	47.999	51.667	51.340	327 V
Sociaal	152.346	147.836	166.181	164.555	1.626 V
Economie	29.725	29.550	47.942	28.405	19.537 V
Dienstverlening	2.781	2.580	2.844	2.939	-95 N
Gevolgen gas- en zoutwinning	16.527	14.523	15.785	15.735	50 V
Bestuur en bedrijfsvoering	5.733	7.184	8.879	9.008	-129 N
Totaal lasten	**289.012**	**285.758**	**331.881**	**309.533**	**22.348 V**
Baten					
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	22.461	23.466	23.971	23.808	-163 N
Algemene uitkeringen	154.185	157.736	159.574	161.122	1.548 V
Dividend	480	285	195	229	34 V
Saldo financieringsfunctie	2.031	557	2.065	2.442	377 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**179.157**	**182.044**	**185.805**	**187.601**	**1.796 V**
Overhead	1.045	1.120	990	1.692	702 V
Heffing VPB	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Overige baten per programma					
Dorpen en wijken	18.477	19.325	20.432	21.891	1.459 V
Sociaal	60.756	46.943	62.659	63.266	607 V
Economie	18.211	17.324	32.826	17.340	-15.486 N
Dienstverlening	729	1.086	1.188	1.287	99 V
Gevolgen gas- en zoutwinning	16.468	14.523	15.785	15.685	-100 N
Bestuur en bedrijfsvoering	1.717	214	260	1.249	989 V
Totaal baten	**296.561**	**282.578**	**319.946**	**310.010**	**-9.936 N**
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**7.549**	**-3.179**	**-11.935**	**477**	**12.412 V**
Mutatie reserves					
Stortingen					
Dorpen en wijken	0	0	1.622	1.646	-24 N
Sociaal	2.355	413	1.894	1.894	0
Economie	3.961	75	930	1.732	-802 N
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Gevolgen gas- en zoutwinning	0	0	0	0	0
Bestuur en bedrijfsvoering	25	23	1.334	1.334	0
Totaal stortingen	**6.341**	**511**	**5.781**	**6.606**	**-825 N**
Onttrekkingen					
Dorpen en wijken	1.086	16	2.988	1.651	-1.337 N
Sociaal	4.947	1.215	6.309	5.230	-1.079 N
Economie	4.615	734	3.930	1.348	-2.582 N

Dienstverlening	0	0	0	0	0
Gevolgen gas- en zoutwinning	0	0	0	0	0
Bestuur en bedrijfsvoering	3.874	1.721	3.842	2.594	-1.248 N
Totaal onttrekkingen	**14.522**	**3.685**	**17.070**	**10.823**	**-6.247 N**
Totaal mutatie reserves	**8.182**	**3.174**	**11.289**	**4.216**	**-7.073 N**
Saldo van baten en lasten na bestemming	**15.731**	**-5**	**-646**	**4.693**	**5.339 V**

Toelichting: N = nadelig verschil en V = voordelig verschil

bedragen x € 1.000

4.3 Toelichting op baten en lasten

4.3.1 Analyse afwijkingen

Analyse afwijkingen

In de tabel onder 4.1 Overzicht van baten en lasten wordt een overzicht gegeven van de verschillen per programma én een aantal afzonderlijke aspecten. Dit zijn onder andere de lokale heffingen, overhead en het saldo van de financieringsfunctie. Deze afzonderlijke aspecten zijn apart benoemd, maar vallen uiteindelijk binnen (niet één, maar) meerdere van de zes programma's van voorliggende jaarrekening. Het gevolg hiervan is dat de verschillen per programma in de tabel onder 4.1 niet één-op-één overeenkomen met de verschillen die eerder in het boekwerk zijn beschreven.

We kiezen ervoor op deze plek niet een andere toelichting op te nemen. Dat heeft geen meerwaarde en zou eerder tot verwarring kunnen leiden. Belangrijke constatering onderaan de streep is dat het saldo na bestemming exact overeenkomt met hetgeen eerder in het boekwerk is opgenomen en toegelicht. Voor een toelichting op de afwijkingen verwijzen we naar de verschillenanalyse die is opgenomen bij de afzonderlijke programma's.

4.3.2 Overzicht incidentele baten en lasten

Programma / Omschrijving	2024		Toelichting
	Lasten	Baten	
Programma 1: Dorpen en Wijken			
Achterstanden onderhoud groen	273		Om achterstanden in het onderhoud groen weg te werken zijn incidenteel t/m 2024 gelden beschikbaar gesteld. Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 273.000.
Civiele kunstwerken	169		Incidentele uitgaven van € 169.000 aan onderhoud civieltechnische kunstwerken waaronder conserveringswerkzaamheden. Budgetoverheveling jaarrekening 2023.
Leges kabels en leidingen glasvezel	329	131	Vergunningverlening leges Telecommunicatie en kabels en leidingen glasvezel. Inzet ingeleend personeel en inkomsten uit leges.
Stelpost openbare ruimte	500		Stelpost is voor 2024 incidenteel ingezet ten behoeve van het uitvoeren beleidsplan wegen openbare ruimte IBOR. Uitgaven € 500.000 aan onderhoud verhardingen. Budgetoverheveling jaarrekening 2023.
Programma Gebiedsgericht Werken (GGW)	168		In het voorjaar van 2024 is het programma GGW echt van start gegaan. Er is door uw raad incidenteel budget verleend met de intentie om langdurige inspanningen te verrichten om zo het gebiedsgericht werken binnen de organisatie en in de samenwerking met bewoners(organisaties), maatschappelijke partners en ondernemers te versterken. In 2024 is € 168.000 uitgegeven. Voor het restant van € 88.000 is een overhevelingsvoorstel ingediend.
Overig programma 1	374		Overige totale incidentele lasten. Dit betreffen lasten lager dan € 100.000, deze worden niet afzonderlijk toegelicht.
Programma 2: Sociaal			
Eenmalige lasten Scholenprogramma	433	74	Voor het slopen en het afboeken van de restant boekwaarden van oude schoolgebouwen en bijkomende kosten voor het scholenprogramma is in 2024 incidenteel € 433.000 uitgegeven, dit wordt volledig gedekt vanuit de onttrekking uit de reserve Scholenprogramma € 359.000 en de baten vanuit het NPG project Plus op Sport € 74.000.
Vrijvallende huisvestingslasten nieuwbouw BWRI		306	De vrijval van de huisvestinglasten van het gesloopte BWRI gebouw en het verkochte pand aan de Vosholen 119 worden in de reserve nieuwbouw BWRI gestort.
Tijdelijke huisvestingslasten nieuwbouw BWRI en kosten AGW	851		Lasten die betrekking hebben op de tijdelijke huisvesting BWRI aan de Vredenburgweg en afboeking van het oude BWRI gebouw.
Energietoeslag	1.114		Voor het uitbetalen van de Energietoeslag voor inwoners die een inkomen hebben van max. 125% van het sociaal minimum zijn er middelen van het Rijk binnen gekomen. In 2024 zijn de uitgaven € 1.114.000.
Welzijn op recept	370	170	Welzijn op Recept (WoR) is een aanpak waarbij de huisarts patiënten, met psychosociale klachten door sociaal maatschappelijke problemen, naar de welzijnscoach verwijst. De welzijnscoach gaat samen met de patiënt op zoek naar een activiteit waardoor iemand weer kleur en zin in het leven krijgt en weer sociale contacten aangaat. Hierdoor voelt iemand zich beter en hoeft hij niet meer naar de huisarts. Bijna bij iedere huisartsenpraktijk in onze gemeente is een welzijnscoach aanwezig.
Opvang vluchtelingen Oekraïne	9.599	9.686	Gemaakte kosten ten behoeve van de opvang van vluchtelingen in de opvanglocaties in Hoogezand, Muntendam en Slochteren. Van het Rijk hebben we een vergoeding op basis van normbedragen ontvangen.
CAO stijging Kwartier	454		Incidentele subsidie aan Kwartier i.v.m. gestegen CAO-kosten.
Asielzoekers Zuidbroek	367		De van het COA ontvangen middelen voor de noodopvang van asielzoekers in Zuidbroek zijn uitgegeven in de vorm van subsidies aan diverse stichtingen en verenigingen in Noordbroek en Zuidbroek.
Integraal Zorg Akkoord (IZA)	122	322	Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt tussen het ministerie van VWS en een groot aantal partijen in de zorg.
Subsidie 2024 kindcentrum Spokie	100		In 2024 is een subsidie van € 100.000 uitbetaald voor de inzet van (sociaal) beheer door Werkpro in Wijkcentrum Punt West (kindcentrum Spokie).
Dorpshuis de Ruyten	444		Afboeking IMVA bijdrage aan derden dorpshuis de Ruyten Froombosch.

Overig programma 2	152	26	Overige totale incidentele baten en lasten. Dit betreffen baten en lasten lager dan € 100.000, deze worden niet afzonderlijk toegelicht.
Programma 3: Economie			
Grondexploitaties bedrijventerreinen (Rengerspark)		-112	Dit betreft door de BBV verplichte tussentijdse winstneming bij winstgevende projecten. De winstnemingen zijn berekend met de Percentage of Completion (PoC) methode.
Grondexploitaties woningbouw		354	Dit betreft door de BBV verplichte tussentijdse winstneming bij winstgevende projecten. De winstnemingen zijn berekend met de Percentage of Completion (PoC) methode.
Mutaties verliesvoorzieningen diverse grondexploitaties	539	1.370	Dit betreft de mutaties op de verliesvoorzieningen obv de MPG 2025.
Extra deelnemersbijdrage veiligheidsregio Groningen	242		Extra deelnemersbijdrage Veiligheidsregio i.v.m. het voeden van de voorziening FLO (functioneel leeftijdsontslag voor oud-brandweermedewerkers).
Omgevingsdienst frictiekosten bouwtaken	309		De frictiekosten bestaan uit personele en materiële frictiekosten, afbouw van overhead en projectkosten. Genoemde naar aanleiding van het terughalen van de bouwtaken naar onze gemeente.
Omgevingswet	529		Voor de (doorontwikkeling) omgevingswet is in 2024 € 529.000 uitgegeven. Dit zijn met name kosten voor projectleiding en personele inzet voor de uitvoering en doorontwikkeling van de omgevingswet. De dekking hiervan vindt plaats uit de hiervoor bestemde middelen uit de reserve financiële middelen 2022 en 2023.
PAW Steendam-Tjuchem	112		Lasten die voortvloeien uit het verstrekken van de renteloze lening.
Bestuursopdracht wonen	185		Voor de bestuursopdracht wonen is € 185.000 besteed, dit wordt gedekt vanuit een onttrekking uit de reserve financiële ruimte 2022.
Overig programma 3	94	191	Overige totale incidentele baten en lasten. Dit betreffen baten en lasten lager dan € 100.000, deze worden niet afzonderlijk toegelicht.
Programma 4: Dienstverlening			
Geen			
Programma 5: Gevolgen gas- en zoutwinning en lokaal programma NPG			
NPG projecten	5.112	5.062	De NPG-projecten worden bijna volledig gedekt vanuit de NPG bijdragen. Bij enkele projecten is echter sprake van cofinanciering. Het verschil van € 50.000 betreft de cofinanciering bij het project M02 Ondersteuning Dorpsproces Overschild.
Programma 6: Bestuur en bedrijfsvoering			
Decembercirculaire 2024		375	Het betreft compensatie voor de meerkosten die gemeenten maken in het sociaal domein i.v.m. de opvang van Oekraïnse ontheemden, het terug laten vloeien naar de algemene uitkering van restant middelen van de vangnetregeling energietoelage en Jeugdzorg 'niet beoogde jeugdzorg vanwege verblijf'.
Overige baten en lasten: stelposten			
Extra storting onderhoudsvoorziening gebouwen	540		Deze storting is noodzakelijk om al het geplande groot onderhoud aan de gebouwen te kunnen uitvoeren.

Totale incidentele baten en lasten van de programma's:	**23.481**	**17.955**	
Mutaties reserves incidenteel			
Algemene reserve		94	De onttrekking van € 94.000 is ingezet voor incidentele kosten voor het klimaatadaptatieplan.
Scholenprogramma		359	Onttrekking reserve Scholenprogramma ter dekking van de eenmalige lasten onder programma 2.
Beeldende kunst	31		Dit betreft een storting die verband houdt met de diverse investeringsprojecten van de Slochterhaven.
Onderhoud beeldende kunst	13		Dit betreft een storting die verband houdt met de diverse investeringsprojecten van de Slochterhaven.
Nieuwbouw BWRI	1.106	851	De onttrekkingen zijn voor dekking van de eenmalige kosten voor tijdelijke huisvesting BWRI en afboeking boekwaarde oude BWRI gebouw. De stortingen bestaan uit de vrijvallende huisvestingslasten en een eenmalige storting van € 800.000 uit de voorjaarsnota.
Maatwerk Fonds Energiecrisis		69	Ter dekking van de uitgaven in 2024 is er € 69.000 onttrokken aan de reserve.
PAW Steendam-Tjuchem		112	Onttrekking ter dekking van de lasten die voortvloeien uit het verstrekken van de renteloze lening.
Financiële ruimte 2022		1.527	Zie tabel 4.4.4. voor een uitsplitsing.
Inflatiebuffer		2.950	Zie tabel 4.4.4. voor een uitsplitsing.
Grondexploitaties	1.724	650	Verrekening van de mutaties op de verliesvoorzieningen en de winstnemingen op de grondexploitaties voortkomend uit de MPG 2025.
Opvang Zuidbroek		367	Onttrekking ter dekking van de uitgekeerde subsidies aan diverse stichtingen en verenigingen in Noordbroek en Zuidbroek.
Jeugd		1.000	Onttrekking ter dekking van lasten jeugd.
Harmonisatie sportaccommodaties		50	Er is € 50.000 onttrokken voor de dekking van de kosten voor de projectleider.
Reserve financiële ruimte 2023		2.580	Zie tabel 4.4.4. voor een uitsplitsing.
Reserve financiële ruimte 2024	2.303		Zie tabel 4.4.4. voor een uitsplitsing.
Totale mutaties reserves incidenteel:	**5.177**	**10.609**	
Totale incidentele baten en lasten:	**28.658**	**28.564**	

Bedragen x € 1.000

Notitie incidentele baten en lasten Commissie BBV

In het algemeen geldt, dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten de uitzondering. De aard van de baten en lasten betekent dat de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld in eerste instantie bepalend is of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Dit noemt men ook wel structureel bestaand beleid.

De begroting kent incidentele en structurele baten en lasten. In de toelichting op het BBV staat als hulpmiddel dat voor het bepalen van een nadere invulling van het begrip ‘incidenteel’ gedacht kan worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Dit betekent dat baten en lasten die zich drie jaar of minder voordoen kunnen kwalificeren als incidenteel, maar ook gewoon structureel van aard kunnen zijn. Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard. De scheidslijn tussen drie jaar of langer is zoals gezegd een hulpmiddel bij het bepalen of er sprake is van incidenteel of structureel; de soort of de eigenschap van een begrotingspost van het taakveld gaat altijd boven dit hulpmiddel. Zo blijft een incidentele baat of last, die vier jaar of langer geraamd wordt, gezien de soort of de eigenschap van een begrotingspost altijd incidenteel en wordt dus niet opeens structureel door deze langer dan drie jaar te ramen.

4.3.3 Structureel evenwicht

Structureel evenwicht

Overzicht structureel evenwicht

Structureel evenwicht	Realisatie 2023	Primaire begroting 2024	Begroot na wijziging 2024	Realisatie 2024
Lasten				
Totale lasten	295.353	286.264	337.662	316.139
Incidentele lasten	-48.418	-19.628	-19.628	-23.481
Incidentele toevoegingen reserves	-4.948	-306	-306	-5.177
Structurele lasten (a)	241.987	266.330	317.728	287.481
Baten				
Totale baten	311.083	286.263	337.016	320.833
Incidentele baten	-45.322	-16.936	-16.936	-17.955
Incidentele onttrekkingen reserves	-5.810	-1.424	-1.424	-10.609
Structurele baten (b)	259.951	267.903	318.656	292.269
Structurele saldi (c = b - a)	**17.964**	**1.573**	**928**	**4.788**

bedragen x € 1.000

4.3.4 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves

Omschrijving reserve	Primitief begroot 2024			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	Storting	Onttrek.	Saldo	Storting	Onttrek.	Saldo	Storting	Onttrek.	Saldo
Afschrijvingsreserve uitbreiding scholen; peuterspeelz. Hoogezand			0			0			0
Herfinanciering AJC Hoogezand	-130		-130			-130	-130		-130
Afschrijvingsreserve buiten peuterbad de Kalkwijck		4	4			4		4	4
Afschrijvingsreserve overkluizing Slochteren		3	3			3		3	3
Afschrijvingsreserve MFA Westerbroek		4	4			4		4	4
Afschrijvingsreserve stimulering kinderopvang Hoogezand		4	4			4		4	4
Afschrijvingsreserve Slochterhaven		13	13			13		13	13
Afschrijvingsreserve informatisering herindeling 2018		53	53			53		53	53
Afschrijvingsreserve automatisering herindeling 2018		16	16			16		16	16
Afschrijvingsreserve Terreininr. KC De Vosholen Hoogezand		7	7			7		7	7
Afschrijvingsreserve scholenprogramma		109	109			109		109	109
Afschrijvingsreserve huisvesting BWRI			0	-268		-268	-268		-268
Afschrijvingsreserve gebiedsontwikkeling Slochterhaven			0	-1.007		-1.007	-1.031		-1.031
Afschrijvingsreserve Wegen			0	-905		-905	-905		-905
Afschrijvingsreserve Ford Transit BWRI			0	-21		-21	-21		-21
Totaal	**-130**	**213**	**83**	**-2.201**	**0**	**-2.118**	**-2.355**	**213**	**-2.142**

bedragen x € 1.000

4.4 Balans

Balans

Activa	2024	2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1.131	1.543
Bijdrage activa in eigendom van derden	4.004	4.584
	5.134	**6.127**
Materiële vaste activa		
investeringen met een economisch nut	126.195	126.568
Investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	22.654	22.750
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	43.362	37.650
	192.211	**186.969**
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	457	480
Kapitaalvertrekkingen aan overige verbonden partijen	22	22
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
Leningen aan deelnemingen	475	475
Leningen aan overige verbonden partijen	46	49
Overige langlopende leningen	11.893	10.584
	12.892	**11.609**
Totaal vaste activa	**210.238**	**204.705**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie	**1.721**	**0**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	23.361	23.483
Uitzettingen in 'Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	71.527	74.386
Overige vorderingen	6.131	6.687
	101.019	**104.556**
Liquide middelen		
Banksaldi	1.521	18
Kassaldi	30	31
	1.551	**49**
Overlopende activa		
Van overheidslichamen nog te ontvangen bijdragen:		
- Het Rijk	1.559	412
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.607	3.081
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	16.409	13.493
	19.575	**16.986**
Totaal vlottende activa	**123.866**	**121.591**
Totaal activa	**334.105**	**326.297**

Bedragen x € 1.000

Passiva	2024	2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	14.388	13.223
Bestemmingsreserves	33.036	22.686
Gerealiseerd resultaat	4.693	15.731
	52.116	**51.640**
Voorzieningen		
Verplichtingen en verliesvoorzieningen	5.966	4.737
Risicovoorzieningen	361	361
Egalisatievoorzieningen	16.187	18.100

Voorzieningen toekomstige investeringen	1.654	1.344
Voorziening van derden verkregen middelen	724	642
	24.892	**25.184**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	**105.064**	**113.736**
Totaal vaste passiva	**182.072**	**190.560**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden		
Banksaldi	3	687
Overige schulden	17.856	17.468
	17.859	**18.156**
Overlopende passiva		
Van overheidslichamen vooruit ontvangen bedragen		
- Het Rijk	105.636	88.129
- Overige Nederlandse overheidslichamen	6.145	11.796
Overige vooruit ontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	22.392	17.656
	134.174	**117.581**
Totaal vlottende passiva	**152.032**	**135.737**
Totaal passiva	**334.105**	**326.297**

Bedragen x € 1.000

4.5 Toelichting balans

4.5.1 Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Tevens is onze Financiële verordening van toepassing. De daaruit voortvloeiende waarderingsgrondslagen voor het waarderen van bezittingen en schulden en het verantwoorden van kosten en baten staan hierin vermeld.

Algemene grondslagen voor opstellen jaarrekening
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten (overhead) en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen (debiteuren) en voorraden (grondexploitaties) in mindering gebracht. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van

jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is verantwoord op basis van de decembercirculaire 2024.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de ter zake ontvangen investeringsbijdragen van derden en verminderd met de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa en worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is in het algemeen gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Wanneer de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs worden ze afgewaardeerd tegen marktwaarde. De leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden, waaronder grond- en hulpstoffen, onderhanden werken (inclusief bouwgronden in exploitatie) en gereed product en handelsgoederen, worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop is wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Dan worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De termijn voor de duur van grondexploitaties is beperkt tot (voortschrijdend) maximaal 10 jaar. Van deze termijn kan alleen gemotiveerd worden afgeweken. In voorkomende gevallen wordt de reden van afwijking toegelicht in de toelichting op de voorraden. Bij de grondexploitaties is rentetoerekening over het geïnvesteerde vermogen van toepassing hetgeen op de betreffende producten tot uitdrukking wordt gebracht. Dat geldt eveneens voor de verrekeningen met eigen reserves en voorzieningen. Bij winstgevende grondexploitaties wordt op basis van de voortgang van de exploitatie tussentijds winst genomen volgens de door BBV voorgeschreven Percentage of Completion (PoC)-methode.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De uitzettingen worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de waarde van de vordering.

Overlopende activa

De overlopende activa worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde.

Liquide middelen
De liquide middelen bestaan uit bank- en kassaldi. Deze saldi worden opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste passiva
Eigen vermogen
Het eigen vermogen is vermogen dat door de gemeente naar eigen inzicht kan worden besteed. Deze wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde. Het eigen vermogen bestaat uit:

- Algemene reserve;
- Bestemmingsreserves;
- Gerealiseerd resultaat.

De algemene reserve en het gerealiseerde resultaat kunnen als buffervermogen beschouwd, hiermee kunnen verplichtingen worden nagekomen of tegenvallers worden opgevangen, waarvoor geen of onvoldoende voorzieningen zijn gevormd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Uitzonderingen zijn de netto contante waarde voor de Verliesvoorziening grondexploitaties en actuariële waarde voor de APPA . Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar
Onder deze schulden zijn alle door de gemeente aangegane schulden opgenomen met een looptijd van één jaar of langer. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vlottende passiva
Vlottende schulden
De vlottende schulden hebben een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd met een specifiek bestemmingsdoel en de overige vooruit ontvangen bedragen. Deze overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Continuïteit
Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen plannen om taken of activiteiten af te stoten.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordening van gemeente Midden-Groningen. Daarnaast geldt het door de raad op 19 december 2024 vastgesteld normenkader als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

4.5.2 Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen

Methode van afschrijving en afschrijvingstermijnen

In onze financiële verordening wordt in artikel 14 verwezen naar de bijlage afschrijvingsbeleid en de daarbij horende tabel Afschrijvingstermijnen. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire afschrijvingsmethode . Door middel van een raadsbesluit kan hiervan afgeweken worden en gekozen worden voor een annuïtaire afschrijvingsvorm. Dit gebeurt alleen wanneer het van belang geacht wordt dat de lasten gedurende de looptijd gelijk blijven. We starten met afschrijven op 1 januari van het eerstvolgende jaar na het gereed komen of de aanschaf van de investering. Hieronder is in de tabel een overzicht gegeven van de maximale afschrijvingstermijnen van activa zoals deze ook staan beschreven in de bijlage afschrijvingsbeleid bij artikel 14 van de financiële verordening.

Omschrijving	Afschrijvings-termijn (in jaren)
Algemeen	
Gronden en terreinen	Niet
Immateriële vaste activa	
Kosten onderzoek en ontwikkeling	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden > € 10.000	Op basis van deze tabel
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	
Woonruimten en bedrijfsgebouwen - versterkt en duurzaam bouwen	50
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	40
Parkeergarages	40
Sport en jeugd-accommodaties	40
Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw)	40
Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw) - versterkt en duurzaam bouwen	50
Levensduur verlengend onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	20
Eerste inrichting bij nieuwbouw	20
Energiebesparende maatregelen woonruimten en bedrijfsgebouwen	20
Technische installaties gebouwen	15
Noodgebouwen	10
Meubilair en inventaris	10
Camerasysteem	6
Camerasysteem (Mobotix)	10
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Stalen damwanden	65
Riolering	(afwijkend, zie beleidsplan)
Bruggen, beweegbaar staal	60
Bruggen, beweegbaar overig	45
Bruggen, vast beton	80
Bruggen, vast overig (hout)	30
Bruggen, vast overig (staal, kunststof, vestingbrug hout)	60
Bruggen, vast overig (metselwerk)	80
Openbare verlichting: masten en lantaarnpalen	40
Havens, kaden (hout)	30
Havens, kaden (beton – keermuur)	80
Havens, kaden (metselwerk – keermuur)	60
Havens, kaden (staal – damwand)	65
Havens, kaden (kunststof)	60
Waterbodem	27
Oude Winschoterdiep	13
Beschoeiingen en steigers (hout)	30
Beschoeiingen (beton – keermuur)	80
Beschoeiingen (metselwerk – keermuur)	60
Beschoeiingen (staal – damwand)	65
Beschoeiingen (kunststof)	60
Oevers	41
Stuwen	30
Duikers	70
Steigers (hout)	30
Steigers (beton)	80
Steigers (staal ,kunststof)	60
Boothellingen	30
Stranden	20

Sloop- en grondwerkzaamheden	40
Tunnel (beton)	40
Wegen/fietspaden beton	40
Wegen/fietspaden asfalt	30
Wegen/fietspaden elementverharding	20
Busbanen	25
Viaduct (hout)	30
Viaduct (beton, metselwerk)	80
Viaduct (staal, kunststof)	60
Straatmeubilair w.o. bebording/bewegwijzering	10
Geluidschermen (staal, kunststof)	60
Geluidschermen (beton)	80
Geluidschermen	30
Openbare verlichting: armaturen	20
Sport en recreatievelden	20
Parkeerterreinen, asfalt	25
Parkeerterreinen, elementverharding	20
Trottoirs	20
Verkeersregelinstallaties	15
Groenvoorzieningen	15
Wijkvernieuwing infrastructuur exclusief riolering	25
Herinrichting straten en verbetering woonomgeving	15
Bluswatervoorzieningen in de openbare ruimte	15
Kunstgrasvelden	10
Speelvoorzieningen	10
Geluidsarm asfalt	10
Vervoermiddelen	
Verwisselbare afvalbakken zijladers *)	18
Elektrische auto's	12
Bestel- en personenauto's	10
Pick-up's	10
Aanhangwagens	10
Opzet zoutstrooiers *)	10
Aanhangstrooiers *)	10
Vrachtauto's	8
Tractoren	8
Nieuwe accu elektrische auto	6
Smalspoor	6
Zijladers	6
*) Op basis van functionaliteit als een onderdeel van een voertuig te beschouwen	
Machines, apparaten en installaties	
Sneeuwschuivers	16
Aanbouwdelen bedrijfsauto's *)	10
Bladveeg- / zuigmachines	10
Heftrucks	10
Shovels	10
Mobiele kranen	10
Snippermachines	10
Parkeerapparatuur	10
Rioolapparatuur	10
Maaiers (groen en sportvelden)	8
Laadpalen 11kw	10
Laadpalen 50kw	7
Veldkastaansluiting	15
Kantoorapparatuur en machines	5
Vouw- en snijmachines en overige (zwaardere) kantoormachines	10

*) zijn door meerdere trekkende voertuigen te bedienen, zoals grasdoorzaaiers, rolblokken etc.	
Automatisering (infrastructuur)	
Glasvezel	20
Ondergrondse containers: betonnen buitenbak	20
UTP bekabeling	15
Telefoon- en communicatiecentralescentrales	10
Automatisering (hardware)	
Netwerk (Switches, WiFi, Firewall, Telewerken)	5
Mobile devices	4
Netwerk (Servers, Storage)	4
Overige materiële vaste activa	
Opmaken wegenlegger	30
Columbarium (urnenmuur)	25
Schaftwagen	16
Afvalcontainers (ondergrondse)	15
Afvalbakken - duobakken	15
Zonnecollectoren	10
Digitale luchtfoto's	5
Kunstwerken zonder cultuurwaarde	5
Automatisering (software)	
Registratiesysteem ondergrondse containers (binnenbak, gekoppeld is aan het belastingsysteem)	5
Software/implementaties	5
Digitalisering	7

4.5.3 Toelichting op activa

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Desinveste-ringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling*	1.543	1.759	2.132	40	0	0	1.131
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.584	0	444	137	0	0	4.004
Totaal	**6.127**	**1.759**	**2.575**	**177**	**0**	**0**	**5.134**

bedragen afgerond x € 1.000

* De boekwaarde van de kosten onderzoek en ontwikkeling is per 1 januari 2024 geherrubriceerd van € 1.400.863 naar € 1.542.945. De herrubricering betreft het voorbereidingskrediet restauratie Schaive Klabbe van de investeringen met maatschappelijk nut naar de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bedrag van € 140.082.

Toelichting kosten onderzoek en ontwikkeling	
De investeringen hebben betrekking op:	
Entree Hoogezand	*1.087*
KC Muntendam	*256*
Restauratie Schaive Klabbe	*141*
Visie Harkstede e.o.	*170*
Investeringen kleiner dan € 100.000	*105*
De desinvesteringen hebben betrekking op:	
Entree Hoogezand	*1.093*
Vrijkomende locaties	*1.039*
Bijdrage aan Dorpshuis de Ruyten	*444*

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Desinveste-ringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Bedrijfsgebouwen	109.340	6.425	20	4.693	1.872	338	108.842
Gronden en terreinen	10.235	36	132	10	447		9.683
Machines/apparaten/installaties	4.248	1.272		845	35		4.640
Overig	896	557		142	4		1.307
Vervoermiddelen	1.849	309	6	349	80		1.723
Woonruimten	0						0
Subtotaal Investeringen met economisch nut	126.568	8.599	158	6.038	2.438	338	126.195
Bedrijfsgebouwen	232	31		10			254
Grond/weg/waterb.kundige werken	19.914	2.786		857	2.191		19.653
Machines/apparaten/installaties	76			15			61
Overig	1.051	650		131			1.570
Vervoermiddelen	1.477			361			1.116
Subtotaal: Invest. met economisch nut incl. heffing	22.750	3.468	0	1.373	2.191	0	22.654
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Bedrijfsgebouwen							0
Gronden en terreinen	42						42
Grond/weg/waterb.kundige werken	18.192			1.730		-110	16.572
Machines/apparaten/installaties							0
Overig							0
Subtotaal: Maatschappelijk nut vóór 2017	*18.234*	*0*	*0*	*1.730*	*0*	*-110*	*16.614*
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Bedrijfsgebouwen		0					0
Gronden en terreinen	272						272
Grond/weg/waterb.kundige werken	18.448	8.214	0	521	1.084	0	25.057
Machines/apparaten/installaties	675	711					1.386
Overig	21	12					33
Subtotaal: Maatschappelijk nut vanaf 2017	*19.416*	*8.937*	*0*	*521*	*1.084*	*0*	*26.748*
Subtotaal: Investeringen met maatschappelijk nut*	37.650	8.937	0	2.252	1.084	-110	43.362
Totaal	**186.969**	**21.004**	**158**	**9.663**	**5.712**	**228**	**192.211**

bedragen x € 1.000

* De boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut is per 1 januari 2024 geherrubriceerd van € 37.792.186 naar € 37.650.104. De herrubricering betreft het voorbereidingskrediet restauratie Schaive Klabbe van de investeringen met maatschappelijk nut naar de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bedrag van € 140.082.

Toelichting investeringen met economisch nut	
De investeringen hebben betrekking op:	
Achterstall. onderh J. Huitzingstr 2 HZ gymz	*109*
Aanpassingen van Neckstraat 3	*108*
Renovatie zwembad de Kolck	*218*
Dorpshuis Centrum Muntendam (VJN 23)	*234*
Verbouwing Hoofdweg 10a Slochteren	*136*
Verbouwing Astronautenlaan 33 Hoogezand	*622*
Verbouwing Kerkstraat 2 Hoogezand	*1.094*
Nieuwbouw BWRI	*3.180*
Voorbereiding kc Kropswolde-Meerwijck	*130*
Vervanging serves en storage	*117*

Vervanging en aanschaf laptops	*321*
Sport Verv.materiaal zwembadtechniek	*133*
Invest. BWRI 00600 Machines	*173*
Implementatie MS365/Teams scharepoint	*111*
VVI Systeem Sociaal Domein (W&I-WMO-Regie)	*104*
Investeringen kleiner dan € 100.000	*1.810*
De desinvesteringen hebben betrekking op:	
Verkoop Vosholen 119	*152*
Verkoop Fiat Ducato	*6*
Bijdragen van derden hebben betrekking op:	
Verbouwing Hoofdweg 10a Slochteren	*136*
Verbouwing Astronautenlaan 33 Hoogezand	*622*
Verbouwing Kerkstraat 2 Hoogezand	*1.094*
Hoekperceel Meint Veningastraat 144 Hgz	*254*
Grondbank ontw. Stadscentrum Noordelijk deel	*193*
Bijdragen van derden kleiner dan € 100.000	*139*
De afwaarderingen hebben betrekking op:	
Sloop gymzaal Troelstralaan	*9*
Sloop gebouw Molenraai	*329*

bedragen x € 1.000

Toelichting investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	
De investeringen hebben betrekking op:	
Riolering Jacob v. Ruysdaelstraat	*126*
Riolering Scheemderstraat	*282*
Riolering Het Loeg	*581*
Riolering Margrietpark (fase 1)	*527*
Aanpassen groenafvalaanbrengpunt parkeer	*355*
Aanpassen groenafvalaanbrengpunt riolering	*240*
Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	*558*
Vervangen ondergrondse verzamelvoorz.	*155*
Vervang./vernieuwing GFT inzameling hoogbouw	*174*
Investeringen kleiner dan € 100.000	*469*
Bijdragen van derden hebben betrekking op:	
Riolering Jacob v. Ruysdaelstraat	*126*
Riolering Scheemderstraat	*282*
Riolering Het Loeg	*581*
Riolering Margrietpark (fase 1)	*527*
Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	*558*
Bijdragen van derden kleiner dan € 100.000	*117*

bedragen x € 1.000

Toelichting investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	
De investeringen hebben betrekking op:	
Hamweg Harkstede Vervang best. Asfaltconstr	*400*
Gebiedsontwikkeling Slochterhaven	*148*
Openbaar gebied Centrum Muntendam (VJN 23)	*158*
Renovatie/vernieuwing 4 sportvelden	*181*
Wegen Jacob v. Ruysdaelstraat	*152*
Uitvoering Schaive Klabbe	*621*
Verv. houten dekken 5 bruggen Harkstede	*303*
Scheemderstraat Noordbroek	*298*
Margrietpark (P. Bielstraat, D. Bakkerstr.)	*441*
Verkeersproject bij Knijpsbrug	*142*
Dek renovatie bruggen Harkstede	*186*
Weg kadeproject Steendam-Tjuchem	*191*
Buitenruimte Houtstek Slochteren	*111*
Bodemverzakking 2023-2024	*265*
Bodemverzakking 2022-2023	*1.000*

Bodemverzakking 2021-2022	*309*
Rehabilitatie verhardingen 2021	*595*
Wegwerken achterstallig onderhoud wegen	*257*
Gorecht-West fase 5	*1.245*
Gorecht-West fase 4	*255*
Verv.plan Openb.verlichting armaturen 2024	*511*
Verv.plan Openb.verlichting masten 2024	*108*
Investeringen kleiner dan € 100.000	*1.059*
Bijdragen van derden hebben betrekking op:	
De Weerterij Siddeburen	*511*
Weg kadeproject Steendam-Tjuchem	*200*
Buitenruimte Houtstek Slochteren	*102*
Wegwerken achterstallig onderhoud wegen	*118*
Bijdragen van derden kleiner dan € 100.000	*153*
De afwaarderingen hebben betrekking op:	
Negatieve investering Revitalisering oude industrieterrein Zuidbroek	*-110*

bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Aflossing	Mutaties voorziening	Boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	480			23			457
Kapitaalvertrekkingen aan overige verbonden partijen	22						22
Leningen aan woningbouwcorporaties							0
Leningen aan deelnemingen	475						475
Leningen aan overige verbonden partijen	148				3		145
Voorziening lening NNTTM	-98						-98
Overige langlopende leningen	10.905	7.344	6.090	200			11.959
Risicovoorziening kredieten GKB	-321					255	-66
Totaal	**11.609**	**7.344**	**6.090**	**223**	**3**	**255**	**12.892**

bedragen x € 1.000

Toelichting financiële vaste activa	
De investeringen hebben betrekking op:	
GKB leningen	*307*
SVn starters- en stimuleringsleningen	*7.680*
PAW Steendam-Tjuchem	*75*
Volkshuisvesting	*-744*
BBZ kapitaalverstrekkingen	*26*
Bijdragen van derden hebben betrekking op:	
GKB leningen	*561*
SVn starters- en stimuleringsleningen	*5.262*
PAW Steendam-Tjuchem	*61*
TOZO bedrijfskredieten	*105*
BBZ kapitaalverstrekkingen	*101*
De afwaarderingen hebben betrekking op:	
Kwijtschelding hypothecaire lening GMF	*200*
Beëindiging deelneming Publiek Belang Elekticiteitsproductie BV (PBE)	*23*
De volgende (risico-)voorzieningen zijn in mindering gebracht:	
Lening Noord-Nederlands Trein & Tram Museum	*-98*
Gemeentelijke kredietbank :	*-66*
- m.b.t. verstrekte geldleningen (321)	
- gevolgen van de motie halvering schuldsanering (ca. 255)	

bedragen x € 1.000

Voorraden

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Investeringen	Opbrengsten/overige bijdragen	Extra afschrijvingen	Storting voorziening	Vermindering voorziening	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhanden werk (incl. bouwgr in expl.)	8.656	6.725	5.017	0	0		10.364
Voorzieningen grondexploitaties	-9.475				-539	1.370	-8.643
Presentatie voorziening aan creditzijde (2023)	819				-819		0
Totaal	**0**	**6.725**	**5.017**	**0**	**-1.358**	**1.370**	**1.721**

bedragen x € 1.000

Toelichting voorraden onderhanden werken, waaronder bouwgronden in exploitatie	
De investeringen hebben betrekking op:	
Stadsentree Hoogezand fase 1.1 en 1.2	*1.796*
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Boswijkslaan 2-2b Sm	*281*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Hoofdweg 200 Sl	*353*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Middenstraat 27a Sm	*435*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Mars 65 Hz	*192*
BP De Vosholen II deelplan 2	*1.483*
Grondexploitatie Drevenhof	*182*
BP De Vosholen II deelplan 1	*265*
Winstnemingen Tolweg	*205*
Verl. Veenlaan Slochteren	*385*
C43 IJsbaan	*175*
Grondexpl. Stadscentrum Nrd deel	*207*
Investeringen kleiner dan € 100.000	*767*
De opbrengsten en overige bijdragen hebben betrekking op:	
Stadsentree Hoogezand fase 1.1 en 1.2	*1.796*
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Aalbersestraat 2 Hz	*2*
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Kerkstraat 15 Zb	*2*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Hoofdweg 200 Sl	*6*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Multatulistraat 26-28 Hz	*2*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Oudeweg 74 Wb	*2*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Hoofdweg 42-42a Kh	*13*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Middenstraat 27a Sm	*2*
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Waterman Hz	*446*
BP De Vosholen II deelplan 2	*55*
Grondexploitatie Drevenhof	*1*
BP De Vosholen II deelplan 1	*1.468*
BP Tolweg Muntendam	*873*
Verl. Veenlaan Slochteren	*184*
Activa fys. bedrijfs. - Rengerspark	*168*

bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	Boekwaarde 31-12-2024 excl. winstneming-en	Reeds genomen winsten 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd realisatie (eindwaarde)	Geraamd realisatie (contantewaarde)	Voorzieningen per 31-12-2024	Balanswaarde per 31-12-2024
Nadelige grondexploitaties									
IJsbaan	4.358	0	4.358	169	1	4.527	4.438	4.438	-80
Verlengde Veenlaan	3.411	0	3.411	336	1.427	2.321	2.144	2.144	1.267
Stadshart	-1.081	0	-1.081	4.846	3.394	371	356	356	-1.437
Vosholen fase 2 dp2	3.261	0	3.261	4.964	7.113	1.112	987	987	2.273
VL F1 Sb Poststraat	32	0	32	47	73	6	6	6	26
VL F1 Zb Kerkstraat	37	0	37	43	45	34	32	32	5
VL F2 Ho Astronautenlaan	19	0	19	556	480	95	86	86	-67
VL F2 Ho Zonneweg	20	0	20	669	434	255	222	222	-202
VL F2 Sm Boswijkslaan	281	0	281	669	596	354	308	308	-27
VL F3 Ho Troelstralaan	19	0	19	187	136	70	58	58	-39
VL F3 Md Troelstralaan	19	0	19	622	636	6	5	5	14
Subtotaal negatieve grondexploitaties	10.375	0	10.375	13.111	14.335	9.151	8.643	8.643	1.732
Positieve grondexploitaties									
Tolweg	-1.273	1.479	206	622	1.552	-2.202	-2.180	0	206
Rengerspark	-2.979	2.169	-810	2.499	5.607	-6.087	-6.027	0	-810
Vosholen fase 2 dp1	-910	287	-623	461	0	-449	-423	0	-623
Overschild-Graauwedijk	165	0	165	77	242	0	0	0	165
Drevenhof	-269	161	-108	69	0	-200	-199	0	-108
Stadsentree Hz Noord	0	0	0	25.640	25.915	-274	-268	0	0
VL F1 Sm Middenstraat	434	0	434	124	821	-264	-261	0	434
VL F1 Ho Aalbersestraat	56	0	56	118	337	-164	-162	0	56
VL F1 Ho Mars	192	0	192	359	810	-258	-255	0	192
VL F1 Ho Multatulistraat	93	0	93	266	1.111	-752	-745	0	93
VL F1 Ho Waterman	-346	85	-261	118	0	-229	-226	0	-261
VL F1 Kol Hoofdweg	32	0	32	6	481	-443	-439	0	32
VL F1 Sb Singellaan	37	0	37	81	128	-10	-10	0	37
VL F1 Sl Hoofdweg	347	0	347	52	567	-59	-58	0	347
VL F1 Wb Oudeweg	65	0	65	404	660	-190	-188	0	65
VL F2 Ho Talmastraat	19	0	19	348	713	-345	-339	0	19
VL F2 Sl Zuiderweg	19	0	19	241	446	-185	-182	0	19
VL F3 Ho Donker C	19	0	19	384	489	-85	-84	0	19

VL F3 Md Middenweg	19	0	19	264	362	-79	-77	0	19
VL F3 Sl Twee Kerspelenweg	19	0	19	90	118	-8	-8	0	19
VL F3 Sm Narcissenstraat	20	0	20	93	487	-374	-365	0	20
Werfkade	49	0	49	214	280	-16	-16	0	49
Subtotaal positieve grondexploitaties	-4.192	4.181	-11	32.532	41.123	-12.674	-12.514	0	-11
Totaal	**6.183**	**4.181**	**10.364**	**45.643**	**55.458**	**-3.523**	**-3.871**	**8.643**	**1.721**

bedragen x € 1.000

Uiteenzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Hieronder volgt de specificatie en het verloop overzicht van de in dit verband getroffen risicovoorzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Vorderingen openbare lichamen	23.483	23.361
Subtotaal: Vorderingen op openbare lichamen	23.483	23.361
Uitzetting Rijksschatkist	74.386	71.527
Subtotaal: uitzettingen Rijksschatkist < 1 jaar	74.386	71.527
Vorderingen Belasting	3.679	2.682
Vorderingen BWRI	4.173	3.570
Vorderingen GKB	5	4
Overige vorderingen	1.473	2.446
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.643	-2.572
Subtotaal overige vorderingen	6.687	6.131
Totaal	**104.556**	**101.019**

Bedragen x € 1.000

Verloop risicovoorzieningen

Hieronder volgt de specificatie en het verloop overzicht van de in dit verband getroffen risicovoorzieningen:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Storting 2024	Onttrekking 2024	Aanwending 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Dubieuze debiteuren Belastingen	364	153	0	82	434
Dubieuze debiteuren Sociale zaken	2.155	25	222	0	1.957
Dubieuze debiteuren Financiën	125	59	0	4	180
Totaal	**2.643**	**237**	**222**	**86**	**2.572**

bedragen x € 1.000

Liquide middelen

Het drempelbedrag voor de kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van € 286 miljoen, te weten € 24,3 miljoen. Deze limiet is gedurende 2024 niet structureel overschreden. De liquide middelen opgenomen in onderstaande tabel staan volledig ter beschikking aan de gemeente.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Banksaldi	18	1.521
Kassaldi	30	30
Totaal	**48**	**1.521**

bedragen x € 1.000

Overlopende activa

Hieronder is een overzicht opgenomen met de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, en overige vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2024
Het Rijk				
B2 Reg SPUK gem. hulp aan gedupeerden Kinderopvangproblematiek	64	379	64	379
Nij Begun ontwikkelingskosten		1.148		1.148
Bewonersbegeleiding Batch 1588	125		125	
C62 Regeling Specifieke Uitkering Kwijtschelding Gemeentelijke Belastingen	1	18		20
Loonkosten subsidie BWRI 2020	12			12
Bedragen lager dan € 100.000	209		209	
Totaal het Rijk	412	1.546	398	1.559
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Subsidie fietsoversteek ter hoogte Zwedenbrug	100			100
Beschermd wonen	1.429		289	1.140
Waterschap Kadeproject	1.061		1.061	
H27B Domein-overstijgend samenwerken		47		47
GRO8c Leefbaarheid Groningen Centrumplan Muntendam	250	18	250	18
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Kieldiep	28			28
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Erasmusweg	46			46
GRO7c Nationaal Programma Groningen centrum Slochteren		76		76
J41B Specifieke Uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw		10		10
Nog te ontvangen bedragen lager dan € 100.000	167	143	167	143
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	3.081	293	1.767	1.607
Totaal van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	**3.493**	**1.838**	**2.165**	**3.166**

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Overige nog te ontvangen bedragen		
OEW-beleid, rechtzaak scholen	287	287
Afvalstoffenheffing 2024	6.651	7.446
Leges VTH 2024	206	88
Toeristenbelasting 2024	325	395
Afvalfonds	167	
Te vorderen BTW/BCF	1.325	1.592
BTW/BCF 2018-2020 GKB procedure	1.218	259
SW-bedrijf - BWRI	286	863
Overlopende posten 2023 - 2024 en 2024 -2025	848	387
Overige nog te ontvangen bedragen lager dan € 100.000	325	720
Totaal overige nog te ontvangen bedragen	11.637	12.037
Vooruitbetaalde bedragen		
Subsidies	543	2.459
Waterzijdig inregelen Groninger Huis	525	185
Centrumplan Muntendam	202	
Batch 1588		1.473
Voortuitbetaalde bedragen lager dan € 100.000	587	256
Totaal vooruitbetaalde bedragen	1.857	4.372
Totaal overige nog te ontvangen of vooruitbetaalde bedragen	**13.493**	**16.409**

bedragen x € 1.000

4.5.4 Toelichting op passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2024	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024	Toelichting
Algemene reserve (algemeen)	De algemene reserve vormt een buffer om financiële tegenvallers op te vangen en wordt in dit verband gerekend tot de zogenoemde weerstandscapaciteit van de gemeente. De algemene reserve wordt gevormd uit batige rekeningsaldi. De algemene reserve is in principe vrij aanwendbaar.	13.223	1.259	94	14.388	Op basis van de resultaatbestemming 2023 is er € 1.259.000 toegevoegd. De onttrekking van € 94.000 is ingezet voor incidentele kosten voor het klimaatadaptieplan.
Totaal algemene reserve		**13.223**	**1.259**	**94**	**14.388**	

Overige bestemmingreserves	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2024	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024	Toelichting
Herfinanciering AJC Hoogezand	Deze reserve vloeit voort uit de herfinanciering van het schoolgebouw van het Dr. Aletta Jacobscollege en is ingesteld om in 2042 de grond onder het huidige gebouw terug te kunnen kopen.	536	130	0	666	Door middel van de jaarlijkse toevoeging van € 130.000 wordt de gewenste omvang voor de terugkoop van de grond in 2042 bereikt.
Huis van Cultuur en Bestuur; Kielzog	Deze reserve vloeit voort uit het raadsbesluit “Project gemeentehuis+” van 16 juli 2012. Door middel van deze reserve worden de directe kosten gedekt waarop niet mag worden afgeschreven. Het Huis van Cultuur en Bestuur is in 2021 opgeleverd en in gebruik genomen.	395	0	0	395	Deze resterende middelen blijven beschikbaar voor de dekking van de mogelijke btw-claim van de belastingdienst met betrekking tot de bouwkosten.
Scholenprogramma	Voor het aardbevingsbestendig maken van de schoolgebouwen ontvangen de gemeenten in Groningen die te maken hebben met de gevolgen van aardbevingen door gaswinning over de periode 2016 tot en met 2035 een bijdrage van in totaal € 78,5 miljoen van het rijk. De gemeente Midden-Groningen ontvangt in totaliteit over de periode 2016 t/m 2035 een bedrag van € 23,4 miljoen. Deze middelen worden toegevoegd aan de hiervoor ingestelde reserve en ingezet overeenkomstig met het vastgestelde scholenprogramma.	359	0	359	0	De aanwending heeft betrekking op de dekking van de eenmalige lasten van het scholenprogramma, zoals sloopkosten en het afboeken van restant boekwaarden.
Duurzaamheidsinvesteringen	In de Najaarsnota 2021 is deze reserve ingesteld voor het revolverend fonds. Dit fonds dient ter dekking van duurzaam- heidsinvesteringen in gemeentelijk vastgoed. Het draagt bij aan de algemene doelstellingen rondom duurzaamheid en de wettelijke verplichtingen die hiermee samenhangen.	319	0	0	319	In 2024 zijn er geen kosten geweest die ten laste van de reserve dienden te komen. Voor de toekomst nog nodig voor duurzaamheidsinvesteringen in vastgoed.
Hart van Muntendam	Deze reserve is gevormd uit de extra dividend opbrengsten van Essent en BNG en de positieve rekening resultaten van 2006 – 2009 van de voormalige gemeente Menterwolde. Uit deze reserve worden middelen gehaald ter dekking van het Centrumplan Muntendam, de renovatie van de Menterne en de ombouw van het gemeentehuis naar MFC.	2.351	0	0	2.351	In 2024 zijn er geen kosten geweest die ten laste van de reserve dienden te komen.
Beeldende kunst	De gelden uit de reserve worden besteed aan de realisatie van beeldende kunst in de openbare ruimte, raadsbesluit 28-11-2019.	75	31	0	106	Dit betreft een storting die verband houdend met de

						diverse investeringsprojecten van de Slochterhaven.
Onderhoud beeldende kunst	De gelden uit de reserve worden besteed aan onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte.	38	13	0	52	Dit betreft een storting die verband houdend met de diverse investeringsprojecten van de Slochterhaven.
Nieuwbouw BWRI	De reserve is ingesteld ter dekking van de eenmalige investeringskosten voor de vervangende nieuwbouw BWRI.	601	1.106	851	856	Bij de voorjaarsnota is aanvullend € 800.000 gestort en vanuit de vrijval van de huisvestingslasten nog eens € 306.000. De onttrekking van € 1.013.000 betreft de dekking van de eenmalige (tijdelijke) huisvestingskosten (€ 522.000) en de dekking van de afboeking boekwaarde van het oude BWRI gebouw vanwege sloop (€ 329.000).
Maatwerk Fonds Energiecrisis	Doelstelling van dit fonds is de gevolgen van de energiecrisis, waar nodig, te compenseren dan wel anderszins de noden als gevolg hiervan (deels) teniet kan doen gaan. Daarbij kan het zowel om inkomens ondersteuning gaan als om het vormen van (energie) toeslag(en); dit ter beoordeling van het College van Burgemeester en Wethouders.	69	0	69	0	Ter dekking van de uitgaven in 2024 is er € 69.000 onttrokken aan de reserve.
Accommodatiefonds	De reserve is gevormd voor het op aanvraag verlenen van subsidies voor twee doeleinden: 1. Voor alle projecten op het gebied van (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, groot en / of technisch onderhoud en technische- en functie verbeterende aanpassingen aan de eigenaren van accommodaties. 2. Voor de aanleg, onderhoud of vervanging van speel- en trainingsvelden en/of veldverlichting.	184	0	0	184	Er zijn in 2024 geen subsidies verstrekt.
PAW Steendam-Tjuchem	De ontvangen subsidie "Programma Aardgasvrije Wijken" wordt in een bestemmingsreserve gestort. Vanuit deze reserve kunnen de kosten van een integraal versterkingstraject in Steendam-Tjuchem worden gedekt. Dit traject zal samen met het verduurzamen en aardgasvrijmaken van panden worden uitgevoerd.	1.010	0	112	898	De onttrekking betreft de dekking van de exploitatiekosten 2024
Financiële ruimte 2022	De reserve is ingesteld voor de overheveling van niet bestede middelen in 2022 zodat deze in 2023 en 2024 nog besteed kunnen worden.	1.527	0	1.527	0	Deze restantmiddelen zijn als volgt ingezet: - ESF React-EU € 366.000 - Raadswerkprogramma € 234.000 - Wet Kwaliteitsborging bouw € 61.000 - Gids middelen € 143.000 - Ouderenbeleid € 44.000 - Organisatieontwikkeling € 95.000 - Omgevingswet € 421.000 - Groen Oosterpark € 60.000 - Communicatie GKB € 103.000
Inflatiebuffer	De reserve, ingesteld bij de rekening 2022, is bedoeld om de sterk stijgende kosten te kunnen compenseren.	5.000	0	2.950	2.050	Dit betreft onttrekkingen met betrekking tot het

						Beleidsplan wegen (dekking storting afschrijvingsreserve investeringen wegen en indexatie onderhoud, totaal € 1.038.000), Bijstellen opbrengsten OZB ivm wijziging indexering conform amendement 13 van € 1.052.000, Aanvullende dekking sluitende begroting 2024 van € 406.000 en Incidentele subsidie voor Kwartier van € 454.000.
Opvang ontheemden Oekraïne	In 2022 heeft het Rijk de kosten voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ruim gecompenseerd. Daarnaast hebben wij eigen gebouwen ter beschikking gesteld en hiervoor alleen de kostprijs in rekening gebracht. Van de ontvangen uitkering houden wij € 3,4 miljoen over. Dit bedrag willen wij voorlopig beschikbaar houden omdat nog onzeker is of we moeten terugbetalen en/of we extra kosten in 2023 gaan maken. Deze extra kosten kunnen voortkomen uit het feit dat de opvang langer duurt dan vooraf was gedacht en er daarom betere en meer privacy gerichte opvangplekken moeten komen. In 2023 is de zoektocht naar alternatieve huisvesting in gang gezet voor de locaties in Muntendam en in Hoogezand.	2.400	0	0	2.400	In 2024 hebben er geen onttrekkingen of stortingen plaatsgevonden.
Grondexploitaties	Door het instellen van deze reserve is het mogelijk om de resultaten van de bestaande grondexploitaties via de reserve te muteren zonder dat de begroting- of het jaarrekeningresultaat direct wordt beïnvloed. Gezien onze ambitie om het aantal ontwikkellocaties te vermeerderen met hierdoor een toename in de omvang van grondexploitaties is dit gewenst. De reserve is ook om risico's in de grondexploitaties op te vangen.	1.250	2.518	650	3.117	Op basis van de resultaatbestemming 2023 is er een bedrag gestort van € 793.000. Op basis van de uitkomst MPG 2025 is nog eens € 1.724.000 aan toegevoegd in verband met winstneming en verlaging van een aantal verliesvoorzieningen (vooral vrijkomende locaties). De onttrekking is ter dekking van de indexatie op de verliesvoorzieningen (€ 189.000), een extra storting verliesvoorziening Vosholen deelplan 2 (€ 349.000) en verlaging van de winstneming Rengerspark (€ 112.000).
Opvang Zuidbroek	Sinds 19 september 2022 vangt het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) in de Eurohal in Zuidbroek maximaal 500 asielzoekers op. De opvang duurt uiterlijk tot 19 september 2023. Vanuit het Rijk ontvangen wij een vergoeding van € 100.000 per maand. Na aftrek van de gemaakte kosten komt het resterende bedrag 2022; € 400.000 volledig ten goede aan het dorp Zuidbroek en (gedeeltelijk) Noordbroek. In samenspraak met de inwoners houdt de dorpsraad zich bezig met de besteding van dit budget.	1.063	0	367	697	Er is € 367.000 onttrokken uit de reserve ter dekking van de uitgekeerde subsidies aan diverse stichtingen en verenigingen in Noordbroek en Zuidbroek.
Volkshuisvestingsfonds	Dit fonds is bedoeld om goedkope koopwoningen in de meest kwetsbare gebieden te verduurzamen.	600	3.500	0	4.100	Op basis van de voorjaarsnota is deze reserve ingesteld voor een bedrag van € 600.000 en bij

						de resultaatbestemming van de jaarrekening 2023 is € 3.500.000 toegevoegd om de co-financiering van 30% bij deze regeling te dekken.
Investeringsagenda Dorpen en Wijken	Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te kunnen investeren in de plannen in dorpen en wijken.	0	1.000	0	1.000	Conform besluit resultaatbestemming 2023 is € 1.000.000 in de bestemmingsreserve Investeringsagenda Dorpen en Wijken gestort.
Jeugd	Opvangen kosten sterke opwaartse druk jeugdhulp.	0	1.000	1.000	0	Er is € 1.000.000 onttrokken uit de reserve ter dekking van de kosten jeugd.
Harmonisatie sportaccommodaties	Harmonisatie sportfaciliteiten buitensportverenigingen.	0	500	50	450	Er is € 50.000 onttrokken voor de dekking van de kosten voor de projectleider
Reserve financiële ruimte 2023	De reserve is ingesteld voor de overheveling van niet bestede middelen in 2023 zodat deze in 2024 en 2025 nog besteed kunnen worden.	0	6.572	2.580	3.991	Totaal overgeheveld op basis van resultaatbestemming jaarrekening 2023: 6.572.000 Aangewende middelen zijn als volgt ingezet: - Energietoeslag € 1.114.000 - Openbare ruimte wegen € 500.000 - Traineeship € 178.000 - IBOR kunstwerken € 169.000 - Klimaatadaptieplan € 87.000 - Energie besparende maatregelen € 83.000 - Mobiliteitsplan en verkeersmodel € 68.000 - Kerkenvisie € 67.000 - Omgevingswet € 48.000 - Taalgelden Oekraïners € 67.000 - Toezicht jeugd en WMO € 58.000 - Ontwikkelbedrijf € 66.000 - Rekenkamer € 15.000 - Recreatie en Toerisme € 25.000 - Verdubbeling taakstelling statushouders € 14.000 - Bijdrage Stationsgebied Hoogezand € 10.000 - Haalbaarheids- en locatie onderzoek voor sociaal plein € 10.000

						- Wijkuitvoeringsplannen € 1.000
IZA-middelen	Middelen voor het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.	0	180	0	180	In 2024 hebben er geen onttrekkingen of stortingen plaatsgevonden.
Reserve financiële ruimte 2024	De reserve is ingesteld voor de overheveling van niet bestede middelen in 2024 zodat deze in 2025 nog besteed kunnen worden.	0	2.303	0	2.303	Bij de slotwijziging van 2024 is voor een bedrag van € 2.303.000 overgeheveld.
Totaal overige bestemmingsreserves		17.776	18.853	10.516	26.113	

Afschrijvingsreserves	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2024	Storting	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2024	Toelichting
Uitbr.scholen; peuterspeelz. Hoogezand	Deze (afschrijvings-)reserve vloeit voort uit investeringen peuterspeelzalen bij scholen voor het basisonderwijs.	302	0	0	302	Het restant van deze reserve zal worden betrokken bij de afboeking van restant boekwaarden van de v.m. Nico Bulderschool zodra deze buiten gebruik gesteld en gesloopt wordt.
Stimulering kinderopvang Hoogezand	Deze reserve vloeit voort uit investeringen voor kinderopvang en peuterspeelzalen bij scholen voor het basisonderwijs en is bestemd ter dekking van de afschrijvingslasten.	70	0	4	67	De onttrekking betreft de reguliere dekking ten laste van deze reserve.
Buiten peuterbad de Kalkwijck	Deze reserve vloeit voort uit het raadsbesluit om een investeringskrediet van € 115.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van een buiten peuterbad bij sportcentrum de Kalkwijck (Voorjaarsnota 2007).	55	0	4	52	De onttrekking is conform de begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van het buitenpeuterbad.
MFA Westerbroek	Op basis van het raadsbesluit van 27 januari 2014 (voordracht nr. 011) is besloten een restant stelpost van € 170.000 om te zetten in een bestemming reserve ter dekking van een deel van de kapitaallasten van een nieuw MFA Westerbroek.	152	0	4	147	De onttrekking is conform de begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van de MFA Westerbroek.
Slochterhaven	Deze reserve is ingesteld om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken die voortkomen uit de investering Slochterhaven.	281	0	13	268	De onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van Slochterhaven.
Overkluizing Slochteren	Deze reserve is bestemd om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken die voortkomen uit de investering overkluizing Slochterhaven.	58	0	3	55	De onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten van de overkluizing Slochteren.
Informatisering herindeling 2018	De reserve is bestemd om de afschrijvingskosten van de investeringen in nieuwe software en dergelijke als gevolg van de herindeling, gedurende de economische levensduur op te vangen.	55	0	53	2	Op basis van het in 2020 aangepaste onttrekkingsschema van deze is er € 53.000 onttrokken aan de reserve.
Automatisering herindeling 2018	De reserve is bestemd om gedurende de economische levensduur de afschrijvingskosten van de investeringen in nieuwe hardware etc. als gevolg van de herindeling op te vangen.	43	0	16	27	Onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten automatisering.

Terreininr. KC De Vosholen Hoogezand	De eenmalig beschikbare middelen 2013 (openbare verlichting) en 2015 (terreininrichting) zijn omgezet in een reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van deze investeringen in het Ketelhuis.	124	0	7	117	Onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten.
Scholenprogramma	Deze in 2021 gevormde reserve dient ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten van de investeringen die voortvloeien uit het scholenprogramma.	2.975	0	109	2.866	Onttrekking is conform begroting ter dekking van de afschrijvingslasten.
Huisvesting BWRI	Deze in 2023 gevormde reserve dient ter dekking van een deel van de afschrijvingslasten van de investeringen die voortvloeien uit de nieuwbouw BWRI.	795	268	0	1.063	Betreft de vorming van een afschrijvingsreserve op basis van de voorjaarnota 2023. De storting van € 268.000 betreft de boekwinst op de verkoop van Vosholen 119.
Gebiedsontwikkeling Slochterhaven	Deze bestemmingsreserve is bestemd om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken die voortkomen uit de investeringen gebiedsontwikkeling Slochterhaven.	0	1.031	0	1.031	Het gaat om het instellen van een afschrijvingsreserve conform raadsbesluit "beschikbaar stellen aanvullend krediet gebiedsontwikkeling Slochterhaven". De niet bestede middelen van het lokaal steunpakket van € 927.000, eigen middelen voor inzet personeel € 65.000, middelen van de visie Vrijetijdseconomie € 15.000 en aanvullend € 24.000 niet uitgegeven gelden energiecompensatie (steunpakket) zijn aangewend voor de storting in de afschrijvingsreserve.
Investeringen Wegen	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten die voortkomen uit de investeringen wegen 2024-2031.	0	905	0	905	Storting van € 905.000 is conform raadsbesluit vaststellen beleidsplan wegen. Instellen afschrijvingsreserve. De reserve inflatiebuffer is aangewend voor de storting in de afschrijvingsreserve.
Ford Transit BWRI	Deze in 2024 gevormde reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten van de investering Ford Transit BWRI.	0	21	0	21	Betreft de vorming van een afschrijvingsreserve op basis slotwijziging 2024.
Totaal afschrijvingsreserves		4.910	2.225	213	6.923	
Totaal bestemmingsreserves		**22.686**	**21.078**	**10.729**	**33.036**	

Resultaat	**Boekwaarde 1-1-2024**	**Storting**	**Onttrekking**	**Boekwaarde 31-12-2024**	**Toelichting**

Saldo rekening	15.731	4.693	15.731	4.693	De storting betreft het rekening resultaat 2024. De onttrekking houdt verband met de resultaatbestemming van het rekeningsaldo 2023; - toevoeging aan de algemene reserve: € 1.259.000 - overheveling van 2023 naar 2024: € 6.572.000 - reserve Volkshuisvesting:€ 3.500.000 - reserve Investeringsagenda Dorpen en Wijken: € 1.000.000 - reserve Jeugd: € 1.000.000 - afschrijvingsreserve Slochterhaven: € 927.000 - reserve Grondexploitaties: € 793.000 - reserve Harmonisatie sportaccommodaties: € 500.000 - reserve IZA-middelen: € 180.000
Totaal saldo rekening	**15.731**	**4.693**	**15.731**	**4.693**	
Totaal eigen vermogen	**51.640**	**27.030**	**26.553**	**52.116**	

bedragen x € 1.000

Voorzieningen

Omschrijving	Nut, noodzaak en bestaansrecht	Boekwaarde 1-1-2024	Storting	Onttrekking	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2024	Toelichting
Voorzieningen - verplichtingen en verliezen							
APPA wethouders	De voorziening is ingesteld om een mogelijk tekort van de pensioenuitkeringen van wethouders aan te vullen. Per 1 januari 2022 eindigde de uitvoering van de wet APPA-regeling door ASR. Hiermee komen de betalingen van de pensioenen aan gepensioneerde wethouders terug bij de gemeente. In 2021 heeft dit al gevolgen gehad voor de opbouw van de voorziening. De voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalig wethouders.	2.869	1.404		103	4.170	De aanwending heeft betrekking op de via de salarisadministratie uitbetaalde bedragen. Er is een storting in de voorziening gedaan in verband met een daling van de rekenrente en wijzigingen in het deelnemersbestand. Een groep voormalig wethouders werd tot nu toe uitgekeerd via de exploitatie. Vanaf 2028 worden alle opgebouwde pensioenafspraken overgedragen aan pensioenfonds ABP, om dan de waardeoverdracht te kunnen doen is deze groep opgenomen in de voorziening.
Verlofsparen	Deze voorziening is ingesteld conform artikel 44 lid 1c BBV en dient ter dekking van het aangemerkt spaarverlof op het moment dat dit wordt opgenomen.	250	143		28	365	De aanwending heeft betrekking op de opgenomen verlofuren. Op basis van de een toename van de opgebouwde uren verlofsparen is een storting in de voorziening gedaan.
Personeel Oekraïne	Om de financiële gevolgen met betrekking tot personele kosten na afloop van de vluchtelingenopvang op te kunnen vangen is deze voorziening getroffen.	800				800	In 2024 is deze voorziening niet ingezet.
RVU	Gemeenten zijn verplicht om vanaf 2024 een voorziening te hebben voor de financiële verplichting die zij hebben op basis van de RVU-regeling voor medewerkers die deelnemen aan de RVU, voor alle jaren tot aan de AOW-leeftijd.		448		66	383	De aanwending betreft de via de salarisadministratie uitbetaalde bedragen. Op basis van de getekende overeenkomsten en de daaruit volgende financiële verplichting is een storting in de voorziening gedaan.
RVU en verlofsparen (BWRI)	Gemeenten zijn verplicht om vanaf 2024 een voorziening te hebben voor de financiële verplichting die zij hebben op basis van de RVU-regeling voor medewerkers die deelnemen aan de RVU(CAO Sociale werkvoorziening), voor alle jaren tot aan de AOW-leeftijd.		249			249	De aanwending betreft de via de salarisadministratie vanuit het BWRI Werkbedrijf uitbetaalde bedragen. Op basis van de getekende overeenkomsten en de daaruit volgende financiële verplichting is een storting in de voorziening gedaan.
Totaal voorzieningen - verplichtingen en verliezen		3.918	2.245	0	197	5.966	
Risicovoorzieningen							
Stadscentrum Hoogezand	Deze voorziening is ingesteld om de kosten van saneringen te dekken die gedaan worden in het centrumgebied van Hoogezand. De gesaneerde gronden worden ingebracht in de grondexploitatie Stadshart Hoogezand.	361				361	Dit jaar zijn er geen saneringswerkzaamheden uitgevoerd.
totaal risicovoorzieningen		361				361	
Egalisatievoorzieningen							

Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening is in 2019 gevormd op basis van het meerjaren onderhoudsplan. Op basis van de meerjarenbegroting is bepaald hoe groot de voorziening moet zijn en hoe hoog de jaarlijkse stortingen moeten worden om het groot onderhoud van de komende tien jaar te kunnen dekken.	1.176	1.372		541	2.007	De aanwending betreft de kosten groot onderhoud 2024. Op basis van het meerjarenplan is een aanvullende storting noodzakelijk.
Rioolheffing*	Deze voorziening is bedoeld voor het opvangen van tekorten en hierdoor de stijging van tarieven te temperen.	14.878	823	1.805	905	12.991	De aanwending houdt verband met de dekking van de uitgevoerde investeringen met betrekking tot riolering en de restitutie van oude aanslagen rioolheffing 2015 t/m 2017 van voor de herindeling. Daarnaast is het positief resultaat 2024 van 823 in de voorziening gestort.
Afvalstoffen	Deze voorziening dient voor het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV.	2.045		856		1.189	Er is een nadelig resultaat van 856 op de afvalstoffenheffing. Conform regelgeving wordt het resultaat uit de voorziening onttrokken.
Totaal egalisatievoorzieningen		18.100	2.196	2.662	1.447	16.187	
Voorzieningen toekomstige verplichtingen							
Groot onderhoud wegen	Het doel van deze voorziening is het dekken van de jaarlijkse kosten van groot onderhoud van de verhardingen.	1.294	2.845		2.536	1.604	De aanwending heeft betrekking op de gemaakte kosten groot onderhoud verhardingen in 2024. Op basis van het meerjaren onderhoudsplan is deze storting noodzakelijk.
Renovatie 2 tennisbanen TCM	Het doel van deze voorziening is het dekken van de kosten van renovatie van de twee tennisbanen van TCM Muntendam.	50				50	De renovatie is nog niet noodzakelijk gebleken.
Totaal voorzieningen toekomstige verplichtingen		1.344	2.845	0	2.536	1.654	
Voorzieningen middelen van derden							
Afkoop onderhoud graven	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeve van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV.	628	226	146		708	De in 2024 ontvangen afkoopsommen zijn aan de voorziening toegevoegd. De onttrekking houdt verband met de dekking van de in 2024 gemaakte onderhoudskosten.
Onderhoud station Kropswolde	Betreft een voorziening waarin jaarlijks het van de huurders van dit pand ontvangen bedrag wordt gestort voor het onderhoud van het gebouw.	14	2			16	In 2024 is een bedrag 2024 van € 2.400 in de voorziening gestort.
Totaal voorzieningen middelen van derden		642	228	146	0	724	
Totaal voorzieningen		**24.365**	**7.514**	**2.808**	**4.179**	**24.892**	

bedragen x € 1.000

** Vanuit de verslaggevingsvoorschriften zijn er voor het treffen van een voorziening meerdere vormen mogelijk. Deze vormen hebben elk hun eigen vereisten. We hebben geconstateerd dat op dit moment niet geheel duidelijk is of de voorziening Riool op juiste manier gerubriceerd is en / of er op de juiste wijze gedoteerd of onttrokken wordt. De wijze waarop we de voorziening inzetten is conform het WRP dat in 2024 door uw raad is vastgesteld. Wij gaan in 2025 de voorziening nader onderzoeken zodat de geconstateerde onzekerheid opgeheven wordt.*

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

In 2024 zijn er geen nieuwe langlopende geldleningen aangegaan. Ook zijn er in 2024 geen leningen vervroegd afgelost. De totale rentelast voor het jaar 2024 met betrekking tot deze vaste schulden bedraagt € 1.728.200.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Vermeerdering	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2024	Rentelast voor het begrotingsjaar
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	113.736		8.672	105.064	1.728
Totaal vaste schulden	**113.736**	**0**	**8.672**	**105.064**	**1.728**

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	113.736	105.064
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen, als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Door derden belegde gelden	0	0
Waarborgsommen	0	0
Overige leningen met rentetypisch looptijd van één jaar of langer	0	0
Totaal vaste schulden	**113.736**	**105.064**

bedragen x € 1.000

Vlottende schulden

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Banksaldi	687	3
Subtotaal banksaldi	687	3
Crediteuren	14.158	14.596
Leningschulden GKB	3.310	3.260
Subtotaal overige schulden	17.468	17.856
Totaal vlottende schulden	**18.156**	**17.859**

bedragen x € 1.000

Overlopende passiva

Hieronder is een overzicht weergegeven van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel en overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terugbetalingen	Boekwaarde 31-12-2024
Het Rijk					
Sociaal emotionele ondersteuning aardgasgebied	170			170	
Blok B (F202)	1.305			1.305	
M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	657	9.754		10.343	68
G10 - Wet inburgering	510	1.415		1.147	779
J9 Specifieke uitkering woningbouwimpuls		1.575			1.575
E115 Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur		338			338
J7 Eigenaren isolatie en ventilatie woningen		245			245
Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)		763			763
D8 Specifieke Uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	1.499	2.389		2.077	1.811
D23 Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen		424		219	205
D15 Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen	3.404				3.404
H4 Specifieke Uitkering Sport	123	826		346	603
E84 Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	404			118	286
E81 Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022		25			25
J47 Regeling Specifieke Uikering herstructurering Volkshuisvesting	10.835			923	9.912
J45 Specifieke Uitkering Groningse Proeftuinen_ Aardgasvrije wijken	1.651			115	1.536
J55 aanpak energiearmoede	2.799			992	1.807
C204 D activiteiten Blok D	5.324			1.953	3.371
C206 Batch 1588 - 2022	7.581			7.196	385
C129 Meerjarige regeling Gaswinning		14.277			14.277
C202 Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie_ blok B		982			982
C203 C Aardbevingsgerelateerde inzet	5.033			1.886	3.147
C201 Onderdeel A NPG tranche 5	29.597			3.373	26.224
C46 Vierde tranche NPG	6.286			1.597	4.689
C38 Eerste tranche ivm de uitvoering NPG	1.002			119	883
C127 NPG tranche 9		600			600
G13 - Onderwijsroute	140	125		123	142
K28 Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid	1.096	1.330		663	1.764
J105 Specifieke Uitkering Startbouwimpuls	413				413
E104 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	4.036				4.036
GRO8c Leefbaarheid Groningen Handelingskosten		72		10	62
C128 meerjarige regeling Batch1588	210	12.000			12.210
J94 Specifieke uitkering lokale aanpak isolatie	2.816	5.011			7.827
G3 Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2024	548	124		154	518
H30 Sport en bewegen-gezondheidsbevordering-cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026	408	1.266		1.417	257
G4 Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2021	100				100
Leefbaarheidsgelden NCG 2018		213			213
D19 Ontheemden onderwijs	89				89
Bedragen lager dan € 100.000	93	99		97	95
Totaal het Rijk	88.129	53.851		36.344	105.636
Overige Nederlandse overheidslichamen					
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Abraham Kuipersingel		109			109
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Eemskanaal Meeden	112				112
Bestuurdersovereenkomst Nieuwkomersonderwijs		145			145

Bedragen SW-bedrijf BWRI	234				234
GRO7c Nationaal Programma Groningen aardgasvrije wijk	4.415			376	4.039
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Troelstralaan Hoogezand	232				232
E44B Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	467	115		467	115
subsidie Regionaal Arrangement Pilot Voorgezet onderwijs MG	400			400	
Lokale Investeringen Beschermd Wonen (BW)	153	153		153	153
GRO8c Leefbaarheid Groningen aanpak verduurzaming	200				200
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Groeveweg	93				93
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Herenlaan Scharmer	40				40
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Nieuweweg Kalkwijk	32				32
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Kalkwijk		74			74
GRO2c Verkeer en vervoer Groningen Scheemderstraat		38			38
GRO8c Leefbaarheid Groningen Reg Arrangement		79			79
GRO8c Leefbaarheid Groningen Masterplan Regiovisie HZ		112		32	80
J210B Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw tweede tranche		40		9	31
Regiodeal TvT 2025-Oldambt		79			79
Nog te betalen jeugdhulp RIGG	4.301			4.301	
Nog te betalen WMO ZIN BG+HH+BW	577			577	
Nog te betalen kosten de Meent	107			107	
Bedragen lager dan € 100.000	433	202		376	260
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	11.796	1.147		6.797	6.145
Totaal van Europese en Nederlands overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	**99.925**	**54.998**	**0**	**43.141**	**111.782**

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Boekwaarde 31-12-2024
Overige vooruitontvangen bedragen		
Vooruitontvangen overig	7.720	8.919
Loonheffing	3.886	4.146
Jeugd	577	2.209
WMO	1.382	1.798
Onderwijs	480	1.050
Rente	858	739
Pensioen	723	
Transacties onderweg belastingen	42	588
Subsidies	470	472
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	250	427
Infrastructurele kosten	39	321
Sociale zaken	360	349
Afvalfonds	212	
Nog te verrekenen inkomsten	250	1
H30 Sport en bewegen-gezondheidsbevordering-cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026		124
Overlopende posten 2023 - 2024 en 2024 -2025		851
Bedragen lager dan € 100.000	407	398
Totaal overige vooruitontvangen bedragen	**17.656**	**22.392**

bedragen x € 1.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In aanvulling op de balans volgt hier het overzicht van de belangrijkste, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hiermee kunnen we inzicht verschaffen in de meerjarige verplichtingen

waaraan we zijn gebonden. De lasten die betrekking hebben op het verslagjaar zijn overigens wel in de rekening verwerkt.

Gewaarborgde geldleningen

	1-1-2024	31-12-2024
Totaal gewaarborgde geldleningen	2.075.174	2.455.997
Waarvan door de gemeente gewaarborgd	155.225	143.967

bedragen x € 1.000

Contractuele verplichtingen

Contracten aangaande	Jaarlijkse contractwaarde	Resterende contractwaarde (max.)
Advieskosten	750	2.400
Afvalverwerking	1.483	6.162
Beveiliging	492	2.996
HRM	600	2.042
ICT	693	4.137
Onderhoud openbare ruimte	2.676	6.812
Schoonmaak	705	3.168
WMO	391	1.566
Totaal	**7.790**	**29.283**

bedragen x € 1.000

Verlofuren

De niet opgenomen verlofuren 2024 berekenen we tegen een gemiddeld uurtarief. Medewerkers mogen deze uren verkopen of nog opnemen conform cao-afspraken. Verplichting verlofuren ultimo 2024 € 2.778.000. Hierin zijn zowel de wettelijke als de bovenwettelijke uren opgenomen.

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

4.6 Overzicht baten en lasten per taakveld

Omschrijving	Primitief begroot 2024			Begroting 2024 na wijzigingen			Realisatie 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	3.721		-3.721	4.227		-4.227	5.023	37	4.986
0.2 Burgerzaken	1.552	1.071	-481	1.644	1.173	-470	1.658	1.262	396
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	976	78	-897	924	125	-799	964	289	674
0.4 Overhead	35.232	1.120	-34.112	35.454	990	-34.464	34.429	1.692	32.738
0.5 Treasury	-246	842	1.088	1.691	2.260	569	1.605	2.671	-1.066
0.61 OZB woningen	484	13.414	12.930	745	13.429	12.684	993	13.440	-12.447
0.62 OZB niet-woningen	460	9.752	9.293	535	10.162	9.628	525	9.903	-9.378
0.64 Belastingen overig							0	0	0
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		157.736	157.736		159.574	159.574	0	161.122	-161.122
0.8 Overige baten en lasten	3.045	135	-2.910	4.261	135	-4.126	2.983	482	2.501
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	8		-8	8		-8	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	511	3.685	3.174	5.781	17.070	11.289	6.606	10.823	-4.216
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	24.053	24.058	5	30.301	30.947	646	4.693	0	4.693
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.112	227	-4.885	5.119	227	-4.891	5.052	236	4.816
1.2 Openbare orde en veiligheid	11.500	9.719	-1.781	11.297	9.726	-1.571	12.439	10.896	1.543
2.1 Verkeer en vervoer	11.655	511	-11.144	12.143	539	-11.604	12.397	850	11.547
2.2 Parkeren		142	142		142	142	0	142	-142
2.3 Recreatieve havens	40	7	-33	35	7	-28	44	7	37
2.4 Economische havens en waterwegen	540		-540	494		-494	454	0	454
2.5 Openbaar vervoer	27		-27	27		-27	23	0	23
3.1 Economische ontwikkeling	563		-563	575		-575	843	441	402
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.550	2.038	489	1.598	2.201	603	206	97	109
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	94	30	-65	94	30	-64	77	18	60
3.4 Economische promotie	395	303	-93	573	480	-93	327	465	-138
4.2 Onderwijshuisvesting	6.107	614	-5.492	5.307	614	-4.692	5.230	757	4.473
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.298	5.264	-2.034	8.504	6.237	-2.267	7.100	4.911	2.189
5.1 Sportbeleid en activering	189	256	67	489	301	-188	495	349	146
5.2 Sportaccommodaties	4.349	982	-3.368	5.231	1.074	-4.157	4.910	1.291	3.620
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.382	350	-3.032	3.510	470	-3.041	3.450	435	3.015
5.4 Musea	322	3	-319	293	3	-291	327	5	322
5.5 Cultureel erfgoed	646	263	-383	761	90	-671	673	91	582
5.6 Media	1.806	220	-1.586	2.317	705	-1.611	1.901	292	1.608
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.098	116	-6.983	7.235	148	-7.088	7.345	221	7.124
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.369	3.520	-6.848	18.151	10.454	-7.697	18.269	10.477	7.792
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	7.847	5	-7.842	7.956	35	-7.921	7.483	37	7.446
6.3 Inkomensregelingen	39.961	31.001	-8.960	43.691	35.652	-8.039	42.915	35.229	7.686
6.4 WSW en beschut werk	17.235	3.398	-13.837	19.692	5.226	-14.466	19.935	5.530	14.404

Omschrijving	Primitief begroot 2024			Begroting 2024 na wijzigingen			Realisatie 2024		
6.5 Arbeidsparticipatie	4.819	506	-4.313	4.859	603	-4.256	4.634	355	4.278
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.063	0	-1.063	1.178	0	-1.178	1.222	21	1.201
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	8.192	625	-7.567	8.192	575	-7.617	8.053	612	7.440
6.71B Begeleiding (WMO)	5.274		-5.274	4.618		-4.618	4.282	0	4.282
6.71C Dagbesteding (WMO)	2.417		-2.417	1.935		-1.935	1.666	0	1.666
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	3.824	140	-3.684	3.774	195	-3.579	3.965	208	3.757
6.72A Jeugdhulp begeleiding	7.767		-7.767	9.691		-9.691	8.274	0	8.274
6.72B Jeugdhulp behandeling	822		-822	907		-907	1.483	0	1.483
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	2.935		-2.935	3.246		-3.246	3.195	0	3.195
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	739		-739	818		-818	1.154	0	1.154
6.73A Pleegzorg	1.700		-1.700	1.881		-1.881	1.195	0	1.195
6.73B Gezinsgericht	1.028		-1.028	1.138		-1.138	1.894	0	1.894
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	4.438		-4.438	4.909		-4.909	4.988	0	4.988
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	6.493		-6.493	7.173		-7.173	7.204	0	7.204
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.388		-1.388	1.537		-1.537	1.724	0	1.724
6.74C Gesloten plaatsing	478		-478	529		-529	2.104	0	2.104
6.81A Beschermd wonen (WMO)	6.444	6.403	-41	6.631	7.048	417	6.664	7.297	-633
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				0		0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	1.713		-1.713	1.896		-1.896	368	0	368
6.82B Jeugdreclassering	203		-203	225		-225	58	0	58
7.1 Volksgezondheid	2.580		-2.580	3.488	796	-2.691	3.904	1.392	2.512
7.2 Riolering	4.332	6.100	1.768	4.222	5.998	1.775	4.731	5.992	-1.261
7.3 Afval	7.288	8.783	1.495	7.298	8.783	1.485	8.558	10.096	-1.539
7.4 Milieubeheer	5.201	1.512	-3.689	6.118	1.920	-4.198	4.927	1.791	3.136
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	888	414	-473	892	414	-478	687	482	205
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.144	90	-2.053	3.207	244	-2.963	2.807	233	2.574
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	10.220	10.299	79	19.857	19.919	62	12.336	13.477	-1.140
8.3 Wonen en bouwen	8.049	4.587	-3.462	17.084	11.242	-5.842	7.382	4.378	3.004
Totaal	**310.319**	**310.319**	**0**	**367.963**	**367.963**	**0**	**320.833**	**320.833**	**0**

Lasten zijn inclusief stortingen

Baten zijn inclusief onttrekkingen

Bedragen x € 1.000

4.7 Overzicht Investeringen

Hierna volgen twee overzichten met daarin de investeringen in 2024. Per investering wordt het geraamde krediet en (indien van toepassing) de geraamde investeringsbijdrage vermeld. In de daaropvolgende twee kolommen worden de werkelijk uitgaven en inkomsten vermeld. De laatste twee kolommen geven per investering het geraamde en het werkelijk saldo aan. Alle investeringen zijn voorzien van een korte toelichting. Het eerste overzicht betreft de investeringen waarvan de vervolguitgaven in 2025 plaats zullen vinden.

Het tweede overzicht bevat de in 2024 gereed gemelde investeringen. Deze worden in 2024 afgesloten. Soms wordt in de toelichting aangegeven waarom een krediet nog "open" wordt gehouden. In de meeste gevallen ligt er een administratieve reden aan ten grondslag. De investeringen van de afgesloten kredieten worden met ingang van het nieuwe jaar afgeschreven op basis van de geldende afschrijvingstermijnen.

Doorlopende investeringskredieten

In deze lijst van doorlopende investeringskredieten bevinden zich ook een aantal die in eerdere begrotingsjaren beschikbaar zijn gesteld. Volgens de Financiële verordening kan het college deze ook nog aanwenden in de 2 navolgende begrotingsjaren. Soms zijn er echter redenen waarom deze investeringen ook nog als doorlopend krediet in deze lijst zijn opgenomen en hiermee ook langer dan de vastgestelde termijn aanwendbaar blijven. De volgende redenen kunnen van toepassing zijn:

- Fasering van onderdelen binnen het krediet wat langer duurt dan gepland;
- langere en vertraagde aanbestedingsprocedures waardoor later is of kan worden gestart met de uitvoering;
- vertraging in de levering;
- de grootte van project waarbij rekening moet worden gehouden met een langere uitvoeringsfase van 2 jaar en een krediet wat uiteindelijk betrokken zal worden bij deel (grond-)exploitaties.

Afvalinzameling en rioolbeheer							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
2021 Vervang./vernieuwing GFT inzameling hoogbouw	319	0	208	0	319	208	GFT cocons zijn geleverd Maar nog niet geplaatst
2021 ondergrondse glas-papiercontainers grondbak	100	0	0	0	100	0	De verzamelcontainers zijn besteld De voortgang is afhankelijk van de aanbesteding voor de plaatsing van de containers
2021 vervang ondergrondse verzamelvoorz. grondbak	75	0	0	0	75	0	De verzamelcontainers zijn besteld De voortgang is afhankelijk van de aanbesteding voor de plaatsing van de containers
2021 plaatsen ondergr. verzamel voorz. grondbak	10	0	0	0	10	0	De verzamelcontainers zijn besteld De voortgang is afhankelijk van de aanbesteding voor de plaatsing van de containers
2022 vervang ondergrondse verzamelvoorz. grondbak	75	0	0	0	75	0	De verzamelcontainers zijn besteld De voortgang is afhankelijk van de aanbesteding voor de plaatsing van de containers
2024 vervang ondergrondse verzamelvoorz. grondbak	150	0	0	0	150	0	De verzamelcontainers zijn besteld De voortgang is afhankelijk van de aanbesteding voor de plaatsing van de containers
2024 Materiaal huishoudelijk afval - (rol)containers	65	0	34	0	65	34	Loopt door in 2025
2024 Invoering pasjessysteem (automatisering)	100	0	4	0	100	4	Loopt door in 2025
2024 PMD haken voor alle huishoudens	50	0	24	0	50	24	Het restantkrediet zal in 2025 aangewend worden
2024 Materiaal bedrijfsafval - containers	51	0	0	0	51	0	Loopt door in 2025

Automatisering							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
2022 project redundantie	80	0	68	0	80	68	Loopt door in 2025
2023 Appliances (vervanging Aruba Networks)	60	0	40	0	60	40	Loopt door in 2025
2023 Telefooncentrale	250	0	68	0	250	68	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2023 Vaste lijnen telefonie	150	0	111	0	150	111	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2023 Security	75	0	70	0	75	70	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2024 Vervanging en aanschaf laptops	340	0	321	0	340	321	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2024 Vervanging serves en storage	175	0	117	0	175	117	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2024 Vervanging mobiele telefoons	113	0	65	0	113	65	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2024 Netwerkcomponenten	30	0	12	0	30	12	De vervanging van de hardware loopt door in 2025
2024 Mobiele devices	15	0	6	0	15	6	De vervanging van de hardware loopt door in 2025

Beheer openbare ruimte							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	

Inv.2020 Wegwerken achterstallig onderhoud wegen	1.000	-118	925	-118	882	806	Loopt door in 2025
rehabilitatie verhardingen 2021	627	-71	627	0	556	627	Loopt door in 2025
investering bodemverzakking 2023-2024	1.000	0	265	0	1.000	265	Loopt door in 2025
Inv.2024 Verv.plan Openb.verlichting masten	108	0	108	0	108	108	Loopt door in 2025
Inv.2024 Verv.plan Openb.verlichting armaturen	598	0	511	0	598	511	Loopt door in 2025
Inv.2022 Riolering o.b.v. risico gestuurd beheer	988	-988	669	-669	0	0	Loopt door in 2025
Inv.2023 Riolering - ris.gest.beh.+ klimaatadapt.	1.131	-1.131	0	0	0	0	Loopt door in 2025
Inv.2023 Riolering - verbetering van het systeem	110	-110	0	0	0	0	Loopt door in 2025
2022 Dek renovatie bruggen Harkstede	328	0	212	0	328	212	Loopt door in 2025
2022 Vernieuwing brug Slochteren	700	-242	173	0	458	173	Loopt door in 2025
2022 Geluidsscherm Kielsterachterweg	50	0	0	0	50	0	Loopt door in 2025
2022 Beschoeiingen haven Zuidbroek	300	0	26	0	300	26	Loopt door in 2025
2022 Overige beschoeiingen	150	0	47	0	150	47	Loopt door in 2025
2022 verkeersproject bij Knijpsbrug	600	-300	143	0	300	143	Loopt door in 2025
2023 Paden Noorderpark	100	0	92	0	100	92	Loopt door in 2025
2023 K. Nieboerweg en Krulweg	351	0	26	0	351	26	Loopt door in 2025
2023 Margrietpark (P. Bielstraat, D. Bakkerstr.)	435	0	467	0	435	467	Loopt door in 2025
2023 Scheemderstraat Noordbroek	612	-95	315	0	517	315	Loopt door in 2025
2023 Tjallingstraat	224	0	29	0	224	29	Loopt door in 2025
2023 Dr. W. Dreeslaan	70	0	15	0	70	15	Loopt door in 2025
2023 Parkeren/verkeersveligheid Houtmanstraat	25	0	14	0	25	14	Loopt door in 2025
2023 Tjallingstraat	20	0	0	0	20	0	Loopt door in 2025
2023 Dr. W. Dreeslaan	26	0	0	0	26	0	Loopt door in 2025
2023 Scheemderstraat Noordbroek	86	0	12	0	86	12	Loopt door in 2025
2023 Margrietpark fase 1 en 2	260	0	64	0	260	64	Loopt door in 2025
2023 K. Nieboerweg en Krulweg te Foxhol	23	0	0	0	23	0	Loopt door in 2025
2023 Herstel beschoeiing Slochterdiep	385	-133	4	0	252	4	Loopt door in 2025
2023 Beschoeiing Margrietpark (vijver)	70	0	6	0	70	6	Loopt door in 2025
2023 Baggeren Margrietpark (vijver)	80	0	27	0	80	27	Loopt door in 2025
2023 riolering K. Nieboerweg en Krulweg	208	-208	0	0	0	0	Is in voorbereiding en de uitvoering is in 2025-2026
2023 riolering Margrietpark (fase 1)	662	-662	567	-567	0	0	Is in voorbereiding en de uitvoering is in 2025-2026
2023 riolering Het Loeg	498	-498	629	-629	0	0	Loopt door in 2025
2023 riolering Scheemderstraat	341	-341	299	-299	0	0	Loopt door in 2025
2023 riolering Tjallingstraat	73	-73	0	0	0	0	Loopt door in 2025
2023 voorbereidingskr restauratie Schaive Klabbe	332	0	283	0	332	283	Loopt door in 2025
2023 voorbereidingskr wegdek bruggen Harkstede	42	0	4	0	42	4	Loopt door in 2025
2023 herinrichten recreatieweide Schildmeer	530	0	67	0	530	67	Loopt door in 2025

2024 Masten Winkelcentrum Gorecht-Oost	116	0	0	0	116	0	Is in voorbereiding en de uitvoering start in zomer 2025
2024 Armaturen Winkelcentrum Gorecht-Oost	383	0	0	0	383	0	Is in voorbereiding en de uitvoering start in zomer 2025
2024 Verv. houten dekken 5 bruggen Harkstede	355	0	303	0	355	303	Loopt door in 2025
2024 Uitvoering Schaive Klabbe	1.668	0	621	0	1.668	621	Loopt door in 2025
2024 Wegen Bartholomeus v.d. Helstraat e.o.	665	0	19	0	665	19	Loopt door in 2025
2024 Riolering Bartholomeus v.d. Helststraat e.o.	413	-413	0	0	0	0	Is in voorbereiding en de uitvoering is in 2025-2026
2024 Groen Bartholomeus v.d. Helststraat e.o.	13	0	0	0	13	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Fietspaden beton	1.265	0	0	0	1.265	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Parkeerplaats	14	0	0	0	14	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Rijbaan	22	0	0	0	22	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Onvoorzien, VAT, kunstregeling	410	0	0	0	410	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Baggeren, beschoeiing en oevers	500	0	0	0	500	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Groen	156	0	0	0	156	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Openb.verl. - masten	11	0	0	0	11	0	Loopt door in 2025
2024 Gorechtpark - Openb.verl. - armaturen	12	0	0	0	12	0	Loopt door in 2025
2024 Wegen Jacob v. Ruysdaelstraat	195	0	152	0	195	152	Loopt door in 2025
2024 Riolering Jacob v. Ruysdaelstraat	143	-143	126	-126	0	0	Loopt door in 2025
2024 Riolering Kerspellaan-Kerkstraat	335	-335	51	-51	0	0	Loopt door in 2025
2024 Groen Kerspellaan-Kerkstraat	33	0	0	0	33	0	Loopt door in 2025
2024 Slochterhaven loopbrug	700	-242	5	0	458	5	Loopt door in 2025
2024 hoofdw. Froombosch/Kolham Verv Deklaag/goten	1.105	0	28	0	1.105	28	Loopt door in 2025
2024 Kerspellaan Muntendam int.gr. project riool	240	0	3	0	240	3	Loopt door in 2025
2024 Pionier Hoogezand: Riolering en verharding	260	0	0	0	260	0	Loopt door in 2025
2024 Hamweg Harkstede Vervang best. Asfaltconstr	1.088	0	400	0	1.088	400	Loopt door in 2025
2024 Fietsbrug Oudeweg Munnikesloot	45	0	3	0	45	3	Loopt door in 2025
2024 Speeltuin Zuidbroek (ondergrond)	70	0	0	0	70	0	Loopt door in 2025
2024 Onderz.kred. huisv. gem. werven/onderkomens	70	0	6	0	70	6	Het onderzoek loopt nog

BWRI							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom-sten	Uitgaven	Inkom-sten	Begroot	Werkelijk	
Invest. BWRI 00400 Inventaris	12	-9	-55	-10	3	-64	Loopt door in 2025
Invest. BWRI 00500 Wagenpark	104	-20	70	-80	84	-10	Loopt door in 2025
Invest. BWRI 00600 Machines	100	-35	173	-35	65	138	Loopt door in 2025

Invest. BWRI 00800 Software	15	-1	0	0	14	0	Loopt door in 2025
Invest. BWRI Schaftwagens	0	0	58	-4	0	54	Loopt door in 2025

Energie en duurzaamheid							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
RC PAW Steendam-Tjuchem	3.750	-3.750	537	-121	0	416	Dit project loop door in 2025 en volgende jaren
Leningen PAW Steendam-Tjuchem	3.750	0	115	-20	3.750	95	Het verstrekken van leningen in het kader van dit project loopt door in 2025 en volgende jaren

Facilitair							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
2024 Inrichting/verbouw projectkamer Kalkwijck	28	0	0	0	28	0	Dit project wordt in 2025 uitgevoerd

Gebouwenbeheer							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
duurzaamheidsmaatregelen scholen	107	0	22	0	107	22	Loopt door in 2025
2021 vloerbedekking	30	0	2	0	30	2	Loopt door in 2025
2022 Carillon computer	45	0	8	0	45	8	Loopt door in 2025
2023 HvCB lekkage en toegangsbeveiliging	112	0	54	0	112	54	Loopt door in 2025
2024 Verduurzamen Duurswoldhal	713	0	0	0	713	0	Loopt door in 2025
2024 Verduurzamen Kalkwijck	500	0	0	0	500	0	Loopt door in 2025
2024 Verduurzamen Kindcentrum Zuidbroek	220	0	17	0	220	17	Loopt door in 2025
2024 Interne verbouwing MFC de Borgstee	220	0	12	0	220	12	Loopt door in 2025
2024 LED verlichting HSC	21	0	0	0	21	0	Loopt door in 2025
2024 Renovatie zwembad de Kolck	235	0	218	0	235	218	Er moeten nog een aantal herstelwerkzaamheden uitgevoerd worden vanwege de slechte werkzaamheden die door het voorgaande bedrijf zijn uitgevoerd
2024 Aanpassingen van Neckstraat 3	130	0	108	0	130	108	Loopt door in 2025
2024 Vosholen 101a Veldkast elektra Groenafvalb	15	0	0	0	15	0	Loopt door in 2025
2024 Verl. Veenlaan 1 Buis camera schuifpoort	30	0	2	0	30	2	Loopt door in 2025
2024 Toiletten IJsbaangeb. Zuidbroek asbestsaneren	25	0	0	0	25	0	Loopt door in 2025
2024 Vervangen camerasysteem MFC de Borgstee	25	0	40	0	25	40	De werkzaamheden starten in 2025

Gevolgen gas - en zoutwinning							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgangsrapportage/toelichting
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
2021 weg kadeproject Steendam-Tjuchem	4.023	-1.500	3.815	-1.261	2.523	2.554	Loopt door in 2025
2023 herinrichting Overschild inpassingskosten	2.966	-2.966	1	-1	0	0	Loopt door in 2025

2023 wegen Overschild-Lageland-Luddeweer inpas.kn	2.242	-2.242	103	-103	0	0	Loopt door in 2025
2023 fietsverbinding Eemskanaal ZZ inpassingskn	219	-219	1	-1	0	0	Loopt door in 2025
2023 weginrichting Weerterij inpassingskn	219	-219	229	-229	0	0	Loopt door in 2025
2023 toegangsweg Tjuchem inpassingskn	374	-374	48	-48	0	0	Loopt door in 2025
2024 Gebiedsontwikkeling Slochterhaven	1.275	-440	148	0	835	148	Loopt door in 2025
2024 Slochterhaven kademuur	265	-92	2	0	173	2	Loopt door in 2025
2024 Slochterhaven havengebouw incl sanitair	543	-188	51	0	356	51	Loopt door in 2025
2024 Slochterhaven openbaar gebied SBB	476	-164	17	0	312	17	Loopt door in 2025
2024 Herstel voorzieningen Tjuchem	446	-446	0	0	0	0	Loopt door in 2025
2024 Verbeteren veiligh. recr. fietsverbindingen	2.475	-2.475	0	0	0	0	Loopt door in 2025

HRM							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom-sten	Uitgaven	Inkom-sten	Begroot	Werkelijk	
2021 AED's 60 stuks	360	0	46	0	360	46	De aanbesteding van €100000 voor AED's zal in 2025 uitgevoerd worden

Informatisering							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom-sten	Uitgaven	Inkom-sten	Begroot	Werkelijk	
2021 software koppeling zaaksysteem	64	0	40	0	64	40	Realisatie koppeling SubsidieLoket is gepland in 2025
2022 BBI burgerzaken systeem	60	0	12	0	60	12	Conform overeenkomst iBurgerzaken worden er jaarlijks een aantal modules geïmplementeerd
2022 VVI Systeem Sociaal Domein (W&I-WMO-Regie)	230	0	216	0	230	216	Implementatie loopt door in 2025
2022 E-dienstverlen./website doorontwikkeling	50	0	26	0	50	26	Implementatie loopt door in 2025
2022 DIV-ontwikkelingen	75	0	20	0	75	20	Implementatie (pre)depot (verplicht voor de Wet open overheid) loopt door in 2025
2023 Software implementatie wet open overheid	20	0	13	0	20	13	Implementatie DossierManager Octobox
2023 Datawarehouse	40	0	25	0	40	25	Datateam is gestart met aanpassingen in huidige technische infrastructuur voor datawarehouse Vervolg in 2025 met uitrol van landelijk GGM-model alle gemeentelijke domeinen
2023 Fin.admin. werkbedrijf implementeren Key2	50	0	33	0	50	33	Gepland in 2025 Koppeling Compas en Key2F
2023 Wijz. sjablonen - Wet digit. toegankelijkheid	50	0	0	0	50	0	Implementatie loopt door in 2025
2023 Financieel systeem	165	0	0	0	165	0	Kosten aanbesteding Implementatie is gepland per 1 januari 2026
2023 Intranet	30	0	0	0	30	0	Het project heeft vertraging opgelopen door beperkte bezetting bij communicatie; de aanbesteding wordt in gang gezet
2024 Informatie-wetgeving	100	0	0	0	100	0	Diverse wet- en regelgeving, zoals SDG, OpenZaken en MijnServices, worden geïmplementeerd, maar de bijbehorende kosten zijn nog niet volledig in beeld
2024 Communicatie app BWRI Werkbedrijf	15	0	0	0	15	0	Gepland in 2025 uitrol app op basis van CompasCloud

2024 Gegevensmakelaar in de cloud	120	0	0	0	120	0	Aanbesteding/implementatie in 2025
2024 Implementatie MS365/Teams scharepoint	200	0	111	0	200	111	Uitloop en extra (of verdiepende) training
2024 Vervanging regiesysteem sociale teams	80	0	67	0	80	67	implementatie burgerportaal X-Works project in 2025
2024 Vervanging webshop BWRI	80	0	0	0	80	0	Uitgesteld naar 2025 ivm uitstel X-Works

Projecten en grondzaken							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom-sten	Uitgaven	Inkom-sten	Begroot	Werkelijk	
voorbereiding programmaplan huisvesting onderwijs	1.432	-462	434	-69	970	366	In 2025 wordt het laatste deel van het project gestart en zal het project afgesloten
grondexpl. Stadscentrum Nrd deel	5.757	-6.467	1.783	-2.865	-710	-1.081	De grondexploitatie loopt nog door De vlekken 3, 4, 5 en 7 worden opnieuw bekeken en ten aanzien van de ontwikkeling van het gebied zullen nieuwe keuzes gemaakt worden
C43 IJsbaan	1.910	-4.786	1.853	-5.244	-2.876	-3.391	De grondexploitatie wordt eind 2025 afgesloten
Gorecht-West fase 4	4.517	-1.137	3.384	-1.252	3.380	2.132	Gorecht-West fase 4 wordt in 2025 opgeleverd
Gorecht-West fase 5	4.524	-975	2.723	-934	3.550	1.789	Gorecht-West fase 5 loopt nog door tot zeker 2026
activa fys. bedrijfs. - Rengerspark	7.103	-14.093	5.168	-8.147	-6.990	-2.979	De grondexploitatie loopt nog door tot 2028
grondbank ontw. Stadscentrum Noordelijk deel	1.695	-1.047	1.703	-1.157	648	546	Het inbrengen van bouwrijpe gronden in de grondexploitatie stadshart vindt plaats via dit investeringsnummer
Verl. Veenlaan Slochteren	1.841	-1.538	1.261	-1.432	303	-171	De grondexploitatie loopt nog door tot 2028
BP Tolweg Muntendam	2.674	-3.036	548	-2.766	-362	-2.218	De grondexploitatie loopt nog door tot 2028
2019 gymzaal Mars 65 sloop-nieuwbouw	1.604	-1.103	16	-16	501	0	Een voorstel voor het vervolg van het project komt in 2025
2019 gymzaal Mars 65 gymmaterialen	67	-67	0	0	0	0	Een voorstel voor het vervolg van het project komt in 2025
Winstnemingen Tolweg	706	0	1.479	0	706	1.479	De grondexploitatie loopt nog door tot 2028
Winstnemingen Rengerspark	4.195	0	2.169	0	4.195	2.169	De grondexploitatie loopt nog door tot 2028
BP De Vosholen II deelplan 1	2.912	-1.717	1.330	-2.240	1.195	-910	De grondexploitatie loopt nog door tot en met 2027
Winstnemingen De Vosholen II deelplan 1	132	0	287	0	132	287	De grondexploitatie loopt nog door tot en met 2027
grondexploitatie Overschild Graauwedijk	549	-444	255	-90	105	165	De grondexploitatie loopt nog door tot en met 2026
2021 voorbereidingskrediet vrijkomende locaties	1.339	-1.089	1.245	-1.089	250	156	Dit krediet wordt nog gebruikt voor onderzoek woningbouw in Meeden
2022 voorbereiding kc Kropswolde-Meerwijck	260	-260	302	0	0	302	Loopt door in 2025
2021 nieuwbouw BWRI	15.271	0	5.278	0	15.271	5.278	Nieuwbouw wordt begin 2026 opgeleverd
verwervingen herstructurering Hoogezand Noord	3.360	0	1.876	0	3.360	1.876	Nog niet alle verwervingen zijn gedaan
Grondexploitatie Drevenhof	823	-137	529	-798	686	-269	De grondexploitatie wordt eind 2025 afgesloten
winstneming Drevenhof	100	0	161	0	100	161	De grondexploitatie wordt eind 2025 afgesloten
2022 Nieuwbouw BWRI installaties	3.722	0	51	0	3.722	51	Nieuwbouw wordt begin 2026 opgeleverd
2022 Nieuwbouw BWRI inrichting	416	0	0	0	416	0	Nieuwbouw wordt begin 2026 opgeleverd
2022 Nieuwbouw BWRI terreininrichting	710	0	62	0	710	62	Nieuwbouw wordt begin 2026 opgeleverd
2023 Recr & Tourisme meubilair aan routes	40	0	21	0	40	21	Loopt door in 2025
2023 Recr & Tourisme eenheid bebording	30	0	12	0	30	12	Loopt door in 2025

2024 Recr & Tourisme meubilair aan routes	40	0	0	0	40	0	Loopt door in 2025
2024 Recr & Tourisme eenheid bebording	30	0	0	0	30	0	Loopt door in 2025
grondexpl. Werfkade	134	-280	49	0	-146	49	De grondexploitatie loopt nog door Er is interesse vanuit de markt om de locatie te ontwikkelen
voorb. inpassingskosten kc Kropswolde-Meerwijck	40	-40	52	0	0	52	Loopt door in 2025
BP De Vosholen II deelplan 2	4.381	-1.404	3.331	-71	2.977	3.261	De grondexploitatie loopt nog door tot en met 2030
Winstnemingen De Vosholen II deelplan 2	0	0	0	0	0	0	De grondexploitatie loopt nog door tot en met 2030
2023 voorbereidingskrediet KC Muntendam	300	0	343	0	300	343	Loopt door in 2025
2024 Zeeheldenbuurt West Hoogezand (VJN 23)	5.100	0	38	0	5.100	38	De uitvoering moet nog gaan starten
2024 Dorpshuis Centrum Muntendam (VJN 23)	5.300	0	234	-10	5.300	223	De uitvoering moet nog gaan starten
2024 Openbaar gebied Centrum Muntendam (VJN 23)	3.800	0	158	-8	3.800	150	De uitvoering moet nog gaan starten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Poststraat 20 Sb	114	0	32	0	114	32	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Singellaan 10 Sb	113	0	37	0	113	37	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Waterman Hz	80	0	99	-446	80	-346	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Mars 65 Hz	84	0	192	0	84	192	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Middenstraat 27a Sm	425	0	435	-2	425	434	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Hoofdweg 42-42a Kh	82	0	45	-13	82	32	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Oudeweg 74 Wb	417	0	67	-2	417	65	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Multatulistraat 28-26 Hz	231	0	95	-2	231	93	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 1-Hoofdweg 200 Sl	380	0	353	-6	380	347	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Astronautenln 33-35 Hz	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2029 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Zonneweg 4-6 Hz	0	0	20	0	0	20	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2029 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Boswijkslaan 2-2b Sm	0	0	281	0	0	281	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2029 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Kerkstraat 15 Zb	0	0	38	-2	0	37	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Aalbersestraat 2 Hz	0	0	57	-2	0	56	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Talmastraat 2 Hz	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2029 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 2-Zuiderweg 44 Sl	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2029 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Donker Curtiusstr. 2 Hz	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Troelstralaan 1 Hz	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Twee Kerspelenweg 5 Sl	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Narcissenstraat Sm	0	0	20	0	0	20	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Troelstralaan 8 Md	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Grex Vrijk. loc. Fase 3-Middenweg 1 Md	0	0	19	0	0	19	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2031 afgesloten
Winstnemingen vrijk.loc. F1 Waterman Hz	0	0	85	0	0	85	De grondexploitatie wordt naar verwachting in 2028 afgesloten
2024 Hoofdfietsroute Muntendam-Veendam	739	-554	0	0	185	0	Loopt door in 2025

2024 Voorber. Uitvoe. havenvisie/ligplaatsenbeleid	50	0	0	0	50	0	Loopt door in 2025
2024 Onderzoek - ontwikkeling Beleefpark Meerwijck	50	0	0	0	50	0	Loopt door in 2025
2024 Voorbereidingskrediet voorz. Haven Zuidbroek	50	0	0	0	50	0	Loopt door in 2025
2024 Vervolgacties uitkomsten onderzoek stranden	150	0	0	0	150	0	Loopt door in 2025
2024 Voorbereidingskrediet Visie Harkstede e.o.	175	0	170	0	175	170	De voorbereidingen lopen door tot in 2025
Stadsentree Hoogezand fase 1.1 en 1.2	1.768	-8.617	1.796	-1.796	-6.849	0	De grondexploitatie loopt door tot en met 2034

Sport en bewegen							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
VVI 2020 Sport Verv.materiaal zwembadtechniek	236	-17	256	-5	219	251	De vervanging van materiaal loopt door in 2025
2023 Vervanging sport en spelmateriaal (sport)	87	0	71	0	87	71	De vervanging van materiaal loopt door in 2025
2024 Renovatie/vernieuwing 4 sportvelden	230	0	181	0	230	181	De vervanging van materiaal loopt door in 2025
2024 Renovatie glijbaan zwembad De Kalkwijck	250	0	61	0	250	61	De vervanging van materiaal loopt door in 2025
2024 Vervanging sport- en spelmateriaal sport	85	0	12	0	85	12	De vervanging van materiaal loopt door in 2025
2024 Vervanging sport- en spelmateriaal onderwijs	122	0	38	0	122	38	De vervanging van materiaal loopt door in 2025

Stafbureau leefomgeving							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Voortgang
	Uitgaven	Inkom -sten	Uitgaven	Inkom -sten	Begroot	Werkelijk	
VVI 2021 Tractie IBOR Bladzuiger HS	30	0	0	0	30	0	Loopt door in 2025
VVI 2022 Tractie IBOR Bovenlader 21-BDF-8 H-S	330	0	0	0	330	0	Loopt door in 2025
VVI 2023 Zijlader Mercedes 62-BHR-9	325	0	0	0	325	0	Loopt door in 2025
2023 Pick-up VW crafter - autolaadkraan	75	0	62	0	75	62	Loopt door in 2025
2024 Heftruck Nissan SL TKH-89-R	60	0	51	0	60	51	Loopt door in 2025
2024 Mobile kraan Terex SL TJV-22-G	200	0	0	0	200	0	Vervanging volgt in 2025
2024 Strooier haakarm SL	55	0	0	0	55	0	Loopt door in 2025
2024 Zijlader Daf 29-BKX-7 -Kst.Onderz.	40	0	13	0	40	13	Loopt door in 2025
2024 Mobile kraan Terex SL TJV-22-G - Kst.onderz.	10	0	0	0	10	0	Loopt door in 2025
2024 Zijlader Daf 29-BKX-7	360	0	0	0	360	0	Loopt door in 2025
2024 Zijlader Daf 78-BLP-5	360	0	0	0	360	0	Loopt door in 2025
2024 Laadinfrastructuur 11 KW	45	0	43	0	45	43	Loopt door in 2025
2024 Laadinfrastructuur 50 KW	59	0	0	0	59	0	Loopt door in 2025
2024 Tractie: Aanbouwd. Armmaaier/heggen BIB 47	43	0	0	0	43	0	Loopt door in 2025
2024 Tractie: Aanbouwd; Bosklepel/bermfrees BIB72	30	0	0	0	30	0	Loopt door in 2025

bedragen x € 1.000

In 2024 gereed gemelde investeringen

Afvalinzameling en rioolbeheer							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2021 ondergrondse glas-papiercontainers	100	0	100	0	100	100	Afgerond
2021 vervangen ondergrondse verzamelvoorz.	75	0	75	0	75	75	Afgerond
2021 plaatsen ondergrondse verzamel voorziening	10	0	10	0	10	10	Afgerond
2021 aanpassen groenafvalaanbrengpunt riolering	408	0	409	0	408	409	Afgerond
2021 aanpassen groenafvalaanbrengpunt parkeer	397	0	384	0	397	384	Afgerond
2022 vervangen ondergrondse verzamelvoorz.	75	0	75	0	75	75	Afgerond
2024 vervangen ondergrondse verzamelvoorz.(K)	150	0	155	0	150	155	Afgerond
2024 Materiaal zwerfafval - afvalbakken (K)	49	0	49	0	49	49	Afgerond

Automatisering							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2023 Vervanging Ipads door laptops	20	0	18	0	20	18	Aangeschaft
2023 Servers	75	0	76	0	75	76	Aangeschaft
2023 Laptops	450	0	450	0	450	450	Aangeschaft
2023 Mobiele telefoon	164	0	164	0	164	164	Aangeschaft
2024 Cardacces Toegangsbeheer(K)	20	0	23	0	20	23	Aangeschaft

Beheer openbare ruimte							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
investering bodemverzakking 2021-2022	1.000	0	1.057	-57	1.000	1.000	Afgerond
2022 investering bodemverzakking 2022-2023	1.000	0	1.000	0	1.000	1.000	Afgerond
Inv.2023 Verv.plan Openb.verlichting masten	388	0	367	0	388	367	Afgerond
Inv.2023 Verv.plan Openb.verlichting armaturen	412	0	400	0	412	400	Afgerond
Inv.2023 Riolering - rioolgemalen	353	-353	256	-256	0	0	Afgerond
2021 beschoeiïngen	95	0	91	0	95	91	Afgerond
2022 Diverse grote bruggen	215	0	220	0	215	220	Afgerond
2023 Het Loeg	49	0	30	0	49	30	Afgerond
2023 Meerweg Zuid	80	0	80	0	80	80	Afgerond
2023 riolering Meerweg zuid	25	-25	25	-25	0	0	Afgerond
2023 verharding Beetslaan Hoogezand	43	0	43	0	43	43	Afgerond
2024 Verkeerslichtinstallatie techniekweg(K)	75	0	63	0	75	63	Afgerond
2024 Dorpsrandpark Kolham: Afrastering vervangen (K)	80	0	70	0	80	70	Afgerond

Gebouwenbeheer							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2021 cameratoezicht	70	0	85	0	70	85	Afgerond
2023 vervanging spanplafond gemeentehuis	15	0	16	0	15	16	Afgerond
2024 Verv. Hiksion camera's Kc Woldwijck(K)	7	0	7	0	7	7	Afgerond
2024 Verv. Hiksion camera's Kc Vosholen(K)	7	0	9	0	7	9	Afgerond
2024 Verv. Hiksion camera's MFC Noordsuythoeve(K)	7	0	7	0	7	7	Afgerond
2024 Achterstall. onderh J. Huitzingstr 2 HZ gymz (K)	109	0	109	0	109	109	Afgerond
2024 Verbeteren ventilatie zaal MFC de Noordsuyth(K)	50	0	45	0	50	45	Afgerond
2024 aankoop werf Wolthuis Noorderstraat 308, 308a (K)	0	0	0	0	0	0	Afgerond
2024 installaties MFC Foxhol	27	0	26	0	27	26	Afgerond
2024 installaties kindcentrum Vosholen	23	0	23	0	23	23	Afgerond
2024 installaties Rembrandtlaan 2-8	15	0	14	0	15	14	Afgerond

2024 installaties Rembrandtlaan 10	18	0	17	0	18	17	Afgerond
2024 installaties P. Venemakade 59	15	0	15	0	15	15	Afgerond
2024 installaties Nieuweweg 127	42	0	42	0	42	42	Afgerond
2024 installaties Vosholen 101A	14	0	14	0	14	14	Afgerond
2024 installaties HvCB Gorecht-Oost 157	39	0	39	0	39	39	Afgerond

Gevolgen gas - en zoutwinning							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2021 fietspad kadeproject Steendam-Tjuchem	745	0	745	0			Afgerond
2021 kabels-leidingen kadeproject Steendam-Tjuchem	320	0	320	0	320	320	Afgerond

Informatisering							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2022 aanpassingen financieel systeem	16	0	22	0	16	22	Afgerond
2023 Subsidiesoftware	66	0	66	0	66	66	Aangeschaft
2023 Uitbreiding Mylex zoekmachine	20	0	20	0	20	20	Aangeschaft
2024 I-portfolio BWRI in arbeidsregio(K)	0	0	0	0	0	0	Aangeschaft
2024 Uitbreiding Youforce(K)	20	0	0	0	20	0	Aangeschaft
2024 Vervanging procesbeschrijvingstool(K)	13	0	0	0	13	0	Aangeschaft

Projecten en grondzaken							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
buitenruimte Houtstek Slochteren	378	-378	388	-378	0	10	Afgerond
Grond hoekpand M.Veningastr 144 Hgz	1.179	-745	999	-999	434	0	Afgerond
Voorbereidingskosten Entree Hoogezand	2.180	-3.079	2.180	-2.180	-900	0	Voorbereiding gereed
2022 De Weerterij Siddeburen	562	-562	511	-511	0	0	Afgerond

Sport en bewegen							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2022 Vervanging sport/spel materialen sport	87	0	48	0	87	48	Aangeschaft
2023 Vervanging sport en spelmateriaal (onderwijs)	123	0	45	0	123	45	Aangeschaft

Stafbureau leefomgeving							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
VVI 2022 Tractie IBOR Ikraan Ford Transit 3-VTF-50	22	0	22	0	22	22	Aangeschaft
VVI 2022 Tractie IBOR Ford Transit 3-VTF-50 SL	52	0	52	0	52	52	Aangeschaft
2023 Tractor: John Deere	40	0	36	0	40	36	Aangeschaft
2024 Perroncontainer -> afvalcontainer(K)	15	0	14	0	15	14	Aangeschaft
2024 BIB 258 Cirkelmaaier Husqvarna P524X EFI(K)	30	0	18	0	30	18	Aangeschaft
2024 Hefbrug(K)	35	0	33	0	35	33	Aangeschaft
2024 Heftruck Nissan SL TKH-89-R - Kst.Onderz.(K)	0	0	0	0	0	0	Aangeschaft

Veiligheid en vergunningen							
Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2021 investeringen bluswater	7	0	7	0	7	7	Afgerond

Vluchtelingenopvang

Omschrijving	Begroot		Werkelijk		Saldo		Toelichting
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Begroot	Werkelijk	
2023 verbouwing Kerkstraat 2 Hoogezand	1.008	-1.008	1.100	-1.100	0	0	Afgerond
2023 verbouwing Astronautenlaan 33 Hoogezand	870	-870	919	-919	0	0	Afgerond
2023 verbouwing Hoofdweg 10a Slochteren	303	-303	303	-303	0	0	Afgerond

bedragen x € 1.000

4.8 Wet normering topinkomens

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 2024		
Naam	**M.H.M. Nieuwenhuijsen-Janssens**	**F.M. Bouwman**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in Fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 148.794	€ 113.781
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.321	€ 18.903
Subtotaal	€ 172.115	€ 132.684
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Bezoldiging 2023	**€ 172.115**	**€ 132.684**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 2023		
Naam	**M.H.M. Nieuwenhuijsen-Janssens**	**F.M. Bouwman**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	18/9 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in Fte)	1,0	1,0
Dienstbestrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 40.489	€ 108.951
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.445	€ 18.444
Subtotaal	€ 46.934	€ 127.394
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 64.151	€ 223.000
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Bezoldiging 2023	**€ 46.934**	**€ 127.394**

4.9 Incidentele subsidies 2024

Aanvrager	Gesubsidieerde activiteit	Verleende subsidie
Incidentele subsidies 2024		
Accare	Aanvullende ondersteuning Jeugd en Gezin	26.000
Aletta Jacobs College, Dr.	Tijd voor toekomst, verrijkte schooldag 2023 en 2024	283.333
Biblionet Groningen, Stichting	Toekomstgerichte bibliotheekvoorziening Zuidbroek	218.616
Biblionet Groningen, Stichting	Toekomstgerichte bibliotheekvoorziening Harkstede	205.200
Biblionet Groningen, Stichting	Informatiepunt Digitale Overheid	62.080
Culturele Activiteiten TochtomdeNoord, Stichting	Wandelfestival Tocht om de Noord	6.191
DIG050, Stichting	Dagbesteding Kolham	32.000
Dorpshuis "De Klabbe" Foxhol	Beheer Dorpshuis De Klabbe in Foxhol	20.000
DorpsZorgCoöperatie "Mit Mekoar" U.A.	DorpsZorgLoket 2024	2.570
Effect B.V.	Pilotproject EHealth	14.506
Fotografie Noorderlicht, Stichting	Het grote Slochter Vrijstaat Midzomer Festival	5.000
Groninger Monumentenfonds	Compensatie betaalde rente	2.000
Hoop voor Hoog Hammen, Stichting	Restauratatie monument Woudbloem	448
Huis voor de Sport Groningen, Stichting	Teamfit	4.000
InBegrepen Coöperatie U.A.	Herstelacademie in buurthuis De Badde	20.833
Kielzog, Stichting	NPG-project Jongeren pitchen voor cultuurprojecten	42.500
Lang Leve Kolham, Stichting	Servicepunt voor ouderen	5.000
Leger der Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Stichting	Pilot zorgmijders	14.125
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Opbouwwerk gebiedsteam Noord en Overschild en omgeving	140.341
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	De Voorzieningenwijzer sept-dec 2023 en 2024	67.226
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Project ouderen en eenzaamheid	38.000
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Projectmedewerker Meedoen met Dementie	23.935
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Coördinator netwerk dementie	14.018
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Vrijwilligers Bedankt 2024	11.000
Kwartier Zorg & Welzijn, Stichting	Wereld Alzheimer Dag 2024	1.926
Landgoed Fraeylema, Stichting	Cultuurcoaches Fraeylemaborg	24.500
Marketing Midden-Groningen, Vereniging	NPG-project Midden-Groningen op de kaart	29.674
Nationaal Bus Museum, Stichting	Behoud rijdend erfgoed	10.000
Paardensportvereniging "Schildwolde en Omstreken"	Verduurzaming en verbetering Manege de Woldstreek	47.143
Platform Ouderen Midden-Groningen, Stichting	Behartigen van collectieve belangen van ouderen in Midden-Groningen, dec. 2023 en 2024	2.300
Regenboog Midden-Groningen, Stichting	Versterken regenbooggemeenschap Midden-Groningen	8.000
Rookvrije Generatie Midden-Groningen, Stichting	Podcastwedstrijd vapen	10.000
Rookvrije Generatie Midden-Groningen, Stichting	Activiteit om vapen tegen te gaan	3.000
Truckfestijn Siddeburen, Stichting	Truckfestijn Siddeburen	1.500
Ultiem, Stichting	Tijdelijke onderwijsvoorziening Oekraïense leerlingen 2023-2024	274.298
VluchtelingenWerk Nederland, Stichting	Ondersteuning bij gezinshereniging vluchtelingen	14.169
WerkPro, Stichting	Sociaal beheer Wijkcentrum punt West	100.000
Zorgbelang Groningen, Stichting	Aanvullende subsidie onafhankelijke cliëntondersteuning	12.600
Totaal incidentele subsidies:		**1.798.032**

4.10 Overzicht verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			17	34	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€160.549	€ 218.682				
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**

			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€3.128	€62.408	€60.673	€119.629	€31.399	€40.823
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€123.480	€243.480	€0	€ 0	€379.229	
BZK	**C38**	**Nationaal Programma Groningen** **Specifieke uitkering NPG** Provincie en Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C38/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C38/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: C38/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C38/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C38/05*	
		1	M02 Dorpsproces Overschild	€ 66.837	€ 1.070.000	Beschikking PDGB/ 19234903 (1e tranche)	Ja	
		2	M04 Plus op Sport Gorecht en Woldwijck	€ 52.500	€ 2.198.600	Beschikking PDGB/ 19307702 (2e tranche)	Nee	

BZK	C46	**SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen** Gemeenten	Projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C46/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C46/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C46/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C46/04*	Toelichting op eventuele niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C46/05*	
		1	M05 Herstructurering Hoogezand-Noord	€ 253.817	€ 2.067.057	Nee	De voorbereiding koste meer tijd dan geraamd start uitvoering in 2025.	
		2	M06 Aanpak verpauperde panden	€ 193.503	€ 804.117	Nee	loopt in 2025 af	
		3	M07 Midden-Groningen op de kaart	€ 0	€ 128.099	Ja	Fase 1 van dit project uit deze tranche in 2023 afgerond.	
		4	M08 Jongeren pitchen voor hun cultuurprojecten	€ 50.000	€ 129.553	Nee	Loopt in 2026 af	
		5	M09 Bevordering van sociale veerkracht	€ 140.921	€ 450.585	Ja		
		6	M10 De Ijsberg	€ 301.070	€ 1.239.115	Ja		
		7	M11 Ervaringsdeskundigen armoede en sociale uitsluiting	€ 46.349	€ 700.668	Nee	Verwachte einde is in 2026.	
		8	M12 Jongeren met Toekomst	€ 400.709	€ 903.339	Nee	Loopt af in 2026	
		9	M13 Jongerenwerk+	€ 125.011	€ 1.477.920	Nee	Projecten Bevordering sociale veerkracht, Ervaringsdeskundigen, Jongerenwerk+ en JIM aanpak worden in combinatie uitgevoerd. Verwachte einde is in 2026.	
		10	M14 JIM-aanpak	€ 19.727	€ 263.028	Ja		
		11	M16 Hulpteam Overschild	€ 65.720	€ 355.168	Nee		
		12	M17 Tijd voor Toekomst (deel gemeente Midden-Groningen	€ 0	€ 941.620	Ja	Fase 1 van dit project uit deze tranche in 2023 afgerond.	

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C46/06*
Nee

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen affaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 18.278	Nee					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*		
			€ 61.535	€ 0	2	213	73		
BZK	**C127**	**Activiteiten in het kader van de uitvoering van projecten en werkzaamheden ten behoeve van Nationaal Programma Groningen (onderdeel j)**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C127/01*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C127/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C127/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C127/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C127/05*		
		1	PDGGO-DVPG / 89571878	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	**C128**	**Activiteiten in het kader van het versterken van gebouwen in de batch 1.588 (onderdeel d)**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C128/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C128/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C128/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C128/04*	Totaal aantal gerealiseerde woningen (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C128/05*	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C128/06*	
			€ 0	€ 0	Nee		0	0	

BZK	**C129**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen 2024–2030 (onderdelen a t/m c en e t/m i)**		Naam onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: C129/01	*Indicator: C129/02*	*Indicator: C129/03*	*Indicator: C129/04*	*Indicator: C129/05*	
			1	a. Blok B - Verbeteren sociale cohesie	€ 0	€ 0	Nee		
			2	b. Leefbaarheid en Wijkontwikkeling	€ 0	€ 0	Nee		
			3	c. Blok D - Inpassingskosten	€ 0	€ 0	Nee		
			4	e. Aardbevingsgerelateerde inzet (Lumpsum)	€ 0	€ 0	Nee		
			5	h. Knelpuntenpot	€ 0	€ 0	Nee		
			6	i. Blok E - Sociaal-emotionele ondersteuning	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C201**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen** **Vanaf tranche 5**		Betreft tranche	Projectnaam/nummer	Beschikkingsnummer/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: C201/01	*Indicator: C201/02*	*Indicator: C201/03*	*Indicator: C201/04*	*Indicator: C201/05*	*Indicator: C201/06*
			1	5e Tranche	M01 4% Organisatielasten Lokaal Programma	2021-0000079096	€ 0	€ 0	
			2	5e Tranche	M15 Ontwikkelbedrijf	2021-0000079096	€ 272.878	€ 688.828	Doorlooptijd tm 2025
			3	5e Tranche	M18 Moeders van Midden-Groningen	2021-0000079096	€ 177.432	€ 580.171	Loopt door t/m 2025

			4	5e Tranche	M19 Toekomstbestendig Cultureel erfgoed	2021-0000079096	€ 71.577	€ 249.525	verlengd t/m 2025
			5	5e Tranche	M20 Verbeteren Veiligheid 1	2021-0000079096			
			6	6e Tranche	M21 Dorps- en wijkplannen in Midden-Groningen	PDGGO-DVPG / 22510048	€ 343.602	€ 942.849	Doorlooptijd tot en met 2031
			7	7e Tranche	M24 Verbeteren Veiligheid 2	PDGGO-DVPG / 35044627	€ 126.125	€ 173.625	Doorlooptijd tot en met 2031
			8	8e Tranche	M17 Tijd voor Toekomst 2	PDGGO-DVPG / 38355900	€ 1.594.346	€ 1.860.991	Loopt in 2029 af
			9	8e Tranche	M22 Herstructurering Hoogezand-Noord 2	PDGGO-DVPG / 38355900	€ 658.364	€ 658.364	Doorlooptijd tot en met 2029
				Kopie projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C201/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C201/08*				
			1	M01 4% Organisatielasten Lokaal Programma	Nee				
			2	M15 Ontwikkelbedrijf	Nee				
			3	M18 Moeders van Midden-Groningen	Nee				
			4	M19 Toekomstbestendig Cultureel erfgoed	Nee				
			5	M20 Verbeteren Veiligheid 1	Nee				
			6	M21 Dorps- en wijkplannen in Midden-Groningen	Nee				
			7	M24 Verbeteren Veiligheid 2	Nee				
			8	M17 Tijd voor Toekomst 2	Nee				
			9	M22 Herstructurering Hoogezand-Noord 2	Nee				
BZK	**C202**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie**		Betreft tranche	Beschikkingsnaam/ nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting

						afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C202/01	*Indicator: C202/02*	*Indicator: C202/03*	*Indicator: C202/04*	*Indicator: C202/05*	*Indicator: C202/06*
		1	eerste tranche	2021-0000089138	€ 0	€ 3.943.073	Ja	
		2	tweede tranche	PDGGO-DVPG / 22508081	€ 323.025	€ 1.537.775	Nee	
BZK	**C203**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet**	Beschikkingsnaam / nummer	Betreft tranche	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: C203/01	*Indicator: C203/02*	*Indicator: C203/03*	*Indicator: C203/04*	*Indicator: C203/05*	
		1	2021-0000079126	tweede tranche	€ 29.679	€ 2.350.000	Ja	
		2	PDGGO-DVPG / 22504926	derde tranche	€ 7.302	€ 2.429.414	Nee	
		3	PGDGGO-DVPG/ 38358186	vierde tranche	€ 1.848.873	€ 2.121.006	Nee	
BZK	**C204**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel D activiteiten BLOK D**	Beschikkingsnummer	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: C204/01	*Indicator: C204/02*	*Indicator: C204/03*	*Indicator: C204/04*	*Indicator: C204/05*	
		1	PDGGO-DVPG / 22508137	€ 0	€ 3.175.000	Ja		
		2	PDGGO-DVPG / 35047971	€ 1.953.469	€ 2.024.069	Nee		
		3	PDGGO-DVPG / 38355075	-	-	Nee		
BZK	**C205**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning**	Beschikkingsnaam/ nummer	Betreft tranche	Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting

			Aard controle n.v.t *Indicator: C205/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C205/02*	*Aard controle R* *Indicator: C205/03*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C205/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C205/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C205/06*
		1	2021-0000079137	eerste tranche	€ 0	€ 244.972	Ja	
		2	WJZ/22514694	tweede tranche	€ 0	€ 244.972	Ja	
		3	PDGGO-DVPG / 35044250	derde tranche	€ 170.179	€ 244.972	Ja	
BZK	**C206**	**Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel F Batch 1.588** Convenant Batch 1588 Gemeenten	Totaal beschikt bedrag (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C206/01*	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C206/02*				
			€ 0					
			Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C206/03*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C206/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C206/05*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) Eigen uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C206/06*	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: C206/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Uitvoering door derde *Aard controle R* *Indicator: C206/08*
		1	*PDGGO-DVPG / 22509302*	€ 497.216	€ 870.871	0	€ 11.971.647	€ 18.931.257
			Kopie beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C206/09*	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C206/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C206/11*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C206/12*		
		1	*PDGGO-DVPG / 22509302*	7	Nee	tm jaar T Eigen uitvoering is inclusief correctie kosten van voorgaande jaren die toch wel of niet verhaald konden worden en tlv deze spuk zijn gebracht.		
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

		Gemeenten	voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 1.391.262	€ 627.379	€ 58.742	€ 0	€ 1.499.254	€ 1.810.500
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R*			

			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*	
			€ 23.861	€ 0	€ 59.278	
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*
			€ 0	€ 83.139	€ 0	Ja
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*
		1				
OCW	**D15**	**Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen**	Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D15/01*	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd? *Aard controle D1* *Indicator: D15/02*	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering *Aard controle R* *Indicator: D15/03*	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D15/04*
			€ 12.847.767	2022	€ 896.924	€ 3.587.696
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenprogramma, onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T)		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: D15/05*	*Aard controle R* *Indicator: D15/06*				
			1 volgt in 2025	volgt in 2025				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D15/07*					
			Nee					
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
			1 SB240045	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0
			2 SB240194	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
			1 Nee					
			2 Nee					
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*

				Indicator: E44B/01	Indicator: E44B/02	Indicator: E44B/03	Indicator: E44B/04	Indicator: E44B/05	Indicator: E44B/06
			1	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 64.463	€ 64.463	€ 517.022	€ 517.022
			2	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 175.554	€ 175.554	€ 351.108	€ 351.108
			3	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 93.871	€ 93.871	€ 187.742	€ 187.742
			6	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	€ 16.529	€ 16.529	€ 186.926	€ 186.926
			8	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	€ 17.121	€ 17.121	€ 34.241	€ 33.456
			9	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	€ 17.700	€ 17.700	€ 108.664	€ 108.664

	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: E44B/07	*Indicator: E44B/08*	*Indicator: E44B/09*
1	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee
2	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee
3	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee

			4	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee	
			5	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee	
			6	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Nee	
			7	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Nee	
			8	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Nee	
			9	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Nee	
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*
			1	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Vervangen riolering en herinrichting Loeg te Muntendam	Ja
			2	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Vervangen riolering en herinrichten omgeving rondom Popke Bielstraat te Hoogezand-Sappemeer	Ja
			3	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Aanleg regenwaterrioolleiding en herinrichting K. Nieboerweg e.o. te Foxhol	Nee
			4	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Aanleg WADI en afvoer regenwaterrioolleiding Barthomeus van Meistraat te	Nee

					Hoogezand - Sappemeer,		
			5	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Vervangen riolering en herinrichting Scheemderstraat te Noordbroek	Nee
			6	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2023/60084 - 2023-079800	Aanleg regenwaterrioolleiding en herinrichting Tjallingstraat te Foxhol	Nee
			7	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Aanpassen vuilwater stelsel - toevoeging gemaal en overstort plus gedeelte aanleg RWA leiding Herenstraat, Hoogezand-Sappemeer	Ja
			8	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Vervangen riolering en herinrichten omgeving Kerspelpad en vergroten capaciteit waterberging buitengebied, Muntendam	Nee
			9	030001 Provincie Groningen	IENW/BSK-2024/93923-2024-071154	Aanleg regenwaterrioolleiding Jacob van Ruydaelstraat	Ja
IenW	**E81**	**Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022**	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E81/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E81/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	

		Provincies en Gemeenten		*Aard controle R* *Indicator: E84/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	*Aard controle R* *Indicator: E84/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*
				€ 372.792	€ 372.792	€ 254.551	Nee
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*
			1	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Nee		
			2	324 Aanleg ongelijkvloerse kruising (brug)|aantal in Stuks	Nee		
			3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee		
			4	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee		
			5	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee		
			6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee		
			7	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h|aantal in meters	Nee	380	Hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen in meters. 380 meter van de 500 meter gerealiseerd.
			8	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee		

		9	362 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen|aantal in Meters	Nee					
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E104/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/06*	
		1	*IENW/BSK-2023/379118*	€ 0	€ 0	€ 0	0	0	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/10*			
		1	IENW/BSK-2023/379118	0	0	Nee			
			Naam infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle R* *Indicator: E104/13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*		
		1	*nvt*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
IenW	**E115**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E115/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E115/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E115/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 26.935.164	€ 665.004	€ 1.132.861	€ 5.337	€ 138.222	€ 992
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 103.598	€ 37.450	€ 0	€ 4.185.826	€ 6.891	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*				

			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeente deel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 25.500	€ 17.669	€ 27.541	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.100	€ 82.992	€ 7.484
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 3.350	€ 7.008	€ 487
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 7.439	€ 6.235	€ 446
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.302	€ 318
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.594	€ 1.564	€ 123
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 13.483	€ 101.101	€ 8.858
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/11*	*Aard controle R* *Indicator: G4/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4/13*	*Aard controle R* *Indicator: G4/14*	*Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*	*Aard controle R* *Indicator: G4/17*	*Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	*Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 1.147.316	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03* Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 825.922	€ 403.843				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Binnensportaccommodaties	€ 163.872	€ 25.298	€ 138.574		
		2	Buitensportaccommodaties	€ 59.899	€ 14.021	€ 45.878		
		3	Sportaccommodaties algemeen	€ 19.209	€ 11.173	€ 8.036		
		4	Dienstverlening door derden	€ 160.863			€ 160.863	
VWS	**H27B**	**Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_met centraal persoon** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27B/01*	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27B/02*	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt) – aard controle *Aard controle D1* *Indicator: H27B/03*	Toelichting (Verplicht indien bij H27B/03 "Nee" is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27B/04*	Gerealiseerd aantal cliënten in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H27B/05*	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27B/06*
		1	061969 Gemeente Westerkwartier	*1045572*	Ja		31	41

			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H27B/07*						
			Nee						
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 55.625	€ 66.305	€ 98.568	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 380.810	€ 404.429	€ 748.434	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 85.576	€ 98.443	€ 140.731	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 68.461	€ 75.108	€ 115.156	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 21.394	€ 10.000	€ 10.000	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 74.879	€ 70.665	€ 104.741	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 203.244	€ 211.538	€ 224.538	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 42.788	€ 49.776	€ 66.305	Ja	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 10.697	€ 0	€ 7.908	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 154.038	€ 115.225	€ 181.341	Ja	Ja
		11	Mantelzorg	€ 42.788	€ 24.500	€ 45.750	Ja	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 42.788	€ 35.000	€ 61.332	Ja	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 40.649	€ 130.287	€ 263.781	Ja	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 10.697	€ 10.268	€ 20.837	Ja	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 31.235	€ 28.572	€ 51.572	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H30/07*					
			Nee					
VRO	**J7**	**Regeling ontzorgingsprogramma eigenaren isolatie en ventilatie woningen van de gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J7/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J7/02*				
			€ 0	Nee				
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 6** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
		1	2024-0000031901	ja	ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
		1	2024-0000031901	Ja	€ 1.506.900	€ 1.506.900	€ 54.526	€ 54.526
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		

				(Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: J9/13	*Indicator: J9/14*	*Indicator: J9/15*	*Indicator: J9/16*		
		1	2024-0000031901	Ja		Nee		
VRO	**J41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J41B/01	*Indicator: J41B/02*	*Indicator: J41B/03*	*Indicator: J41B/04*	*Indicator: J41B/05*	*Indicator: J41B/06*
		1	030001 Provincie Groningen	€ 462.051	€ 462.051	€ 412.051	1	1
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J41B/07	*Indicator: J41B/08*	*Indicator: J41B/09*			
		1	030001 Provincie Groningen	100	Ja			
VRO	**J45**	**Specifieke uitkering Groningse proeftuinen aardgasvrije wijken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-ready gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*
			Indicator: J45/01	*Indicator: J45/02*	*Indicator: J45/03*	*Indicator: J45/04*	*Indicator: J45/05*	*Indicator: J45/06*
			€ 114.871	€ 2.333.677	34	17	Nee	In de originele aanvraag werd ingezet op hoog-temperatuur warmtepompen.

								Omdat deze niet/nauwelijks beschikbaar waren is de focus verschoven naar laagtemperatuur warmtepompen met als gevolg dat er ook meer subsidie besteed wordt aan isolerende maatregelen - zie toelichting 2022. Sinds deze koerswijziging gaat het volgens plan.
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J45/07*					
			Nee					
VRO	**J47**	**Volkshuisvesting** Gemeenten	Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J47/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: J47/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: J47/06*
		1	Hoogezand-Sappemeer	39	60	12	€ 922.951	€ 1.116.748
			Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/07*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: J47/08*				
		1	*Hoogezand-Sappemeer*	€ 164.974				
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J47/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J47/10*				
			Ja	Nee				
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/01*	*Aard controle R* *Indicator: J55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	*Aard controle R* *Indicator: J55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			444	€ 418.590	€ 522.883	782	€ 227.778	€ 331.528
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/07*	*Aard controle R* *Indicator: J55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			180	€ 117.091	€ 168.687			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*

			dit overlapt met J55/04 klusbus: 652	dit overlapt met J55/04 klusbus: 652	13	0	0	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: J94/01	*Indicator: J94/02*	*Indicator: J94/03*	*Indicator: J94/04*	*Indicator: J94/05*	*Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03495741*	€ 299.331	134	0	€ 0	€ 94.975
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J94/07	*Indicator: J94/08*	*Indicator: J94/09*			
		1	€ 15.537	€ 188.819	Nee			
VRO	**J105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*
			Indicator: J105/01	*Indicator: J105/02*	*Indicator: J105/03*	*Indicator: J105/04*	*Indicator: J105/05*	*Indicator: J105/06*
		1	*2023-0000698809*	33	Ja	0	Nee	€ 0

			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J105/12*
			1 *2023-0000698809*	€ 0	Ja	De subsidie is € 412.500 voor 33 sociale huurappartementen aan de Hoofdstraat/Winkelhoek in Hoogezand. De subsidie wordt in 2025 uitgekeerd aan Groninger Huis. De bouw van de appartementen is in Q4 van 2024 gestart. Oplevering staat gepland in Q2 2027. Dit is conform plan en binnen de gestelde termijnen.	33	Ja
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/14*				
			1 *2023-0000698809*	Nee				
VRO	**J210B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: J210B/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J210B/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/06*
			1 030001 Provincie Groningen	€ 8.938	€ 0	0	0	nee

		2	030001 Provincie Groningen	€ 27.425	€ 6.297	7	0	Nee
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 273.787	€ 232.512	€ 149.935	€ 680.904	€ 6.345	€ 6.345
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 7.384.904			€ 1.851.806	€ 0	€ 436.770
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

				Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
				€ 0	€ 12.696	€ 15.750	€ 9.670.426	€ 26.405.244	
GRO	**GRO2C**	**Verkeer en vervoer Groningen** SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: GRO2C/03*	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: GRO2C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/06*
			1	2018-052116	Fietspad langs Kieldiep	€ 0		€ 43.369	
			2	2018-052124	Fietspad langs Erasmusweg	€ 0		€ 70.225	
			3	2019-087131	Fietsoversteek kruising Kerkstraat-Barentszstraat Hoogezand	€ 0		€ 0	
			4	2021-041193	Fietspad Herenlaan Scharmer	€ 0		€ 0	
			5	2021-041207	Fietspad Eemskanaal Kanaalweg-Meenteweg Overschild	€ 0		€ 0	
			6	2021-041825	Schildmeer Groeveweg - ontbrekende voorziening Rondje Schildmeer	€ 0		€ 0	
			7	2021-041928	Fietspad Nieuweweg-Kalkwijk Hoogezand	€ 0		€ 0	
			8	2022-125254	Verlening subsidie Troelstralaan Hoogezand	€ 0		€ 0	

		9	2024-164764	Verbeteren positie langzaam verkeer Abraham Kuypersingel omgeving Andomeda in Hoogezand	€ 0		€ 0	
		10	2024-164765	Upgraden voet- en fietspad Kalkwijk Hoogezand	€ 0		€ 0	
		11	2024-164776	Herinrichting Scheemderstraat Noordbroek	€ 0		€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/07*	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: GRO2C/08*	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: GRO2C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO2C/11*	
		1	2018-052116	€ 0		€ 28.190	Nee	
		2	2018-052124	€ 0		€ 45.646	Nee	
		3	2019-087131	€ 0		€ 0	Nee	
		4	2021-041193	€ 0		€ 0	Nee	
		5	2021-041207	€ 0		€ 0	Nee	
		6	2021-041825	€ 0		€ 0	Nee	
		7	2021-041928	€ 0		€ 0	Nee	
		8	2022-125254	€ 0		€ 0	Nee	
		9	2024-164764	€ 0		€ 0	Nee	
		10	2024-164765	€ 0		€ 0	Nee	
		11	2024-164776	€ 0		€ 0	Nee	
GRO	**GRO7C**	**Nationaal Programma Groningen**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
				Aard controle n.v.t. *Indicator: GRO7C/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO7C/02*	*Aard controle R* *Indicator: GRO7C/03*	*Aard controle R* *Indicator: GRO7C/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO7C/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO7C/06*
			1	2019-088898/46/V2-4	Herinrichting centrumgebied Slochteren NPG (2018)	€ 111.434		€ 387.754	
			2	SD15442-2	Nationaal Programma Groningen 2018	€ 350.560		€ 1.961.403	
				Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: GRO7C/07*	*Aard controle R* *Indicator: GRO7C/08*	*Aard controle R* *Indicator: GRO7C/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO7C/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: GRO7C/11*	
			1	2019-088898/46/V2-4	€ 101.679		€ 378.000	Ja	
			2	SD15442-2	€ 350.560		€ 1.961.403	Nee	
GRO	**GRO8C**	**Leefbaarheid Groningen**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen

SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen

	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R Indicator: GRO8C/03	Aard controle R Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06
1	2017-093348	Leefbaarheid Groningen	€ 0	-€ 450.090	€ 490.000	
2	2017-093461	Leefbaarheid Groningen	€ 189.125	€ 0	€ 684.431	
3	2023-103000	Leefbaarheid Groningen	€ 320.828	€ 0	€ 320.828	
4	2023-127113	Aanpak verduurzaming goedkope particuliere woningvoorraad Muntendam	€ 0	€ 0	€ 0	
5	2024-011232	Leefbaarheid Groningen	€ 24.500	€ 24.500	€ 49.000	
6	2024-077739	Subsidie voor Handelingskosten 2024-2025	€ 9.763	€ 0	€ 9.763	
7	2024-079705	Subsidie Masterplan Regiovisie Hoogezand-Sappemeer 2024	€ 32.025	€ 0	€ 32.025	

	Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/07	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle R Indicator: GRO8C/08	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle R Indicator: GRO8C/09	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/10	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/11	
1	2017-093348	€ 0	-€ 225.045	€ 245.000	Nee	
2	2017-093461	€ 4.977	-€ 236.966	€ 18.011	Nee	
3	2023-103000	€ 320.828	€ 0	€ 320.828	Nee	
4	2023-127113	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

		5	2024-011232	€ 24.500	€ 24.500	€ 49.000	Ja	
		6	2024-077739	€ 9.763	€ 0	€ 9.763	Nee	
		7	2024-079705	€ 32.025	€ 0	€ 32.025	Nee	